

**Η διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας και λογοτεχνίας
σε Πανεπιστημιακά Ιδρύματα του εξωτερικού**

Αηδόνης Αντρέας
Πανεπιστήμιο της Αλεξάνδρειας
Αλεξάνδρεια, Αίγυπτος
E-mail andreasaidonis@yahoo.gr

Τα νέα ελληνικά στο Πανεπιστήμιο της Αλεξάνδρειας

Η πόλη της Αλεξάνδρειας είναι παραλιακή, χτισμένη από τον Μ. Αλέξανδρο, με χαρακτηριστικό υγρό και ζεστό κλίμα. Ο πληθυσμός επίσημα ανέρχεται σε 7.000.000 και ανεπίσημα σε 9-10.000.000. Είναι μια επαρχιακή πόλη, με αρκετή φτώχεια. Κυρίαρχο στοιχείο ο θρησκευτικός φανατισμός και η αστυνομοκρατία.

Στην πόλη λειτουργεί Ελληνορωμαϊκό Μουσείο, Εθνικό Μουσείο και η Αλεξανδρινή Βιβλιοθήκη.

Ο ελληνικός χαρακτήρας ενισχύεται από το Πατριαρχείο, το Σπίτι του Καβάφη, το Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού, το Γενικό Προξενείο, την Ελληνική Κοινότητα, το Ελληνικό Νηπιαγωγείο (με 20 μαθητές), το Δημοτικό (με 30), το Γυμνάσιο - Λύκειο (με 25) και το Νοσοκομείο. Ο αριθμός των Ελλήνων είναι 500, ενεργά μέλη όμως, ασχολούμενα με τον Ελληνισμό, είναι γύρω στα 100 με 150 άτομα.

Διδασκαλία Νεοελληνικής ως ξένης γλώσσας

Το Πανεπιστήμιο της Αλεξάνδρειας βρίσκεται απέναντι από το ελληνικό τετράγωνο, κοντά στο εμπορικό κέντρο της Αλεξάνδρειας. Τα νέα ελληνικά εντάσσονται στον Τομέα Κλασικών Σπουδών, στο Τμήμα Ελληνορωμαϊκής Αρχαιολογίας και Κλασικών Σπουδών της Σχολής Ανθρωπιστικών Σπουδών.

Η Νέα Ελληνική Γλώσσα προσφέρεται ως γλώσσα επιλογής μαζί με την ιταλική. Στον Τομέα Κλασικών Σπουδών που περιλαμβάνει 2^ο, 3^ο και 4^ο έτος σπουδών εγγράφονται οι φοιτητές που προάγονται από το πρώτο έτος με την υψηλότερη βαθμολογία προαγωγής. Ο αριθμός κυμαίνεται ανάμεσα στους 20 με 30 κάθε έτος. Η επιλογή γίνεται το Σεπτέμβριο κάθε έτους και ισχύει και για τα 3 επόμενα έτη σπουδών. Δεν επιτρέπεται στους φοιτητές να αλλάζουν γλώσσα μέχρι την απόκτηση πτυχίου.

Τα κίνητρα για την εκμάθηση της νέας ελληνικής είναι η απόκτηση προσόντων για εξεύρεση εργασίας σε ελληνικό φορέα στην Αλεξάνδρεια ή στην Ελλάδα, η βοήθεια που η εκμάθηση της νεοελληνικής αποτελεί για την εκμάθηση της αρχαίας ελληνικής και οι θερινές υποτροφίες.

Οι παραδόσεις των μαθημάτων χωρίζονται σε δύο εξάμηνα: χειμερινό και εαρινό. Το χειμερινό διαρκεί από Σεπτέμβριο μέχρι τέλος Δεκεμβρίου. Το εαρινό διαρκεί από Φεβρουάριο μέχρι μέσα Μαΐου. Ιανουάριος και Ιούνιος είναι οι μήνες των εξετάσεων. Οι ξένες γλώσσες εξετάζονται μόνο στο τέλος του εαρινού εξαμήνου στην ύλη και των δύο εξαμήνων.

Ο αριθμός φοιτητών της Νεοελληνικής γλώσσας κατά τα έτη 2002-05 φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

	2 ^ο έτος	3 ^ο έτος	4 ^ο έτος
2002-03	2	1	4
2003-04	10	2	1
2004- 05	15	10	2

Η διδασκαλία της Γλώσσας πριν την απόσπαση των φιλόλογων από το ΥΠΕΠΘ στα Πανεπιστήμια γινόταν από φιλόλογο αποσπασμένο από το Ελληνικό Σχολείο Αλεξάνδρειας.

Συνήθως η απόσπαση γινόταν καθυστερημένα με αποτέλεσμα να δημιουργείται η εντύπωση εγκατάλειψης του τμήματος από ελληνικής πλευράς.

Οι ώρες διδασκαλίας είναι 4 ωριαίες εβδομαδιαίως για κάθε έτος, συνολικά 12. Οι 2 ώρες αφορούν παράδοση σε αίθουσα και οι 2 σε εξοπλισμένο εργαστήρι γλωσσών που διαθέτει μόνιτορ, βίντεο, Η/Υ και 2 οθόνες. Οι αίθουσες διδασκαλίας είναι του τύπου Ελληνικών Γυμνασίων της δεκαετίας του '50 και του '60. Ακόμα τραπέζι και καρέκλα σε γραφείο δεν έχουμε ούτε εγώ ούτε ο ιταλός συνάδελφος και περιφερόμαστε στο διάδρομο.

Αναλυτικότερα κατά τη διδασκαλία, σε ένα δίωρο μάθημα, η κατανομή είναι ως εξής:

-15 λεπτά ελεύθερη συζήτηση γύρω από την ημέρα και την επικαιρότητα.

-45 λεπτά επεξεργασία κειμένου ενότητας από βιβλίο χρησιμοποιούμενο ως εγχειρίδιο.

Ανάγνωση από όλους. Ερωτήσεις κατανόησης κειμένου μεταξύ των φοιτητών. Απαντήσεις στις ερωτήσεις του βιβλίου προφορικά. Επιδίωξη να εξασκηθούν οι φοιτητές στη σύνθεση ολοκληρωμένης απάντησης κι όχι μονολεκτικά. Τριάντα λεπτά γραμματικού και συντακτικού φαινομένου.

- 15 λεπτά πρακτική εξάσκηση των φαινομένων στο τετράδιο

Συνεχίζουμε με φωτοτυπημένα φυλλάδια με ασκήσεις πάνω στα φαινόμενα. Αφιερώνουμε 15 λεπτά για τη σύνθεση μιας παραγράφου σχετικής με το θέμα που αναπτύσσεται στο κείμενο της ενότητας.

Για το 2ωρο εργαστηρίου, η κατανομή είναι ως εξής:

- 15 λεπτά ελεύθερη συζήτηση ή ενίοτε ελληνική μουσική από κασέτες σε κασετόφωνο.

- 45 λεπτά με τη βοήθεια του Η/Υ από το πρόγραμμα Φιλογλωσσία ή Λογομάθεια του Ιδρύματος Επεξεργασίας Λόγου.

- 40 λεπτά γραμματικά φαινόμενα της ενότητας, λεξιλόγιο, επεξεργασία ασκήσεων.

- 20 λεπτά πρακτική εξάσκηση σε διάλογους με βάση το λεξιλόγιο της ενότητας.

Στο 3^ο και 4^ο έτος κατά το εαρινό εξάμηνο έχει προγραμματιστεί η περιοδική προβολή βιντεοκασετών ιστορικού και αρχαιολογικού περιεχομένου και ελληνικού κλασικού κινηματογράφου.

Τα βιβλία και το υλικό που χρησιμοποιώ είναι τα ακόλουθα:

1. Τα Νέα Ελληνικά για ξένους / Μ. Τριανταφυλλίδη
2. Μαθαίνω την Ελληνική Γλώσσα / Χρήστου Γ. Σιάντη
3. Ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα Ι, ΙΙ, ΙΙΙ / Παντελή Γεωργογιάννη
4. Επικοινωνήστε Ελληνικά / Κλεάνθη - Φρόσως Αρβανιτάκη
5. Τα Ελληνικά για ξενόγλωσσους / Σαπφώς Μαρούλια - Ευαγγελία Γεωργαντζή
6. Φωτοτυπημένες ασκήσεις κατανόησης κειμένων, γραμματικών φαινομένων, βιντεοκασέτες.

Εξετάσεις

Στο τέλος του Ακαδημαϊκού έτους γίνονται γραπτές 3ωρες εξετάσεις πάνω σε κείμενο από την ύλη που διδάχθηκαν οι φοιτητές και στα 2 εξάμηνα. Το εξεταστικό φυλλάδιο περιλαμβάνει 3 μέρη: 1) Ερωτήσεις κατανόησης γραπτού κειμένου, 2) Ασκήσεις γραμματικής και σύνθεσης πρότασης, 3) Σύνθεση μιας παραγράφου με ορισμένο αριθμό λέξεων πάνω σε ελεύθερο θέμα. Η βαθμολογική κλίμακα είναι η εκατοστιαία. Από το 50 και πάνω ο φοιτητής προάγεται.

Δραστηριότητες

Στο διάστημα της απόσπασής μου έγιναν τα ακόλουθα:

Α) ενίσχυση με ελληνικά βιβλία της βιβλιοθήκης του Τομέα Κλασικών Σπουδών, δωρεά της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδας, αγορά και προσφορά δική μου ελληνοαραβικού λεξικού στη βιβλιοθήκη του τομέα,

Β) χορήγηση υποτροφιών για παρακολούθηση θερινών προγραμμάτων Ελληνικής Γλώσσας στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Ιωαννίνων, Θεσσαλονίκης σε φοιτητές του τομέα,

Γ) οργάνωση ημερίδας σε συνεργασία με το Ελληνικό Προξενείο Αλεξανδρείας το Μάρτιο του 2004 για την Ολυμπιακή Εκεχειρία

Σχέσεις με το Αιγυπτιακό Διδακτικό Προσωπικό:

Οι σχέσεις μου με τους συναδέλφους είναι άριστες. Δέχομαι προτάσεις για συνεργασία σε κάθε δεδομένη ευκαιρία. Στο παρελθόν ανέλαβα την οργάνωση μαθημάτων Ελληνικής για το προσωπικό.

Προτάσεις – Αιτήματα

Αυτό που χρειάζεται τόσο το τμήμα όσο και εμείς οι αποσπασμένοι εκπαιδευτικοί για την καλύτερη των συνθηκών εργασίας μας, είναι:

1. η παροχή βιβλίων - εγχειριδίων
2. η παροχή Η/Υ και ο εξοπλισμός γραφείου
3. ως προς το μισθολογικό προτείνω αναπροσαρμογή, με ειδικό επίδομα για φιλόλογους αποσπασμένους στα Παν/μια Εξωτερικού και κάποια φορολογική απαλλαγή ή μείωση του φόρου
4. Στήριξη σε έξωθεν βολές (ανθρώπων που αμφισβητούν τον θεσμό και προσβάλλουν τις ικανότητές μας)
5. Διευκόλυνση παροχής παραμονής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Θεωρώ ότι έχει ενδιαφέρον να ενσωματώσω στην εισήγησή μου το φυλλάδιο που μοιράζεται στους φοιτητές προκειμένου να τους ενθαρρύνω να επιλέξουν τα νέα ελληνικά καθώς και μερικά από τα εξεταστικά θέματα που έχω δώσει σε διαφορετικά επίπεδα:

Useful information

Modern Greek is the continuation and evaluation of ancient.

- It is easier, because it is spoken.

- It has more simple grammar and dictation.

- A big part of the vocabulary and especially terminology is common in the English, since the English language adopted it from the Greek, e.g. classic - problem - idea

A student who chooses Modern Greek as a foreign language has the following advantages:

- He may understand better the ancient Greek language, history, archaeology and philosophy, since the best part of these sciences is based in Greek tradition and civilization.

- He may come to know Greek civilization easier which binds the people of Egypt and Greece in a friendly way.

- He achieves a better progress in his Studies and may get better marks.

- He has the chance of postgraduate studies in Greek Universities.

- He may get a scholarship for the summer courses for improving his Greek

- He may eventually lay a claim to work at the Greek community schools or in Greece.

Alexandria University
Faculty of Arts
Department of Greco-Roman
Archaeology and Classics
Classics Section

3rd year classics
Modern Greek
Time allowed: 3 hours
Final Exam, of the Year
2004 - 2005

Κείμενο: «Ένα αυτοκινητικό δυστύχημα»

Όπως οι περισσότεροι άνθρωποι, έτσι κι εγώ δεν είχα καταλάβει πόσο εύκολο είναι να γίνει ένα δυστύχημα. Είμαι εμπορικός αντιπρόσωπος και η δουλειά μου με αναγκάζει να κάνω πολλά ταξίδια. Έχω αγοράσει ένα μικρό αυτοκίνητο, γιατί έτσι ταξιδεύω και ευκολότερα και φθηνότερα.

Τις προάλλες γυρνούσα σπίτι μου, αφού είχα τελειώσει τις δουλειές μου στη Φλώρινα. Είχα ανοίξει το ραδιόφωνο, άκουγα μουσική και οδηγούσα προσεκτικά χωρίς μεγάλη ταχύτητα, γιατί είχε αρχίσει να βρέχει και ο δρόμος γλιστρούσε.

Ξαφνικά είδα να έρχεται καταπάνω μου ένα λεωφορείο. Μηχανικά έστριψα το τιμόνι δεξιά, και το αυτοκίνητο μου, αφού έκανε δύο τούμπες, σταμάτησε μέσα στα χωράφια.

Όταν άνοιξα τα μάτια μου, είδα ότι ήμουν στο νοσοκομείο και έμαθα ότι κάποιο αυτοκίνητο είχε σταματήσει στον τόπο του ατυχήματος, και ο οδηγός του με έφερε ως εδώ.

Όσο για τον οδηγό του λεωφορείου, τον σταμάτησε η τροχαία λίγο πιο κάτω και τον συνέλαβε για υπερβολική ταχύτητα και γιατί οδηγούσε μεθυσμένος. Ευτυχώς δεν έπαθα τίποτε το σοβαρό και ελπίζω ότι θα έχω γυρίσει σπίτι μου ως το τέλος της βδομάδας.

Ερωτήσεις:

α) Σωστό ή λάθος

Μόρια 10

1. Είναι δύσκολο να γίνει ένα δυστύχημα	Σ.	Λ.
2. Ένας εμπορικός αντιπρόσωπος κάνει πολλά ταξίδια	Σ.	Λ.
3. Το μικρό αυτοκίνητο είναι φτηνό	Σ.	Λ.
4. Ο αντιπρόσωπος γυρνούσε από τη Φλώρινα	Σ.	Λ.
5. Άκουγε μουσική και οδηγούσε απρόσεκτα	Σ.	Λ.
6. Έβρεχε κι ο δρόμος γλιστρούσε	Σ.	Λ.
7. Έστριψε το τιμόνι αριστερά	Σ.	Λ.
8. Το αυτοκίνητο σταμάτησε στα χωράφια	Σ.	Λ.
9. Η τροχαία συνέλαβε τον οδηγό του λεωφορείου	Σ.	Λ.
10. Ο αντιπρόσωπος τραυματίστηκε σοβαρά	Σ.	Λ.

β) Βρείτε τις σωστές προτάσεις

Μόρια 5

1. Οι άνθρωποι δεν καταλαβαίνουν	για υπερβολική ταχύτητα
2. Οδηγούσε προσεκτικά	είδε ότι ήταν στο νοσοκομείο

3. Η τροχαία τον συνέλαβε	ερχόταν καταπάνω του
4. Άνοιξε τα μάτια	χωρίς μεγάλη ταχύτητα
5. Ξαφνικά ένα λεωφορείο	πόσο εύκολο είναι ένα δυστύχημα

γ) Να απαντήσετε στις παρακάτω προτάσεις Μόρια 10

Γιατί αγόρασε μικρό αυτοκίνητο ο αντιπρόσωπος;
Τι έκανε όταν γυρνούσε;
Τι έμαθε όταν άνοιξε τα μάτια του στο νοσοκομείο ο αντιπρόσωπος;
Γιατί η τροχαία συνέλαβε τον οδηγό του λεωφορείου;
Πόσο θα μείνει στο νοσοκομείο ο αντιπρόσωπος;

δ) Γράψτε τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις Μόρια 5

δυστύχημα
εμπορικός αντιπρόσωπος
χωράφια
τούμπες
τροχαία

α) Βάλτε τις λέξεις στον πληθυντικό αριθμό Μόρια 10

δυστύχημα
αντιπροσώπου
ταχύτητα
τιμόνι
εβδομάδες
τον οδηγό
του λεωφορείου
ο δρόμος
το ραδιόφωνο
τον καφέ

β) Βάλτε τις λέξεις στον ενικό αριθμό Μόρια 10

οι άνθρωποι
τις δουλειές
οι τούμπες
τα χωράφια
των ατυχημάτων
τους ψαράδες
οι μαϊμούδες
τα λεωφορεία
οι ασκήσεις
τις εξετάσεις

γ) Βάλτε τα ρήματα στον Αόριστο Μόρια 10

ταξιδεύεις
αγοράζω
ανοίγουν
σταματώ
φέρνω
πίνομε
βγαίνετε
βλέπει
τρώτε
ξεχνούμε

δ) Γράψτε την απλή Προστακτική στους 2 τύπους των ρημάτων Μόρια 10

βλέπω
διαβάζω
ελπίζω
σταματώ
λέω
πηγαίνω
βρίσκω
παίρνω
έρχομαι
φεύγω

ε) Βάλτε τις λέξεις στη σωστή σειρά Μόρια 10

βιβλίο, τη, γυναίκα, ένα, της, θέση, διαβάσει, Έχω, για.
τα, Πήγαν, αλλά, μαγαζιά, ψωνίσουν, ακόμη, να, ανοίξει, δεν είχαν.
με, ταξιδέψω, καλοκαίρι, θα, εξωτερικό, Το, στο αεροπλάνο.
αγαπούν, άνθρωποι, άλλες, Οι, σε, τα, χώρες, ταξίδια.
για, εξετάσεις, Πρέπει, γράψω, να, Ιουνίου, διαβάσω, καλά, στις, πολύ, του, να.

Γράψτε σε 150 - 200 λέξεις τα σχέδια σας για τις καλοκαιρινές διακοπές.
Μόρια 20

Alexandria University
Faculty of Arts
Department of Greco-Roman
Archaeology and Classics
Classics Section

Modern Greek language
time allowed : 3 hours
final exam of the year
2004-2005

Κείμενο: «Η διασκέδαση στην Ελλάδα»

Σήμερα όλος ο κόσμος διασκεδάζει. Άλλοι πηγαίνουν στο θέατρο, άλλοι στον κινηματογράφο, μερικοί διασκεδάζουν με μουσική. Άλλοι πάλι πηγαίνουν εκδρομές.

Η διασκέδαση είναι απαραίτητη για τη ζωή μας. που είναι τόσο κουραστική σήμερα. Ξεχνάς για λίγο όλα σου τα προβλήματα και παίρνεις αρκετή δύναμη για το αύριο.

Οι Έλληνες αγαπούν το γλέντι και τη μουσική. Συχνά τα βράδια πηγαίνουν στα κέντρα και στις ταβέρνες, όπου πίνουν ρετσίνα, κρασί και ούζο και τρώνε διάφορους πικάντικους μεζέδες. Όλα αυτά δημιουργούν την κατάλληλη ατμόσφαιρα για κέφι. Τραγουδι ,και χορό.

Η διασκέδαση στην Ελλάδα δεν αφήνει ασυγκίνητους ούτε και τους ξένους. Οι περισσότεροι φεύγουν από την Ελλάδα με πολλές και (ωραίες αναμνήσεις από τα ελληνικά γλέντια.

Ερωτήσεις:

α) Σωστό ή λάθος

Μόρια 10

1. Μερικοί δε διασκεδάζουν με μουσική	Σ	Λ
2. Η διασκέδαση είναι απαραίτητη για τη ζωή μας	Σ	Λ
3. Η ζωή είναι κουραστική σήμερα.	Σ	Λ
4. Οι Έλληνες αγαπούν το γλέντι.	Σ	Λ
5. Οι Έλληνες δεν πίνουν ρετσίνα και κρασί.	Σ	Λ
6. Σπάνια πηγαίνουν στις ταβέρνες.	Σ	Λ
7. Στην-ταβέρνα υπάρχει κέφι και τραγούδι.	Σ	Λ
8. Το γλέντι δίνει δύναμη στον άνθρωπο.	Σ	Λ
9. Οι ξένοι που είναι στην Ελλάδα δε διασκεδάζουν.	Σ	Λ
10.Μερικοί Έλληνες πηγαίνουν εκδρομές.	Σ	Λ

β) Βρείτε τις σωστές προτάσεις-.

Μόρια 5

1. Όλος ο κόσμος	πικάντικους μεζέδες
2. Συχνά τα βράδια	με ωραίες αναμνήσεις
3. Εκεί τρώνε διάφορους	διασκεδάζει.
4. Στις ταβέρνες	πηγαίνουν στα κέντρα.
5. Οι περισσότεροι φεύγουν	πίνουν ούζο.

γ) Να γράψετε τις απαντήσεις στις ερωτήσεις.

Μόρια 10

1. Γιατί διασκεδάζουν οι άνθρωποι:
2. Πόσους τρόπους διασκέδασης ξέρετε:
3. Τι κάνουν στα κέντρα και τις ταβέρνες οι Έλληνες:
4. Γιατί η διασκέδαση δεν αφήνει ασυγκίνητους τους ξένους;
5. Πώς φεύγουν οι ξένοι από την Ελλάδα:

δ) Γράψτε τη σημασία των λέξεων

Μόρια 5

1. διασκέδαση
2. γλέντι
3. μεζέδες
4. ατμόσφαιρα
5. αναμνήσεις

α) Βάλτε τις λέξεις στον πληθυντικό αριθμό.

Μόρια 10

1. το πρόβλημα
2. η εκδρομή
3. ο κινηματογράφος
4. η ερώτηση
5. ο μεζές
6. το κέφι
7. ο ψαράς
8. ο συγγραφέας
9. η έξοδος
10. το μέρος

β) Βάλτε τις λέξεις στον ενικό αριθμό.

Μόρια 10

1. των καφέδων
2. οι λέξεις
3. τα πλήθη
4. τα κέντρα
5. οι απαντήσεις
6. οι αριθμοί
7. τους ξένους
8. τις ταβέρνες
9. των τραγουδιών
10. τις αναμνήσεις

γ) Βάλτε τα ρήματα στον αόριστο

Μόρια 10

διασκεδάζουν
πηγαίνουν
παίρνεις
τρώνε
φεύγουν
κοιμούνται
συγκινούμαι
αγαπιέται
πουλιόμαστε
φοβάσαι

δ) γράψτε την απλή προστακτική στα δύο πρόσωπα των ρημάτων

Μόρια 10

1. έρχομαι
2. πίνω
3. ανοίγω
4. χορεύω
5. ξεχνώ
6. λέω
7. φεύγω
8. αγαπώ
9. διασκεδάζω

10. γράφω

ε) Βάλτε τις λέξεις στη σωστή σειρά.

Μόρια 10

1. Στα. Έλληνες, τρώνε, οι. κέντρα, μεζέδες, πικάντικους.
2. ταβέρνες, βοηθάει, το, ξεχνάνε, τραγούδι, ανθρώπους, στις, να. τους. προβλήματα, τα.
3. θάλασσα, ένα. Ξέρω, παραλιακό, στη. ταβερνάκι, πλάι. τραπέζια, με.
4. μαθήματα, διακοπές, έχεις, αν, ευχάριστες. Θα. τα, περάσεις. Ιουνίου, εξετάσεις, στις.
5. καλό. στη, εύχομαι, Σας. επιτυχία. ζωή, καλή. σας. και. καλοκαίρι

Γράψτε σε 200 - 250 λέξεις πώς διασκεδάσετε στη χώρα σας.

Μόρια 20

Alexandria University
Faculty of Arts
Department of Greco-Roman
Archaeology and Classics
Classics Section

Modern Greek Language
time allowed: 3 hours
Final Exam, of the year
2004 – 2005

Κείμενο: Στην ταβέρνα.

Σερβιτόρος. Καλησπέρα σας. Πόσα άτομα κίστε παρακαλώ,

κ. Αντωνίου. Είμαστε τέσσερα.

Σερβιτόρος. Τότε καθίστε σ' εκείνο το τραπέζι. Να σας φέρω τον κατάλογο ή να σας πω τι έχουμε;

κ. Αντωνίου. Πείτε μας εσείς.

Σερβιτόρος. Από ορεκτικά έχουμε σαλάτες, τζατζίκι, χορτόπιτα, παντζάρια, ντολμαδάκια, τυρόπιτα, γαρίδες. Από έτοιμα φαγητά έχουμε: μουσακά, παστίτσιο, αρνάκι σουβλας, μοσχαρακι, και κατσιακάκι ψητό. Της ώρας έχουμε: μπιριζόλες μοσχαρίσιες, σουβλάκι, κοτόπουλο στα κάρβουνα και μπιφτέκι.

κ. Αντωνίου. Α, υπέροχα! Φέρτε μας τζατζίκι, ντολμαδάκια, παντζάρια, και γαρίδες για ορεκτικά. Για κύριο πιάτο φέρτε μας κατσιακάκι **ψητό**.

Σερβιτόρος. Και τι θα πιείτε παρακαλώ; Έχω καλό κρασί, μπίρα και αναψυκτικά.

κ. Αντωνίου. Φέρτε μας ένα κιλό κρασί και ένα μπουκάλι νερό.

Ερωτήσεις:

α) Σωστό ή Λάθος

Μόρια 10

1. Η παρέα του κυρίου Αντωνίου είναι πέντε άτομα	Σ.	Λ
2. Ο σερβιτόρος έφερε τον κατάλογο	Σ.	Λ
3. Ο σερβιτόρος λέει τι έχουν	Σ.	Λ
4. Το τζατζίκι και οι γαρίδες είναι ορεκτικά	Σ	Λ
5. Τα παντζάρια και η τυρόπιτα είναι φαγητά	Σ.	Λ
6. Ο μουσακάς και το μοσχαρακι είναι φαγητά	Σ.	Λ
7. Το σουβλάκι και το μπιφτέκι είναι της ώρας	Σ	Λ
8. Για ορεκτικά τρώνε τζατζίκι και ντολμαδάκια	Σ	Λ

9. Η ταβέρνα έχει καλό κρασί
10. Η παρέα πίνει μπίρα

Σ Α
Σ. Λ

β) Βρείτε τις σωστές προτάσεις

Μόρια 5

1. Να σας φέρω	παστίτσιο, αρνάκι της σούβλας
2. Ορεκτικά έχουμε	της ώρας
3. Έτοιμα φαγητά είναι	και νερό
4. Μπριζόλες μοσχαρίσιες	παντζάρια και γαρίδες
5. Πίνουν κρασί	τον κατάλογο;

γ) Να γράψετε τις απαντήσεις

Μόρια 10

1. Πόσα άτομα είναι η παρέα του κυρίου Αντωνίου;
2. Τι έτοιμα φαγητά έχει η ταβέρνα,
3. Τι τρώει για κύριο πιάτο η παρέα του κυρίου Αντωνίου;
4. Τι ποτά έχει η ταβέρνα;
5. Τι πίνει η παρέα του κυρίου Αντωνίου;

δ) Γράψτε τη σημασία των λέξεων

Μόρια 5

- 1 κατάλογος
2. ορεκτικά
3. έτοιμα φαγητά
4. της ώρας
6. αναψυκτικά

α) Βάλτε τις λέξεις στον πληθυντικό Μόρια 10

- 1 το τραπέζι
2. τον κατάλογο
3. την χορτόπιτα
4. το μοσχαράκι
7. η μπριζόλα
8. το κάρβουνο
9. της γαρίδας
10. του πιάτου
11. την μπίρα
12. ο μουσακάς

β) Βάλτε τις λέξεις στον ενικό

Μόρια 10

1. τα παντζάρια
2. τις σαλάτες
3. οι ερωτήσεις
4. οι φοιτητές
5. οι κήποι
6. οι ταβέρνες
7. των μπουκαλιών

8. τα αναγνωκτικά
9. τους ψαράδες
10. τα μαθήματα

γ) Βάλτε τις προτάσεις στον άλλο αριθμό Μόρια 10

1. Οι φοιτήτριες γράφουν τα γράμματα.
2. Εσύ πηγαίνεις στο μαγαζί.
3. Το μωρό τρώει κρέμα.
4. Εμείς αγοράζουμε παντελόνια.
4. Οι τσάντες είναι κίτρινες.

δ) Διαλέξτε τη σωστή λέξη -

Μόρια 10

- 1λένε Ελένη, (εσύ, την, αυτοί)
- 2 μιλάω αλλά δεν απαντάς, (αυτός, εγώ, σου)
3. Η μπλούζα είναι(ακριβός, ακριβή, ακριβό)
- 4 περιμένουν στο γραφείο (εμείς, εσείς, αυτοί)
5. Οι γυναίκες είναι(ωραίοι, ωραία, ωραίες)

ε) Βάλτε στη σωστή σειρά

Μόρια 10

1. στο, φοιτήτρια, πανεπιστήμιο, Η, πηγαίνει
2. βιβλίο, τραπέζι, είναι, στο, Πάνω, πράσινο, ένα
3. γλυκά. Αυτά, είναι, φρούτα, πολύ, τα
4. ήπια, πρωί, γάλα. Χτες, ζεστό, το, ένα
5. με, Η, άνοιξη, λουλούδια, είναι, εποχή, τα, η

Γράψτε σε 100 - 150 λέξεις ένα γράμμα σε μια φίλη σας

Μόρια 20

Αντωνοκοπούλου Θεοδώρα
Simon Fraser University
Βανκούβερ, Καναδάς
E-mail dantonak@sfu.ca

**Το Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών
στο Πανεπιστήμιο Simon Fraser (Βανκούβερ) του Καναδά.**

Το Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών στο Simon Fraser University αποτελεί ένα διακλαδικό τομέα μάθησης και έχει στόχο την προβολή και διάδοση της ελληνικής γλώσσας, σκέψης και ιστορίας στο χώρο του πανεπιστημίου, αλλά και στην εξω-ακαδημαϊκή κοινότητα. Για το σκοπό αυτό συνεργάζεται με άλλα τμήματα του πανεπιστημίου τα οποία προσφέρουν μαθήματα σχετικά με τον ελληνικό κόσμο, σύγχρονο και αρχαιότερο.

Συγκεκριμένα, το Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών προσφέρει μαθήματα αρχαίας, βυζαντινής και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας σε συνεργασία με το Τμήμα Ιστορίας, αρχαία ελληνική μυθολογία, φιλοσοφία και αρχαία ελληνική γλώσσα και γραμματεία σε συνεργασία με το Τμήμα Κλασικών Σπουδών, ελληνική γλωσσολογία καθώς και ελληνικά ως ξένη γλώσσα.

• Το Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών στο Simon Fraser University προσφέρει στους φοιτητές που θα παρακολουθήσουν με επιτυχία τα μαθήματα *Πιστοποιητικό Ελληνικών Σπουδών*, το οποίο τους ανοίγει το δρόμο για περαιτέρω ειδίκευση στην ιστορία ή τη γλωσσολογία. Για την απόκτηση του Πιστοποιητικού Ελληνικών Σπουδών απαιτείται η συγκέντρωση τουλάχιστον 24 βαθμολογικών μονάδων (credits) από την παρακολούθηση ενός κορμού μαθημάτων στον οποίο περιλαμβάνονται ιστορία (αρχαία και σύγχρονη), λογοτεχνία, πολιτικές επιστήμες καθώς και κλασικές σπουδές.

Τα μαθήματα, οι ώρες εβδομαδιαίας διδασκαλίας τους, καθώς και οι βαθμολογικές μονάδες (credits) που δίνονται ανά μάθημα, παρουσιάζονται αναλυτικά στον παρακάτω πίνακα:

α/α	ΤΙΤΛΟΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚ. ΕΒΔΟΜ.	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ (CREDITS)
1	HUM 102 Classical Mythology	4	3
2	HUM 201 Great Texts in Humanities I	4	3
3	HIST 216 The Ancient World	4	3
4	HUM 151 Ancient Greek I	4	3
5	HUM 152 Ancient Greek II	4	3
6	GRK 110 Modern Greek Beginners I	4	3
7	GRK 160 Modern Greek Beginners II	4	3
8	GRK 210 Intermediate Modern Greek I	4	3
9	GRK 260 Intermediate Modern Greek II	4	3
10	HIST 308 The Byzantine Empire	4	4
11	HIST 309 Early Modern Greece 1453-1821	4	4
12	HIST 421 Modern Greece 1864-1925	4	4
13	HIST 422 Greece 1935-1944: Occupation and Resistance	4	4
14	HUM 390 The Golden Age of Greece	4	4
15	HUM 382 Past and Present in Greek Literature and Culture	4	4

16	HUM 382 Greek Law	4	4
17	HUM 320 The Humanities and Philosophy: Ethics and the Philosophy in History	4	4
18	PHIL 380 Ancient Philosophy	4	3

• Εκτός από τα μαθήματα που προσφέρονται στο χώρο του πανεπιστημίου, η Ερευνητική Ομάδα του Προγράμματος Ελληνικών Σπουδών δημιούργησε τον Νοήμονα Γλωσσικό Εκπαιδευτή «Οδυσσέα», ένα πρόγραμμα για την εκμάθηση της ελληνικής ως ξένης γλώσσας μέσω του διαδικτύου. Το πρώτο επίπεδο αρχαρίων θα προσφερθεί για πρώτη φορά ως μάθημα (3 credits) στους φοιτητές του πανεπιστημίου κατά το φθινοπωρινό εξάμηνο 2005, ενώ κατά το εαρινό εξάμηνο 2006 θα προσφερθεί εκ νέου ως μάθημα στους φοιτητές (credit course), αλλά και σε ενδιαφερόμενους από την εξω-ακαδημαϊκή κοινότητα (non-credit course).

• Παράλληλα, η Ερευνητική Ομάδα του Προγράμματος Ελληνικών Σπουδών εργάζεται για τη δημιουργία του δεύτερου επιπέδου του «Οδυσσέα» (Ελληνικά για αρχάριους II).

• Το Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών σε συνεργασία με το Πρόγραμμα Διεθνών Σπουδών του πανεπιστημίου Simon Fraser προσφέρει κάθε χρόνο στους φοιτητές τη δυνατότητα παρακολούθησης ενός κύκλου θερινών μαθημάτων στην Κεφαλονιά. Το θερινό πρόγραμμα περιλαμβάνει τα μαθήματα: Ελληνική γλώσσα, Αρχαιολογία των Μυκηναϊκών χρόνων, Ελληνικό πολιτισμό και Λογοτεχνία. Στο πρόγραμμα συμπεριλαμβάνονται επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία. Τα θερινά μαθήματα διαρκούν επτά εβδομάδες, από αρχές Μαΐου ως το τέλος Ιουνίου κάθε χρόνο.

• Εκτός από τις προπτυχιακές σπουδές, το Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών προσφέρει μεταπτυχιακά προγράμματα στην ελληνική ιστορία και ελληνική γλωσσολογία σε επίπεδο Masters και Ph.D. Μέχρι σήμερα έχουν απονεμηθεί τίτλοι μεταπτυχιακών σπουδών σε 6 φοιτητές, ενώ, προς το παρόν, 7 φοιτητές παρακολουθούν προγράμματα μεταπτυχιακών στην ελληνική ιστορία και γλωσσολογία.

• Ο αριθμός των φοιτητών που παρακολουθούν μαθήματα ελληνικής γλώσσας κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος είναι 85.

• Ο συνολικός αριθμός φοιτητών που παρακολούθησαν τα μαθήματα που προσφέρονται από το Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών μόνο κατά το περασμένο εαρινό εξάμηνο έφτασε τους 350.

• Στα άμεσα σχέδια του Προγράμματος Ελληνικών Σπουδών είναι έγκρισή του ως εξεταστικό κέντρο για την Πιστοποίηση Επάρκειας της Ελληνομάθειας ώστε να λειτουργήσει για πρώτη φορά τον Μάιο του 2006.

Η εργασία μου στο Πρόγραμμα Ελληνικών Σπουδών από το 2003 μέχρι και σήμερα αφορά τους εξής τομείς:

- ❖ Την παραγωγή διδακτικού υλικού για το πρώτο επίπεδο του Νοήμονα Γλωσσικού Εκπαιδευτή «Οδυσσέας» (Ελληνικά για αρχάριους I) καθώς και τον τελικό έλεγχο του προγράμματος.
- ❖ Την παραγωγή διδακτικού υλικού για το δεύτερο επίπεδο του Νοήμονα Γλωσσικού Εκπαιδευτή «Οδυσσέας» (Ελληνικά για αρχάριους II).
- ❖ Την παρακολούθηση και την βαθμολόγηση της προφορικής επίδοσης (προφοράς) των φοιτητών που έχουν εγγραφεί στο πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας μέσω διαδικτύου, «Οδυσσέας» (Ελληνικά για αρχάριους I).
- ❖ Διδασκαλία του μαθήματος GRK160, ελληνικά για αρχάριους (B επίπεδο). Βιβλίο: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΤΩΡΑ 1+1, Δ. Δημητρά, Μ. Παπαχειμώννα
- ❖ Την διδασκαλία μιας τάξης ενηλίκων με έμφαση στην παραγωγή προφορικού λόγου.

- ❖ Τις μεταφράσεις αγγλικών κειμένων στα ελληνικά για λογαριασμό του Προγράμματος Ελληνικών Σπουδών καθώς και τη σύνταξη επιστολών στα ελληνικά.

Οι νέες τεχνολογίες στην διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας Το Πρόγραμμα «Οδυσσέας».

Στο πανεπιστήμιο Simon Fraser στο Βανκούβερ του Καναδά, η Ερευνητική Ομάδα του Προγράμματος Ελληνικών Σπουδών, στην οποία συμμετέχω ως υπεύθυνη σύνταξης περιεχομένου, σχεδίασε και δημιούργησε τον Νοήμονα Γλωσσικό Εκπαιδευτή (intelligent language tutor) «Οδυσσέα» (Ελληνικά για αρχάριους I), ένα πρόγραμμα για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας μέσω διαδικτύου. Το πρόγραμμα βασίζεται σε υψηλό βαθμό στην αλληλεπίδραση μεταξύ του χρήστη και του προγράμματος και είναι σχεδιασμένο για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας στο διαδίκτυο, αξιοποιώντας εξελιγμένη τεχνολογία και τις αρχές που διέπουν τη διαδικτυακή εκπαίδευση.

Ο «Οδυσσέας» απευθύνεται σε άτομα που δεν γνωρίζουν καθόλου την ελληνική και μέσα από 12 ενότητες διδάσκει κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου.

Κάθε ενότητα χωρίζεται σε 5 μέρη: Κείμενο/α, γραμματική, λεξιλόγιο, στοιχεία πολιτισμού και ασκήσεις. Υπάρχουν επίσης δύο πρόχειρα διαγωνίσματα (μετά την 4^η και μετά την 9^η ενότητα), ένα ημιτελικό διαγώνισμα (μετά την 6^η ενότητα) και ένα τελικό.

Αυτό που κάνει τον «Οδυσσέα» να διαφέρει από άλλα μαθήματα ελληνικών που προσφέρονται μέσω διαδικτύου, είναι ότι οι ασκήσεις που συνοδεύουν κάθε ενότητα ελέγχονται και βαθμολογούνται αυτόματα. (Μόνη εξαίρεση αποτελούν οι ασκήσεις προφοράς, τις οποίες οι φοιτητές ηχογραφούν και κατόπιν αξιολογούνται από τον διδάσκοντα.)

Επιπλέον, το πρόγραμμα όχι μόνο δίνει τη σωστή απάντηση για κάθε ερώτηση ή εργασία, αλλά εξηγεί στο σπουδαστή το λόγο για τον οποίο η απάντησή του είναι λανθασμένη και του δίνει κάποιες ενδείξεις για να οδηγηθεί στη σωστή απάντηση. Για παράδειγμα, κάποιος σπουδαστής μπορεί να επιλέξει την κατάληξη -ο για τη λέξη «φίλος» όταν αυτή έχει θέση υποκειμένου στην πρόταση. Το πρόγραμμα τότε του δίνει την εξής ανατροφοδότηση: Λάθος. «Το -ο είναι κατάληξη της αιτιατικής πτώσης (του αντικειμένου). Εδώ χρειάζεσαι την ονομαστική». Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την αποτελεσματικότερη εκμάθηση της γραμματικής κατά τη διάρκεια της επίλυσης των ασκήσεων. Επίσης, το πρόγραμμα έχει τη δυνατότητα να καταγράφει την πρόοδο κάθε σπουδαστή και να του παρέχει εξατομικευμένη διδασκαλία, όταν αυτό είναι αναγκαίο. Για παράδειγμα, κάποιος μπορεί να έχει δυσκολίες στην επίλυση ασκήσεων που αφορούν τις καταλήξεις των ρημάτων και να παρουσίασε χαμηλή επίδοση στο ημιτελικό διαγώνισμα. Τότε, το λογισμικό του προγράμματος λέει στο σπουδαστή ότι η επίδοσή του ήταν κάτω από το μέσο όρο, και ότι θα πρέπει να επαναλάβει ορισμένα κεφάλαια της γραμματικής, ενώ, ταυτόχρονα, του δίνει μια ομάδα ασκήσεων για παραπάνω εξάσκηση στο αντικείμενο που τον δυσκολεύει.

Στο μέρος κάθε ενότητας που είναι αφιερωμένο στα στοιχεία πολιτισμού δίνονται σύντομες πληροφορίες συνήθως για καθημερινά θέματα που βοηθούν το χρήστη να πάρει μια γεύση από τη σύγχρονη ζωή στην Ελλάδα. Κάποιες από τις ασκήσεις των ενοτήτων ελέγχουν και την κατανόηση αυτού του μέρους του προγράμματος.

Το πρόγραμμα έχει τη δυνατότητα να αποθηκεύει και να επεξεργάζεται τις πληροφορίες για την πρόοδο του σπουδαστή και το γεγονός αυτό επιτρέπει την πληρέστερη κατανόηση του τρόπου με τον οποίο κάποιος μαθαίνει ελληνικά ως ξένη γλώσσα, και, συνεπώς, δίνει την δυνατότητα για τον σχεδιασμό αποτελεσματικότερων μεθόδων για τη διδασκαλία της γλώσσας.

Το πρόγραμμα δημιουργήθηκε από την Ερευνητική Ομάδα του Προγράμματος Ελληνικών Σπουδών με επιστημονική επιμέλεια του γλωσσολόγου Δρ. Παναγιώτη Παππά. Η Ερευνητική Ομάδα σχεδιάζει τη δημιουργία μαθημάτων τριών επιπέδων, έτσι ώστε οι σπουδαστές να

έχουν πρόσβαση μέσω του διαδικτύου σε ισοδύναμο διετούς προγράμματος γλωσσικής διδασκαλίας.

Το πρόγραμμα ολοκληρώθηκε τον Αύγουστο του 2004 και το φθινοπωρινό εξάμηνο του 2004 δοκιμάστηκε στην πράξη από τους φοιτητές του μαθήματος GRK-110, Ελληνικά για Αρχάριους Ι ως συμπληρωματικό εργαλείο μελέτης. Μετά από τα θετικά αποτελέσματα της δοκιμαστικής εφαρμογής του, ο «Οδυσσέας» θα προσφέρεται κάθε εξάμηνο στους φοιτητές ως credit course. Το εαρινό εξάμηνο του 2006 το πρόγραμμα θα προσφερθεί για πρώτη φορά ως non-credit course σε ενδιαφερόμενους εκτός πανεπιστημιακού χώρου.

Ηλίας Καραγεώργος
Universidad de Oviedo
Οβιέδο - Ισπανία
E-mail ikarageorgos@yahoo.com & iliask@correo.uniovi.es

Οι Ελληνικές σπουδές στο Πανεπιστήμιο του Οβιέδο

Η Σχολή Φιλολογίας του Παν/μίου του Oviedo διαθέτει τα παρακάτω τμήματα: Κλασικής και Λατινικής Φιλολογίας, Ισπανικής Φιλολογίας, Ρομανικών και Γερμανικών Φιλολογιών, και Τμήμα Μετάφρασης. Η διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού εισήχθησαν για πρώτη φορά στο παν/μιο του Oviedo το 1999.

Υπεύθυνος του τμήματος κλασικών σπουδών είναι η Dr. Manolita Valdes.

Το Τμήμα Νεοελληνικής Φιλολογίας και Πολιτισμού, καλύπτει την μελέτη και διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας, λογοτεχνίας και ιστορίας. Διευθυντής του τμήματος νεοελληνικών σπουδών είναι ο Dr. Javier Martinez. Η διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού εντάσσεται στο πρόγραμμα του τμήματος κλασικής φιλολογίας.

Το πρόγραμμα κλασικών σπουδών προβλέπει την διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, τη γραμματική, τη σύνταξη, την επιγραφική, την παλαιογραφία, καθώς επίσης και άλλα μαθήματα ειδικότητας.

Στο τμήμα αυτό εντάχθηκα και εργάζομαι από το 2002 με την απόσπασή μου από το Υ.Π.Ε.Π.Θ.

Η φοίτηση στο τμήμα είναι πενταετής, οι φοιτητές πληρώνουν ένα ποσό για την κατ' έτος εγγραφή τους. Στο τμήμα φοιτούν περίπου σαράντα πέντε φοιτητές σε όλα τα έτη. Ύστερα από την αποφοίτησή τους είτε εργάζονται ως φιλόλογοι ελληνικών και λατινικών, είτε ως μεταφραστές, είτε ως ερευνητές στα διάφορα πανεπιστήμια της χώρας.

Το πρόγραμμα του τμήματος νεοελληνικών σπουδών είναι οργανωμένο ως εξής:

A. Προπτυχιακές σπουδές

- I.I. Νέα Ελληνική γλώσσα για αρχάριους. (I επίπεδο)
- II. Νέα Ελληνική γλώσσα μέσου επιπέδου (II επίπεδο)
- III. Νέα Ελληνική γλώσσα για προχωρημένους (III επίπεδο)

2. Ελληνική γλώσσα μέσω διαδικτύου (Aulanet). Στόχος του προγράμματος αυτού, είναι η προώθηση και διεύρυνση της χρήσης των υπολογιστών στη διδασκαλία και την έρευνα της νεοελληνικής γλώσσας.

Το από απόσταση διδασκαλίας πρόγραμμα περιλαμβάνει διαλόγους, γραμματικές ασκήσεις, καθώς και κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου. Περισσότερα στοιχεία μπορεί κανείς να βρει στο διαδίκτυο σε αυτή την διεύθυνση: <http://www.uniovi.es>

Το μάθημα των Ν.Ε μπορούν να το επιλέξουν φοιτητές όλων των επιστημονικών πεδίων ως μέρος του πτυχίου τους, παίρνοντας 10 μόρια (credits)

Το ωράριο διδασκαλίας είναι 9 ώρες εβδομαδιαίως και γίνεται από εμένα. Η διδασκαλία ακολουθεί την επικοινωνιακή μέθοδο και παράλληλα προσφέρει παραγωγή, και κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου με την χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, βίντεο, παιχνιδιών ρόλων, χρήση τραγουδιών. Οι φοιτητές εξετάζονται τον Ιούνιο στην παραγωγή και κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου.

3. Βυζαντινή ιστορία: 9 μόρια (credits)
4. Ελληνική μυθολογία: 9 μόρια (credits)

Αυτά τα δύο μαθήματα διδάσκονται από τον υπογράφοντα 6 ώρες εβδομαδιαίως στα ισπανικά, και μπορούν να τα παρακολουθήσουν φοιτητές όλων των επιστημονικών πεδίων.

Ο διδάσκων χρησιμοποιεί ως κύρια βιβλία το «Επικοινωνήστε Ελληνικά των Αρβανιτάκη/Αρβανιτάκη Ι,ΙΙ,ΙΙΙ» και το «Ελληνικά Τώρα 1+1» και «2+2». Επίσης χρησιμοποιώ και άλλα διαθέσιμα εγχειρίδια όπως τα «Ελληνικά για ξενόγλωσσους Ι,ΙΙ,ΙΙΙ,ΙV» των Μαυρούλια/Γεωργαντζή, καθώς επίσης και το εγχειρίδιο «Στη Χώρα του Αριστοτέλη».

Οι φοιτητές έχουν την δυνατότητα να χρησιμοποιούν το C.D Φιλογλωσσία, όπως και μια σειρά βιντεοταινιών ελληνικού κινηματογράφου, καθώς επίσης και το διαδίκτυο.

Το νεοελληνικό τμήμα έχει την δική του βιβλιοθήκη η οποία αποτελεί μέρος της βιβλιοθήκης των κλασικών σπουδών. Περιέχει αρκετούς τίτλους βιβλίων τα οποία αναφέρονται κυρίως στην ελληνική γλώσσα, ιστορία, λογοτεχνία.

Η ανταπόκριση των φοιτητών από το πρώτο έτος εισαγωγής των Νέων Ελληνικών υπήρξε ικανοποιητική. Υπάρχει ένας σταθερός αριθμός 40 περίπου φοιτητών που είναι εγγεγραμμένοι και στα τρία επίπεδα.

Μερικοί φοιτητές του IV και V έτους παρακολουθούν μαθήματα σε κάποιο ελληνικό πανεπιστήμιο μέσω του προγράμματος Erasmus. Επίσης γίνονται προσπάθειες να εξασφαλισθούν θερινές υποτροφίες για τους φοιτητές ώστε να έχουν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν μαθήματα νέων ελληνικών στην Ελλάδα κατά την διάρκεια του καλοκαιριού.

B. Μεταπτυχιακός κύκλος σπουδών

Το Τμήμα έχει και μεταπτυχιακό κύκλο σπουδών που οδηγεί στην απόκτηση Master στη νεοελληνική φιλολογία. Σε αυτόν τον κύκλο σπουδών είναι εγγεγραμμένοι 15 μεταπτυχιακοί φοιτητές. Το πρόγραμμα είναι διετές και οι φοιτητές παίρνουν 45 μόρια (credits).

Τα μαθήματα τα οποία διδάσκονται είναι τα εξής: Ελληνική γλώσσα, Νεοελληνική γραμματική και Σύνταξη, Μετάφραση, Νεότερη και σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία, Ποίηση, Αρχαία και Νεώτερη Ιστορία, Βυζαντινή ιστορία και πολιτισμός, Γεωγραφία και Οικονομία της σύγχρονης Ελλάδος, Ελληνικός κινηματογράφος και μουσική.

Η διδασκαλία γίνεται με συνδυασμό διαλέξεων και σεμιναρίων και τον Ιούνιο με γραπτή εξέταση. Ο υπογράφων διδάσκει 6 ώρες εβδομαδιαίως. Τα υπόλοιπα μαθήματα διδάσκονται από Ισπανούς καθηγητές οι οποίοι γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα. Ένα μεγάλο μέρος του εκπαιδευτικού υλικού υπάρχει στο διαδίκτυο και οι φοιτητές μπορούν να το χρησιμοποιούν. Η διεύθυνση είναι: <http://www.uniovi.es>

Γ. Επέκταση του προγράμματος της από απόσταση διδασκαλίας

Το Τμήμα Ν.Ε του πανεπιστημίου στα πλαίσια της διεύρυνσης και περαιτέρω διάδοσης της νεοελληνικής γλώσσας συνεργάζεται με 8 πανεπιστήμια της Ισπανίας (Balears, Málaga, Barcelona, Logroño, Pais Vasco, Santiago, Zaragoza, León). Τα μαθήματα γίνονται μέσω διαδικτύου και με τηλεδιάσκεψη. Υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός τόσο φοιτητών, όσο και εκπαιδευτικών οι οποίοι παρακολουθούν το πρόγραμμα. Πρόκειται για ένα φιλόδοξο πρόγραμμα το οποίο συνεχώς εξελίσσεται και βελτιώνεται. Η διεύθυνση είναι: <http://www.uniovi.es>

Επίσης το τμήμα την πρώτη εβδομάδα του Απριλίου κάθε έτους οργανώνει σειρά διαλέξεων, μαθημάτων και άλλων εκδηλώσεων, με θέμα την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό. Συμμετέχουν διδακτικό προσωπικό και φοιτητές από τα τμήματα νέων ελληνικών των ισπανικών πανεπιστημίων.

Τέλος το Ν.Ε τμήμα του πανεπιστημίου του Οβιέδο έχει αναγνωριστεί από το Κέντρο Ελληνικής γλώσσας ως εξεταστικό κέντρο για την πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας και διεξάγει τις εν λόγω εξετάσεις κάθε Μάιο.

Δ. Η εργασία μου

Εντάχθηκα στο τμήμα στις 8-10-2002. Εβδομαδιαίως έχω 20 ώρες διδασκαλίας στα εξής μαθήματα:

- Νέα Ελληνική γλώσσα για αρχάριους. (I επίπεδο),
- Νέα Ελληνική γλώσσα μέσου επιπέδου (II επίπεδο),
- Νέα Ελληνική γλώσσα για προχωρημένους (III επίπεδο)
- Βυζαντινή ιστορία,
- Ελληνική μυθολογία,
- και στο Μεταπτυχιακό τμήμα Ελληνική γλώσσα, Νεοελληνική γραμματική και Σύνταξη,

Μετάφραση, Νεότερη και σύγχρονη ελληνική λογοτεχνία.

Διδάσκω σε όλα τα έτη νεοελληνική γλώσσα και στα ισπανικά την Βυζαντινή ιστορία και την Μυθολογία.

Για την διδασκαλία χρησιμοποιούμε τόσο τους υπολογιστές όσο και τα υπόλοιπα οπτικοακουστικά μέσα. Το μάθημα της ελληνικής γλώσσας οι φοιτητές έχουν την δυνατότητα να το παρακολουθούν χωρίς φυσική παρουσία στην τάξη, αλλά χρησιμοποιώντας τους υπολογιστές (Aulanet). Υπάρχουν 25 εγγεγραμμένοι φοιτητές.

Οι φοιτητές κυρίως του μεταπτυχιακού τμήματος γνωρίζουν την ιστοσελίδα του Ηλεκτρονικού Κόμβου, του ΥΠΕΠΘ και άλλες ελληνικές ιστοσελίδες και συμμετέχουν σ' αυτές για γλωσσικό και άλλο υλικό.

Το επίπεδο γλωσσομάθειας των φοιτητών είναι αρκετά ικανοποιητικό, υπάρχει μεγάλο ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα και τον πολιτισμό και η παρουσία ενός εκπαιδευτικού από την Ελλάδα έχει εκτιμηθεί θετικά.

Πιστεύω ότι οι προοπτικές είναι καλές, αν ληφθεί υπ' όψη ότι πριν την απόσπασή μου στο πανεπιστήμιο, το τμήμα υπολειτουργούσε. Υπάρχουν φυσικά περιθώρια βελτίωσης.

Μαρία – Σοφία Δασκαλοπούλου
Université de Tours
Tours, Γαλλία
E-mail msdaskal@club-internet.fr

Η διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας στο Πανεπιστήμιο της Tours

Η πόλη της Τουρ, όπου εργάζομαι εδώ και τρία χρόνια, βρίσκεται στην κεντρική Γαλλία, στο Νομό Indre et Loire, στη γνωστή Κοιλάδα του Λήγηρα. Βρίσκεται νότια του Παρισιού, σε απόσταση 250 χιλιομέτρων. Μια ώρα με το TGV (τραίνο μεγάλης ταχύτητας) και περισσότερο από δύο ώρες με αυτοκίνητο. Η Τουρ έχει πληθυσμό 300 χιλιάδες κατοίκους και είναι μεγάλο πανεπιστημιακό κέντρο στην περιοχή. Είναι τουριστική περιοχή λόγω των πύργων και λόγω των εξαιρετικών κρασιών και της κουζίνας της που φημίζονται. Πρόκειται για μια ιστορική και ωραία περιοχή την οποία διάλεξαν οι βασιλείς της Γαλλίας ως θέρετρο λόγω της πλούσιας φύσης της και των άγριων ζώων που έβρισκαν στα πυκνά δάση της. Έχτισαν λοιπόν διάφορους πύργους στην περιοχή μεταξύ των οποίων και αυτός της Τουρ.

Το Πανεπιστήμιο Γλωσσών και Ανθρωπιστικών Επιστημών βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, στις όχθες του ποταμού. Είναι σχετικά νέο πανεπιστήμιο. Ιδρύθηκε στη δεκαετία του 60. Υπήρχαν βέβαια πανεπιστημιακά τμήματα και παλαιότερα αλλά λειτουργούσαν ως παραρτήματα του ιστορικού πανεπιστημίου του Πουατιέ (στο οποίο έχω διδάξει παλαιότερα).

Το Τμήμα Ελληνικών Σπουδών του πανεπιστημίου μας περιλαμβάνει και τα αρχαία ελληνικά (γλώσσα και πολιτισμός) και ανήκει στη Διεύθυνση Κλασικών Σπουδών που χορηγεί και διπλώματα κλασικής φιλολογίας. Τα Νέα Ελληνικά διδάσκονται ως μάθημα επιλογής, δηλαδή προαιρετικό. Χορηγείται όμως, σε όσους το επιθυμούν μια βεβαίωση του Πανεπιστημίου που πιστοποιεί τα έτη διδασκαλίας. Μπορούν να το παρακολουθήσουν ως μάθημα επιλογής φοιτητές από διάφορες σχολές ακόμη και από τους κλάδους των επιστημών και υπολογίζεται ως μάθημα επιλογής στη γενική βαθμολογία τους.

Βέβαια, οι περισσότεροι φοιτητές μας προέρχονται από σχολές θεωρητικών επιστημών. Έχουμε επίσης φοιτητές από άλλα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, μέσω του προγράμματος *Erasmus*. Υπάρχουν ακόμη και «ελεύθεροι φοιτητές», οι ονομαζόμενοι «*auditeurs libres*». Μεγάλος αριθμός από αυτούς είναι καθηγητές μέσης εκπαίδευσης (καθηγητές αρχαίων ελληνικών και λατινικών).

Μια παρένθεση : Τα Νέα Ελληνικά που διδάσκονταν επί σειρά ετών, έπαψαν να διδάσκονται από το 1999 λόγω έλλειψης χρημάτων (ήταν μια πολιτική συρρίκνωσης των εξόδων για τις «μικρές» όπως χαρακτηρίζονταν, ξένες γλώσσες). Οι φιλελληνικοί σύλλογοι που λειτουργούν στην περιοχή από τη δεκαετία του 60, έκαναν μεγάλες προσπάθειες για να σταλεί καθηγητής αυξημένων προσόντων από το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας. (Λειτουργούσε ήδη ένα τμήμα ελληνικής γλώσσας για μαθητές Δημοτικού με αποσπασμένο εκπαιδευτικό). Ζητούσαν βέβαια για το Πανεπιστήμιο της Τουρ – όπως και το Πανεπιστήμιο της Γκρενόμπλ όπου διδάσκει η εξαιρετική συνάδελφος κυρία Ζουμπουλίδου – καθηγητή με άνογη γνώση της γαλλικής, ο οποίος θα μπορούσε να διδάξει στο τμήμα μετάφρασης προς τα γαλλικά, το οποίο προϋπήρχε.

Έχουμε λοιπόν τρία τμήματα διδασκαλίας γλώσσας (τρία επίπεδα) και ένα τμήμα μετάφρασης.

1^ο ΤΜΗΜΑ : ΑΡΧΑΡΙΟΙ

Το επιλέγουν, ως μάθημα επιλογής, φοιτητές διαφόρων σχολών του Πανεπιστημίου μας. Πρόκειται για φοιτητές που δεν έχουν σχεδόν καμία γνώση της ελληνικής ή για μερικούς που έχουν παρακολουθήσει μαθήματα αρχαίας ελληνικής γλώσσας στο Λύκειο και γνωρίζουν το αλφάβητο. (Ως δεύτερη ή τρίτη γλώσσα).

Κάτι τέτοιο βέβαια δημιουργεί και επιπλέον δυσκολίες διότι τα αρχαία ελληνικά διδάσκονται στη Γαλλία με την « ερασμιακή προφορά », οπότε οι φοιτητές αυτοί δυσκολεύονται αρχικά στην ανάγνωση και στην προφορά. Γενικά, για τους γαλλόφωνους φοιτητές, υπάρχει δυσκολία στην προφορά της ελληνικής σε σχέση με τους τόνους.

Για τη διδασκαλία στους αρχάριους, χρησιμοποιώ διάφορα εγχειρίδια ως βάση προσαρμόζοντάς τα στο επίπεδο των φοιτητών μου. Όταν φτάσουν σε κάποιο επίπεδο κατανόησης, παρεμβάλλω στη διδασκαλία και διάφορα απλά τραγούδια ή μικρά κείμενα.

2^ο ΤΜΗΜΑ : ΜΕΣΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Το τμήμα αυτό είναι συνήθως λιγότερο ομοιογενές από το πρώτο. Αποτελείται από τους φοιτητές που συνεχίζουν τα Νέα Ελληνικά για το επόμενο πανεπιστημιακό έτος και από πολλούς « ελεύθερους φοιτητές » δηλαδή όσους μαθαίνουν την ελληνική από προσωπικό ενδιαφέρον, ως δεύτερη ή τρίτη ξένη γλώσσα. Μερικοί από αυτούς, ζητούν να φοιτήσουν για ένα εξάμηνο στην Ελλάδα, μέσω των προγραμμάτων *Erasmus*.

Αυτοί που ζητούν να μετακινηθούν σε χώρες όπως η Ελλάδα (με χαμηλή ζήτηση) έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να κερδίσουν την υποτροφία απ' ό,τι οι φοιτητές που ζητούν να μετακινηθούν σε αγγλόφωνα πανεπιστήμια για παράδειγμα.

Γίνεται προσαρμογή της διδασκαλίας σύμφωνα με το επίπεδο των φοιτητών και με μελέτη κειμένων, ποιημάτων και τραγουδιών.

3^ο ΤΜΗΜΑ : ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Είναι οι πλέον πιστοί φοιτητές αυτοί που συνεχίζουν στο τρίτο επίπεδο. Μεταξύ αυτών και πολλοί εκπαιδευτικοί. Η διδασκαλία γίνεται μέσω κειμένων, άρθρων, ποιημάτων και τραγουδιών. Γίνονται παρουσιάσεις ποιημάτων ή τραγουδιών από τους ίδιους τους φοιτητές. Το τελευταίο έτος υπήρχε μια προτίμηση προσέγγισης του ρεμπέτικου.

4^ο ΤΜΗΜΑ : ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ

Καθαρά μεταφραστικό τμήμα. Μελετούμε κυρίως τη λογοτεχνική μετάφραση και κάποια κείμενα νομικού περιεχομένου. Μελετούμε επίσης τις αρχές της μετάφρασης.

Το τμήμα αυτό το παρακολουθούν ελληνόφωνοι και γαλλόφωνοι φοιτητές με πολύ καλό επίπεδο και στις δύο γλώσσες.

Η μέχρι στιγμής εμπειρία μου είναι ενθαρρυντική για τη συνέχιση της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας στο πανεπιστήμιο της Τουρ. Για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος θα οργανώσουμε με το Διευθυντή του Τμήματος κύριο Bernard Pouderon, συνέδριο με θέμα την ελληνική γλώσσα, τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική ιστορία των νεωτέρων χρόνων, με προσκεκλημένους ομιλητές λαμπρούς μελετητές της γλώσσας, της ιστορίας και του πολιτισμού μας.

Ματίνα Δεμιράκη
Πανεπιστήμιο RMIT
Μελβούρνη, Αυστραλία,
E-mail Malamatenia.demiraki@rmit.edu.au

Οι Ελληνικές Σπουδές και το Ελληνο-Αυστραλιανό Κέντρο στο Πανεπιστήμιο RMIT της Μελβούρνης

Στο πανεπιστήμιο RMIT λειτουργεί Ελληνικό Πρόγραμμα Σπουδών (Greek Language and Cultural Studies), καθώς και Ελληνο-Αυστραλιανό Κέντρο (Australian Greek Resource and Learning Centre). Το Ελληνικό Πρόγραμμα και το Κέντρο εντάσσονται στη Σχολή Διεθνών και Κοινοτικών Σπουδών (School of International and Community Studies). Το Ελληνικό Πρόγραμμα προσφέρει μαθήματα σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο, το δε Ελληνικό Κέντρο παρέχει αρχειακό υλικό, εκπαιδευτικά προγράμματα και ποικίλες πολιτιστικές δραστηριότητες με στόχο την προώθηση της ελληνικής παιδείας, τη γλώσσας, του πολιτισμού και της ιστορίας στην Ελληνική, Αυστραλιανή και Διεθνή Κοινότητα.

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα: www.greekcentre.rmit.edu.au.

Ιστορικό

Η διδασκαλία των Ελληνικών στα πανεπιστήμια της Πολιτείας της Βικτώριας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της εξέλιξης της Ελληνόγλωσσας εκπαίδευσης στην Πολιτεία αυτή. Η ανάπτυξη των Ελληνικών Σπουδών πήρε μία διαφορετική πορεία από αυτή άλλων γλωσσών, δεδομένου ότι άρχισε πρώτα στη Δευτεροβάθμια και Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και έπειτα, με την ενίσχυση της ελληνικής παροικίας, εισήχθη τελικά στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το 1974 ιδρύθηκε, κατόπιν παμπαροικιακού εράνου, το πρώτο τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών στο πανεπιστήμιο της Μελβούρνης με τον Καθηγητή Στάθη Gauntlett.

Η εισαγωγή των Νέων Ελληνικών σε πανεπιστημιακό επίπεδο σήμανε την ολοκλήρωση ενός κύκλου στη σπουδή μιας γλώσσας. Οι πτυχιούχοι εκπαιδευτικοί Νέων Ελληνικών έχοντας τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες και την κατάλληλη μεθοδολογία διδασκαλίας μιας γλώσσας ήταν τώρα μέρος του συστήματος στήριξης και διατήρησης της ελληνικής γλώσσας. Η ύπαρξη κατάλληλα εκπαιδευμένων δασκάλων και καθηγητών αποτελούσε έναν απαραίτητο παράγοντα για την επιβίωση και την επέκταση των πρόωρων προγραμμάτων στο κρατικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Από το 1974 και έπειτα λειτούργησαν πολλά άλλα τμήματα Ελληνικών σε διάφορα πανεπιστήμια. Κατά το 1996 στη Μελβούρνη τα Ελληνικά διδάσκονταν σε έξι πανεπιστήμια: Deakin, La Trobe, Melbourne, Monash, Royal Melbourne Institute of Technology (RMIT) και Victoria. Οι αναδιαρθρώσεις όμως των πανεπιστημίων και των πανεπιστημιακών σχολών, οι αλλαγές πρωτεραιοτήτων σε βάρος των κλασικών και φαινομενικά «μη παραγωγικών» σπουδών, καθώς και οι αλλαγές στη χρηματοδότηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης οδήγησαν στη σταδιακή συρρίκνωση των ελληνικών προγραμμάτων. Το ελληνικά προγράμματα του R.M.I.T και του Πανεπιστημίου La Trobe είναι τα δύο εναπομείναντα στη Μελβούρνη, ενώ στο Πανεπιστήμιο της Μελβούρνης λειτουργεί πλέον πρόγραμμα το οποίο προσφέρεται από το πανεπιστήμιο του La Trobe.

Το Ελληνικό Πρόγραμμα που υπάρχει σήμερα στο Πανεπιστήμιο του RMIT ξεκίνησε το 1986 ως Τομέας Νεοελληνικών Σπουδών στο Phillip Institute of Technology, το οποίο ενσωματώθηκε στα μέσα της δεκαετίας το '90 με το RMIT. Το Κέντρο λειτούργησε για πρώτη φορά το 1997. Την ίδια χρονιά, το 1997, ιδρύθηκε και το Εθνικό Κέντρο Ελληνικών Μελετών και Έρευνας του Πανεπιστημίου La Trobe (National Centre for Hellenic Studies & Research) από τον

Καθηγητή Αναστάσιο Τάμη. Ιδρυτής του Προγράμματος και του Κέντρου στο Πανεπιστήμιο του RMIT υπήρξε ο Μίμης Σοφοκλέους, ο οποίος στη διάρκεια της θητείας του μέχρι το 2001 έθεσε τις βάσεις και τις δομές του Προγράμματος και του Κέντρου, οι οποίες βασικά παραμένουν και σήμερα. Οι αρχικοί στόχοι και οι επιδιώξεις, δηλαδή η σύνδεση του προγράμματος με την έρευνα και τη μελέτη της Ελληνο-Αυστραλιανής πραγματικότητας στις διάφορες εκφάνσεις της, τα εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές σχολείων και τα επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς των Ελληνικών, καθώς και ποικίλες άλλες εκδηλώσεις για την προώθηση της Ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού, καθώς και τον εμπλουτισμό του Αρχείου, παραμένουν βασικοί.

Σήμερα το Κέντρο διαθέτει Μουσείο με εκθέματα από την ιστορία του μεταναστευτικού ελληνισμού της Αυστραλίας από το 1829 μέχρι σήμερα, βιβλιοθήκη με περισσότερους από 4500 τόμους πλαισιωμένους από γλωσσικά και οπτικοακουστικά βοηθήματα, αρχεία που περιέχουν προσωπικές καταθέσεις Ελλήνων μεταναστών και υλικό από τον τύπο, την παιδεία, τη ντόπια λογοτεχνία, τους παροικιακούς οργανισμούς και την εξέλιξη τους, πινακοθήκη όπου ντόπιοι καλλιτέχνες εκθέτουν τα έργα τους, καθώς και Εργαστήριο Υπολογιστών που επιτρέπει την πρόσβαση σε εκπαιδευτικές και ιστορικές βάσεις δεδομένων.

Το Ελληνικό Πρόγραμμα και Κέντρο λειτουργούν χάρη στη σημαντική συνεισφορά του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας με την τοποθέτηση των εκπαιδευτικών. Εκτός από εμένα τοποθετείται και από το Γραφείο Εκπαίδευσης εκπαιδευτικός για ορισμένες ημέρες, και της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας Μελβούρνης και Βικτώριας η οποία από τον Αύγουστο του 2002, κατόπιν Συμφωνίας με το RMIT, συμβάλλει μαζί με το πανεπιστήμιο στην οικονομική ενίσχυση του Ελληνικού Προγράμματος και του Κέντρου. Μεγάλη είναι επίσης η προσφορά και η γενναιοδωρία πολλών ατόμων και άλλων οργανισμών παροικιακών και κρατικών, όπως της Πολυπολιτισμικής Επιτροπής της Βικτώριας.

Εκπαιδευτικό έργο

Προσωπικά προσφέρω τις υπηρεσίες μου και στο Ελληνικό Πρόγραμμα και στο Κέντρο και ως πρωταρχική επιδίωξη έχω πάντα τη συμβολή μου στη δημιουργία ενός ελκυστικού, προσιτού και σύγχρονου προγράμματος με στόχο την προσέλκυση φοιτητών ελληνικής και μη καταγωγής, και τη βιωσιμότητα του Κέντρου μέσα στα πλαίσια της παρεχόμενης δυναμικής. Στο Κέντρο, κύριες δραστηριότητές μου αποτελούν η εκπόνηση και διεκπεραίωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και η ηλεκτρονική καταγραφή των βιβλίων της βιβλιοθήκης του.

I. Πρόγραμμα Ελληνικών

Το μάθημα ελληνικών προσφέρεται για αρχάριους, ενδιάμεσου επιπέδου και προχωρημένους (Introductory, Intermediate, Advanced) σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Προσωπικά διδάσκω στα μαθήματα σε προπτυχιακό επίπεδο. Το κάθε μάθημα είναι διάρκειας τριών διδακτικών ωρών, από τις οποίες οι δύο ώρες είναι Γλώσσα και η μία Πολιτισμός. Από το 2006 το Πρόγραμμα Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού θα προσφέρεται σε έξι διαφορετικά επίπεδα και θα προσφέρονται επιπλέον, με δική μου πρωτοβουλία, τα μαθήματα «Αρχαία Ελληνικά για αρχάριους» και η «Ελλάδα μέσω Κειμένων και Τέχνης». Οι φοιτητές θα μπορούν να επιλέγουν το επίπεδο που τους ταιριάζει ανεξάρτητα από το έτος σπουδών και η ολοκλήρωση και των οκτώ μαθημάτων θα οδηγεί από το 2007 σε Δίπλωμα Γλώσσας. Οι βαθμολογικές μονάδες που δίνονται για κάθε μάθημα είναι 12. Το μάθημα παρακολουθούν φοιτητές που κάνουν πτυχίο στην εκπαίδευση ή φοιτητές άλλων σχολών ως μάθημα επιλογής, αλλά και ενήλικες ως απλό και ανεξάρτητο μάθημα.

Εγχειρίδια και βιβλιογραφία

Υλικό για τη διδασκαλία μου αντλώ επιλεκτικά από ποικίλα βιβλία των γνωστών εκδόσεων για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Παράλληλα γίνεται και επιλεκτική χρήση βιβλίων του ΟΕΔΒ και του Πανεπιστημίου Κρήτης, όσων παρέχουν τη δυνατότητα για άσκηση ποικίλων μορφών του λόγου, προφορικού λόγου (listening – speaking), κατανόησης κειμένων (reading comprehension) και ασκήσεων γραπτού λόγου (writing). Για τα τμήματα των προχωρημένων χρησιμοποιώ επίσης επιλεκτικά τα βιβλία «Νεοελληνική Γλώσσα» του Γυμνασίου και για αυτά των αρχαρίων τα βιβλία του Πανεπιστημίου Κρήτης, όπως το βιβλίο «Ελληνικά με την παρέα μου» (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.). Το τελευταίο για τους εντελώς αρχάριους (κυρίως μη ελληνικής καταγωγής) χρειάζεται αρκετή προεργασία, επειδή προχωρεί αρκετά γρήγορα, αλλά για άτομα με λανθάνουσες γνώσεις της ελληνικής είναι αρκετά κατάλληλο. Τα σύμβολα τα οποία χρησιμοποιούνται στο βιβλίο σε συνδυασμό με τις ολιγόλογες οδηγίες δίνουν την ευκαιρία στο φοιτητή να προσδιορίσει το ζητούμενο με ελάχιστη παρέμβαση του εκπαιδευτικού. Συμπληρωματικά παρέχονται για τους προχωρημένους η Γραμματική και το Συντακτικό, κείμενα Λογοτεχνίας, Ιστορία, Γεωγραφία και Πολιτισμός, ενώ για τους αρχάριους η αγγλική έκδοση του ελληνικού πολιτισμού. Θα έλεγα ότι τα βιβλία αυτά αντιμετωπίζονται θετικά, καθώς οι φοιτητές έχουν στη διάθεσή τους δωρεάν μία σειρά βιβλίων γλώσσας, λογοτεχνίας και πολιτισμού. Παράλληλα προβάλλονται βιντεοκασέτες από την εκπαιδευτική τηλεόραση και τη συλλογή του Κέντρου.

Γλωσσικά εργαστήρια

Τα γλωσσικά εργαστήρια επίσης με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών του Κέντρου και του διαδικτύου είναι πολύ βοηθητικά για την εμπέδωση και επέκταση γλωσσικών και όχι μόνο δραστηριοτήτων, τόσο για τους προχωρημένους όσο και για τους αρχάριους. Με τους προχωρημένους εργαζόμαστε κυρίως με την ιστοσελίδα *Κόμβος* και το ηλεκτρονικό λεξικό του *Τρανταφυλλίδη*, το δικτυακό τόπο *Λογότοπο*, εκπαιδευτικά λογισμικά και διάφορα άλλα CD-ROMs και ιστοσελίδες ελληνικής ιστορίας και πολιτισμού, ελληνικού τύπου, καθώς και ιστοσελίδες παροικιακών οργανισμών. Με τους αρχάριους εργαζόμαστε κυρίως στο δικτυακό τόπο *Φιλογλωσσία*, το *Ηλεκτρονικό αλφάβητο* το *Μαθαίνω ελληνικά* και άλλα CD-ROMs. Οποσδήποτε η προβληματική στην αξιοποίηση και την εφαρμογή της τεχνολογίας υπάρχει πάντοτε, για λόγους πρόσβασης και χρησιμότητας του λογισμικού αλλά και λόγω διαφορετικού βαθμού χρήσης από τους χρήστες.

Το θεωρητικό πλαίσιο

Στη διδασκαλία της γλώσσας για όλα τα επίπεδα, στη διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος και των σχετικών δραστηριοτήτων, προσπάθησα να χρησιμοποιήσω ένα πολύτροπο γλωσσικό υλικό με έμφαση στην επικοινωνιακή προσέγγιση και στις νέες τεχνολογίες. Η διδασκαλία της γλώσσας βέβαια εξαρτάται από την άποψη που έχουμε για τη γλώσσα και την εκμάθησή της. Εξαρτάται από το αν θεωρούμε τη γλώσσα ως μια σταθερή δομή που έχουμε για να διδάξουμε ή αν τη θεωρούμε ως ένα μέσο επικοινωνίας.

Αν θεωρήσουμε τη γλώσσα ως μια σταθερή δομή – ένα σταθερό σύστημα – έναν αυτοσκοπό, τότε δεχόμαστε ότι το νόημα (meaning) είναι κωδικοποιημένο σε γλωσσικές μορφές. Αν θεωρήσουμε τη γλώσσα ως διαδικασία επικοινωνίας και μάθησης, τότε δεχόμαστε ότι το νόημα (meaning) συνδιαλέγεται μέσω γλωσσικών μορφών και αναφορών με τα συμφραζόμενα. Στην πρώτη περίπτωση δίνεται βαρύτητα στο αναλυτικό πρόγραμμα, στη γραμματική, νοήματα /έννοιες (meaning) που πρέπει να μαθευτούν / διδαχθούν και φυσικά είναι ο δάσκαλος που «μεταδίδει» και

οι μαθητές που «δέχονται». Στη δεύτερη περίπτωση δίνεται βαρύτητα στη διαδικασία μάθησης της γλώσσας, στη μεθοδολογία – τι κάνουν οι μαθητές που οδηγεί σε κάποιο νόημα (meaning).

Προσωπικά κινήθηκα μέσα στα πλαίσια και των δύο αυτών απόψεων για τη διδασκαλία της γλώσσας. Προσπάθησα δηλαδή να διδάξω τη γλώσσα ως ένα στατικό σύστημα, δίνοντας τη δυνατότητα στους φοιτητές μας να μάθουν κάτι το σταθερό και να αποκτήσουν κάποιο θάρρος στη χρήση εκφράσεων, αλλά και να τους δώσω να καταλάβουν ότι η γλώσσα είναι μέσο συνδιαλλαγής, εξαρτάται από τα συμφραζόμενα (context) αλλά και δημιουργεί συμφραζόμενα για να παραγάγει νόημα (meaning). Οι φοιτητές ενθαρρύνθηκαν να ρισκινδυνεύουν στη συνδιαλλαγή, δηλαδή στη χρήση της γλώσσας και στη δημιουργία εκφράσεων με τα όσα ελληνικά κατείχαν.

Μερικές άλλες παραμέτρους που έλαβα επίσης υπόψη και είχαν ικανοποιητική ανταπόκριση ήταν η αξιοποίηση του ντόπιου υλικού και η διασύνδεση με την ελληνική παροιμία. Πιο συγκεκριμένα:

- Διδασκαλία μέσα από χρήση και μελέτη αυθεντικού κυρίως υλικού από το Αρχείο του Κέντρου και όχι μόνο, με θέματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση των Ελλήνων στη Μελβούρνη και την κοινωνική, εκπαιδευτική και πολιτιστική δράση της ελληνικής παροικίας.

- Σύνδεση με την ελληνική παροιμία και συμμετοχή σε παροιμιακές και ευρύτερες δραστηριότητες με στόχο την άμεση επαφή με το περιβάλλον μέσα στο οποίο παράγεται ο ελληνικός λόγος σε ποικίλες μορφές. Συμμετοχή φοιτητών / τριών σε ελληνικά προγράμματα Πολυπολιτισμικών Ραδιοφωνικών Σταθμών, μεταφράσεις κειμένων Ελληνο-Αυστραλών λογοτεχνών στην Αγγλική για το Φεστιβάλ Συγγραφέων, συμμετοχή στο Φεστιβάλ Αντίποδες και στο φεστιβάλ Ελληνικού Κινηματογράφου καθώς και διάφορες επισκέψεις (Εθνική Πινακοθήκη για τη συλλογή των Αρχαίων Ελληνικών Αγγείων, Μουσείο Μετανάστευσης) είναι μερικές ενδεικτικές δραστηριότητες.

II.Ελληνικό Κέντρο

Στο Κέντρο, όπου επίσης παρέχω τις υπηρεσίες μου, εργάζομαι κυρίως στην ηλεκτρονική καταγραφή των βιβλίων της Βιβλιοθήκης του Κέντρου, στην τακτοποίηση του αρχείου και του ποικίλου υλικού που διαθέτει, και στην εκπόνηση και διεκπεραίωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων που προσφέρονται για σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Τα μέχρι τώρα προσφερόμενα προγράμματα ήταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, το θέμα της ελληνικής μετανάστευσης στη Μελβούρνη σε διάφορα επίπεδα και ένας περίπατος στον ελληνικό δρόμο της Μελβούρνης. Τα προγράμματα αυτά παρακολούθησαν πολλοί μαθητές και μαθήτριες σχολείων της πόλης.

Ασχολούμαι επίσης με την προώθηση του Κέντρου στα Μέσα Ενημέρωσης, την εκπαίδευση εθελοντών στην ηλεκτρονική καταγραφή των βιβλίων, τη διαφήμιση του Ελληνικού Προγράμματος και του Κέντρου στον ευρύτερο χώρο του Πανεπιστημίου, την υποβολή προτάσεων και σχεδίου δράσης για την προοπτική του Κέντρου και του Προγράμματος. Συμβάλλω στη συμπλήρωση αιτήσεων για επιδότηση πολιτιστικών εκδηλώσεων του Κέντρου από άλλους φορείς και εξυπηρέτηση επισκεπτών και ερευνητών. Εκπροσωπώ το Πρόγραμμα στις συναντήσεις του Πανεπιστημίου και προωθώ την Πιστοποίηση Επάρκειας Ελληνομάθειας μεταξύ των φοιτητών και ευρύτερα. Στο παρελθόν υπήρχε μία ποικιλία άλλων διοικητικών καθηκόντων και εργασίες γραμματειακής υποστήριξης, οι οποίες τώρα διεκπεραιώνονται από διοικητικό που έχει προσλάβει το Κέντρο.

Βασική δραστηριότητα που ξεκίνησε φέτος με δική μου πρωτοβουλία και χάρη στην ενθάρρυνση της Διευθύντριας του Κέντρου, κας Costa, ήταν η διεξαγωγή Σεμιναρίων Ελληνικής Λογοτεχνίας κάθε δεύτερη Παρασκευή σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Τρίτης Ηλικίας του RMIT και με στόχο την προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού καθώς και της ντόπιας πολιτιστικής παραγωγής στον ευρύτερο αυστραλιανό χώρο. Σ' αυτά τα σεμινάρια

συμμετέχει ένα ποικίλο κοινό, άτομα που απλά αρέσκονται να διαβάζουν λογοτεχνικά βιβλία αλλά και πιο «υποψιασμένα», τα οποία ασχολούνται ήδη με τη συγγραφή.

Η σειρά αυτή μαθημάτων και εργαστηρίων γίνεται από εμένα και αποσκοπεί με ελκυστικό, προσιτό και σύγχρονο τρόπο στην προσέγγιση και κατανόηση θεωρητικών θεμάτων λογοτεχνίας και δημιουργικής γραφής, καθώς και στη μελέτη και απόκτηση γνώσεων γύρω από την ιστορία και το περιεχόμενο της λογοτεχνίας, όπως εξελίχθηκε στην Ελλάδα και την Κύπρο από το 10^ο αιώνα μ.Χ. μέχρι σήμερα, με έμφαση στους τελευταίους δύο αιώνες και την Ελληνική διασπορά, κυρίως της Αυστραλίας.

Τα σεμινάρια διανθίζονται με διαλέξεις, συζητήσεις, δραστηριότητες ατομικές και ομαδικές, εργαστήρια με τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών, λογισμικών και διαδικτύου, μελοποιημένη μουσική και αναγνώσεις κειμένων από τους ίδιους τους δημιουργούς, ποικίλο οπτικοακουστικό υλικό (διαφάνειες, βιντεοκασέτες, κασέτες), καθώς και επισκέπτες ομιλητές. Παράλληλα γίνονται διάφορες δραστηριότητες και επισκέψεις σε χώρους και εκδηλώσεις ελληνικού ενδιαφέροντος.

Ευρύτερες δραστηριότητες

Πέραν του διδακτικού έργου και του έργου μου στο Κέντρο, υπάρχουν ποικίλες άλλες δραστηριότητες, εκπαιδευτικές και πολιτιστικές, που γίνονται σε χρόνο εκτός ωραρίου, καθώς υπάρχει μία έντονη εκπαιδευτική και πολιτιστική δραστηριοποίηση στη Μελβούρνη. Συμμετοχές σε συνέδρια, όπως αυτά της Εταιρίας Ελληνικών Σπουδών Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας «Greeks in the Modern World (2002)» και του RMIT National Forum “Greek Australians in the twenty-first century” (2004) με εισηγήσεις μου γύρω από το θέμα των ελληνικών φεστιβάλ στη Μελβούρνη, σε εργαστήρια και σεμινάρια χρήσης των τεχνολογιών, για τις νέες μεθοδολογίες στη διδασκαλία και κατάρτιση προγραμμάτων, καθώς και στις διάφορες παιδαγωγικές συνεδριάσεις-ημερίδες του Γραφείου Εκπαίδευσης και του Πολιτειακού Υπουργείου Παιδείας, εκθέσεις και λογοτεχνικές εκδηλώσεις των πανεπιστημίων και άλλων παροικιακών οργανισμών. Αναφέρω επίσης και το ερευνητικό ταξίδι στην Ελλάδα και την Κύπρο για το θέμα των φεστιβάλ, κατόπιν επιχορήγησης (Research Grant) από το πανεπιστήμιο La Trobe (Δεκέμβριος 2003- Ιανουάριος 2004).

Επίλογος

Θεωρώ πολύ σημαντική την ύπαρξη αυτού του θεσμού για την ενίσχυση των Ελληνικών Προγραμμάτων και Ερευνητικών Κέντρων του εξωτερικού. Εκ μέρους μου κατέβαλα και καταβάλλω κάθε δυνατή προσπάθεια, αξιοποιώντας την προηγούμενη εμπειρία μου στο χώρο της Μελβούρνης, για τη δημιουργία ενός ελκυστικού προγράμματος, σύγχρονου και προσιτού για τους φοιτητές/τριες ελληνικής και μη καταγωγής με αυθεντικό υλικό, συνδυάζοντας σύγχρονες μεθόδους με έμφαση στην επικοινωνιακή προσέγγιση και τις νέες τεχνολογίες. Παράλληλα επιδιώκω να οργανώνω δραστηριότητες με στόχο την επαφή των φοιτητών με ποικίλες πολιτισμικές παραμέτρους της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού και τη σύνδεση με την ελληνική παροικία, στην οποία παράγεται ο ελληνικός λόγος σε ποικίλες μορφές. Μέχρι τώρα το αναλυτικό πρόγραμμα και οι μέθοδοι διδασκαλίας που υιοθετούνται ανταποκρίνονται κατά τη γνώμη μου τις προσδοκίες των φοιτητών. Στο Κέντρο οι δραστηριότητες επικεντρώνονται στην εκπόνηση και διεκπεραίωση ελκυστικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων και στην ηλεκτρονική καταγραφή των βιβλίων της Βιβλιοθήκης με στόχο την καλύτερη εξυπηρέτηση των επισκεπτών και ερευνητών και τη βιωσιμότητα του Κέντρου.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω και από εδώ, πέρα από το Υπουργείο Παιδείας, την οικεία Διεύθυνση, τη Γραμματεία και το Γραφείο Εκπ/σης για τις υπηρεσίες που στηρίζουν το σημαντικό αυτό θεσμό, και κάποια άτομα από τον εδώ χώρο για τις ευχάριστες και δημιουργικές προϋποθέσεις

στην εξάσκηση του έργου μου. Την κα Vicki Costa, Διευθύντρια του Κέντρου από το Νοέμβριο του 2004, για την άριστη συνεργασία μας, τη δίκαιη και ρεαλιστική αξιοποίηση του εκπαιδευτικού μου ρόλου, καθώς και την εμπιστοσύνη στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων και πρωτοβουλιών, τον επικεφαλής της Σχολής Δρ. Christopher Ziguras και τη Συντονίστρια Γλωσσών κα Guosheng Chen του Πανεπιστημίου για τη συνεχή στήριξη. Ευχαριστώ τέλος το Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας και τους συναδέλφους για το πολύτιμο συμβουλευτικό έργο μέσω του οικείου δικτυακού τόπου «Φρυκτωρίες».

Νίκος Διονυσόπουλος
University of Belgrade
Βελιγράδι, Σερβία
E-mail nickdion2@yahoo.gr

ΟΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΣΤΟ ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ

Κέντρο των νεοελληνικών σπουδών στην πρωτεύουσα της Σερβίας αποτελεί το τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών της Φιλολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Βελιγραδίου. Ιδρύθηκε σχετικά πρόσφατα, το 1995, με πρωτοβουλία του καθηγητή Miodrag Stojanović και της Ελληνίδας καθηγήτριας Περσεφόνης Ρορονιέ. Παρά τη σύντομη ιστορία του, συγκέντρωσε σταδιακά το ενδιαφέρον ενός σημαντικού αριθμού φοιτητών (εγγεγραμμένοι 573 φοιτητές), με αποτέλεσμα να θεωρείται σήμερα πολύ δημοφιλές μαζί με τα τμήματα της αγγλικής, ισπανικής και ιταλικής φιλολογίας. Το γεγονός αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν αναλογιστεί κανείς ότι στη Φιλολογική Σχολή του Βελιγραδίου, ένα από τα παλαιότερα πανεπιστημιακά ιδρύματα της Σερβίας, φιλοξενούνται σήμερα φιλολογίες τριάντα γλωσσών, αρχαίων και σύγχρονων. Η ίδρυση του συγκεκριμένου τμήματος θα πρέπει να συνδεθεί με το αυξανόμενο ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό από την πλευρά των Σέρβων. Σ' αυτό συνέβαλε ένας συνδυασμός παραγόντων όπως η παραδοσιακή φιλία μεταξύ των δύο λαών, η συμπάθεια των Ελλήνων στη δοκιμασία του σερβικού λαού κατά τη δεκαετία του 90, η ενισχυμένη θέση της Ελλάδας στο χώρο των Βαλκανίων και η διεθνής απομόνωση που βίωνε μέχρι πρόσφατα η Σερβία.

Το πρόγραμμα των νεοελληνικών σπουδών στο Πανεπιστήμιο του Βελιγραδίου έχει ως στόχο να ανταποκριθεί στις ανάγκες των φοιτητών, οι οποίοι, ξεκινώντας από το επίπεδο του αρχαρίου, είναι σε θέση να αποκτήσουν στη διάρκεια των σπουδών τους ικανοποιητική γνώση της ελληνικής γλώσσας.

Η οργάνωση του προγράμματος έχει ως εξής:

Έτη	Μαθήματα	Εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας
1ο	Ελληνική γλώσσα I – Μορφολογία	4
	Ελληνική γλώσσα I – Ασκήσεις	4
	Ελληνική γλώσσα I – Συνομιλία	2
	Ελληνική γλώσσα I – Μετάφραση	2
	Τα Ελληνικά ως γλώσσα επιλογής I	4
	Εισαγωγή στις νεοελληνικές σπουδές	4
	Εισαγωγή στη Βαλκανιολογία	2
2ο	Ελληνική γλώσσα II – Μορφολογία	4
	Ελληνική γλώσσα II – Ασκήσεις	4
	Ελληνική γλώσσα II – Συνομιλία	2
	Ελληνική γλώσσα II – Μετάφραση	2
	Τα Ελληνικά ως γλώσσα επιλογής II	4
	Κοινωνική και πολιτιστική ιστορία της	

	Ελλάδας	4
	Αρχαία Ελληνικά	2
	Αρχαία Ελληνικά – Ασκήσεις	4
3ο	Ελληνική γλώσσα III	4
	Ελληνική γλώσσα III – Συνομιλία	4
	Ελληνική γλώσσα III – Μετάφραση	4
	Ιστορία της ελληνικής γλώσσας I	4
	Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας – 19 ^{ος} αιώνας	2
	Νεοελληνικά λογοτεχνικά κείμενα – 19 ^{ος} αιώνας	6
4ο	Ελληνική γλώσσα IV	4
	Ελληνική γλώσσα IV – Συνομιλία	4
	Ελληνική γλώσσα IV – Μετάφραση	4
	Ιστορία της ελληνικής γλώσσας II	4
	Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας – 20 ^{ος} αιώνας	2
	Νεοελληνικά λογοτεχνικά κείμενα – 20 ^{ος} αιώνας	6

Από τα αντικείμενα που διδάσκονται φαίνεται καθαρά ότι, εκτός από την εκμάθηση της γλώσσας, δίνεται ιδιαίτερη βαρύτητα στη διδασκαλία της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Ενισχύεται επίσης η μελέτη του ελληνικού πολιτισμού, ενώ παράλληλα οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να ασχοληθούν, ήδη από το πρώτο έτος, με ζητήματα που αφορούν στη θεωρία, μεθοδολογία και πρακτική της μετάφρασης. Το μάθημα «Τα ελληνικά ως γλώσσα επιλογής» παρέχει τη δυνατότητα σε φοιτητές άλλων φιλολογιών να επιλέξουν την ελληνική ως δεύτερη ξένη γλώσσα. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης τη διδασκαλία των αρχαίων ελληνικών καθώς και της ιστορίας της ελληνικής γλώσσας, από τη διαμόρφωση των πρώτων ελληνικών διαλέκτων έως τη δημόδη γλώσσα της κρητικής λογοτεχνίας.

Η εισαγωγή των φοιτητών στη Φιλολογική Σχολή γίνεται με γραπτές εξετάσεις (στη σερβική γλώσσα και λογοτεχνία, καθώς και σε μία ξένη γλώσσα επιλογής που έχουν διδαχθεί τουλάχιστον 8 χρόνια) αντίστοιχες των πανελλαδικών. Η αξιολόγησή τους στα πλαίσια του πανεπιστημίου βασίζεται σε μια σειρά ατομικών και ομαδικών εργασιών που τους ανατίθενται, καθώς και σε προφορικές και γραπτές εξετάσεις που πραγματοποιούνται πέντε φορές στη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους. Οι διδάσκοντες στο τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών είναι στην πλειοψηφία τους σέρβοι καθηγητές με ειδίκευση κυρίως στην κλασική φιλολογία και βαλκανιολογία. Οι ανάγκες που έπρεπε να καλύψουν οι αποσπασμένοι έλληνες εκπαιδευτικοί αφορούσαν στην εξάσκηση των σέρβων φοιτητών στον προφορικό λόγο και στη διδασκαλία της νεοελληνικής λογοτεχνίας και του ελληνικού πολιτισμού. Ειδικότερα για τη νεοελληνική λογοτεχνία πρέπει να τονιστεί ότι παλιότερα η διδασκαλία περιοριζόταν κυρίως στην απόκτηση γνώσεων γύρω από τα βιογραφικά και εργογραφικά στοιχεία των ελλήνων συγγραφέων. Απουσίαζε έτσι η προσέγγιση νεοελληνικών λογοτεχνικών κειμένων. Για την κάλυψη αυτού του κενού προστέθηκαν τα μαθήματα «Νεοελληνικά λογοτεχνικά κείμενα – 19^{ος} και 20^{ος} αιώνας», γεγονός που αποσκοπεί στο να γνωρίσουν οι σέρβοι φοιτητές τους πιο σημαντικούς νεοέλληνες λογοτέχνες, μελετώντας αντιπροσωπευτικά τους έργα. Στόχος των παραπάνω μαθημάτων είναι, εκτός των άλλων, η παραγωγή λόγου, γραπτού και προφορικού, η ανάπτυξη αναγνωστικών δεξιοτήτων, η εξοικείωση

με τα κείμενα ως πολιτισμικά προϊόντα, αλλά πάνω απ' όλα η ενθάρρυνση των φοιτητών να συνεχίσουν το διάβασμα της νεοελληνικής λογοτεχνίας και έξω από την αίθουσα, με δική τους πρωτοβουλία και για τη δική τους αναψυχή. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού μεγάλο ρόλο παίζει φυσικά η βιβλιοθήκη του τμήματος, η οποία εμπλουτίζεται σταδιακά με δωρεές από διάφορους ελληνικούς φορείς. Δεν παύει όμως να παρουσιάζει ακόμη σημαντικές ελλείψεις τις οποίες προσπαθούμε να καλύψουμε.

Θετικό είναι το γεγονός ότι οι φοιτητές του τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών μπορούν, με τη βοήθεια διαφόρων υποτροφιών, εκδρομών εκπαιδευτικού χαρακτήρα και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων, να επισκεφθούν την Ελλάδα και να γνωρίσουν από κοντά τον ελληνικό πολιτισμό, καλλιεργώντας παράλληλα τη γνώση της ελληνικής. Αρκετοί επίσης εκδηλώνουν ενδιαφέρον να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε επίπεδο μεταπτυχιακού σ' ένα ελληνικό πανεπιστήμιο, ένα ενδιαφέρον που τις περισσότερες φορές σκοντάφτει στο γεγονός ότι η Σερβία δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, κάτι που συνεπάγεται ένα πλήθος γραφειοκρατικών και οικονομικών δυσκολιών. Μπορώ να πω ότι είναι ιδιαίτερα δυσάρεστο να βλέπει κανείς να εμποδίζονται οι προσπάθειες εξαιρετικών φοιτητών λόγω των πολιτικών και οικονομικών συνθηκών. Είναι ευτύχημα πάντως ότι η αναπτυσσόμενη οικονομική συνεργασία Ελλάδας και Σερβίας προσφέρει τη δυνατότητα εύρεσης εργασίας -έστω και σε περιορισμένη κλίμακα- σε ελληνικές επιχειρήσεις και σε υποκαταστήματα ελληνικών τραπεζών που έχουν ιδρυθεί στη Σερβία. Κάποιοι επίσης απόφοιτοι του νεοελληνικού τμήματος εργάζονται σε κρατικά και ιδιωτικά φροντιστήρια, όπου διδάσκεται η ελληνική γλώσσα.

Αξίζει να τονιστεί ότι η προσπάθεια του τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών της Φιλολογικής Σχολής Βελιγραδίου να διαδώσει τη νεοελληνική γλώσσα δεν περιορίζεται μόνο στο χώρο του πανεπιστημίου. Τα τελευταία χρόνια, κατόπιν επαφών των καθηγητών του τμήματος με τη σερβική Πολιτεία, λειτουργεί ένα πρόγραμμα διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης ξένης γλώσσας σε επιλεγμένα δημοτικά σχολεία της πόλης του Βελιγραδίου και του Νόβισαντ. Οι διδάσκοντες είναι ως επί το πλείστον απόφοιτοι του τμήματος νεοελληνικών σπουδών. Οι σέρβοι μαθητές που εντάσσονται σ' αυτό το πρόγραμμα δηλώνουν ήδη πολύ ικανοποιημένοι με την επιλογή τους να διδαχτούν την ελληνική. Η καινούργια μάλιστα διευθύντρια του τμήματος, η κυρία Milena Jovanović, φιλοδοξεί -και εργάζεται προς την κατεύθυνση αυτή- να εφαρμοστεί το πρόγραμμα διδασκαλίας της ελληνικής και σε άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης.

Μία ακόμη εστία ελληνικού πολιτισμού στη σερβική πρωτεύουσα αποτελεί ο Σύλλογος Σερβοελληνικής φιλίας, με πολλά μέλη στο ενεργητικό του. Στον ιδιαίτερο χώρο που κατέχει στο κέντρο του Βελιγραδίου οργανώνονται εκδηλώσεις -συχνά στα πλαίσια ελληνικών εθνικών εορτών- που περιλαμβάνουν εκθέσεις ζωγραφικής, παρουσιάσεις βιβλίων, αναγνώσεις ποιημάτων, προβολές ταινιών κ.α. Ο χώρος διαθέτει και αίθουσα διδασκαλίας, όπου διδάσκεται η ελληνική γλώσσα.

Η προσωπική μου αίσθηση είναι ότι το μέλλον των νεοελληνικών σπουδών στη Σερβία διαγράφεται λαμπρό. Αρκεί και το ελληνικό κράτος να συνειδητοποιήσει έγκαιρα τη μεγάλη σημασία της προβολής του ελληνικού πολιτισμού στο χώρο των Βαλκανίων και να θέσει πιο στέρεες βάσεις συνεργασίας όχι μόνο στον οικονομικό τομέα αλλά και σε πολιτισμικό επίπεδο. Κατά τη γνώμη μου, σε πρώτη φάση, κρίνονται απαραίτητα 1) να χρηματοδοτηθεί η σύσταση μιας επιτροπής φιλολόγων, που θα αναλάβει συστηματικά τη σύνταξη ενός έγκυρου ελληνοσερβικού λεξικού, 2) να ενισχυθεί οικονομικά μια πρωτοβουλία που θα στοχεύει στη μετάφραση ελληνικών έργων στη σερβική, προκειμένου να γίνει προσιτή η ελληνική λογοτεχνική παραγωγή στο σέρβο αναγνώστη και 3) να θεσμοθετηθεί μια διαπανεπιστημιακή συνεργασία ανάμεσα στις δύο χώρες με ανταλλαγές φοιτητών, οι οποίες θα βασίζονται στη χορήγηση υποτροφιών.

Ζηκούδης Γιάννης
Queens College
Νέα Υόρκη, Η.Π.Α
E-mail yanukos@hotmail.com

Διδασκαλία της Ελληνικής στη Νέα Υόρκη, ο χώρος και οι άνθρωποι του (2003-2005)

Μετά από εξαντλητικά μεγάλη καθυστέρηση στην εγκατάστασή μου στο QUEENS COLLEGE του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης, που οφειλόταν σε αλλαγές του αμερικανικού συστήματος υποδοχής αλλοδαπών καθηγητών, έχω διδάξει μέχρι στιγμής σε 5 εξάμηνα, από το εαρινό του 2003 (Ιαν - Μάιο) ως και το εαρινό εξάμηνο του 2005.

Η αρχική καθυστέρηση μου έδωσε την ευκαιρία να εγκλιματιστώ στον νέο χώρο, να κάνω γνωστή την παρουσία μου σε διάφορους ακαδημαϊκούς με την συνδρομή και καθοδήγηση της καθηγήτριας Κας Κων/νας Ταγκοπούλου που είναι η υπεύθυνη του Ελληνικού προγράμματος, να αποδείξω την ακαδημαϊκή μου κατάρτιση και καταλληλότητα για να αναλάβω διδασκαλία στο συγκεκριμένο ίδρυμα μέσα από μια **σειρά συνεντεύξεων** (με τον Πρύτανη, τον κοσμήτορα, τον Διευθυντή της σχολής Ευρωπαϊκών Γλωσσών και Λογοτεχνιών, και τέλος τον σύλλογο των διδασκόντων καθηγητών), αλλά και να προετοιμαστώ για τις διδακτικές μου υποχρεώσεις που πρέπει να σημειώσω ότι είναι αρκετά απαιτητικές.

Το κολέγιο είναι ένα από τα μεγαλύτερα στην ομάδα των ιδρυμάτων που απαρτίζουν το Πανεπιστήμιο της πόλης της Νέας Υόρκης και έχει μεγάλο αριθμό φοιτητών από την **ελληνική ομογένεια** που είναι επίσης ακμάζουσα στην πόλη αυτή. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι μπορεί κανείς να έχει μια πληρέστερη εικόνα για τις δραστηριότητες της ομογένειας εδώ και να διαπιστώσει σε ποιο επίπεδο βρίσκονται τα πράγματα για την Ελληνική γλώσσα. Μη θέλοντας να φανώ ιδιαίτερα απαισιόδοξος και να περιγράψω τα πράγματα με τα μελανότερα χρώματα, περιορίζομαι στην παρατήρηση ότι χρειάζεται πολλή και συντονισμένη δουλειά για τη διατήρηση και τη διάσωση της γλώσσας σε ένα **εξαιρετικά πολυπολιτισμικό και πολυγλωσσικό περιβάλλον** που από τη μια επιβάλλει την χρήση της αγγλικής ως κοινής, αλλά ταυτόχρονα επιτρέπει την **χρήση των εθνικών γλωσσών σε συγκεκριμένα περιβάλλοντα** (πχ. τα σχολεία της ομογένειας, οι εκκλησίες, οι πολιτιστικοί σύλλογοι και ιδρύματα, οι αθλητικοί σύλλογοι, εμπορικές περιοχές και καταστήματα ελληνικών συμφερόντων, χώροι διασκέδασης και ψυχαγωγίας, ραδιοτηλεοπτικά μέσα και εφημερίδες). Φυσικά η είσοδος της δορυφορικής τηλεόρασης στα σπίτια σχεδόν όλων των ομογενών τα τελευταία χρόνια, με τα δημοφιλή προγράμματα των μεγάλων ιδιωτικών καναλιών (βλ. Fame story, «Βέρα στο Δεξί» και φυσικά ποδόσφαιρο), συμβάλλουν τα μέγιστα στη δυναμική επανεμφάνιση της ΝΕ στην καθημερινή ζωή των Ελληνοαμερικανών. Η Ελληνική γλώσσα φιγουράρει δυναμικά και ανταγωνιστικά, με σοβαρές αξιώσεις διεκδικεί ολοένα μεγαλύτερο μερίδιο από τα γλωσσικά ακούσματα των Ελληνοαμερικανών.

Πολλοί από τους **φοιτητές** μας δεν έχουν παρακολουθήσει συστηματικά μαθήματα Ελληνικών στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, άλλοτε λόγω αποστάσεως από αυτά και δυσκολίας στη μεταφορά των παιδιών σε μια αχανή περιοχή με δύσκολους χειμώνες, κι άλλοτε λόγω επιβολής δυσβάσταχτων οικονομικών εισφορών-διδάκτρων για το δικαίωμα παρακολούθησης μαθημάτων από την εκκλησία, υπό την εξουσία της οποίας βρίσκεται η **λειτουργία των ελληνικών σχολείων**.

Χωρίς να θέλω να πολιτικολογήσω ή να αφήσω εντυπώσεις συμπαρατάξης με οποιαδήποτε πλευρά (το θέμα της λειτουργίας των ελληνικών σχολείων είναι καυτό και ανοικτό), διαπιστώνω εδώ - εκ του προχείρου και χωρίς να έχω κάνει εμπεριστατωμένη έρευνα - ότι τα σχολεία αυτά θεωρούνται από κάποιους ως κλειστές λέσχες προνομιούχων, αμφιβόλου αποτελεσματικότητας ή τουλάχιστον -για το κομψότερο της διατύπωσης- ανεπαρκούς κάλυψης των αναγκών της

ομογένειας, δεδομένης μάλιστα της ουσιαστικής και οικονομικά υπολογίσιμης βοήθειας που παρέχεται από την Ελλάδα σε υλικοτεχνική υποδομή (π.χ. βιβλία) και διδακτικό προσωπικό (το οποίο σημειωτέον παράγει αξιολογότερο έργο με διαβεβαιώνουν φοιτητές μου που είναι γονείς πιτσιρικάδων που μαθαίνουν και αυτοί ελληνικά).

Νέες προτάσεις της Αμερικανικής κυβέρνησης για ανάληψη της λειτουργίας και για αναβάθμιση αυτών των σχολείων από το Υπουργείο Παιδείας των ΗΠΑ βρίσκουν τα σχολεία της ομογένειας σε κρίσιμη φάση κατά την οποία πρέπει να παρθούν σημαντικές αποφάσεις για το μέλλον τόσο της εκπαίδευσης των παιδιών της ομογένειας όσο και της ελληνικής γλώσσας στις ΗΠΑ.

Γεγονός, ωστόσο, παραμένει ότι οι φοιτητές στο εδώ Πανεπιστήμιο αποτελούν μια **ομάδα μεικτής γλωσσικής ικανότητας**, είτε λόγω μη συστηματικής παρακολούθησης μαθημάτων ελληνικής σε σχολεία, είτε γιατί προέρχονται από γάμους με αλλοεθνείς και αλλόγλωσσους, είτε γιατί οι γονείς τους μιλούσαν διαλεκτικά ή και ελάχιστα ελληνικά έχοντας αφομοιωθεί από την κυρίαρχη αμερικανική κουλτούρα. Αυτό παρουσιάζει τις δυσκολίες του στη διδακτική πρακτική καθώς ο δάσκαλος πρέπει να αναγνωρίσει τα διαφορετικά επίπεδα των μαθητών του και να καταφέρει τις απαραίτητες ισορροπίες ώστε και οι εντελώς αρχάριοι να ενταχθούν γρήγορα στο πρόγραμμα, αλλά και οι πιο προχωρημένοι να μη χάσουν το ενδιαφέρον και τον καιρό τους.

Για να μιλήσουν οι αριθμοί, αναφέρω ότι κατά καιρούς έχω διδάξει τμήματα με 20, 18, 16, 13, 9, 8, αλλά και μόνο 5 φοιτητές. [Για τα δημογραφικά του σώματος των φοιτητών, αξίζει να αναφέρω ότι 3 φοιτητές ήταν ισπανόφωνοι λατινοαμερικάνοι και 1 αραβόφωνος από το Μαρόκο. Το τμήμα των αρχαρίων παρακολούθησαν και τέσσερις από τους μόνιμους καθηγητές του Τομέα, ένας των σλαβικών γλωσσών, μία της κλασικής φιλολογίας και δύο της ιταλικής. Το αναφέρω ως ένδειξη του ενδιαφέροντος που υπάρχει για τα ελληνικά αλλά και της πίεσης που αισθάνθηκα για την αρτιότητα της δουλειάς μου.]

Το **πρόγραμμα της νέας ελληνικής γλώσσας** (όπως και των άλλων ευρωπαϊκών γλωσσών) έχει **τέσσερα επίπεδα**, από τα οποία τα 3 πρώτα [αρχαρίων (56 ωρών), μέσων (56 ωρών), προχωρημένων (42 ωρών)] είναι υποχρεωτικά για την απόκτηση του «**Πιστοποιητικού Γλώσσας**» που αποτελεί **προαπαιτούμενο** για την αποφοίτηση άσχετα με το αντικείμενο σπουδών του φοιτητή.

Δεν χρειάζεται να τονίσω ότι η σωτηρία της Ελληνικής όπως και των άλλων γλωσσών έγκειται ακριβώς στον υποχρεωτικό χαρακτήρα αυτού του πιστοποιητικού γλώσσας. Ας σημειωθεί ότι γίνεται προσπάθεια από το τμήμα Ευρωπαϊκών Γλωσσών να γίνουν υποχρεωτικά και τα 4 επίπεδα γλώσσας, όπως συμβαίνει σε άλλα αμερικανικά πανεπιστήμια όπου η άσκηση και ανάπτυξη της γλωσσικής ευφυΐας με την εκμάθηση πλέον της μίας γλώσσας εκτιμάται πιο πολύ. Τελευταία, όμως, μια νέα πρόταση για συρρίκνωση των μαθημάτων γλώσσας σε 2 μόνο εξάμηνα, έχει συστρατεύσει πολλούς διδάσκοντες σε αγώνα για την αποτροπή της.

Για τα γλωσσικά μαθήματα υπάρχει **κυκλικό πρόγραμμα** με ένα επίπεδο προσφερόμενο ανά εξάμηνο. Για τη διδασκαλία της γλώσσας χρησιμοποίησα, μετά από αγχώδη αναζήτηση του κατάλληλου βιβλίου ανάμεσα στα πολλά που υπάρχουν διαθέσιμα, τη σειρά του **Κ. Αρβανιτάκη «Επικοινωνείτε Ελληνικά»** ως την προσφορότερη για μια ομαλή και ανεμπόδιστη εισαγωγή στα Ελληνικά για αρχάριους, ήδη από επίπεδο αλφαβήτου. Μου φάνηκε ως η μόνη υποφερτή σειρά που απαντούσε κατάλληλα στο πρόβλημα της εκμάθησης της ελληνικής από πολύ βασικά σημεία, με συστηματική παρουσίαση γραμματικών φαινομένων και σειρά ασκήσεων εμπέδωσης επικοινωνιακής προσέγγισης. Βρίσκω μάλιστα την αναθεωρημένη έκδοση της σειράς με ορθολογικότερη την εμφάνιση των γραμματικών φαινομένων και περιορισμό των προβλεπόμενων ανά μάθημα δραστηριοτήτων-ασκήσεων που δίνει στον διδάσκοντα την ευχέρεια να αναπτύξει τις δικές του δραστηριότητες αρκετά ελκυστική - αν και θα σπεύσω να τονίσω πως η εξεύρεση ενός κάπως αξιοπρεπούς βιβλίου είναι και θα συνεχίσει να είναι ο τρόμος και η αγωνία του εκπαιδευτικού.

Ας σημειωθεί πάντως, χωρίς διάθεση προπαγανδισμού από μέρους μου, πως ο κος Αρβανιτάκης, προς τιμήν του, υπήρξε προθυμότατος στο να **προμηθεύσει δωρεάν** το Πανεπιστήμιο με μια σειρά των βιβλίων του με τα συνοδευτικά τους (βιβλ. ασκήσεων, κασέτες) σε απάντηση δικής μου έκκλησης, χειρονομία που στα μάτια μου άφησε πολύ πίσω αξιολογότετους επιστημονικούς φορείς. Πολύ φοβάμαι πως η έκδοση βιβλίων για την εκμάθηση της ελληνικής θα εναποτίθεται στην πρωτοβουλία ιδιωτών που χωρίς τον φόβο της επιστημονικής ευπρέπειας και συμμόρφωσης με τις επιταγές της παιδαγωγικής θα παράγουν υλικό για χρήση ευπρόσδεκτο από τον απελπισμένο εκπαιδευτικό. (Το είδα να συμβαίνει στους εκδοτικούς οίκους που ασχολούνται με την διδασκαλία της αγγλικής ως ξένης.)

Φυσικά κατάφερα να χρησιμοποιήσω και αρκετό **οπτικοακουστικό υλικό** που προμηθεύτηκα από τη βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου, από το παιδαγωγικό τμήμα (κυρίως φωτογραφίες με τόπους, επαγγέλματα και δραστηριότητες που διευκόλυναν τη συμμετοχή των φοιτητών σε συζήτηση, ερωτοαπαντήσεις για εμπέδωση λεξιλογίου και απλές περιγραφές) καθώς και απλά αναγνώσματα όπως παραμύθια και απλοποιημένα ποιήματα και τραγούδια στο πιο προχωρημένο επίπεδο, το οποίο ζητούσε να ξεφύγει από τα τετριμμένα αναγνώσματα του βιβλίου τους. Ο έλεγχος της προόδου των φοιτητών και η **αξιολόγηση** τους γίνεται μέσα από γραπτά διαγωνίσματα, περί τα 4 στο εξάμηνο με μία γραπτή εξέταση στο τέλος του και τις κατά καιρούς ανατεθείσες γραπτές εργασίες. Αξίζει παρενθετικά να σημειώσω ότι τακτικές ανά εξάμηνο αξιολογήσεις υφίστανται **και οι διδάσκοντες** από συναδέλφους καθηγητές του Τμήματος, οι οποίοι επιφορτίζονται το αρκετές φορές άχαρο καθήκον του ελέγχου της ποιότητας της δουλειάς που γίνεται στις τάξεις και το κατά πόσο οι προδιαγραφές του Πανεπιστημίου τηρούνται στην πράξη.

Μια σημείωση για το **βαθμό δυσκολίας της Ελληνικής**. Θέλω να σημειώσω ότι έχοντας παρακολουθήσει στο πρώτο μου εξάμηνο εδώ μαθήματα ιταλικών τρίτου επιπέδου - για προσωπική μου βελτίωση αλλά και για να έχω το συγκριτικό πλεονέκτημα και να μπορέσω να συγκρίνω τα επίπεδα διαφορετικών γλωσσών - συμπεράνα ότι παρά τις αντικειμενικές δυσκολίες που παρουσιάζει η νέα ελληνική (πχ. το αλφάβητο), δεν είναι από τις πιο δύσκολες στην εκμάθηση γλώσσες, έχοντας πολλές απλοποιήσεις τόσο στο κλιτικό σύστημα των ονομάτων όσο και στους τύπους των ρημάτων (π.χ. 2 υποτακτικές πανομοιότυπες με τον απλό και εξακολουθητικό μέλλοντα σε σύγκριση με τις άπειρες της ιταλικής) και ότι στα 2 επίπεδα της ελληνικής κατάφερα να συμπέσω υλικό που οι συνάδελφοι των ιταλικών αναπτύσσουν σε τρία επίπεδα.

Αρα ο **μύθος της ελληνικής ως δύσκολης γλώσσας** μπορεί κάλλιστα να καταρριφθεί. Οι μαθητές μου όταν ανέφερα την παραπάνω σύγκριση αισθάνθηκαν περήφανοι για το επίτευγμά τους και ταυτόχρονα εξαπατημένοι γιατί έκαναν δουλειά τριών εξαμήνων σε δύο!

Πέρα από τα 3 υποχρεωτικά μαθήματα γλώσσας έχω επίσης προσφέρει:

1) ένα μάθημα για προχωρημένους (5 μαθητές) με αντικείμενο την **«Γραμματική και Έκφραση-έκθεση για Προχωρημένους»** όπου οι μαθητές ασκήθηκαν σε διάφορους τύπους γραπτού λόγου όπως το δοκίμιο, η επιστολή, η αίτηση, η αναφορά, οι χαιρετιστήριες ομιλίες, οι ανακοινώσεις, τα άρθρα. Ήταν ένα μάθημα σεμιναριακού χαρακτήρα με έμφαση στη διδασκαλία ιδιαίτερων σε κάθε τύπο γραπτού λόγου γραμματικών φαινομένων, λεξιλογίου και δομής.

2) Μια παραλλαγή του ίδιου θέματος ήταν και το **4^ο επίπεδο γλώσσας** όπου κατάργησα παντελώς τη χρήση κάποιου βιβλίου και το αντικατέστησα με ένα «πολλαπλό βιβλίο» - φάκελο όπου περιέλαβα παρουσιάσεις πιο απαιτητικών στοιχείων του συντακτικού όπως τους συνδέσμους και τη χρήση τους, δευτερεύουσες προτάσεις κλπ με βάση τη Γραμματική των Mackridge – Phillipaki των εκδόσεων Routledge. Πιο ενδιαφέρον και δημιουργικό κομμάτι στάθηκε ένα πρόγραμμα ακουστικής κατανόησης με βάση DVD από εφημερίδες με θέματα ιστορικά (Κωνσταντινούπολη και Οθωμανική αυτοκρατορία), φυσιογνωστικά (Δελφίνια – National Geographic), ιατρικά (θανάσιμα δήγματα και ανατομία). Οι φοιτητές έπαιρναν λίστες με λεξιλόγιο–ορολογία που παρουσιαζόταν στην τάξη και την επόμενη έβλεπαν το φιλμ και απαντούσαν σε ένα εξαντλητικό ερωτηματολόγιο όπου επανεμφανιζόταν το ίδιο λεξιλόγιο.

3) ένα σεμινάριο μετάφρασης από ελληνικά στα αγγλικά και αντίστροφα με 9 φοιτητές.

4) κατ' εξαίρεση, γιατί τα μαθήματα Λογοτεχνίας προσφέρονται από τους τακτικούς καθηγητές και ακολουθούν ιδιαίτερο πρόγραμμα σπουδών, κατόπιν πρότασης της Διευθύντριας των Ελληνικών σπουδών προσέφερα **Μαθήματα Εισαγωγής στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία** σε τρία μέχρι στιγμής εξάμηνα (9-16 μαθητές, 42 ώρες) μέσα από ανάγνωση επιλεγμένων, "εύκολων" στην ανάγνωση κειμένων.

Επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στον εικοστό αιώνα και τον διάλογο των Ελλήνων λογοτεχνών με ευρωπαϊκά λογοτεχνικά ρεύματα, όπως τον ρομαντισμό, το ρεαλισμό, το νατουραλισμό, τον μοντερνισμό και τον μεταμοντερνισμό, καθώς και την ιδιοτυπία της ελληνικής ηθογραφίας.

Αναλύσαμε τα έργα: «Όνειρο στο κύμα» του Αλ.Παπαδιαμάντη, «Η τιμή και το χρήμα» του Κ. Θεοτόκη, το «Λεμονόδασος» του Κ. Πολίτη, «Η σονάτα του σεληνόφωτος» του Γ. Ρίτσου, και μια επιλογή από ποιήματα των Σεφέρη, Ελύτη και Κικής Δημουλά.. Τελειώσαμε με της Ζυράννας Ζατέλη την «Περσινή αρραβωνιαστικιά» την οποία είχαμε και την χαρά να ακούσουμε να διαβάσει έργα της στο Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού στο Μανχάταν. Οι φοιτητές αξιολογήθηκαν με βάση μία γραπτή εργασία πάνω στο Λεμονόδασος, μία δεύτερη πάνω στα λογοτεχνικά ρεύματα που επηρέασαν τους συγγραφείς που διάβασαν και με τελικές εξετάσεις εφ' όλης της ύλης.

5) Σε δεύτερη σειρά μαθημάτων Εισαγωγής στην Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, με 14 φοιτητές, το γενικότερο θέμα ήταν «οι Έλληνες Συγγραφείς του 20^{ου} αιώνα σε διάλογο με την Ιστορία», σύγχρονη και παλαιότερη. Διαβάσαμε και αναλύσαμε Καβάφη, Δούκα, Νάκου, Σεφέρη, Ελύτη, Ιωάννου και Ρ. Γαλανάκη.

Καταληκτικά θέλω να τονίσω ότι βρήκα τα **μαθήματα λογοτεχνίας πιο αποδοτικά από πλευράς εκμάθησης της γλώσσας** γιατί η έμφαση στη σωστή ορθογραφία και σύνταξη που αποτελεί τον πυρήνα των γλωσσικών μαθημάτων είτε παρουσιάζει μόνο προσωρινά αποτελέσματα που σύντομα εξανεμίζονται και οι φοιτητές οπισθοδρομούν σε προηγούμενους 'ατελείς τρόπους' έκφρασης, είτε απογοητεύουν και αποθαρρύνουν τους φοιτητές από την ενασχόλησή τους με τη γλώσσα.

Τα μαθήματα της λογοτεχνίας όμως παρουσιάζουν τα εξής συγκριτικά **πλεονεκτήματα**:

α) εισήγαγαν τους φοιτητές σε πιο προχωρημένο λεξιλόγιο

β) ενθάρρυναν την ανάγνωση και την κατανόηση πιο απαιτητικών κειμένων από τα τετριμμένα των βιβλίων εκμάθησης της γλώσσας

γ) ενίσχυσαν την αυτοπεποίθησή τους ως ικανών χρηστών της Ελληνικής

δ) οδήγησαν σε βαθύτερη κατανόηση του ελληνικού πολιτισμού και της ιστορίας που τον διαμόρφωσε

ε) διέλυσαν πολλά από τα στερεότυπα που συνήθως διακονίζουν κατώτερες βαθμίδες εκπαίδευσης και αμφιβόλου ποιότητας προπαγανδιστικές πολιτικές

στ) οδήγησαν σε μεγαλύτερη εκτίμηση της τέχνης και της δουλειάς των λογοτεχνών.

Τα Νέα Ελληνικά στο Πανεπιστήμιο Γάνδης του Βελγίου

Το Πανεπιστήμιο Γάνδης είναι το μοναδικό στη Φλαμανδική περιοχή (το Βέλγιο χωρίζεται σε τρεις γλωσσικό-πολιτισμικές κοινότητες: τη Φλαμανδική – Ολλανδική - , τη Γαλλική, τη Γερμανόφωνη) με οργανωμένο τμήμα Νεοελληνικών Σπουδών. Η Φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου Γάνδης έχει μακρά παράδοση Νεοελληνικών Σπουδών αφού, από το 1932, η Νεοελληνική γλώσσα διδασκόταν, ως προαιρετικό μάθημα, στο πρόγραμμα της κλασικής φιλολογίας.

Το 1989 ιδρύθηκε το Κέντρο Ελληνικών Μελετών, πρόεδρος του οποίου είναι ο καθηγητής Gunnar De Boel. Αν και λειτουργεί ανεξάρτητα από το τμήμα Νεοελληνικών, το Κέντρο Ελληνικών Μελετών συμβάλλει σημαντικά, με τις πλούσιες δραστηριότητες και εκδηλώσεις του (διοργάνωση μηνιαίων διαλέξεων· έκδοση του ετήσιου περιοδικού «Τετράδιο»), στη διάδοση του Ελληνικού πολιτισμού. Ο θεσμός αυτός συσπειρώνει όλους τους πνευματικούς ανθρώπους της περιοχής που εκδηλώνουν έντονο ενδιαφέρον για τον Ελληνικό πολιτισμό.

Όσον αφορά το πρόγραμμα σπουδών, από το 1991, τα Νεοελληνικά εντάχθηκαν στο πρόγραμμα της κλασικής φιλολογίας ως υποχρεωτικό μάθημα επιλογής, ύστερα από μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Οι φοιτητές καλούνταν να επιλέξουν μεταξύ τριών κατευθύνσεων: (1) της Νεοελληνικής· (2) της Ιταλικής· (3) της γενικής φιλολογικής.

Το πρόγραμμα που υιοθετήθηκε το 1991 είχε ως βασικό σκοπό να ενισχύσει τις σύγχρονες μορφές των κλασικών γλωσσών, δηλαδή των Νέων Ελληνικών και των Ιταλικών. Αξίζει να σημειωθεί ότι το πνευματικό έρεισμα αυτής της αλλαγής ήταν η πεποίθηση των υπεύθυνων καθηγητών ότι τα Νέα Ελληνικά αποτελούν αδιάλειπτη συνέχεια των Αρχαίων Ελληνικών.

Στο πλαίσιο πρόσφατης εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης στα Πανεπιστήμια, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Μπολόνιας, από το τρέχον Ακαδημαϊκό Έτος αλλάζει το πρόγραμμα σπουδών της κλασικής φιλολογίας. Καταρχήν, αποσυνδέονται τα Αρχαία Ελληνικά από τα Λατινικά και δημιουργείται τμήμα Ελληνικών σπουδών που απαρτίζεται από δύο μέρη: τα Αρχαία και τα Νέα Ελληνικά. Διαμορφώνεται ένα καινούριο περιβάλλον όπου τα Νέα Ελληνικά πρέπει να είναι ελκυστικά από μόνα τους. Δεύτερον, οι συνδυασμοί των γλωσσών γίνονται ελεύθεροι. Έτσι οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν π.χ. Γαλλικά και Νεοελληνικά ή Αγγλικά και Νεοελληνικά, κλπ. Κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος, εκτός από φοιτητές του τμήματος Ελληνικών σπουδών, έχουμε και φοιτητές οι οποίοι δεν έχουν καμία σχέση με τα Αρχαία Ελληνικά. Γι' αυτό το λόγο, δημιουργήθηκε καινούριο τμήμα επιπέδου αρχαρίων που απευθύνεται σε φοιτητές των υπόλοιπων τμημάτων της Φιλοσοφικής σχολής αλλά και όλων των άλλων σχολών του Πανεπιστημίου Γάνδης.

Πρόγραμμα σπουδών

Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού εντάσσεται στο πρόγραμμα του τμήματος Ελληνικών σπουδών. Η υποχρεωτική επιλογή του μαθήματος Νεοελληνικών ξεκινά από το 2^ο Έτος σπουδών. Ο αριθμός των φοιτητών που επιλέγει τη Νεοελληνική κατεύθυνση αποτελεί, κατά μέσον όρο, το ήμισυ του αριθμού των φοιτούντων στο τμήμα Κλασικών σπουδών. Οι φοιτητές είναι όλοι Φλαμανδοί.

Υπεύθυνος καθηγητής του Νεοελληνικού τμήματος είναι ο Δρ. Gunnar De Boel, ο οποίος αποφασίζει για το πρόγραμμα και τα περιεχόμενα διδασκαλίας που εφαρμόζονται σε όλα τα επίπεδα.

Η Νέα Ελληνική γλώσσα προσφέρεται σε τρία επίπεδα: αρχαρίων (Ελληνικά I*), μέσων (Ελληνικά II**) και προχωρημένων (Ελληνικά III***). Τα μαθήματα παραδίδονται με δύο τρόπους: α) διδασκαλία στην τάξη· β) γλωσσικά εργαστήρια.

Τα γλωσσικά εργαστήρια συνίστανται σε ατομική διδασκαλία και προσωπική παρακολούθηση των φοιτητών. Συγκεκριμένα στην επιλογή και στη μελέτη νεοελληνικών διηγημάτων (Επίπεδο II) ή μυθιστορημάτων (Επίπεδο III). Επίσης ακολουθεί επίβλεψη στη σύνταξη γραπτής εργασίας -περίληψη του διηγήματος ή μυθιστορήματος-, η οποία παρουσιάζεται από τους φοιτητές στο τέλος του Ακαδημαϊκού Έτους.

Επιπλέον, με πρωτοβουλία της υποφαινομένης, λειτούργησαν μαθήματα οργανωμένα σε μικρές ομάδες καθώς και ενισχυτική διδασκαλία σε ενδιαφερόμενους φοιτητές. Τα πρώτα μαθήματα είχαν τη μορφή συνομιλιών, θέματα των οποίων αντλούνταν από τον Ελληνικό πολιτισμό (π.χ. θέατρο, μουσική, τέχνη) καθώς και από τη σύγχρονη Ελληνική πραγματικότητα. Αποτέλεσαν δε σημαντικό βοήθημα για τη βελτίωση της προφορικής έκφρασης των φοιτητών. Το ευέλικτο αυτό σχήμα επέτρεψε και την εξάσκηση στην ακρόαση, με τη χρησιμοποίηση Ελληνικών τραγουδιών.

Συγκεκριμένα, θα παρουσιάσουμε τα τρία επίπεδα εκμάθησης και τελειοποίησης της Νέας Ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού.

** Ελληνικά I:*

Από το τρέχον Ακαδημαϊκό Έτος λειτουργούν δύο τμήματα επιπέδου αρχαρίων:

- το πρώτο απευθύνεται σε φοιτητές κλασικής φιλολογίας οι οποίοι, ως γνώστες των Αρχαίων Ελληνικών, κατακτούν τη Νέα Ελληνική σε συντομότερο χρονικό διάστημα.
- το δεύτερο απευθύνεται σε φοιτητές των υπόλοιπων τμημάτων της Φιλοσοφικής σχολής και όλων των άλλων σχολών του Πανεπιστημίου Γάνδης.

1. Νεοελληνική γλώσσα

Στο πρώτο τμήμα χρησιμοποιείται ως διδακτικό εγχειρίδιο «Τα νέα ελληνικά για ξένους» του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με το συνοδευτικό βιβλίο ασκήσεων της εν λόγω μεθόδου. Όσον αφορά το δεύτερο τμήμα, ως διδακτικά εγχειρίδια χρησιμοποιούνται: «Ελληνικά τώρα 1+1» και «Ελληνικά τώρα 2+2» με τα συνοδευτικά βιβλία ασκήσεων.

Και στα δύο αυτά τμήματα επιπέδου αρχαρίων, η διδασκαλία γίνεται κατά κύριο λόγο στην Ελληνική. Μόνο οι γραμματικοί κανόνες παραδίδονται στα Φλαμανδικά. Το λεξιλόγιο και οι ιδιωματισμοί εξηγούνται με ποικίλους τρόπους (συνώνυμα, αντίθετα, παραδείγματα, μιμόγλωσσα, περιγραφή) και οι φοιτητές καλούνται να μαντέψουν την έννοια. Για την παραγωγή προφορικού λόγου γίνεται διάλογος με αφορμή το κείμενο του βιβλίου. Οι φοιτητές συμμετέχουν ενεργά με παιχνίδι ρόλων και ομαδικές εργασίες. Δίνονται ασκήσεις κατ'οίκον για την εμπέδωση των γραμματικών φαινομένων.

2. Ιστορία και πολιτισμός της Νεότερης Ελλάδας. Η διδασκαλία γίνεται στα Φλαμανδικά.

*** Ελληνικά II:*

1. Νεοελληνική γλώσσα

α. Άρθρα από τον Ελληνικό τύπο:

Με τη χρήση επίκαιρων άρθρων από τον Ελληνικό τύπο, ο αλλόγλωσσος φοιτητής έρχεται σε επικοινωνία με τη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα. Ταυτόχρονα, καθίσταται ικανός να ανταποκρίνεται σε ποικίλες περιστάσεις επικοινωνίας, αφού τα κείμενα εμπεριέχουν ένα κορμό λέξεων και εκφράσεων πολύ σημαντικών για την προφορική και τη γραπτή επικοινωνία. Στόχοι του μαθήματος είναι: η κατανόηση γραπτού λόγου· η παραγωγή προφορικού λόγου· η εξοικείωση με το δημοσιογραφικό ύφος.

Ως διδακτικό υλικό χρησιμοποιούμε άρθρα από τον Ελληνικό τύπο με ευρύ φάσμα θεμάτων (π.χ. περιβάλλον, τουρισμός, παράδοση, θέατρο, κινηματογράφος, τέχνη, διαφήμιση, μικρές αγγελίες, κλπ.). Εστιάζουμε την προσοχή μας στην επιλογή του υλικού που προσφέρεται για γλωσσική επεξεργασία και διάλογο. Το μάθημα παραδίδεται στα Ελληνικά και έγκειται σε

κειμενική προσέγγιση της γλώσσας. Διανέμουμε κατάλογο στον οποίο δίνεται η σημασία των άγνωστων λέξεων και εκφράσεων. Εντοπίζουμε και επεξηγούμε λέξεις που έχουν πολλές διαφορετικές χρήσεις και που επαναλαμβάνονται συχνά στην Ελληνική γλώσσα. Αξιοποιούμε τα πραγματολογικά στοιχεία ως αφορμή για συζήτηση και ο φοιτητής καλείται να αναπτύξει την επικοινωνιακή δεξιότητά του.

Το μάθημα βασίζεται στην ενεργή συμμετοχή των φοιτητών και ο διάλογος έχει ως επίκεντρο τα θέματα του κειμένου από τα οποία πηγάζει και γενικότερος προβληματισμός. Τέλος, δίνουμε ασκήσεις κατανόησης του κειμένου καθώς και ασκήσεις γραμματικής, συνωνύμων, αντιθέτων.

β. Γλωσσικά εργαστήρια:

Μελέτη νεοελληνικών διηγημάτων και γραπτή εργασία.

2. Νεοελληνική λογοτεχνία (Μεσαιωνική ή νεότερη).

Διδάσκεται η ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας και προσεγγίζονται ερμηνευτικά τα σπουδαιότερα έργα των σημαντικότερων Ελλήνων ποιητών και πεζογράφων. Γίνεται ανάγνωση από το πρωτότυπο και ακολουθεί η ανάλυση. Το μάθημα παραδίδεται στα Φλαμανδικά.

*** *Ελληνικά III:*

1. Νεοελληνική γλώσσα

α. Άρθρα από τον Ελληνικό τύπο με πλατιά ποικιλία θεμάτων

Επιλέγουμε κείμενα υψηλότερων απαιτήσεων με στόχο την αύξηση της ικανότητας των φοιτητών στην πρόσληψη κειμένων μεγαλύτερης δυσκολίας.

β. Γλωσσικά εργαστήρια:

Μελέτη νεοελληνικών μυθιστορημάτων και γραπτή εργασία

2. Νεοελληνική λογοτεχνία (Μεσαιωνική ή νεότερη)

Το ένα έτος διδάσκεται τη μεσαιωνική λογοτεχνία και το επόμενο τη νεότερη.

Η αξιολόγηση γίνεται από τον υπεύθυνο καθηγητή με προφορικές εξετάσεις εφ'όλης της ύλης στο τέλος κάθε εξαμήνου. Για τα επίπεδα των μέσων και προχωρημένων, η αξιολόγηση συνίσταται σε εξέταση άρθρου που έχει διδαχτεί αλλά και σε άγνωστο κείμενο. Στην εξεταστική διαδικασία συμμετέχουν και οι αποσπασμένοι φιλόλογοι.

Κύριο κίνητρο των φοιτητών που παρακολουθούν το μάθημα των Νέων Ελληνικών, αφενός είναι το έντονο ενδιαφέρον για τον Ελληνικό πολιτισμό αφού πρόκειται για φοιτητές κλασικών σπουδών που θα διδάξουν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και αφετέρου, επειδή η Ελληνική γλώσσα κατέχει σημαντική θέση στο πρόγραμμα σπουδών τους.

Αρκετοί φοιτητές του τμήματος Νεοελληνικών σπουδών επιλέγουν για εκπόνηση της πτυχιακής τους εργασίας καθαρά Νεοελληνικά θέματα υπό την επίβλεψη του υπεύθυνου καθηγητή (π.χ. ιδεολογική σύγκρουση μεταξύ Ρωμιοσύνης και ελληνικότητας· η πολιτική στο έργο του Θεοτοκά· ο εμφύλιος στο πλαίσιο της διεθνούς κατάστασης· η εικόνα της γυναίκας στα Ρεμπέτικα· ο μοντερνισμός στην ποίηση του Σεφέρη· ο νατουραλισμός του Παπαδιαμάντη· η επιρροή του Νίτσε στη σκέψη του Καζαντζάκη...). Επιπλέον, στο τμήμα υπάρχουν ένας μεταδιδακτορικός φοιτητής και δύο υποψήφιοι διδάκτορες.

Η γλωσσομάθεια των αποφοίτων του τμήματος Νεοελληνικών αντιστοιχεί στο 3^ο επίπεδο του πιστοποιητικού Ελληνομάθειας.

Από αυτούς δε όσοι συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Ερασμος», ανταποκρίνονται με επιτυχία στην απόκτηση του 4ου επιπέδου του εν λόγω πιστοποιητικού.

Επίσης, ενδεικτική είναι και η μεγάλη συμμετοχή στο πρόγραμμα «Ερασμος». Κατά το τρέχον Ακαδημαϊκό Έτος, για παράδειγμα, τέσσερις φοιτητές του Νεοελληνικού τμήματος συνεχίζουν το 3^ο ή 4^ο Έτος σπουδών σε Ελληνικό Πανεπιστήμιο στο πλαίσιο του εν λόγω προγράμματος. Συν τοις άλλοις, αρκετοί φοιτητές παρακολουθούν θερινά προγράμματα εκμάθησης και τελειοποίησης της γλώσσας στην Ελλάδα.

Στο πλαίσιο της έδρας, το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004 λειτούργησε εργαστήριο λογοτεχνικής μετάφρασης με τους φοιτητές του προχωρημένου επιπέδου. Η ομάδα αυτή (12 φοιτητές) μετέφρασε, από τα Ελληνικά στα Ολλανδικά, ανθολογία κειμένων Κυπρίων λογοτεχνών με τίτλο «Κύπρος. Κατοικούμε σε μια γλώσσα».

Τέλος, στο πλαίσιο του τμήματος Νεοελληνικών σπουδών λειτουργεί βιβλιοθήκη που διαθέτει βασικό υλικό για τη Νεοελληνική γλώσσα, λογοτεχνία και ιστορία.

Κατσέλου Γεωργία
Sofia University of “St Kliment Ohridinski”
Σόφια, Βουλγαρία
E-mail gkatselou@hotmail.com

Το νεοελληνικό τμήμα του Πανεπιστημίου της Σόφιας

Οργανωτική δομή:

Πανεπιστήμιο της Σόφιας «Άγιος Κλήμης της Αχρίδας»
Πρύτανης: Μπογιάν Μπιόλτσεφ

Σχολή Κλασσικής και Σύγχρονης Φιλολογίας
Κοσμήτωρ: Πέτια Γιάνεβα

Τμήμα Νεοελληνικής Φιλολογίας
Υπεύθυνη Καθηγήτρια: Στόινα Πορομάνσκα

Ιστορικό:

Από το 1960, η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας εξασφαλίζεται από τα λεγόμενα λεκτοράτα, μονάδες ξενόγλωσσης εκπαίδευσης που λειτουργούν ακόμα και σήμερα στα πλαίσια του Πανεπιστημίου.

Το 1975 καθιερώνεται η διδασκαλία της ΝΕ γλώσσας ως δεύτερης ειδικότητας δηλαδή η παρακολούθηση των μαθημάτων της ΝΕ ως δευτερεύοντος μαθήματος στα πλαίσια μιας από τις υπάρχουσες ξενόγλωσσες φιλολογίες. Μετά από μια μικρή διακοπή, η διδασκαλία της ΝΕ ως δεύτερης ειδικότητας επανέρχεται το 1989.

Το ακαδημαϊκό έτος 1992-3, με απόφαση της Συγκλήτου και έγκριση του Υπουργείου Παιδείας της Βουλγαρίας, ιδρύεται Τμήμα ΝΕ Γλώσσας και Λογοτεχνίας που λειτουργεί ως ισότιμη, αναγνωρισμένη από το κράτος, ειδικότητα με πενταετές πρόγραμμα σπουδών και πτυχίο ισότιμο με τα πτυχία των υπόλοιπων φιλολογιών.

Το 2001-2, στα πλαίσια της εναρμόνισης του προγράμματος σπουδών με τα ισχύοντα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η φοίτηση γίνεται τετραετής.

Εισαγωγή στο τμήμα:

Δεδομένου ότι η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα πλαίσια της βασικής εκπαίδευσης δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη –η ΝΕ γλώσσα διδάσκεται ως μάθημα επιλογής μόνο στο Κλασσικό Γυμνάσιο και στο 12^ο Γενικό Γυμνάσιο για τη Σόφια – η εισαγωγή στο ΝΕ τμήμα γίνεται με εξετάσεις σε μια από τις πιο διαδεδομένες ξένες γλώσσες. Αυτό σημαίνει ότι η μεγάλη πλειοψηφία των φοιτητών εισάγεται στο τμήμα με μηδενική γνώση της ελληνικής, πράγμα που καθορίζει και το πρόγραμμα σπουδών του τμήματος.

Ακολουθείται στο πρώτο έτος σπουδών ένα υπερεντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής ώστε από το δεύτερο έτος οι φοιτητές να μπορούν να παρακολουθήσουν τη διδασκαλία των μαθημάτων στα ελληνικά.

Πρόγραμμα Σπουδών

Α΄ έτος:

Ταχύρρυθμη σειρά μαθημάτων ΝΕ γλώσσας ενός μηνός (πριν την επίσημη έναρξη του ακαδημαϊκού έτους) : 120 ώρες

Εισαγωγή στη Γλωσσολογία (βουλγαρικά): 60 ώρες

Νεοελληνική Γλώσσα (1^ο μέρος) : 555 ώρες

Αρχαιοελληνικός Πολιτισμός: 45 ώρες

Εισαγωγή στη Θεωρία της Λογοτεχνίας (βουλγαρικά): 60 ώρες

Β΄ έτος

Αρχαία Ελληνική Λογοτεχνία: 60 ώρες

Νεοελληνική Γλώσσα (2^ο μέρος): 330 ώρες

Νεοελληνική Θεωρητική Γραμματική (1^ο μέρος): 90 ώρες

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Συγγραφείς: 120 ώρες

Βυζαντινός Πολιτισμός: 45 ώρες

Γ΄ έτος

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Συγγραφείς: 60 ώρες

Βυζαντινή Λογοτεχνία: 45 ώρες

Νεοελληνική γλώσσα (3^ο μέρος): 45 ώρες

Νεοελληνική Θεωρητική Γραμματική (2^ο μέρος): 90 ώρες

Πολιτισμός: 45 ώρες

Βυζαντινή Γλώσσα και Συγγραφείς (β΄ εξ.): 30 ώρες

Νεοελληνική Λογοτεχνία (β΄ εξ.): 60 ώρες

Δ΄ έτος

Βυζαντινή Γλώσσα και Συγγραφείς: 60 ώρες

Νεοελληνική Λογοτεχνία: 60 ώρες

Ιστορική Γραμματική: 45 ώρες

Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας : 30 ώρες

Πρακτική Νεοελληνικής Γλώσσας (4^ο μέρος): 300 ώρες

(κυρίως διδακτική στο 12^ο Γυμνάσιο)

Θεωρία της Μετάφρασης: 60 ώρες

Μαθήματα Επιλογής

Παράλληλα προσφέρονται μια σειρά μαθημάτων επιλογής με συγκεκριμένο συντελεστή βαρύτητας. Οι φοιτητές πρέπει να επιλέξουν μαθήματα ώστε να συγκεντρώσουν ανά έτος ένα ελάχιστο όριο μονάδων.

Α΄ έτος: (10) μονάδες, Β΄ έτος: (13), Γ΄ έτος: (18) και Δ΄ έτος: (9)

1. Εισαγωγή στην Κλασσική Φιλολογία (2)
2. Πληροφορική (2)
3. Γλωσσικός Πολιτισμός (3)
4. Ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας (5)
5. Ιστορία της Αρχαίας Ρώμης (2)
6. Αρχαία Βουλγαρική Γλώσσα (4)
7. Αρχαία Φιλοσοφία (4)
8. Ινδοευρωπαϊκή Γλωσσολογία (3)

9. Ιστορία του Βυζαντίου (4)
10. Δυτική Γλώσσα (8)
11. Ρωσική Γλώσσα (8)
12. Δεύτερη Σλαβική Γλώσσα (8)
13. Αρχαία Βουλγαρική Λογοτεχνία (4)
14. Παιδαγωγικά (4)
15. Ψυχολογία (3)
16. Βουλγαρική Αναγεννησιακή Λογοτεχνία (4)
17. Λατινικά (8)
18. Νέα Βουλγαρική Λογοτεχνία (4)
19. Νεοελληνική Φρασεολογία (5)
20. Νεοελληνική Διαλεκτολογία (3)
21. Μεθοδολογία της Ξενόγλωσσης Εκπαίδευσης (4)
22. Οπτικοακουστική και Τεχνολογία των Υπολογιστών στην Εκπαίδευση (1)
23. Μεθοδολογία (2)
24. Διδακτική (1)
25. Τρέχουσα Παιδαγωγική Πρακτική (3)
26. Προπτυχιακή Παιδαγωγική Πρακτική (5)
27. Βουλγαρική Διαλεκτολογία (4)
28. Σύγχρονη Ξένη Λογοτεχνία (4)

Διδακτική Μέθοδος

Για τη διδασκαλία της ελληνικής ακολουθείται κατά βάση το δίτομο διδακτικό εγχειρίδιο της Υπεύθυνης Καθηγήτριας του Τμήματος κας Στόινα Πορομάνσκα «Τα ελληνικά για αρχάριους» και «Τα ελληνικά για προχωρημένους» το οποίο είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες της ταχύρυθμης εκμάθησης της ελληνικής από φοιτητές με μητρική γλώσσα τη βουλγαρική. Χρησιμοποιούνται παράλληλα και άλλα εγχειρίδια διδασκαλίας των ελληνικών για ξενόγλωσσους.

Για τη γλωσσική διδασκαλία, ιδιαίτερα στα πρώτα έτη σπουδών, χρησιμοποιούνται τα οπτικοακουστικά μέσα των αιθουσών φωνητικών συστημάτων που διαθέτει το Πανεπιστήμιο για τις ξενόγλωσσες φιλολογίες.

Στα υπόλοιπα μαθήματα γίνεται χρήση εκτεταμένης βιβλιογραφίας.

Βιβλιοθήκη

Το τμήμα διαθέτει βιβλιοθήκη στο κεντρικό κτίριο του Πανεπιστημίου η οποία δημιουργήθηκε το 2002-3 με τη χορηγία του ιδρύματος Ωνάση, εμπλουτίζεται διαρκώς, διαθέτει ηλεκτρονικό υπολογιστή και τηλεόραση-βίντεο.

Διδάσκοντες

Το τμήμα είναι στελεχωμένο με ικανό αριθμό διδασκόντων –διδακτόρων ή υποψηφίων διδασκτόρων, εκ των οποίων εννέα (9) καλύπτουν τις ανάγκες διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας. Από αυτούς έξι (6) είναι μόνιμοι και οι υπόλοιποι ωρομίσθιοι ή συνεργάτες του Πανεπιστημίου.

Όνομα διδάσκοντα

1. Πορομάνσκα Στόινα

Διδακτικό αντικείμενο για το 2004-5

(σύμφωνα με το πρόγραμμα διδασκαλίας
του Β' εξαμήνου)

Θεωρία της μετάφρασης

2. Παυλικιάνοφ Κύριλλος	Βυζαντινός Πολιτισμός Βυζαντινή Γλώσσα Νέα ελληνική γλώσσα Νεοελληνικός Πολιτισμός
3. Βάλτσεβα Δραγκομίρα	Νέα ελληνική γλώσσα
4. Βούντσεφ Μπορίς	Νέα ελληνική γλώσσα
5. Μιλένοβα Μιλένα	Διδακτική (πρακτική) Επικοινωνιακές δεξιότητες
6. Στρίκοβα Ιρένα	Νέα ελληνική γλώσσα (πρακτική)
7. Κατσέλου Γεωργία	Νέα ελληνική γλώσσα (προφορικά)
8. Βέλκοβα Σάνια	Νέα ελληνική λογοτεχνία
9. Μετοντίεβα Ν.	Νέα ελληνική λογοτεχνία (ασκήσεις)
(από το κλασσικό τμήμα)	
10. Γιάνεβα Πέτια	Βυζαντινή γλώσσα
11. Γκότσεφ Νικολάι	Αρχαιοελληνικός Πολιτισμός
12. Δέλεφ	Ρωμαϊκή ιστορία
13. Μποσνάκοφ	Αρχαιοελληνική ιστορία
14. Σλάβοβα Μ.	Αρχαία ελληνική γλώσσα

Τα μαθήματα επιλογής εξασφαλίζονται από τους διδάσκοντες των αντίστοιχων τμημάτων και τα περισσότερα γίνονται στα βουλγαρικά.

Φοιτητές

Οι φοιτητές του τμήματος είναι στην συντριπτική τους πλειοψηφία Βούλγαροι ενώ υπάρχουν και ελάχιστοι ελληνικής καταγωγής.

Δεν είναι εύκολο να υπολογιστεί ο ακριβής αριθμός των φοιτούντων στο τμήμα δεδομένου ότι η φοίτηση είναι ελεύθερη και παρουσιάζεται το φαινόμενο ορισμένοι να εγκαταλείπουν τις σπουδές ή να αλλάζουν ειδικότητα (διαδικασία συνήθως στο βουλγαρικό εκπαιδευτικό σύστημα).

Φοιτούν στο τμήμα πάνω από ογδόντα (80) φοιτητές με 15-30 φοιτητές ανά έτος.

Το 2004-5 εισήχθησαν 30 φοιτητές.

Η ΝΕ φιλολογία κατέχει μια από τις πρώτες θέσεις ανάμεσα στις 19 φιλολογίες του Πανεπιστημίου της Σόφιας.

Εξεταστικές διαδικασίες

Οι εξετάσεις διενεργούνται ανά εξάμηνο σπουδών (Φεβρουάριο, Ιούνιο και επαναληπτικές το Σεπτέμβριο).

Στις εξετάσεις της ελληνικής γλώσσας οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να παρουσιάσουν μετάφραση (ανάλογα με το έτος 100–400 σελίδες) από ελληνικό λογοτεχνικό έργο της επιλογής τους. Οι εξετάσεις γίνονται γραπτά, αλλά στην ελληνική γλώσσα και προφορικά.

Πτυχίο

Οι απόφοιτοι θεωρούνται φιλόλογοι- καθηγητές της ελληνικής γλώσσας με ειδίκευση στη μετάφραση.

Επαγγελματικές προοπτικές

Οι απόφοιτοι μπορούν να ασχοληθούν με την μελέτη ή τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Ένα ποσοστό έχει τη δυνατότητα να ασχοληθεί επαγγελματικά με τη μετάφραση (χρηστική ή λογοτεχνική). Το μεγαλύτερο μέρος όμως μπορεί να απορροφηθεί σε θέσεις εργασίας που προσφέρονται από τις πάνω από 1500 χιλιάδες μικτές ελληνοβουλγαρικές εταιρείες της Βουλγαρίας ή στον τομέα του τουρισμού.

Μεταπτυχιακά

Στα πλαίσια του τμήματος προσφέρεται η δυνατότητα μεταπτυχιακών σπουδών (Α΄ μεταπτυχιακό) που περιλαμβάνουν τόσο παρακολούθηση σεμιναρίων όσο και εκπόνηση μεταπτυχιακού υπομνήματος και έχουν διάρκεια τριών εξαμήνων.

Τα στοιχεία συγκεντρώθηκαν από την Κατσέλου Γεωργία, Καθηγήτρια Φιλόλογο, αποσπασμένη από το ΥΠΕΠΘ

Οικονομίδης Βασίλης
Πανεπιστήμιο της Ιορδανίας
Αμμάν, Ιορδανία
E-mail vass_ikonomidis@hotmail.com

Τα ελληνικά στο Πανεπιστήμιο της Ιορδανίας

Τα Νέα Ελληνικά εντάχθηκαν στο ακαδημαϊκό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου της Ιορδανίας το 1998, με πρώτο κι άξιο θεράποντά τους το συνάδελφο Δρ. Δημήτρη Καραδήμα. Ο Τομέας Ελληνικής Γλώσσας προσφέρει μαθήματα νέας Ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού σε δύο επίπεδα αρχαρίων (δύο εξάμηνα), τα οποία μπορούν να πιστωθούν και να παρακολουθήσουν φοιτητές πολλών Σχολών και Τμημάτων, ως μαθήματα ελεύθερης επιλογής. Επιπλέον οι φοιτητές της Φιλοσοφικής σχολής έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν και το μάθημα "Ελληνική Γλώσσα, 3" (ενδιάμεσο επίπεδο) ως υποχρεωτικό κατ'επιλογήν αντικείμενο. Πράγματι, στο χειμερινό εξάμηνο του τρέχοντος ακαδημαϊκού έτους το συγκεκριμένο επίπεδο λειτούργησε με μικρό αριθμό φοιτητών αλλά με επιτυχία κι ενθουσιασμό από τη μεριά των φοιτητών μου. Η διδασκαλία των μαθημάτων καλύπτει τρεις ώρες εβδομαδιαία. Εκτός από τα παραπάνω, σε συνεργασία με το Τμήμα Αρχαιολογίας, προσφέρεται συνήθως για ένα εξάμηνο ανά ακαδημαϊκό έτος και εισαγωγικό μάθημα στα Αρχαία Ελληνικά. Για το τελευταίο, η εξάσκηση γίνεται με εγχώρια κυρίως δείγματα επιγραφικής, έτσι ώστε οι μελλοντικοί αρχαιολόγοι να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αξιοποιούν τις πληροφορίες από το πλούσιο υλικό που αποκαλύπτει η γη της Ιορδανίας. Για το μάθημα αυτό χρησιμοποιώ των H.Crosby and J. Schaeffer, *An Introduction to Greek*, (Bolchazy-Carducci) Wauconda 2003 (ανατ. της έκδοσης 1928), ασκήσεις και σημειώσεις που ετοιμάζω.

Για τα Νέα Ελληνικά, οι φοιτητές μας ανέρχονται περίπου στους 50 στα διάφορα επίπεδα ενώ για τα Αρχαία Ελληνικά περίπου στους 15. Για τα Νέα, χρησιμοποιούμε συνήθως ως εγχειρίδιο το έργο των Δημητρά και Παπαχειμώνα, *Ελληνικά Τώρα 1+1*, (επίπεδα 1 και 2) και για το τρίτο επίπεδο το πόνημα των ιδίων, *Ελληνικά Τώρα 2+2*. Πειραματίστηκα και με άλλο υλικό, κυρίως της ομάδας του Πανεπιστημίου Κρήτης και συχνά χρησιμοποιώ ασκήσεις από τα εγχειρίδιά τους (Ελληνικά με την Παρέα μου, κ.λπ.). Επίσης για τις διδακτικές ανάγκες, αξιοποιώ και το υλικό του Κέντρου Διαπολιτισμικής Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών (Υπόθεση Γλώσσα, κλπ.). Για το μέρος της ιστορίας και της κουλτούρας, βρήκα χρήσιμο των Koliopoulos - Veremis, *Greece- The Modern Sequel (from 1831 to the Present)*, αλλά χρησιμοποιούμε επίσης υλικό από δικτυακούς τόπους, άλλοτε στα ελληνικά κι άλλοτε στα αγγλικά. Για το δεύτερο και τρίτο επίπεδο, φροντίζω ώστε η μία από τις τρεις διδακτικές ώρες να αφιερώνονται σε εξοικείωση των φοιτητών με γνωρίσματα και δείγματα της νεότερης και σύγχρονης λογοτεχνικής μας παραγωγής. Τα σχετικά απλούστερα κείμενα από γλωσσική άποψη (παραδείγματα που φέρνω πρόχειρα στο νου, Σεφέρης, Σαχτούρης, Ρίτσος, Ιωάννου, Δημουλά) προσεγγίζονται στο πρωτότυπο και γίνονται καλές αφορμές για εμπέδωση κι εμπλουτισμό του λεξιλογίου. Άλλα, δυσκολότερα ή εκτενέστερα, προσεγγίζονται από μετάφραση (Friar, Keeley, O'Grady). Τελικά, διαπίστωσα πως η ποίηση, η λογοτεχνία εν γένει, λειτουργούν θαυμάσια και κρατούν κλειδιά ψυχικής εγγύτητας για τους Άραβες. Ο Καβάφης συναρπάζει... Όλα τα μαθήματα διδάσκονται από τον γράφοντα. Από την επόμενη χρονιά, για το τρίτο επίπεδο σκοπεύω να βασίσω για το μέρος της επανάληψης και της οργάνωσης θεματικών πυρήνων το εγχειρίδιο των Μόσχου-Νικέζη-Χατζηθεοδωρίδη, *Μαθήματα Ελληνικών, Θεσσαλονίκη(β) 2001*: Κυρίως για τη συστηματοποίηση λεξιλογίου και τη χρήση εικόνων που προσφέρονται για περιγραφή, σχολιασμό, σύγκριση και συζήτηση.

Η αραβική γλώσσα ως μητρική, συνήθως στέκεται βοηθός στο γλωσσολογικό επίπεδο. Τα φωνήματα είναι ήδη πλούσια και δεν απαιτούν κόπο για την προσαρμογή στη νέα γλώσσα. Επίσης,

το ζήτημα του γραμματικού γένους είναι θεμελιώδες και για την αραβική, μολονότι πρόκειται για διπολικό σχήμα (αρσενικό-θηλυκό). Συχνά, για τους χρωματισμούς του νοήματος, η σχέση των δυο αυτών γλωσσών φανερώνει εντυπωσιακές ομοιότητες κι απλοποιεί τη διαδικασία της κατανόησης. Θα μπορούσε κανείς να επανέλθει στο ζήτημα και να το περιγράψει με παραδείγματα.

Εκτιμώ από τις συναφείς συζητήσεις κι ερωτήσεις μου ότι το κίνητρο των φοιτητών για την επιλογή των μαθημάτων Ελληνικής είναι η εκτίμηση που τρέφουν για τον ελληνικό πολιτισμό-γνωρίζουν κυρίως τον αρχαίο- και η φιλία που αισθάνονται για τη σύγχρονη Ελλάδα, μια οικεία Δύση, ή μια διαφοροποιημένη Ανατολή. Αρκετοί προέρχονται από οικογένειες που κάποιο μέλος τους σπούδασε στην Ελλάδα κατά τις δεκαετίες 1970 και 1980 και παραδέχονται ότι οι πληροφορίες που είχαν, λειτούργησαν ως ώθηση. Υπάρχει επίσης αριθμός παιδιών που προέρχονται από μικτούς γάμους, δεύτερης και τρίτης γενιάς, που ενδιαφέρονται να ενισχύσουν την επαφή τους με εκείνο το κομμάτι της ταυτότητάς τους. Βέβαια, σταδιακά οι φοιτητές με ελληνική καταγωγή ελαττώνονται καθώς η κοινότητα δεν εμπλουτίζεται με νέα μικτά ζευγάρια σε αριθμούς αντίστοιχους με εκείνους του παρελθόντος. Σε κάποιες περιπτώσεις, η επαφή των νεαρών αυτών "Διγενών" είναι συναισθηματική μα σε γλωσσικό επίπεδο ξεκινούν ως απόλυτα αρχάριοι ή ψευδοαρχάριοι.

Το Τμήμα Μοντέρνων Γλωσσών του Πανεπιστημίου της Ιορδανίας είναι ο καθρέφτης των προθέσεων της Ιορδανίας για ανοίγματα προς άλλους πολιτισμούς. Φιλοξενεί, πέρα από τις βασικές γλώσσες ειδίκευσης (Γερμανικά, Ιταλικά, Ισπανικά, Αγγλικά, Γαλλικά), τομείς Ιαπωνικής, Κορεατικής, Περσικής, Εβραϊκής, Τουρκικής, Ρωσικής, Κινεζικής και βεβαίως Ελληνικής. Αναφέρω ότι, μέχρι τώρα, μόνον για τα Ελληνικά ο κοσμήτορας της Φιλοσοφικής Σχολής εισηγήθηκε τη λειτουργία τρίτου επιπέδου.

Προς το παρόν, έχουμε ένα ενεργό πρόγραμμα ανταλλαγών με τον Τομέα Ελληνικών του Τμήματος Κλασσικών και Σημιτικών Γλωσσών του Πανεπιστημίου της Λουντ (Σουηδία). Κάθε ακαδημαϊκό έτος στέλνουμε δύο τουλάχιστον φοιτητές μας που ολοκλήρωσαν με επιτυχία το 2ο τουλάχιστον επίπεδο ελληνικών στο σουηδικό πανεπιστήμιο με υποτροφία του προγράμματος Linnaeus-Palme για να παρακολουθήσουν μαθήματα για ένα πλήρες ακαδημαϊκό εξάμηνο. Το πρόγραμμα επίσης εξασφαλίζει ανταλλαγή διδακτικού προσωπικού. Συνήθως για μια- τρεις εβδομάδες το Σεπτέμβριο διδάσκω στη Λουντ και, αντίστοιχα, ο καθηγητής του εκεί Τομέα Δρ. Βασίλης Σαμπατακάκης ανταποδίδει την επίσκεψη την άνοιξη. Η εμπειρία είναι συναρπαστική γιατί τα δύο ακαδημαϊκά περιβάλλοντα εμφανίζουν μεγάλες διαφορές κι οι ανάγκες της διδασκαλίας αποκλίνουν σε σημαντικό βαθμό. Οι επισκέψεις συνδυάζονται με κάποια διάλεξη. Το Ιορδανικό Πανεπιστήμιο βάσει του ίδιου Προγράμματος στέλνει για ανάλογη περίοδο κι έναν καθηγητή αραβικής γλώσσας και/ή λογοτεχνίας για μαθήματα στον Τομέα Σημιτικών Γλωσσών. Θεωρώ επιτυχημένη τη λειτουργία του προγράμματος, γιατί τόσο το Πανεπιστήμιο όσο και οι φοιτητές μας επωφελούνται της ευκαιρίας για επαφή με μια «υποδειγματική» Δύση έχοντας ως όχημα τη νέα ελληνική γλώσσα.

Από το προηγούμενο εξάμηνο το Πανεπιστήμιο της Ιορδανίας απέκτησε το δικαίωμα συμμετοχής σε προγράμματα Erasmus και βρίσκομαι σε επαφή με το Γραφείο Διεθνών Σχέσεων και Προγραμμάτων του Πανεπιστημίου της Ιορδανίας για τη δυνατότητα αποστολής φοιτητών μας σε ελληνικά, κατά προτίμηση, πανεπιστήμια για σπουδές ελληνικών.

Ο Τομέας μας αναλαμβάνει τη διοργάνωση εκδηλώσεων σχετικών με τη λογοτεχνία μας και τη γενικότερη πολιτιστική παρουσία του ελληνισμού. Έτσι, ας αναφέρω δειγματοληπτικά, το Μαΐο 2000 διοργανώθηκε μεγάλη έκθεση αρχαιολογικού υλικού από την Ιορδανία με δείγματα ελληνικής γλώσσας και γραφής που κάλυπταν τα ελληνιστικά, ρωμαϊκά και βυζαντινά χρόνια. Το 2003 οργανώθηκαν εκδηλώσεις για τα 70 έτη από το θάνατο του Κ.Π.Καβάφη. Το 2004, για τις ελληνοαραβικές σχέσεις όπως αναπαριστώνται στη μεσαιωνική μας λογοτεχνία και για το έργο του Ν. Καζαντζάκη. Το 2005, στο πλαίσιο του προγράμματος Linnaeus-Palme, στο Λουντ δόθηκε διάλεξη για την Αλεξάνδρεια σε κείμενα λογοτεχνίας της πόλης- ελληνικά κι αραβικά.

Πρόσφατα, εγκαινιάστηκε το νέο κτίριο του Κέντρου Γλωσσών στο Πανεπιστήμιό μας κι έτσι δημιουργήθηκαν νέοι χώροι και νέες στεγαστικές δυνατότητες. Ήρθα αμέσως σε επαφή με τον Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής και με τον Έλληνα Πρέσβη, κ. Καμπόλη Ιωάννη, προκειμένου να αξιοποιήσουμε της ευκαιρία και να λειτουργήσουμε σε μόνιμη βάση «Ελληνική Γωνιά» σε κάποιον χώρο. Στόχος μου είναι να εξοπλίσουμε με νέα μέσα διδασκαλίας (υπολογιστές, βίντεο, data show) και βιβλιοθήκη ένα χώρο, ο οποίος θα χρησιμεύει ως αίθουσα διδασκαλίας, εξάσκησης, μελέτης και θα γίνει φιλόξενη εστία για πολιτιστικές εκδηλώσεις μικρής κλίμακας (προβολές, διαλέξεις, εργαστήρια). Η ανταπόκριση και των δύο μερών ήταν θερμή κι ενθαρρυντική.

[Στο μεταξύ, εννοώ με την έναρξη του ακαδ. έτους 2005-2006, το παραπάνω σχέδιο δημιουργίας «Ελληνικής Γωνιάς» εισήλθε στη φάση της υλοποίησης. Η κ. Υπουργός Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κατά την πρόσφατη επίσκεψή της στο Πανεπιστήμιο της Ιορδανίας υποσχέθηκε την αρωγή της Ελληνικής Πολιτείας. Η αίθουσα άρχισε να διαμορφώνεται κι ελπίζουμε ότι θα ολοκληρωθεί κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος. Επιπλέον, η Γενική Γραμματεία Απόδημου Ελληνισμού μας ενημέρωσε ότι θα συμπαρασταθεί κι εκείνη στην προσπάθειά μας. Σημαντικό νέο είναι και το ακόλουθο: στη συνάντηση που είχε η ηγεσία του ΥΠ.Ε.Π.Θ. με τη Διοίκηση του Πανεπιστημίου της Ιορδανίας στις 25 Σεπτεμβρίου 2005, διαμορφώσαμε πρόταση για τη χορήγηση υποτροφίας σε φοιτητή/τρια του Πανεπιστημίου μας που θα ολοκληρώσει σπουδές Νεοελληνική Φιλολογίας από το προπτυχιακό μέχρι και το μεταπτυχιακό/διδακτορικό επίπεδο σε ελληνικό Α.Ε.Ι. ώστε να αποτελέσει το μόνιμο διδακτικό προσωπικό για τα Νέα Ελληνικά στην Ιορδανία. Το σχέδιο είναι μακρόπνοο και, αυτόν τον καιρό, καθορίζουμε τα κριτήρια που πρέπει να πληροί ο υποψήφιος/η υποψήφια υπότροφος.}

-

Πολύβια Παραρά
Georgetown University
Ουάσινγκτον, Η.Π.Α
E-mail pp57@georgetown.edu

Το διδακτικό μου έργο στο Georgetown University: γλωσσική διδασκαλία και ειδικά μαθήματα

Το Georgetown University βρίσκεται στην Ουάσινγκτον και ιδρύθηκε το 1789 από την Καθολική Εκκλησία. Είναι ιδιωτικό πανεπιστήμιο και η εισαγωγή των υποψηφίων φοιτητών απαιτεί υψηλή βαθμολογία και σκληρό συναγωνισμό. Το Πανεπιστήμιο αυτό διαθέτει σχολές και τμήματα για όλα τα γνωστικά πεδία, όμως φημίζεται ιδιαίτερα για τις Πολιτικές Επιστήμες και τις Διεθνείς Σχέσεις. Πολλοί από τους αποφοίτους προσανατολίζονται σε εργασιακούς χώρους όπου χαράσσεται η διεθνής πολιτική. Για το λόγο αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία η ενίσχυση της Ελληνικής Γλώσσας και του Πολιτισμού στο συγκεκριμένο Πανεπιστήμιο.

Το Ελληνικό Πρόγραμμα Σπουδών, που διευθύνει ο καθηγητής Δρ James Alatis, ανήκει στον τομέα των Ανατολικών Μεσογειακών Γλωσσών του Αραβικού Τμήματος. Στο πανεπιστήμιο υπάρχει επίσης τμήμα Κλασικών Σπουδών με ευρύ φάσμα μαθημάτων. Τον Οκτώβριο του 2002, όταν αποσπάστηκα στο Georgetown University, στο Ελληνικό Πρόγραμμα προσφέρονταν τρία επίπεδα διδασκαλίας της Νεοελληνικής Γλώσσας. Εκτός από την ενίσχυση της διδασκαλίας των υπάρχοντων γλωσσικών μαθημάτων, μου ζητήθηκε από τον Διευθυντή του Ελληνικού Προγράμματος να αναπτύξω και ειδικά μαθήματα καθώς επίσης και να συνεργαστώ με άλλα τμήματα. Στο πλαίσιο αυτό ακολουθεί συνοπτική παρουσίαση των μαθημάτων που έχω διδάξει στο πανεπιστήμιο αυτό.

GREE 011, 012: «Εντατική Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας Πρώτο Επίπεδο (I, II)»,
(6 + 6 διδακτικές μονάδες).

Το μάθημα αυτό απευθύνεται σε αρχάριους σπουδαστές που επιθυμούν εντατική διδασκαλία των βασικών γραμματικών και συντακτικών δομών και περιλαμβάνει διδασκαλία λεξιλογίου και επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Οι φοιτητές που παρακολουθούν αυτό το μάθημα είναι κυρίως Ελληνικής ή Ελληνοαμερικανικής καταγωγής και ενδιαφέρονται ιδιαίτερα να διατηρήσουν τους δεσμούς τους με τον Ελληνικό Πολιτισμό μέσω και της Νεοελληνικής Γλώσσας. Το μάθημα είναι εξηντάλεπτο και διδάσκεται καθημερινά.

Οι διδακτικοί στόχοι του μαθήματος είναι στο τέλος του ακαδημαϊκού έτους οι σπουδαστές να έχουν αποκτήσει στοιχειώδεις επικοινωνιακές δεξιότητες στο να αυτοσυστήνονται, να περιγράφουν την ιδιωτική και κοινωνική του κατάσταση, να εξυπηρετούνται σε δημόσιους χώρους, να αφηγούνται σύντομα περιστατικά, να έχουν την ικανότητα να παράγουν γραπτό λόγο ανάλογο το επιπέδου του αρχαρίου, να κατανοούν και να ερμηνεύουν γραπτό και προφορικό λόγο πάλι ανάλογο αυτού του επιπέδου, καθώς, επίσης, και να μυούνται στη νοοτροπία και τα ήθη του ελληνικού λαού. Για τη στοχοθεσία του κάθε επιπέδου ανατρέχω στον οδηγό για την πιστοποίηση της ελληνομάθειας, προσαρμόζοντας κάθε φορά τους στόχους μου στις ανάγκες της κάθε τάξης, δεδομένου ότι το σπουδαστικό κοινό του πρώτου επιπέδου κυμαίνεται μεταξύ αρχαρίων και ψευδοαρχαρίων που ήδη κατέχουν κάποιες από τις δεξιότητες που περιγράφηκαν παραπάνω. Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται, εκτός από την καθημερινή τους επίδοση στην τάξη, με επαναληπτικά γραπτά διαγωνίσματα και μία τελική ανακεφαλαιωτική εξέταση. Τα διδακτικά εγχειρίδια που χρησιμοποιώ για αυτό το επίπεδο είναι «Τα νέα ελληνικά για ξένους» και

«Επικοινωνείτε ελληνικά». Επίσης, δίνεται στους φοιτητές και δικό μου διδακτικό υλικό και ασκήσεις από πρόσθετα εγχειρίδια ανάλογα κάθε φορά με τη διδακτική ενότητα.

GREE 103: «Μαθαίνοντας Νέα Ελληνικά από τα Αρχαία», (3 διδακτικές μονάδες).

Αυτό το μάθημα έχει σχεδιαστεί για τους σπουδαστές που έχουν διδαχθεί τουλάχιστον για ένα ακαδημαϊκό έτος Αρχαία Ελληνικά και λειτουργεί πιλοτικά. Το μάθημα διδάσκεται δύο φορές την εβδομάδα για ένα εξάμηνο και η κάθε διδακτική ενότητα διαρκεί εβδομήντα πέντε λεπτά.

Η προσέγγιση διδασκαλίας αυτής της σειράς μαθημάτων είναι βασισμένη στην αρχή της γλωσσικής συνοχής μεταξύ των αρχαίων και νέων ελληνικών. Σκοπός του μαθήματος αυτού είναι η αξιοποίηση της γνώσης τόσο της συντακτικής και της γραμματικής δομής των αρχαίων ελληνικών όσο και του λεξιλογίου για την εκμάθηση των αντίστοιχων δομών της Νέας Ελληνικής. Γενικός στόχος είναι να πραγματοποιηθεί από τους σπουδαστές μια συγκριτική μετάβαση και βαθύτερη κατανόηση από τη μία φάση της Ελληνικής Γλώσσας στην άλλη. Ο περιορισμένος αριθμός διδακτικών ενοτήτων δεν είναι αρκετός για την καλλιέργεια επικοινωνιακών δεξιοτήτων και για την παραγωγή προφορικού λόγου, όμως είναι αρκετός για να καταστήσει τον σπουδαστή ικανό να διαβάσει και να μελετάει βιβλία γραμμένα στα νέα ελληνικά και να παράγει γραπτό λόγο, και τα δύο με τη βοήθεια λεξικού.

Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του Εαρινού εξαμήνου 2005, ερεύνησα με τη συνεργασία του τελειόφοιτου φοιτητή μου Φίλιππου Μονφιστόν μεθοδολογικές προσεγγίσεις του μαθήματός μου «Μαθαίνοντας Νέα Ελληνικά από τα Αρχαία». Ο απώτερος στόχος αυτής της προσπάθειας είναι η προσέλκυση του ενδιαφέροντος των σπουδαστών Κλασσικών σπουδών για τη Νέα Ελληνική Γλώσσα.

GREE 355: «Ιστορία της Νεότερης Ελλάδας», (3 διδακτικές μονάδες).

Διδάσκω αυτό το μάθημα στο Ελληνικό Πρόγραμμα και προσφέρεται διασταυρωμένο και στο τμήμα Ιστορίας. Το μάθημα προσφέρεται για ένα εξάμηνο, δύο φορές την εβδομάδα και η διάρκεια της κάθε διδακτικής ενότητας είναι εβδομήντα πέντε λεπτά. Διδάσκεται στα Αγγλικά. Οι φοιτητές που παρακολουθούν αυτό το μάθημα είναι κυρίως Ελληνοαμερικανικής καταγωγής και ενδιαφέρονται ιδιαίτερα να μάθουν τη Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία του Έθνους.

Το μάθημα αυτό καλύπτει την περίοδο από την Ελληνική Επανάσταση μέχρι το Μικρασιατικό Πόλεμο (1821-1923). Η διδασκαλία δομείται σε τρία μέρη: 1) Πολιτική Ιστορία (πολιτικά γεγονότα, προσωπικότητες και το κυβερνητικό τους έργο, εξέλιξη των πολιτικών θεσμών, εδαφική ολοκλήρωση της Ελλάδας), 2) Κοινωνική Ιστορία (πληθυσμιακή αύξηση, η δομή της αγροτικής κοινωνίας, η αστική οργάνωση, η μετανάστευση και το προσφυγικό ζήτημα), 3) Ιστορία των Ιδεών (Θεματική προσέγγιση: Νεοελληνικός Διαφωτισμός, Γλωσσικό Ζήτημα).

Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με δύο γραπτές εξετάσεις, μία για τα πολιτικά γεγονότα και μία για τα κοινωνική οργάνωση και τα πνευματικά γεγονότα, καθώς και από τη σύνταξη ενός δοκιμίου που αναλύει το περιεχόμενο μιας πρωτογενούς ιστορικής πηγής της περιόδου της Επανάστασης. Τέλος, σε ώρες εκτός μαθήματος, οι φοιτητές, παρακολουθούν ντοκιμαντέρ και κινηματογραφικές ταινίες ιστορικού και κοινωνικοπολιτικού περιεχομένου.

GREE 330: «Νεοελληνική Λογοτεχνία και Ιστορία», (3 διδακτικές μονάδες).

Αυτό το μάθημα εξετάζει την ιστορία του 19ου και 20ού αιώνα μέσα από τη ματιά του λογοτέχνη. Το μάθημα διδάσκεται στα ελληνικά και οι λογοτεχνικές αναγνώσεις είναι στα ελληνικά. Για το λόγο αυτό και οι φοιτητές που επιλέγουν το μάθημα γνωρίζουν αρκετά καλά την Ελληνική. Στόχος του μαθήματος είναι οι σπουδαστές να αναγνώσουν και να ερμηνεύσουν

λογοτεχνικά έργα που συνδέονται με τη νεότερη και σύγχρονη ιστορία του έθνους. Πρόσθετοι στόχοι αυτού του μαθήματος είναι η διδασκαλία των λογοτεχνικών κινημάτων, τα εξελικτικά στάδια της νεοελληνικής γλώσσας και η διεύρυνση της γλωσσικής ικανότητας των σπουδαστών.

Τα κείμενα καλύπτουν το Νεοελληνικό Διαφωτισμό, ποίηση της Επανάστασης, το Γλωσσικό Ζήτημα, το Μεγαλοϊδεατισμό, αντιπολεμική λογοτεχνία, το Μικρασιατικό πόλεμο, το Μεσοπόλεμο, το έπος του 40 και την Κατοχή, τον εμφύλιο και την μετεμφυλιακή κοινωνία, την αντιστασιακή λογοτεχνία και ποίηση. Οι φοιτητές αξιολογούνται από την επίδοσή τους στην τάξη και από τη συγγραφή και παρουσίαση δοκιμίου με αντικείμενο την ερμηνευτική ανάλυση ενός μυθιστορήματος ή ποιητικής συλλογής της επιλογής τους, ενός λογοτεχνικού έργου που κινείται θεματικά στα πλαίσια του μαθήματος αυτού. Επίσης οι φοιτητές, σε ώρες εκτός μαθήματος, παρακολουθούν κινηματογραφικές ταινίες ιστορικού και κοινωνικοπολιτικού περιεχομένου.

CLAS 262: «Αρχαία Τραγωδία και Πολιτική», (3 διδακτικές μονάδες).

Διδάσκω αυτό το μάθημα στο τμήμα Κλασικών Σπουδών και προσφέρεται διασταυρωμένο και στο τμήμα Πολιτικών Σπουδών (Government). Το μάθημα προσφέρεται για ένα εξάμηνο, δύο φορές την εβδομάδα και η διάρκεια της κάθε διδακτικής ενότητας είναι εβδομήντα πέντε λεπτά. Οι φοιτητές που επιλέγουν το μάθημα αυτό είναι διαφορετικών εθνοτήτων.

Το μάθημα εξετάζει τους τρόπους με τους οποίους η Αρχαία Τραγωδία αντικατοπτρίζει την πολιτική σκέψη της πόλης-κράτους της Αθήνας. Ο στόχος είναι μέσω της Τραγωδίας, της Ιστοριογραφίας, της Φιλοσοφίας και της Κλασικής Τέχνης να μυηθούν οι φοιτητές στο πολιτικό γίνεσθαι της κλασικής Αθήνας και να καταδειχθεί η πρωτοπορία και η διαχρονικότητα της ελληνικής σκέψης.

Η διδασκαλία δομείται σε τρία μέρη. Το πρώτο μέρος συνίσταται σε μία σειρά εισαγωγικών διαλέξεων (Εισαγωγή στη Δραματική Ποίηση, στο Μύθο, στην Πολιτική Σκέψη, στην Ιστορία της πόλης-κράτους). Ο στόχος του εισαγωγικού μέρους είναι να καταστήσει τους φοιτητές ικανούς να παρεμβαίνουν και να τοποθετούνται ενεργητικά κατά την πολιτική ανάλυση των τραγωδιών. Στη συνέχεια ακολουθεί το κύριο μέρος που περιλαμβάνει την πολιτική ερμηνεία των τραγωδιών: *Πέρσες* του Αισχύλου, της τριλογίας *Ορέστεια* του Αισχύλου, *Αντιγόνη* του Σοφοκλή, *Ικέτιδες* και *Εκάβη* του Ευριπίδη. Οι φοιτητές αξιολογούνται από τρία γραπτά δοκίμια που συντάσσουν, ένα για κάθε ποιητή, σχετικά με την πολιτική διάσταση του έργου του και την πολιτική του ιδεολογία. Τα κύρια σημεία παρουσιάζονται από τους φοιτητές στην τάξη προς συζήτηση. Το επιλογικό μέρος αφορά τη συγκριτική αξιολόγηση του πολιτικού περιεχομένου των τραγωδιών με πολιτικά κείμενα του αρχαίου κόσμου από τον Ηρόδοτο, τον Θουκυδίδη, τον Αριστοτέλη σχετικά με την ορθότητα των διαφόρων μορφών πολιτευμάτων.

Ο σκοπός του μαθήματος είναι η μύηση των σπουδαστών στην πολιτική σκέψη της κλασικής Αθήνας, ώστε να καταδειχθεί η πρωτοπορία και η διαχρονικότητα αυτής της σκέψης, καθώς και η επικαιρότητά της, με μέσο τον ανθρωποκεντισμό, τις έννοιες της ύβρεως και του μέτρου κατά την άσκηση της πολιτικής πράξης, και την αισθητική συγκίνηση της τραγωδίας.

Σε ό,τι αφορά το ερευνητικό μου έργο, ολοκληρώνω τη διδακτορική μου διατριβή με θέμα «Η Πολιτική Διάσταση των Τραγωδιών του Αισχύλου: Μελέτη της Πολιτικής Ορολογίας και των Πολιτικών Θεσμών», υπό την καθοδήγηση του Καθηγητή Pierre Carlier (Πανεπιστήμιο PARIS X).

Περτσούνης Κώστας
Πανεπιστήμιο του Καΐρου
Κάιρο, Αίγυπτος
E-mail kostasper@yahoo.gr

Η νεοελληνική γλώσσα στο Πανεπιστήμιο του Καΐρου

Οι φοιτητές

Η νεοελληνική γλώσσα διδάσκεται μόνο στους φοιτητές και τις φοιτήτριες του Κλασικού Τμήματος της Φιλοσοφικής Σχολής του Καΐρου ως μάθημα επιλογής. Οι φοιτητές/τριες έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν μια γλώσσα μεταξύ της ιταλικής και της νεοελληνικής, ενώ παράλληλα διδάσκονται υποχρεωτικά την αγγλική. Ο βαθμός της γλώσσας επιλογής συνυπολογίζεται στην εξαγωγή του τελικού βαθμού στο πτυχίο τους.

Ευχής έργο θα ήταν να δοθεί η δυνατότητα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας στους φοιτητές όλων των Τμημάτων του Πανεπιστημίου, έστω μόνον της Φιλοσοφικής Σχολής.

Γλωσσομάθεια των φοιτητών

Κατά τη διάρκεια της Β/θμιας εκπαίδευσής τους οι μαθητές διδάσκονται την αγγλική γλώσσα και κατ'επιλογήν τη γαλλική ή τη γερμανική. Στο Κλασικό Τμήμα τα Αρχαία Ελληνικά διδάσκονται με ερασμιακή προφορά παράλληλα με τα Λατινικά. Οι περισσότεροι καθηγητές του Τμήματος όμως έχουν κάνει διδακτορικές σπουδές στην Ελλάδα, αλλά δεν αποφασίζουν να μη χρησιμοποιούν την ερασμιακή προφορά, ώστε να διευκολύνεται έτσι και η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής.

Πρόγραμμα διδασκαλίας-Ώρες

Η διδασκαλία κατανέμεται σε εξάμηνα, ένα κατ'έτος για τα τρία πρώτα από τα τέσσερα έτη σπουδών. Στη διάρκεια του εξαμήνου διδάσκονται τα Νεοελληνικά τέσσερις (4) ώρες εβδομαδιαίως. Από φέτος άρχισε ν' αλλάζει το σύστημα (ίσως μετά και τα παράπονά μου, να μη διακόπτεται δηλ. η διδασκαλία για ολόκληρο εξάμηνο, ίσως και για λόγους γενικότερων αλλαγών στην εκπαίδευση που προαναγγέλθηκαν. Ας μην καρπωθώ μια αλλαγή που στο κάτω κάτω δεν είναι αρκετή!). Οι πρωτοετείς από φέτος διδάσκονται τη γλώσσα επιλογής καθ'όλο το ακαδημαϊκό έτος, αλλά αντί για τέσσερις ώρες εβδομαδιαίως διδάσκονται μόνο δύο. Το νέο σύστημα θα τους ακολουθεί και στο τέταρτο έτος σπουδών, σύμφωνα με την υπόσχεση της Προέδρου του Τμήματος, και δε θα σταματάει η διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στο τρίτο έτος. Θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι κατά τη διάρκεια του Ραμαζανιού (:30 μέρες) η διάρκεια των διδακτικών ωρών μειώνεται, προκειμένου οι φοιτητές και το προσωπικό των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων να προλαβαίνουν να παρευρίσκονται στο δείπνο ή, όπως το λένε οι μουσουλμάνοι, πρόγευμα της οικογένειάς τους. Έτσι, από 60' που διαρκούν κανονικά, οι ώρες γίνονται σαρανταπεντάλεπτες στο Ραμαζάνι.

Χώροι διδασκαλίας

Αίθουσες μεγάλες για τον περιορισμένο αριθμό των φοιτητών, με θρανία στη σειρά, πίνακες και, φυσικά έδρες. Ακουστική κάκιστη, από το θόρυβο της αυλής, των ανεμιστήρων και του

ποταμού των διερχόμενων λεωφορείων κι αυτοκινήτων. Η χρήση μαγνητοφώνων αντενδείκνυται και λόγω της ανυπαρξίας μόνωσης, αλλά και για την αποφυγή ενόχλησης των διδασκόντων και διδασκομένων στις διπλανές αίθουσες διδασκαλίας. Αναδιάταξη των θρανίων δε μπορεί να γίνει.

Προβλήματα

Εκτός από τα προαναφερθέντα (:ερασμιακή προφορά, έλλειψη κατάλληλου εξοπλισμού, θόρυβος, ακαταλληλότητα αιθουσών κλπ.), υπάρχει έλλειψη διαθέσιμων αιθουσών για μαθήματα εκτός προγράμματος, όταν οι φοιτητές μπορούν, δεδομένου ότι το επιθυμούν έντονα. Πολλές φορές χρησιμοποιούμε το χώρο της...πυρίκαυστης αυλής για εμπεδωτικές, προφορικές συνομιλίες και επικοινωνιακές ασκήσεις. Τα οικονομικά των φοιτητών στη χώρα αυτή είναι ισχνά και στο Πανεπιστήμιο, στο μοναδικό φωτοτυπικό του Τμήματος, οι φωτοτυπίες πληρώνονται, όταν καταφέρουμε να βρούμε ελεύθερο τον μοναδικό υπεύθυνο της λειτουργίας του, δηλ. τον γραμματέα του Τμήματος. Έτσι, τις φωτοτυπίες τις βγάζω έξω από το Πανεπιστήμιο την προηγούμενη και τα βιβλία τα μεταφέρω από την Ελλάδα σε βαλίτσες και τους τα δίνω δωρεάν. Σκεφτείτε ότι ένα βιβλίο αντιπροσωπεύει το 1/3 του μέσου μισθού! Φυσικά, άλλη είναι η φοιτητική πελατεία στα ιδιωτικά Πανεπιστήμια -ουκ ολίγα- της χώρας κι άλλα εκεί τα διαθέσιμα μέσα...Κι όταν καταφέρνουμε να πάρουμε υποτροφίες για το καλοκαίρι στην Ελλάδα, προσκρούουμε στον σκόπελο της Vodafone, μέσω της οποίας κλείνονται τα ραντεβού με το Προξενείο για τις βίζες και η οποία μπορεί να επιτρέψει το ραντεβού αργότερα από την ημερομηνία έναρξης των μαθημάτων. Προσθέτουμε και τις μέρες αναμονής για έκδοση της θεώρησης διαβατηρίου (visa) και φτάνουμε στα μισά του μηνός της περιπόθητης και πολύτιμης υποτροφίας.

Κι όλα αυτά, γιατί οι υπότροφοι των ελληνικών Πανεπιστημίων, τα οποία υλοποιούν μια πολιτισμική πολιτική του κράτους μας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν αντιμετωπίζονται με άλλα κριτήρια από τους υπόλοιπους, υποψήφιους μετανάστες. Τι κι αν υπογράφονται συνθήκες (Βαρκελώνης κλπ) για ευρωμεσογειακή συνεργασία σε όλα τα επίπεδα κλπ.! Και, για να λέμε και του στραβού το δίκιο, τα Πανεπιστήμιά μας ας στέλνουν τις υποτροφίες τους λίγο νωρίτερα! Όχι στην περίοδο των εξετάσεων του Ιουνίου, όταν τα καλοκαιρινά μαθήματα αρχίζουν στις 3 Ιουλίου (πχ. στα Γιάννενα)! Ποιος θα αγχωθεί και θα τρέξει στο Προξενείο για τα ραντεβού, προκειμένου να μη χαθεί ο πολύτιμος χρόνος των υποτροφιών και πιθανόν κι οι ίδιες οι υποτροφίες; Μα φυσικά οι εκπαιδευτικοί! Μόνο που, κατά βάθος, αυτή που ζημιώνεται είναι η πολιτιστική πολιτική μας, υπαρκτή ή ανύπαρκτη...Γιατί δημιουργείται η εικόνα της σύγκρουσης μεταξύ Υπηρεσιών του κράτους μας. Από τη μια προσκαλούμε τους φοιτητές που μαθαίνουν ελληνικά και μάλιστα με υποτροφίες, στη χώρα μας κι από την άλλη δεν τους διευκολύνουμε να έρθουν! Άραγε θα μπορούσαν να επισκεφτούν την Ελλάδα και να παρακολουθήσουν καλοκαιρινά μαθήματα γλώσσας, αν δεν είχαν υποτροφία; Και τέλος, τα βιβλία: Θα μπορούσαν να φροντίσουν τα δύο υπουργεία, το ΥΠΕΠΘ με το Υπουργείο Εξωτερικών ώστε να διευκολύνουν τη μεταφορά των διδακτικών εγχειριδίων παρακάμπτοντας ατέλειωτες τελωνειακές διαδικασίες.

Προοπτικές

Υποσχέσεις : α)Από του χρόνου τα Νέα Ελληνικά θα μπορούν να διδάσκονται στο Κέντρο Ξένων Γλωσσών και Μετάφρασης του Πανεπιστημίου του Καΐρου με δυνατότητα χρήσης οπτικοακουστικού υλικού. Αυτό μου ανακοίνωσε η Πρόεδρος του Τμήματος και χάρηκα, γιατί εκεί υπάρχει εξοπλισμός ηλεκτρονικός. β)Λίγες βδομάδες νωρίτερα, είχα καταφέρει ν' αποσπάσω άλλη υπόσχεση, αυτή της Διευθύντριας του Ιαπωνικού Τμήματος, για ελεύθερη πρόσβασή μου στο γλωσσολογικό του εργαστήριο, προσφορά της ιαπωνικής κυβέρνησης στο αιγυπτιακό κράτος με αποκλειστικότητα χρήσης μόνο εκ μέρους του ιαπωνικού Τμήματος. Μία μέρα την εβδομάδα:

Όταν το Τμήμα αργεί. Τέλος πάντων, για να εκχυδαίσουμε λίγο και τον αλεξανδρινό, κι εδώ που φτάσαμε, λίγο δεν είναι...!

Πότσιου Αρετή
Universidad de Valladolid
Βαγιαδολίδ, Ισπανία
E-mail apotsiou@yahoo.co.uk

Τα νέα ελληνικά στο Πανεπιστήμιο του Βαγιαδολίδ

Πανεπιστήμιο του Βαγιαδολίδ, 15ος αι.
Universidad de Valladolid, s XV

Το Πανεπιστήμιο του Βαγιαδολίδ, μαζί με της Σαλαμάνκας και της Αλκαλά, είναι από τα παλαιότερα της Ισπανίας, ιδρύθηκε και λειτουργεί από τον 13ο αιώνα. Το 1917 εντάχθηκε σε αυτό και άρχισε να λειτουργεί Φιλοσοφική Σχολή.

Μετά από αιώνες σκοτεινούς και χρόνους δίσεχτους για όλα τα πανεπιστήμια της χώρας, με αφετηρία τον Γενικό Νόμο για την Εκπαίδευση (1972) και τον τερματισμό της μακρόχρονης δικτατορίας, αρχίζει μια περίοδος ανάπτυξης των ανώτατων σπουδών, και από το 1985 τα πανεπιστήμια διαθέτουν το δικό τους καταστατικό χάρτη λειτουργίας και την αυτονομία τους.

Η Φιλοσοφική Σχολή του Βαγιαδολίδ στεγάζεται σε ένα λειτουργικό και ευχάριστο νέο οικοδόμημα, και διαθέτει το συνήθη σύγχρονο τεχνικό εξοπλισμό στις περισσότερες αίθουσες διδασκαλίας. Στο Τμήμα Κλασικής Φιλολογίας το σύνολο των μαθημάτων αφορούν τις ελληνικές και λατινικές σπουδές¹

Τα νέα ελληνικά διδάσκονται από 1994. Έδρα Νέων Ελληνικών δεν υπάρχει. Τα μαθήματα των Νέων Ελληνικών, ενταγμένα στο πρόγραμμα της Φιλοσοφικής Σχολής, διδάσκονται από την καθηγήτρια Amor López Jimeno, και είναι δύο ετήσιες τάξεις αρχαίων: “Griego moderno” (Lic. En Filología Clásica), “Segunda Lengua y su Literatura (griego)” (Lic. en Filología Hispánica). Τα «Νέα Ελληνικά» είναι μάθημα επιλογής (asignatura optativa de ciclo) του Τμήματος Κλασικής Φιλολογίας (ετήσιο, 3 ώρες την εβδομάδα και 9 διδακτικές μονάδες), και το μάθημα «Δεύτερη Γλώσσα και η Λογοτεχνία της» είναι ελεύθερης επιλογής (de libre configuración) του Τμήματος της Ισπανικής Φιλολογίας (ετήσιο, 4 ώρες την εβδομάδα και 9 διδακτικές μονάδες).

Εκτός από τα παραπάνω μαθήματα και χάρη στο γεγονός ότι διατέθηκε φιλόλογος από το ελληνικό κράτος, διοργανώνονται με την υποστήριξη της Κοσμητείας και φορέων της Σχολής ετήσια σεμιναριακά μαθήματα (χωρίς διδακτικές μονάδες), ανοιχτά σε φοιτητές, αποφοίτους, σε

¹ www.fyl.uva.es και

http://www.uva.es/consultas/asignaturas.php?ano_academico=0405&codigo_plan=241

φιλολόγους καθηγητές Μέσης Εκπαίδευσης αλλά και σε πολίτες του Βαγιαδολίδ. Πρόκειται για δύο ετήσιες σειρές μαθημάτων: α) «Προσέγγιση στη Νέα Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού 1» (αρχάριοι, 4 ώρες την εβδομάδα), και β) «Προσέγγιση στη Νέα Ελληνικής Γλώσσας και Πολιτισμού 2» (επίπεδο μέσων ή προχωρημένων, 4 ώρες την εβδομάδα), για τους φοιτητές που έχουν παρακολουθήσει το ετήσιο μάθημα επιλογής ή έχουν διατελέσει υπότροφοι στην Ελλάδα και δεν έχουν άλλον τρόπο να συνεχίσουν τη σπουδή της νέας ελληνικής κατόπιν σε μεγαλύτερο επίπεδο.

Από τα διδακτικά εγχειρίδια χρησιμοποιείται η σειρά «Επικοινωνήστε ελληνικά 1,2,3» των Κ. και Φ. Αρβανιτάκη, και «ελληνικά και επιστήμη» (Βαλσαμάκη, Γκιώχα, Κανέλου, Καραμανιτάκη, Κατούδη, Μανάβη, Χατζηπαναγιωτίδου)· από τα υπόλοιπα πιο συχνά επιλέγονται ασκήσεις από τα: «Ξέρετε ελληνικά; διάλογοι» και «Ξέρετε ελληνικά; γραμματική και ασκήσεις», (University Studio Press, Θεσσαλονίκη 2000), «Τα ελληνικά είναι ένα ... παιχνίδι, (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 2001) «Ορίστε, ελληνικά για αρχάριους» (Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 2004), « Άκου να δεις 1,2», (Φ. Αρβανιτάκη, Λ. Παντελόγλου), «Πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας, θέματα για την εξάσκηση των υποψηφίων, επίπεδο Α, Β, Γ». Για γλωσσικά ζητήματα ή για γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα: «Νεοελληνική γραμματική της δημοτικής», του Μ. Τριανταφυλλίδη, ελληνική και ισπανική έκδοση (Triandafylidis, M. A., *Pequeña gramática neogriega*, traducción de Carlos R. Méndez, Tesalónica, Universidad Aristóteles, Instituto de Estudios Neogriegos, Fundación Manolis Triandafylidis, 1994), «Γραμματική της Νέας Ελληνικής» (Μάκριτζ Π., Χόλτον Ντ., Φιλιππάκη-Warburton), *Gramática del griego moderno. Diccionarios griego moderno-español, español-griego moderno* (Φ. Καβουκόπουλος και Όλγα Ομάτος, Universidad de Creta - Universidad del País Vasco), *Νεοελληνική σύνταξις (της κοινής δημοτικής)* (Α. Τζαρτζάνου), «Ιστορία της Ελληνικής γλώσσας, από τις απαρχές ως τις μέρες μας» (F. Adrados), «Ιστορία της ελληνικής γλώσσας» (Α.Φ. Χριστίδη).

Οι ανειλημμένες υποχρεώσεις της αποσπασμένης εκπαιδευτικού είναι οι ακόλουθες:

- Πρακτική υποστήριξη στα δύο ενταγμένα στο πρόγραμμα μαθήματα των νέων ελληνικών.
- Παράδοση μαθημάτων στα δύο επίπεδα των ετήσιων σεμιναριακών τάξεων.
- Λειτουργία λογοτεχνικού εργαστηρίου (συνήθως πρωινά Σαββάτου)
- Επίσκεψη σε Λύκεια της πόλης στα οποία διδάσκονται αρχαία ελληνικά (στο bachillerato).
- Συμμετοχή σε σεμινάρια, πολιτιστικές εκδηλώσεις των φοιτητών ή άλλη δημόσια εκδήλωση, όπου παρουσιάζεται ένα θέμα σχετικό με τον νέο – κυρίως - ελληνικό πολιτισμό (παρουσίαση Έλληνα καλλιτέχνη, κινηματογραφικού έργου, σύγχρονου ποιητή κ.ο.κ.)

Γενικώς, το ενδιαφέρον για τη νέα ελληνική γλώσσα και πολιτισμό, είναι υπόθεση αρκετά πρόσφατη, συνδεδεμένη κυρίως με φοιτητές θεωρητικών σπουδών ή ενηλίκους με ενδιαφέρον για τις θεωρητικές ή ανθρωπιστικές σπουδές. Οπωσδήποτε, μια στροφή προς τις σύγχρονες γλώσσες είναι γεγονός. Περιλαμβάνει τόσο ευρωπαϊκές όσο και άλλες γλώσσες, ευρέως ομιλούμενες ή όχι. Η επιλογή υπακούει σε ποικίλα κίνητρα. Ανάμεσα σε αυτές τις γλώσσες συγκαταλέγεται και η νέα ελληνική, που στα αναμφισβήτητα υπέρ της είναι η ιστορικότητα και το πολιτισμικό της φορτίο, ενώ στα μειονεκτήματα η φημολογούμενη δυσκολία της και η μικρή πιθανότητα επαγγελματικής αξιοποίησής της. Ανταγωνίζεται γλώσσες όπως τα κινεζικά και τα αραβικά, τα ρωσικά, κτλ.

Οι κλασικές σπουδές, από την άλλη, περνούν κρίση. Ο αριθμός των μαθητών του Λυκείου που επιλέγουν την αρχαία ελληνική και τη λατινική γλώσσα μειώνονται σταδιακά και οι φοιτητές των Τμημάτων Κλασικής Φιλολογίας είναι ολιγάριθμοι. Η κρατική εκπαιδευτική πολιτική προσανατολίζεται προς τη σύμπτυξη Τμημάτων και Σχολών, καθώς και σε κατάργηση Τμημάτων, όπως π.χ. του Τμήματος Ιστορίας της Τέχνης και του Τμήματος Μουσικής, καταρχάς. Οι λεγόμενες ανθρωπιστικές σπουδές κατά πολλούς διατρέχουν σοβαρό κίνδυνο δραστηκής συρρίκνωσης.

Η θέση μου ως φιλόλογου και ως εκπαιδευτικού, αλλά κυρίως ως ανθρώπου και πολίτη, υπαγορεύει οπωσδήποτε την υποστήριξη τόσο των ανθρωπιστικών και των κλασικών σπουδών γενικώς, όσο και της νεοελληνικής γλώσσας ειδικότερα, και ιδιαίτερα σε χώρες των οποίων η γλώσσα είναι η τρίτη ομιλούμενη στον πλανήτη, όπως η ισπανική, και η οποία έχει δεσμούς ευρύτατους και ακατάλυτους με την ελληνική, τόσο σε καθαρά γλωσσολογικό όσο και σε ιδεολογικό και πραγματολογικό επίπεδο.

Πάντως, ενθαρρυντικό για την πολιτική υποστήριξης της γλώσσας μας και του νεοελληνικού πολιτισμού είναι η πρόθεση του Κέντρου Γλωσσών του Πανεπιστημίου του Βαγιαδολίδ, από το επόμενο ακαδημαϊκό έτος, να συμπεριλάβει στις γλώσσες που διδάσκονται εκεί και τα Νέα Ελληνικά.

Φιλοσοφική Σχολή του Βαγιαδολίδ

Facultad de Filosofía y Letras

Δήμητρα Ρασσιά
Georgetown University
Ουάσινγκτον, Η.Π.Α
E-mail dr75@georgetown.edu

Georgetown University: διδασκόμενα μαθήματα, εκδηλώσεις, έρευνα

Σχετικά με τη λειτουργία και τα πεπραγμένα του Τμήματος της Νέας Ελληνικής Γλώσσας στο Πανεπιστήμιο Georgetown αναφέρω τα ακόλουθα:

Το πρόγραμμα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού εγκαινιάστηκε το έτος 1966, όταν άρχισε την καριέρα του στο συγκεκριμένο Πανεπιστήμιο, που ιδρύθηκε το 1789, ο Δρ James E. Alatis. Για 27 ολόκληρα χρόνια ήταν Κοσμήτορας της Σχολής Ξένων Γλωσσών και Γλωσσολογίας, μέχρι το 1994, και από τη θέση του αυτή του δόθηκε η δυνατότητα να δημιουργήσει το Ελληνικό Πρόγραμμα. Μέχρι το 2002, που αποσπασθήκαμε από την Ελλάδα από το Υπουργείο Παιδείας η κυρία Πολυβία Παραρά και η γράφουσα, κυρία Δήμητρα Ρασσιά, διδάσκονταν τα τρία επίπεδα διδασκαλίας της Ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού, των αρχαίων, των μεσαίων και των προχωρημένων. Το επιτελείο των καθηγητών το αποτελούσαν ο Δρ Alatis, η κυρία Ισμήνη Αμπαδογιάννη- Λαμπ και ο Δόκτωρ Έκτωρ Κάμπος, καθηγητής Γλωσσολογίας.

Δεδομένου ότι οι φοιτητές που σπουδάζουν σ' αυτό επιλέγονται με αυστηρά κριτήρια που αξιολογούν την επίδοσή τους στα μαθήματα, την κοινωνική τους προσφορά, την ευελιξία τους, την προσαρμοστικότητά τους, τον σεβασμό τους στο συνάνθρωπο, το ποιόν των φοιτητών είναι πολύ καλό και γι' αυτό το λόγο εργαζόμαστε αποτελεσματικά και συνεργαζόμαστε άριστα μαζί τους. Οι φοιτητές του τμήματος είναι κυρίως Αμερικανοί και Ελληνοαμερικανοί.

Κύριος στόχος μας λοιπόν ήταν να εμπλουτίσουμε το πρόγραμμα και με άλλα μαθήματα εκτός των καθιερωμένων γλωσσικών του Προγράμματος.

1. Τα μαθήματα που δίδαξα και ο τρόπος διδασκαλίας του

- α) Νέα Ελληνική λογοτεχνία 19ου και 20ου αιώνα
 - β) Ελληνικός Πολιτισμός 19ου και 20ου αιώνα
 - γ) Ο αρχαίος μύθος στη σύγχρονη ελληνική ποίηση
 - δ) Η σύγχρονη Ελλάδα (5 τελευταίες δεκαετίες) μέσα από τον Ελληνικό κινηματογράφο
 - ε) Η διδασκαλία των Αρχαίων Ελληνικών μέσω των Νέων Ελληνικών
 - στ) Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας ως δεύτερης
 - ζ) Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής σε ενήλικους
- Για την πλειονότητα των μαθημάτων σας ενημέρωσα γραπτά παλαιότερα.
Θα ήθελα να αναφερθώ στα δύο μαθήματα που ακολουθούν:

«Ο αρχαίος μύθος στη σύγχρονη ελληνική ποίηση» Περιγραφή του μαθήματος

Ο αρχαίος Ελληνικός μύθος εξετάζεται ως πηγή έμπνευσης για τους σύγχρονους Έλληνες ποιητές, όπως τον Δ. Σολομό, τον Κ. Παλαμά, τον Α. Σικελιανό, τον Κ. Καβάφη, τον Γ. Σεφέρη, τον Ο. Ελύτη, τον Τ. Σινόπουλο, την Μ. Πολυδούρη, τη Μυρτιώτισσα, τη Μελισσάνθη. Οι ποιητές αυτοί ερμηνεύουν τον αρχαίο μύθο ο καθένας με τον δικό του τρόπο και με βάση την προσωπική του ζωή, τις εμπειρίες του, την πολιτική του ιδεολογία.

Στόχοι του μαθήματος

- Ο φοιτητής μαθαίνει ότι μέσα από τον αρχαίο μύθο εμπνεύσθηκαν τόσο Έλληνες όσο και ξένοι ποιητές.
- Δείχνεται η αντοχή και η μακροβιότητα του Αρχαίου Ελληνικού μύθου.
- Ο φοιτητής μαθαίνει να αναλύει το μύθο ως σύμβολο σε διαφορετικές εποχές, κοινωνίες και πολιτικές καταστάσεις

Βιβλιογραφία

Βασική βιβλιογραφία είναι η εξής:

- Modern Greek Poetry: Voice and Myth, E. Keeley, Princeton, N.J., Princeton University, 1983
- Ancient Greek Myth in Modern Greek Poetry: Essays in Memory of C. A. Trypanis, edited by Peter Mackridge, London, Portland, 1994.
- Gods and Mortals: Modern Poems on Classical Myths, edited by Nina Kossman Oxford, N. Y, Oxford University Press, 2001

Αξιολόγηση

Οι φοιτητές αξιολογούνται από τη συμμετοχή τους στην τάξη

Από δύο γραπτές εργασίες 2000 λέξεων η καθεμία

Από τρεις προφορικές παρουσιάσεις

«Η σύγχρονη Ελλάδα (5 τελευταίες δεκαετίες) μέσα από τον Ελληνικό κινηματογράφο» Περιγραφή του Μαθήματος

Το μάθημα αυτό διδάσκεται εβδομαδιαία ένα τρίωρο και αναφέρεται σε παραγωγές Ελληνικών κινηματογραφικών ταινιών των τελευταίων 5 δεκαετιών στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό που αντανακλούν τις ιστορικές, πολιτικές, ιδεολογικές και κοινωνικές αλλαγές της Ελληνικής κοινωνίας. Γίνεται αναφορά στην ιστορία του Ελληνικού κινηματογράφου, στους σκηνοθέτες, στη μουσική του Ελληνικού κινηματογράφου. Οι φοιτητές βλέπουν μια σειρά από ταινίες του Μ. Κακογιάννη, του Ζ. Ντασέν, του Θ. Αγγελόπουλου, του Π. Βούλγαρη, του Σ. Γκορίτσα, του Ν Κούνδουρου, του Κώστα Γαβρά, του Τ. Μπουλμέτη και της Όλγας Μαλλέα για τις οποίες γίνεται συζήτηση στην τάξη.

Θέματα συζήτησης μέσω των ταινιών είναι τα εξής:

- Ο ρόλος των παιδιών, των νέων, της γυναίκας, του άνδρα στην οικογένεια και στην κοινωνία
- Η ζωή στο χωριό, στην πόλη, σε βουνό
- Η καταστροφή της Μ. Ασίας
- Ο πόλεμος
- Η μετανάστευση
- Η δικτατορία
- Ρατσισμός
- Εκπαίδευση
- Διασκέδαση
- Ελληνικές συνήθειες
- Ελληνικά έθιμα

Στόχοι του μαθήματος

- Καλλιέργεια κριτικής και αναλυτικής σκέψης.
- Καλλιέργεια αισθητικού κριτηρίου.
- Γνώση ιστορικών και σύγχρονων θεμάτων μέσα από τον κινηματογράφο.
- Πλατιά γνώση του Νεοελληνικού πολιτισμού.
- Γνώση της ορολογίας του κινηματογράφου.

Το μάθημα διδάσκεται στα Αγγλικά και βασική βιβλιογραφία και αρθρογραφία είναι η εξής:

- Schuster, Mel: "The Contemporary Greek cinema", Metuchen, NJ, Scarecrow Press, 1979.
- Horton, Andrew : Theodor Angelopoulos and the New Greek Cinema, Film Criticism.
- Papadimitriou Lydia: The Greek Film Musical, Mac Farland and Company, Jefferson, North Carolina, London, 2006.
- Constandinides Stratos: Greek film and the National interest: A Brief Preface, Journal of Modern Greek Studies, Vol. 18, May 2000.

Δίνεται στους φοιτητές μία ποικιλία από άρθρα σχετικά με τις ταινίες ή με θέματα κινηματογράφου για μελέτη και συζήτηση.

Αξιολόγηση

Οι φοιτητές αξιολογούνται από τη συμμετοχή τους στην τάξη, τις προφορικές τους παρουσιάσεις, τις γραπτές εξετάσεις, τις τελικές εξετάσεις και την ομαδική εργασία

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

Σε συνεργασία με τον Dr Alatis πραγματοποιήσα έρευνα με θέμα «Εθνογραφική αξιολόγηση της Ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού στα σχολεία του Ελληνικού παροικιακού συστήματος της ευρύτερης περιοχής της Ουάσιγκτον» το Ακαδημαϊκό Έτος 2004-2005. Σ' αυτήν συμμετείχαν 82 μαθητές που απάντησαν σε 13 ερωτήσεις, 31 δάσκαλοι που απάντησαν σε 17 ερωτήσεις και 111 γονείς που απάντησαν σε 15 ερωτήσεις, από 5 παροικιακά σχολεία.

Η έρευνα εγκρίθηκε από το Πανεπιστήμιο και ίσως να αποτελέσει αφορμή για σεμινάρια σε παροικιακούς δασκάλους.

Σε γενικές γραμμές προέκυψαν τα ακόλουθα: Είναι απαραίτητο:

- Να γίνεται χρήση περισσότερων οπτικοακουστικών μέσων.
- Να δίνεται μεγαλύτερη σημασία στην εξάσκηση της προφορικής γλώσσας και στη σωστή προφορά
- Να υπάρχει περισσότερη επικοινωνία μεταξύ δασκάλων και μαθητών.
- Τα βιβλία που ήδη υπάρχουν δεν ικανοποιούν τα ενδιαφέροντα των μαθητών.
- Σε κάθε σχολείο να δημιουργηθούν βιβλιοθήκες.
- Η πλειονότητα των μαθητών είναι ευχαριστημένη με το σύνολο των ωρών διδασκαλίας και δεν χρειάζονται περισσότερες..
- Η διδασκαλία της γραμματικής να γίνεται με ελκυστικό τρόπο, γιατί οι μαθητές
- δε διδάσκονται αναλυτικά ούτε τη γραμματική της μητρικής τους γλώσσας.
- Το λεξιλόγιο να μη περιλαμβάνει εξαιρετικά δύσκολες λέξεις. Αλλά απλές και

χρηστικές, αφού η πλειονότητα των μαθητών χρειάζεται τη γλώσσα για καθαρά επικοινωνιακούς λόγους.

- Να μη δίνεται υπερβολική κατ' οίκον εργασία.
- Να γίνονται εκπαιδευτικά ταξίδια σε μουσεία και γενικά σε χώρους όπου αναδεικνύεται ο Ελληνικός πολιτισμός.
- Πολλοί γονείς προτιμούν τα παιδιά τους να έχουν πιο πολλές εξωδιδασκτικές δραστηριότητες.
- Οι εκκλησίες των κοινοτήτων να μη δαπανούν μόνο το 10% του προϋπολογισμού τους για τα σχολεία τους.
- Να καταργηθεί η διδασκαλία από παλαιά βιβλία τα οποία δεν απηχούν τη σύγχρονη πραγματικότητα.
- Να μην επιβάλλει η διεύθυνση του σχολείου βιβλία της δικής της επιλογής στους δασκάλους, αλλά να τους αφήνει την πρωτοβουλία να τα επιλέξουν οι ίδιοι.
- Να μη γίνεται υπερβολική χρήση της μητρικής γλώσσας κατά τη διδασκαλία της Ελληνικής, γιατί τα περισσότερα παιδιά δεν έχουν την ευκαιρία να ακούσουν στο σπίτι τους Ελληνικά.
- Η διδασκαλία να μην είναι «στεγνή», αλλά ελκυστική και ευχάριστη.
- Μερικοί γονείς προτείνουν την ίδρυση Ελληνοαμερικανικού σχολείου.
- Υπάρχουν γονείς που επιθυμούν να παρακολουθούν μαθήματα ενηλίκων παράλληλα με τα παιδιά τους το Σάββατο για να έχουν τη δυνατότητα αλληλοβοήθειας.

ΕΞΩΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- Διοργάνωση παρουσίασης του βιβλίου «Ένας αιώνας Ελληνικής ποίησης 1900-2000» στο αμφιθέατρο του Πανεπιστημίου σε συνεργασία με την Ελληνική Πρεσβεία στις 13 Μαΐου 2004.
- Διοργάνωση και παρουσίαση παράστασης θεάτρου Σκιών με τίτλο «Το Θέατρο Σκιών του Καραγκιόζη» στην Ανατολική Μεσόγειο Αίγυπτο, Ελλάδα, Τουρκία, σε συνεργασία με το Αραβικό Τμήμα και το Τουρκικό Πρόγραμμα στις 6 Απριλίου του 2005 στα πλαίσια της Πολυπολιτισμικής Εβδομάδας.
- Διοργάνωση και παρουσίαση κινηματογραφικής βραδιάς σε συνεργασία με την Ελληνική Πρεσβεία με θέμα « Φιλολογικό Ταξίδι στο Αιγαίο» στις 20 Απριλίου 2005.
- Συνεργασία με τον σύλλογο των Ελλήνων φοιτητών του Πανεπιστημίου Georgetown σε διάφορες πολιτιστικές τους εκδηλώσεις και συμμετοχή σε εκδηλώσεις για οικονομική ενίσχυση.
- Συνεργασία με την διευθύντρια της κεντρικής βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου κυρία Artemis Kirk και την βιβλιοθηκονόμο του τμήματος την κυρία Brenda Bickett. Ενισχύσαμε την βιβλιοθήκη με μεγάλο αριθμό βιβλίων, με βίντεο, DVD, που κάνουν τη διδασκαλία μας πιο αποτελεσματική και πιο ελκυστική.
- Σε συνεργασία με την Ελληνική Πρεσβεία βοηθώ φοιτητές μας να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία δουλεύοντας σ' αυτήν.

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

- Συμμετοχή σε Συνέδριο για τη διδασκαλία Ξένων γλωσσών στη Νέα Υόρκη, όπου σε συνεργασία με τον Dr Alatis και την κυρία Ismini Lamb παρουσιάσαμε το Ελληνικό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου και παρακολουθήσαμε διάφορους μεθόδους διδασκαλίας, 16-17 Απριλίου 2004

- Συμμετοχή σε σεμινάρια εβδομαδιαία του Πανεπιστημίου που διεξάγονται ετήσια τα τρία Ακαδημαϊκά Έτη 2002-2003, 2003-2004, 2004-2005 το μήνα Μάιο

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΟΜΑΔΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ

- Συμμετοχή στις μηνιαίες συνεδριάσεις του Αραβικού Τμήματος στο οποίο υπάγεται το Ελληνικό Πρόγραμμα..
- Συμμετοχή στις μηνιαίες συνεδριάσεις του Ελληνικού Προγράμματος.
- Συμμετοχή σε ομάδα εργασίας σχετική με την ενημέρωση για την σεξουαλική παρενόχληση την Δευτέρα 15 Μαρτίου 2004.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ

- Συνεργασία σε πολιτιστικές εκδηλώσεις με την Ελληνική Πρεσβεία. Συνεργασία με το Lang Net. Με δύο φοιτητές μου, τη Valbona Massati και τον Leonidas Gikas, συνεργαστήκαμε για τη δημιουργία θεματικών ενότητων και ασκήσεων για το ελληνικό τμήμα του Lang Net. Το Lang Net χρησιμοποιείται από μαθητές ή σπουδαστές που επιχειρούν να μάθουν μία γλώσσα από μόνοι τους στο σπίτι ή σε τάξη. Υπάρχουν διάφορες ενότητες με ασκήσεις και αξιολογήσεις. Είναι κρατικό και χρηματοδοτείται από το Υπουργείο Παιδείας
- Συνέντευξη στην ΕΡΑ στην δημοσιογράφο Κατερίνα Θανασούλα για το Πρόγραμμα των Ελληνικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Georgetown.

Φλώρος Σιγάλας
Πανεπιστήμιο του Πεκίνου
Πεκίνο, Κίνα
E-mail f14sigalas@yahoo.com

Αποθεν Ανατολών

Στο Πανεπιστήμιο του Πεκίνου λήγοντος του έτους 2000 ιδρύθηκε το «Κέντρο Ελληνικών Σπουδών», συνεργαζόμενο και συστεγαζόμενο με το Τμήμα Ιστορίας του εν λόγω Πανεπιστημίου, με γενναία χορηγία του πλοιοκτήτου πλοιάρχου Βασιλείου Κωνσταντακοπούλου. Επιθυμία του χορηγού ήταν η πολιτιστική επικοινωνία μεταξύ Ελλάδος και Κίνας που απέρρεε από τον μεγάλο και μακρό θαυμασμό του για τον Πολιτισμό της Κίνας. Αποστολή-στόχος του Κ.Ε.Σ. είναι η προαγωγή του Ελληνισμού, δηλαδή παιδείας, γραμμάτων, τεχνών όλων των ιστορικών περιόδων από την αρχαιότητα μέχρι την σύγχρονη. Περισσότερη έμφαση δίδεται στον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό λόγω της παράλληλης πορείας με αυτήν του κινεζικού και λόγω της επιδράσεως εν γένει του αρχαίου ελληνικού στον δυτικό. Η υλοποίηση του στόχου του Κ.Ε.Σ. πραγματοποιείται με την διδασκαλία Αρχαίων-Νέων Ελληνικών, με υποτροφίες για ερευνητικά προγράμματα, ενδεικτικά αναφέρω τίτλους χρηματοδοτηθέντων εργασιών Κινέζων επιστημόνων: «Ο Ελληνικός κόσμος στα μάτια του Ξενοφώντος», «Σπουδές του ελληνορωμαϊκού πολιτισμού στην σύγχρονη Κίνα».

Επίσης το Κέντρο σε τακτά χρονικά διαστήματα εκδίδει επιστημονικό περιοδικό, ενδεικτικά αναφέρω τίτλους: «Σχόλια σε μια από τις αριστοτελικές προτάσεις», «Βυζαντινά νομίσματα που ευρέθησαν στην Κίνα και συμπεράσματα», επίσης παρέχει χορηγίες για έκδοση βιβλίων επιστημονικού ελληνικού ενδιαφέροντος.

Η διδασκαλία της Νέας Ελληνικής άρχισε από την ίδρυση του Κ.Ε.Σ. από τον πρώην Πρόσβη της Κίνας εν Ελλάδι. Από την απόσπασή μου και μετά και η διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής και από το τρέχον εξάμηνο της Νέας στους μεταπτυχιακούς. Ήδη ορισμένοι φοιτητές και ιδίως του Τμήματος Ιστορίας προσανατολίζονται σε ελληνικού ενδιαφέροντος θέματα μεταπτυχιακών σπουδών και δη εν Ελλάδι, κυρίως δε οι μετέχοντες στο πρόγραμμα ΘΥΕΣΠΑ του Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα πρώτα εξάμηνα edίδαξα και Αρχαία Ιστορία-δια της αγγλικής βέβαια, όπως και στα Ελληνικά. Ως εγχειρίδιο χρησιμοποίησα συμπίλημα δικό μου, το οποίο έφτιαξα από αμερικανικά βιβλία της βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου-καλό κατά την άποψη Ελλήνων και Κινέζων καθηγητών. Εντυπωσιάστηκα από τα βιβλία περί αρχαίου ελληνικού πολιτισμού, που είδα στην βιβλιοθήκη.

Για τα Αρχαία Ελληνικά χρησιμοποιώ το “Greek for beginners” του L.A.Wilding και το “Primer of Greek Grammar :Abbott and Mansfield (Rivingtons)”.

Η διδασκαλία μου οργανώνεται με τον παραδοσιακό τρόπο. Αρχαία- Νέα- Ιστορία, όπως και Λατινικά είναι μαθήματα επιλογής-όχι υποχρεωτικά. Οι φοιτητές προέρχονται από διάφορα τμήματα του Πανεπιστημίου.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΚΙΝΟΥ

Το αρχαιότερο (έτος ίδρύσεως 1898) και πρώτο σε αξιολόγηση Πανεπιστήμιο της Κίνας, στο οποίο επιθυμούν όλοι οι Κινέζοι να σπουδάσουν. Οι φοιτητές εισάγονται με γενικές εξετάσεις αλλά και με ποσόστωση από κάθε επαρχία-αυτόνομη περιοχή. Είναι υψηλού επιπέδου, ήθους, επιδόσεως και επιμελείας. Η βιβλιοθήκη πλουσιότατη, περιέχει άνω των 100.000 βιβλία.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

Αρχίζοντας, προ τριετίας περίπου, την διδασκαλία των ελληνικών, αυτονόητον από το αλφάβητο, διαπίστωσα ότι είχαν δυσκολία στην προφορά ορισμένων γραμμάτων και στον συλλαβισμό. Οι περισσότεροι Κινέζοι δεν μπορούν να προφέρουν κανονικά το 'ρ', συγγέουν 'β' και 'π', 'δ' και 'τ', γράφουν στα κινέζικα (εννοείται στο σύστημα PIN YIN, δηλαδή κινέζικα με λατινικούς χαρακτήρες), γράφουν 'ba' και προφέρουν 'πα', 'do' και προφέρουν 'το'. Επίσης δυσκολεύονται και στα 'δ', 'θ', 'χ' και 'ψ'. Βεβαίως εμείς δυσκολευόμαστε να αποδώσουμε σωστά τις λέξεις με αυτό το σύστημα, γιατί πρέπει να μπορούμε να χρησιμοποιούμε διαφορετικά καθέναν από τους τέσσερις τόνους προφοράς.

Επειδή οι λέξεις της κινεζικής αποτελούνται από ένα ή δύο, σπανιότερα από τρεις χαρακτήρες όχι γράμματα ή συλλαβές, δυσκολεύονται και οι προχωρημένοι, πολλές φορές, στον σωστό συλλαβισμό και προφορά. Η εξήγηση, κατ' εμέ, είναι, επειδή έχουν μάθει παιδιόθεν να απομνημονεύουν-φωτογραφίζουν τις λέξεις δηλ. χαρακτήρες, προσπαθούν να κάνουν το ίδιο και με τα ελληνικά, όπως κάνουν και με τ' αγγλικά, που φωτογραφίζονται- ας μη γελιόμαστε-δεν συλλαβίζονται, γι' αυτό τα μαθαίνουν οι Κινέζοι ευκολότερα, όσοι τα μαθαίνουν. Όσοι τα καταφέρνουν στ' αγγλικά είναι καλύτεροι και στα ελληνικά. Ευτυχώς που έχει προηγηθεί μια δυτική γλώσσα. Αξιοπαρατήρητο είναι, ότι μιλούν πολύ καλά αγγλικά φοιτήτριες ιδίως από μεγάλες πόλεις π.χ. Σαγκάη κ.λ.π., παρά φοιτητές.

Ένας άλλος παράγων δυσκολίας εκμαθήσεως της ελληνικής από τους Κινέζους είναι η γραμματική της κινεζικής, δηλαδή η έλλειψη χρόνων και εγκλίσεων στο ρήμα, γενών, αριθμών και πτώσεων στα ουσιαστικά και επίθετα. Το ρήμα αποτελούμενο από 1-2 χαρακτήρες-συλλαβές μένει αναλλοίωτο, προστίθεται όμως η αντωνυμία και ο χρονικός προσδιορισμός, κατόπιν τούτων δικαιολογημένη η δυσκολία που αντιμετωπίζουν, τα καταφέρνουν όμως οι επιμελότεροι και ευφυέστεροι.

Ο διδάσκων (πρ. Πρέσβης) τα Νέα Ελληνικά χρησιμοποιεί το 1+1 με πολύ βραδύ ρυθμό, με αποτέλεσμα στο β' εξάμηνο να είναι ελάχιστοι οι φοιτητές και στο γ' κανείς, γι' αυτό επέμεινα να αναλάβω εγώ Νέα ελληνικά έστω στους λίγους προχωρημένους. Χρησιμοποιώ τα:

- «Ελληνική Γλώσσα» του Μπαμπινιώτη και

- 'Τα νέα ελληνικά για ξένους' του ΑΠΘ, μέχρι τώρα δίνοντας φωτοτυπίες. Προ ημερών έλαβα αριθμό βιβλίων του κ. Μπαμπινιώτη (την Γραμματική και το Λεξικό), τα οποία του ζήτησα κατά την εδώ επίσκεψή του τον Σεπτέμβριο. Τελειώνοντας την γραμματική προγραμματίζω να διδάξω αποσπάσματα από την σύγχρονη λογοτεχνία.

Η εδώ εργασία δεν συγκρίνεται με την κατάσταση σε ευρωπαϊκά ή άλλα πανεπιστήμια. Όσοι μαθαίνουν ελληνικά και προχωρούν είναι αξιοθαύμαστοι. Όπως εξήγησα οι κινέζοι μαθητές, από ένα σύστημα με καθόλου καταλήξεις περνούν στις άπειρες, ιδίως στα αρχαία. Από αυτούς που παρακολουθούν αρχαία μερικοί λένε: «ΕΙΜΑΣΤΕ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ». Πράγματι ξέρουν απέξω την Αγία Γραφή, είναι όμως αβάπτιστοι προτεσταντίζοντες, που θέλουν να διαβάσουν από το πρωτότυπο. Δίδαξα κι από κει στο παρελθόν!! Άλλοι τυχοδιώκτες γλωσσών με την καλή έννοια, έχουν περάσει από Λατινικά ή Εβραϊκά (ένας μάλιστα από αυτούς από τα σανσκριτικά, δυνατός στα αρχαία ή βιβλικά ελληνικά). Μην περιμένετε θαύματα όπως αλλού. Θαύμα όμως είναι φοιτήριά μου που έδωσε συνέντευξη, στα ελληνικά, σε ελληνικό κανάλι.

Προ ήμερων έδωσα συνέντευξη σε περιοδικό της Ελλάδας για τον απόδημο ελληνισμό. Όσον αφορά τα Νέα ελληνικά εξήγησα γιατί χάνονται οι φοιτητές. Όσο για αυτούς που συνεχίζουν, κίνητρα είναι ο θαυμασμός για την Ελλάδα, τους Ολυμπιακούς Αγώνες, τον τουρισμό, τα νησιά. Ιδιαίτερη αγάπη τρέφουν οι φοιτητές μου και μάλιστα περισσότερο οι φοιτήτριες για τον Καβάφη.

Σε ό,τι αφορά την νέα τεχνολογία, απαξάπαντες είναι γνώστες, χειριστές ηλεκτρονικών υπολογιστών και διαδικτύου.

Γιώργος Φοντριέ
Πανεπιστήμιο του Βατούμ
Βατούμ, Γεωργία
E-mail fontrieg@yahoo.com & Fontrieg@gol.ge

Τα νέα ελληνικά στο Πανεπιστήμιο του Βατούμ: τα αρχικά δεδομένα, ενέργειες που έγιναν για βελτίωση της κατάστασης, αποτελέσματα, προοπτικές και προτάσεις

Δύσκολο να περιλάβει κανείς τρία χρόνια σε πέντε αράδες. Τι να αφήσει απέξω και τι να βάλει μέσα; Στριμώνχονται όλα διεκδικώντας το καθένα τη θέση του. Θα προσπαθήσω σε τούτο τον απολογισμό να είμαι ακριβοδίκαιος. Αν αφήσω τίποτα απέξω, ας ξέρει πως δεν τό'καμα σκόπιμα.

Έφτασα σ' αυτή τη γωνιά της γης, που τυχαίνει να υπηρετώ, στις δέκα Οκτωβρίου εκείνης της χρονιάς, ενώ τα μαθήματα είχαν ξεκινήσει την πρώτη Σεπτεμβρίου. Τα προβλήματα, όπως καταλαβαίνετε, ξεκίνησαν με το καλωσόρισες. Κάποιος συνάδελφος κινδύνεψε να μείνει χωρίς δουλειά εξαιτίας του δικού μου ετεροχρονισμένου ερχομού. Περισσεύαμε. Το πρόβλημα ευτυχώς ξεπεράστηκε μέσα από την κουβέντα και συνεχίσαμε όλοι μαζί. Δεν πρόλαβα να πάρω ανάσα από το πρώτο και να μου έρχεται δεύτερο. Ως προς το τελευταίο-οφείλω να ομολογήσω-πήγα γυρεύοντας, όταν κουβεντιάζοντας με την Προϊσταμένη μου-κλασική φιλόλογο και Συντονίστρια του Τμήματος Κλασικών, Βυζαντινών και Νεοελληνικών Σπουδών-της έθιξα το θέμα της μεθόδου που βρήκα να χρησιμοποιείται-ήταν η μέθοδος του κυρίου Παντελή Γεωργογιάννη-υποστηρίζοντας πως θα έπρεπε να αλλάξει από την επόμενη χρονιά, μια και δεν ήταν μέσα στις προθέσεις μου η δημιουργία οποιασδήποτε αναστάτωσης στο Τμήμα την τρέχουσα χρονιά. Την πρόταση για αλλαγή της μεθόδου δεν την έκανα άκριτα και αβασάνιστα. Ήδη το καλοκαίρι είχα προλάβει να μελετήσω τρεις-τέσσερις μεθόδους διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας -ανάμεσά τους και τη μέθοδο του κυρίου Γεωργογιάννη -και είχα καταλήξει στο να εισηγηθώ στο μέρος που θα πήγαινα τη χρησιμοποίηση της μεθόδου των κυριών Σ.Μαυρούλια και Ε.Γεωργαντζή με τίτλο "τα ελληνικά για ξενόγλωσσους" της γνωστής οπτικοακουστικής μεθόδου με εικόνες και κασέτες, βασισμένης σε καθημερινούς επικοινωνιακούς διαλόγους και κείμενα με τη βοήθεια των οποίων καλύπτεται η βασική ελληνική γραμματική και σύνταξη. Οι λόγοι που με έκαναν να εισηγηθώ τη χρησιμοποίησή της από την επόμενη χρονιά ήταν γιατί είναι α)μια πλήρης σειρά για όλα τα επίπεδα (αρχαρίων-μέσων-προχωρημένων) που συνοδεύεται και από τετράδια ασκήσεων, β)έχει κασέτες και εικόνες γ)είναι πολύ συστηματική και δ)συμβαδίζει με τη μεικτή μέθοδο που ακολουθώ στη διδασκαλία της γλώσσας. Μα η Προϊσταμένη μου ήταν ανεβάσταγη. Με συμπαρέσυρε στην άποψή της και έτσι γύρω στις είκοσι Οκτωβρίου, αφού παρακολούθησα ως τότε τα μαθήματα των συναδέλφων και αποκρυστάλλωσα άποψη για το επίπεδο, άλλαξα τη μέθοδο εφαρμόζοντας θεραπεία σοκ. Καλά, βρε αθεόφοβε, -θα μου πείτε-είχαν βιβλία της νέας μεθόδου οι φοιτητές; Όχι βέβαια. Με φωτοτυπίες δουλεύαμε από ένα και μοναδικό αντίτυπο ανά έτος-το δικό μου-που τις έβγαζαν εκτός Πανεπιστημίου με δικά τους έξοδα. Πού να το φανταστώ πως οι φωτοτυπίες δεν ήταν δεδομένες από πλευράς Πανεπιστημίου; Πολλά πράγματα ανακάλυψα στην πορεία που αλλιώς τα είχα στο μυαλό μου και αλλιώς ήταν στην πραγματικότητα 1) διακοπές συχνά-πυκνά ηλεκτρικού ρεύματος και νερού-ειδικά τον πρώτο χρόνο-με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει, 2) πάρα πολύ κακή οικονομική κατάσταση, 3) ο κόσμος μαραζωμένος και τα παιδιά το ίδιο. Πού όρεξη για ελληνικά; Και να έχεις τούτο το δάσκαλο να επιμένει ελληνικά...

Τα βιβλία για τους φοιτητές ήρθαν στο Βατούμ στις 28 Οκτωβρίου (είναι εργάσιμη μέρα στη Γεωργία) της επόμενης χρονιάς (2004) αποσταλμένα από το Ωνάσειο Ίδρυμα μετά από σχετική αίτηση του Τμήματος. Ας είναι καλά οι άνθρωποι. Ας είναι καλά και ο διευθυντής της Ελευθεροτυπίας κύριος Σεραφείμ Φυντανίδης που μου έστειλε 2400 ορθογραφικά λεξικάκια για

όλα τα παιδιά της Γεωργίας που έχουν επιλέξει στα σχολειά τους και στα Πανεπιστήμιά τους και μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα (απ' αυτά κράτησα για τα δικά μου παιδιά, όσα χρειάζονται και τα άλλα τα έστειλα στους συναδέλφους για τα δικά τους παιδιά). Ας είναι καλά και το πρόγραμμα "Ίάσων"- πρόγραμμα που αγκαλιάζει τα Πανεπιστήμια των Παρευξείνιων Δημοκρατιών, στα οποία διδάσκεται η ελληνική γλώσσα, στέλνοντάς τους πάρα πολλά βιβλία ελληνικής λογοτεχνίας για τον εμπλουτισμό των βιβλιοθηκών τους- που είχε φροντίσει πριν από το δικό μου πηγαισμό να έχει το ελληνικό Τμήμα του Πανεπιστημίου του Βατούμ μια πολύ αξιόλογη βιβλιοθήκη. Ας είναι καλά και το Θεατρικό Μουσείο της Αθήνας για τις βιντεοκασέτες με αρχαίες κωμωδίες, αρχαίες τραγωδίες και κωμωδίες του καλού κλασικού ελληνικού κινηματογράφου που ζητήσαμε και μας έστειλε πληρώνοντας μόνο τις άδειες βιντεοκασέτες. Ας είναι καλά και το Κ.Ε.Γ. με τις Φρυκτωρίες, που με συντρόφευσαν διακριτικά και αποτελεσματικά στα μεσοδιαστήματα φωτός που είχα σε αυτή την άκρη της γης. Ας είναι καλά και η Βουλή των Ελλήνων που χάρη στην οικονομική της συνδρομή αγοράσαμε ένα φωτοτυπικό μηχάνημα που όσο μικρό και να είναι τη δουλειά του την κάνει. Ας είναι καλά το ελληνικό Υπουργείο Παιδείας που με απόφασή του μέσα στα πλαίσια της δράσης της επιτροπής στήριξης των ελληνικών σπουδών σε Πανεπιστημιακά Ιδρύματα χορήγησε στο ελληνικό Τμήμα πέντε χιλιάδες ευρώ, για να αγοραστούν πολλά χρειαζόμενα στο Τμήμα πράγματα. Ας είναι καλά και το διαβαλκανικό και παρευξείνιο επιχειρηματικό κέντρο ΔΙΠΕΚ Α.Ε. που μέσα στα πλαίσια του προγράμματος για την υποστήριξη της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης στη Γεωργία για την ενδυνάμωση των σχέσεων με την Ελλάδα έδωσε 3120 ευρώ στο Τμήμα για υλικοτεχνική υποδομή.

Με όλη αυτή τη βοήθεια θα έπρεπε το Τμήμα μετά τρία να έχει πάρει την πάνω βόλτα. Έλα όμως που α)το Πανεπιστήμιο δεν έχει θεσπίσει αξίες λόγου εξετάσεις εισαγωγής-και δεν αναφέρομαι προφανώς σε εξετάσεις ελληνομάθειας, αφού οι φοιτητές ξεκινούν τα ελληνικά από μηδενική βάση αλλά σε εξετάσεις στη Γεωργιανή γλώσσα που οι ελλείψεις των φοιτητών σ' αυτή, αν και τις καταλαβαίνω έμμεσα, αφού δεν ομιλώ αυτή τη γλώσσα, είναι οφθαλμοφανείς β)το Πανεπιστήμιο δέχεται στα Τμήματά του χωρίς ούτε καν τις εξετάσεις που προανέφερα μια δεύτερη κατηγορία φοιτητών με καταβολή διδάκτρων, και γ) η κυρίαρχη αντίληψη στο Τμήμα είναι να υπάρχουν τα επιμέρους τμήματα των διαφόρων ετών οπωσδήποτε και πάση θυσία, αντίληψη που συμμερίζομαι αφαιρώντας όμως το "οπωσδήποτε" και το "πάση θυσία".

Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω αρνητικών για το Τμήμα παραμέτρων ήταν οι οποιεσδήποτε ασκήσεις επί χάρτου από τη δική μου πλευρά-φιλόδοξα προγράμματα, βιντεοκασέτες με ελληνικές ταινίες ή άλλο υλικό-να πέφτουν στο κενό και να μου δημιουργούν την αίσθηση ότι κάνω μια τρύπα στο νερό. Προσπάθειες για ξεπέρασμα των όποιων αρνητικών συνδρόμων έγιναν με δική μου πρωτοβουλία αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Έτσι αποφάσισα από το Δεκέμβριο της φετινής χρονιάς να αφήσω κατά μέρος την περίοδο χάριτος και να γίνω πολύ πιο απαιτητικός α)από τον εαυτό μου (να ξεπεράσω τη φυσική συστολή που με διακρίνει που με εμπόδιζε ως τα τώρα να λέω τα πράγματα με το όνομά τους, μια και συνειδητοποίησα πως αυτό γύριζε εναντίον μου) β)από τις κυρίες συναδέλφους, ασκώντας έλεγχο επί της ουσίας για τυχόν λάθη ή παραλείψεις τους (συνειδητές ή μη), γ)από τους φοιτητές πιέζοντάς τους προς την κατεύθυνση της ανάληψης των ευθυνών τους απέναντι στο πρόγραμμα.

Έχω την τύχη -θέλω να πιστεύω-μέσα στη γενικότερη ατυχία μου να συμπέσει η σκλήρυνση της δικής μου στάσης με τα όσα επί το αυστηρότερον μέτρα ευαγγελίζεται ο νέος Υπουργός Παιδείας της Γεωργίας. Είναι πανάκεια- θα μου πείτε -οι αυστηρότερες εξετάσεις εισαγωγής; Όχι βέβαια, αλλά κάτι είναι και αυτό. Το αυστηρότερο σύστημα επιλογής φοιτητών ίσως έχει σαν επίπτωση την αριθμητική μείωση του αριθμού των εισαγόμενων στο Τμήμα φοιτητών αλλά όχι την παντελή έλλειψη φοιτητών. Και μπροστά σ' αυτά που έχω τραβήξει τα τρία τελευταία χρόνια να παλεύω ως άλλος Σίσυφος να πετύχω κάτι και πάλι να ξεκινώ από το μηδέν, το προτιμώ, γιατί αυτό θα επιτρέψει στους συναδέλφους μου και σε μένα να φανεί επιτέλους η δουλειά μας, να χαρούμε σα δάσκαλοι για το καλό αποτέλεσμα.

Συμπαθάτε με για τα παραπάνω. Είπα και ελάλησα και αμαρτίαν έχω, γιατί δεν το τόλμησα νωρίτερα λόγω των παραμέτρων του χαρακτήρα μου που προανέφερα. Ποτέ δεν είναι αργά...Αν όλα πάνε κατ'ευχήν σ' αυτή τη γωνιά της γης που βρίσκομαι, βλέπω πως εξακολουθούν να λείπουν μερικά πράγματα όπως:

I) η εκπόνηση μιας μεθόδου εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας που θα καλύπτει τις γεωργιανές ανάγκες και θα παίρνει κατά συνέπεια υπόψη της τις τοπικές ιδιαιτερότητες (μια προσπάθεια-είναι αλήθεια –έχει ξεκινήσει με πρωτοβουλία του Ελληνικού Ινστιτούτου της Τιφλίδας που υπάγεται στο Πανεπιστήμιο της Τιφλίδας με την εποπτεία του κυρίου Ρισμάκ Κορτεζιάνι και με τη συνδρομή και επιμέλεια των καθηγητριών του ελληνικού Τμήματος του Πανεπιστημίου κυριών Σοφίας Σιαμανίδου και Μάκα Καμουσάτζε σε τέσσερις τόμους με τον τίτλο "Μαθαίνω ελληνικά", μια σειρά που όμως αφορά τους μαθητές και όχι τους φοιτητές). Την ανάγκη αυτή τη συνειδητοποίησα έμμεσα: μέσα από τη θετικότατη ανταπόκριση των φοιτητών α) κάθε φορά που χρησιμοποιούσα σε ασκήσεις τοπικά ονόματα, β)κάθε φορά που εκμεταλλευόμουν τοπικές παραμέτρους όπως για παράδειγμα ο Γεωργιανός σκηνοθέτης Οτάρ Ιοσελιάνι μιλάει στο "Βήμα Μαγκαζίνο" (11 Ιανουαρίου 2004, αριθμός 170) ή επικοινωνιακούς διαλόγους για τον κινηματογράφο και το θέατρο προς την ίδια κατεύθυνση ή τέλος επικοινωνιακό διάλογο για το βιβλιοπωλείο με αναφορά στην Ανθολογία Γεωργιανής Ποίησης των Άνι Τσικοβάνι και Δημήτρη Νόλλα σε παραμέτρους που ακουμπούν την καθημερινότητά τους.

II) Τα ενδιάμεσα λογοτεχνικά βιβλία που είναι συμβατά με το επίπεδο ελληνομάθειας των φοιτητών στα οποία θα μπορούσαμε να παραπέμψουμε τους φοιτητές για μελέτη και για μια εργασία πάνω σ' αυτά που θα τους επέτρεπε να χαρούν-και μεις μαζί τους-τη σταδιακή κατάκτηση της ελληνικής γλώσσας.

Παραθέτω κάποιο υλικό για την εξάσκηση στην παραγωγή προφορικού λόγου. Το υλικό αυτό, όπως ανέφερα και στο κείμενό μου, συντάχθηκε με αφορμή την παρουσία του Οτάρ Ιοσελιάνι στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Επιπλέον, χρησιμοποιώ και αυθεντικό υλικό (προγράμματα θεατρικών παραστάσεων) για να σχεδιάσω περιστάσεις επικοινωνίας όσο το δυνατόν πιο κοντά στις αυθεντικές και όσο το δυνατόν πιο κοντά στα πολιτισμικά δεδομένα των φοιτητών μου.

ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ: OTAR IOSSELIANI

Ο μεγάλος Γεωργιανός σκηνοθέτης, ένας μετρ του ευρωπαϊκού σινεμά, είναι το τιμώμενο πρόσωπο της 44ης διοργάνωσης. Μια πλήρης ρετροσπεκτίβα του έργου ΤΟΥ, που μετράει 9 ταινίες μεγάλου μήκους, 4 μεσαίου και μικρού μήκους και 3 ντοκιμαντέρ, εκθέτει στην πληρότητα του το ειρωνικό, μινιμαλιστικό και στοχαστικό όραμα του σκηνοθέτη, που διατελεί επίσης Πρόεδρος της Διεθνούς Κριτικής Επιτροπής,

ΟΙ ΤΑΙΝΙΕΣ

1. ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΡΩΙ, Otar Iosseliani, (2002)
2. ΦΥΛΛΟΡΟΗ, Otar Iosseliani, (1966)
3. ΗΤΑΝ ΚΑΠΟΤΕ ΕΝΑΣ ΚΟΤΣΥΦΑΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗΣ, Otar Iosseliani,
4. ΠΑΣΤΟΡΑΛΕ, Otar Iosseliani, (1976)
5. ΟΙ ΕΥΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ, Otar Iosseliani (1984)
6. ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΦΩΣ, Otar Iosseliani, (1989)
7. ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΗΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑΣ, Otar Iosseliani, (1992)
8. ΚΛΕΦΤΕΣ ΚΑΙ ΑΜΑΡΤΩΛΟΙ, Otar Iosseiani, (1996)
9. ΕΧΕ ΓΕΙΑ, ΓΛΥΚΙΑ ΣΤΕΡΙΑ!, Otar Iosseliani, (1999)
10. ΑΠΡΙΛΗΣ, Otar Iosseliani, (1962)

- 11.ΧΥΤΗΡΙΟ, Otar Iosseliani, (1964)
- 12.ΒΑΣΚΙΚΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ, Otar Iosseliani, (1983)
- 13.ΜΙΚΡΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΣΤΗΝ ΤΟΣΚΑΝΗ, Otar Iosseliani, (1988)
- 14.ΓΕΩΡΓΙΑ, ΜΟΝΗ, Otar Iosseliani, (1994)
- 15.ΠΑΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ, Otar Iosseliani, (1968)
- 16.ΓΡΑΜΜΑ ΕΝΟΣ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗ. ΕΠΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ, Otar Iosseliani, (1982)

ΣΤΟΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ

Βρεθήκατε στη Θεσσαλονίκη για να παρακολουθήσετε το 44ο Φεστιβάλ Κινηματογράφου, που γίνεται κάθε χρόνο σε αυτή. Επειδή είστε γεωργιανός κι έχετε ένα ειδικότερο ενδιαφέρον, αφού τιμώμενο πρόσωπο και πρόεδρος της κριτικής επιτροπής είναι ο γνωστός Γεωργιανός σκηνοθέτης Οτάρ Ιοσσελιάνι. Γι' αυτόν μάλιστα υπάρχει και ένα αφιέρωμα με 16 ταινίες του, που θα προβληθούν στον κινηματογράφο "Ολύμπιον" μέσα σε 4 μέρες, δύο το πρωί και δύο το βράδυ. Πηγαίνετε λοιπόν την πρώτη μέρα λίγο πριν τις 10, στέκεστε στην ουρά, για να βγάλετε εισιτήριο, φτάνετε τέλος στο ταμείο, ρωτάτε αν μπορείτε να βγάλετε εισιτήρια μια κι έξω (=για όλες τις μέρες) που παίζονται ταινίες του Ιοσελιάνι, σας απαντούν αρνητικά και σας διευκρινίζουν (=σας ξεκαθαρίζουν, σας λένε καθαρά) πως μπορείτε να βγάλετε εισιτήρια μόνο για κάθε μέρα, ζητάτε να σας δώσουν δύο εισιτήρια για σας και τη Γεωργιανή φίλη σας Νατία, για να δείτε τις ταινίες της πρώτης μέρας: ΔΕΥΤΕΡΑ ΠΡΩΙ, ΦΥΛΛΟΡΟΗ, ΗΤΑΝ ΚΑΠΟΤΕ ΕΝΑΣ ΚΟΤΣΥΦΑΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗΣ, ΠΑΣΤΟΡΑΛΕ. Σας δίνει τα εισιτήρια, ρωτάτε πόσο κάνουν, σας λέει ότι κάνουν 12 ευρώ, του δίνετε 20, σας δίνει τα ρέστα 8 ευρώ, ευχαριστείτε, σας ανταποδίδει τις ευχές και μπαίνετε στον κινηματογράφο, για να δείτε τις ταινίες. Την επόμενη μέρα γίνονται τα ίδια μπροστά στο ταμείο, για να βγάλετε εισιτήρια για τις επόμενες ταινίες: ΟΙ ΕΥΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ, ΚΑΙ ΕΓΕΝΕΤΟ ΦΩΣ, ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΗΣ ΠΕΤΑΛΟΥΔΑΣ, ΚΛΕΦΤΕΣ ΚΑΙ ΑΜΑΡΤΩΛΟΙ. Η τιμή του εισιτηρίου είναι η ίδια μόνο που εσείς δίνετε στον κύριο του ταμείου 50 ευρώ. Σας δίνει τα ρέστα σας 38 ευρώ, τον ευχαριστείτε, σας ανταποδίδει τις ευχές και μπαίνετε στον κινηματογράφο, για να δείτε τις ταινίες. Τη μεθεπόμενη μέρα γίνονται τα ίδια μπροστά στο ταμείο, όπου ζητάτε εισιτήρια για τις ταινίες: ΕΧΕ ΓΕΙΑ, ΓΛΥΚΙΑ ΣΤΕΡΙΑ, ΑΠΡΙΛΗΣ, ΧΥΤΗΡΙΟ, ΒΑΣΚΙΚΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ. Δίνετε 100 ευρώ και σας δίνουν τα ρέστα. Την τελευταία μέρα γίνονται τα ίδια μπροστά στο ταμείο, όπου ζητάτε εισιτήρια για τις ταινίες: ΜΙΚΡΟ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙ ΣΤΗΝ ΤΟΣΚΑΝΗ, ΓΕΩΡΓΙΑ, ΜΟΝΗ, ΠΑΛΙΑ ΓΕΩΡΓΙΑΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ, ΓΡΑΜΜΑ ΕΝΟΣ ΣΚΗΝΟΘΕΤΗ. ΕΠΤΑ ΚΟΜΜΑΤΙΑ ΓΙΑ ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΟ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ. Δίνετε 100 ευρώ και σας δίνουν τα ρέστα. Όλα τα άλλα είναι τα ίδια.

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΠΠΑ

Δευτέρα	"Ορέστεια" (Σκηνή Πειραματικής, ώρα έναρξης 20:30)
Τρίτη	"Με αφορμή το χιόνι που λιώνει" (Σκηνή Πειραματικής, ώρα έναρξης 20.00) "Αυτό που δεν τελειώνει"

Τετάρτη	"Μολιέρος" (Σκηνή Πειραματικής, ώρα έναρξης 20:30)
Πέμπτη	"Μολιέρος" (Σκηνή Πειραματικής, ώρα έναρξης 20:30)
Παρασκευή	"Ορέστεια" (Σκηνή Πειραματικής, ώρα έναρξης 20.30) "Με αφορμή το χιόνι που λιώνει"
Κυριακή	« Ορέστεια » (Σκηνή Πειραματικής, ώρα έναρξης, 13.00) « Με αφορμή το χιόνι που λιώνει » (Σκηνή Πειραματικής, ώρα έναρξης 20.00) "Αυτό που δεν τελειώνει" (Φουαγιέ Πειραματικής, ώρα έναρξης 21.20)

Η τιμή εισιτηρίου για το έργο **"Με αφορμή το χιόνι που λιώνει"** είναι **10**

Οι τιμές εισιτηρίων για τα έργα **"Ορέστεια"**, **"Μολιέρος"** και **"Αυτό που δεν τελειώνει"** είναι: 15 και 10 (φοιτητικό).

Αγ. Κων/νου 22-24 (είσοδος Γκαράζ, Κουμουνδούρου 20)

Πληροφορίες: 210 5288138

Τηλ. Ταμείου: 210 5223242, 210 5233322

Τιμές Εισιτηρίων

Κανονικό: 20 € Φοιτητικά: 10 €

Λαϊκή Απογευματινή (Τετάρτη Απόγευμα)

Κανονικό: 18 € Φοιτητικό: 10 €

Κυψέλης 2

Πληροφορίες: 210 5288100

Τηλ. Ταμείου: 210 8831068

Χωρητικότητα: 395 Θεατές

ΠΕΙΡΑΜΑΤΙΚΗ ΣΚΗΝΗ

ΦΙΟΝΤΟΡ ΝΤΟΣΤΟΠΕΦΣΚΙ

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΟ ΧΙΟΝΙ ΠΟΥ ΛΙΩΝΕΙ (ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΓΕΙΟ)

Οκτώβριος 2004

Ο ανώνυμος άνθρωπος του υπογείου, πρώην δημόσιος υπάλληλος ογδόου βαθμού, ζει σε ένα σκοτεινό υπόγειο. Μέσα στις οριακές αυτές συνθήκες, η κατακερματισμένη μνήμη του φέρνει στην επιφάνεια στιγμές από τη ζωή του στο παρελθόν. Οι περισσότερες από αυτές είναι στιγμές απομόνωσης και ονειροπόλησης. Αλλά ακόμη και οι αναμνήσεις μιας στοιχειώδους κοινωνικής συναναστροφής, μοιάζουν μάλλον τραυματικές. Η μνήμη του επικεντρώνεται σε μια συνάντηση παλιών συμμαθητών, στην οποία βιώνει τον εξευτελισμό και την απόρριψη. Η απόπειρα του να «βγει» από τον προσωπικό του μικρόκοσμο αποδεικνύεται καταστροφική

Η συνάντηση του με μια νεαρή πόρνη μοιάζει να ανατρέπει για λίγο την κατάσταση του. Στο πρόσωπο της φαίνεται να βρίσκει την αφορμή για να επαναθεωρήσει τη ζωή του, καθώς της προτείνει να εγκαταλείψει αυτό που κάνει και να τον ακολουθήσει. Όμως, την ώρα της κρίσιμης

απόφασης, εκείνος λιγοψυχεί. Αντιδρά σπασμωδικά, διώχνει τη νεαρή κοπέλα και επιστρέφει στο ερμητικά κλειστό περιβάλλον, μέσα στο οποίο νομίζει πως είναι προστατευμένος και ασφαλής.

ΜΠΕΡΤΟΛΤ ΜΠΡΕΧΤ
Ο ΚΥΚΛΟΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΙΜΩΛΙΑ
ΘΕΑΤΡΟ ΚΑΠΠΑ
από Παρασκευή 25/02/2005

Ο «Κauκασιανός κύκλος με την κιμωλία» είναι ένα από τα σημαντικότερα και πιο πολυπαιγμένα έργα του Μπρεχτ. Γράφτηκε ανάμεσα στα 1943 και 1945 και ανήκει στα έργα που ο μεγάλος δραματουργός έγραψε κατά τη διάρκεια της εξάχρονης παραμονής του στις Η.Π.Α. Πρωτοπαρουσιάστηκε από φοιτητές στη Μινεσότα, το 1948. Το έργο αποτελεί χαρακτηριστικό δείγμα της επικής δραματουργίας και αντλεί μοτίβα από τη Βίβλο, το βουδισμό και τον ισλαμισμό, καθώς επίσης και από ένα κινέζικο κείμενο του 13ου αιώνα. Ο Μπρεχτ αναπτύσσει στο έργο την ιδιαίτερη τεχνική του και την ιδεολογία του, και συνδυάζει τη σκληρή κριτική αλλά και την ελπίδα του για τον άνθρωπο. Το Εθνικό θέατρο περιλαμβάνει το έργο για πρώτη φορά στο ρεπερτόριό του, παρουσιάζοντας το σε μετάφραση του Πέτρου Μάρκαρη και σκηνοθεσία του Κώστα Βοτάνου.

Το έργο παρουσιάζεται σαν αναπαράσταση ενός παραμυθιού που αφηγείται ένας τραγουδιστής στους κατοίκους δύο κολχόζ στη μακρινή Σιβηρία στο παλάτι του Κυβερνήτη της Γκρουζινίας, Αμπασβίλι, όλοι ετοιμάζονται για τον εορτασμό του Πάσχα. Την ίδια όμως ώρα, ξεσπά πραξικόπημα από τους Πρίγκιπες. Ο Κυβερνήτης σκοτώνεται ενώ η γυναίκα του Νατέλλα Αμπασβίλι φεύγει κυνηγημένη εγκαταλείποντας το μικρό γιο τους. Η Γκρούσα παίρνει το μικρό Μιχαήλ υπό την προστασία της και ξεκινάει το ταξίδι προς το Βορρά. Ζητά βοήθεια και καταφύγιο από τους χωρικούς ώστε να φυγαδέψει το παιδί και να το σώσει από τους στρατιώτες που θέλουν να το σκοτώσουν.

Μετά από πολύ κόπο η Γκρούσα μαζί με το παιδί φτάνει στα Βόρεια Βουνά στο σπίτι του αδερφού της. Ο αδερφός της, για να τους προστατέψει, παντρεύει την Γκρούσα με ένα αγρότη. Ο πόλεμος όμως τελειώνει και οι στρατιώτες πια αναζητούν το παιδί για να το παραδώσουν στη φυσική του μητέρα. Έτσι αφού εντοπίζουν τη Γκρούσα με το παιδί, τους οδηγούν στην πρωτεύουσα ενώπιον του δικαστή.

Νέος δικαστής ορίζεται ο Αζντάκ, ένας άνθρωπος με αντισυμβατική ηθική. Όταν έρχεται η σειρά της Γκρούσα και της Νατέλλα Αμπασβίλι, ο Αζντάκ δεν μπορεί να αποφασίσει σε ποια πρέπει να δοθεί το παιδί, καθώς η μία επικαλείται τους δεσμούς αίματος και η άλλη τους δεσμούς ψυχής.

Έτσι ο δικαστής εφαρμόζει το δίκαιο με βάση τον Κύκλο με την Κιμωλία,

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

Έρχεστε για πρώτη φορά στην Αθήνα, από τη Γεωργία, για να περάσετε δέκα μέρες φιλοξενούμενη στο σπίτι μιας φίλης σας Ελληνίδας. Η φίλη σας σάς συμβουλεύει τις λίγες μέρες που θα μείνετε στην Αθήνα να δείτε μερικά αξιόλογα θεατρικά έργα που τυχαίνει να παίζονται στις θεατρικές σκηνές της Αθήνας και που συνδυάζουν στοιχεία από τον ελληνικό, ρωσικό και γεωργιανό πολιτισμό. Το πρώτο παίζεται στην Πειραματική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου και είναι διασκευή από το έργο του Φιόντορ Ντοστογιέφσκι με τίτλο "Με αφορμή το χόνι που λιώνει". Το δεύτερο παίζεται στο θέατρο "Κάππα", δεύτερη σκηνή του Εθνικού Θεάτρου και είναι το έργο του Μπρεχτ "Ο καυκάσιανός κύκλος με την κιμωλία". Επειδή η φίλη σας δεν έχει χρόνο να βγάλει τα εισιτήριά σας, σας προτρέπει να πάτε η ίδια στο ταμείο των δύο θεάτρων, για να κάνετε αυτή τη δουλειά. Πηγαίνετε

λοιπόν στο ταμείο του πρώτου θεάτρου και ζητάτε δύο εισιτήρια πλατείας για την Τρίτη που μας έρχεται για το έργο του Ντοστογιέφσκι. Ο ταμίας σάς λέει ότι υπάρχει *μόνο μία* τιμή εισιτηρίου που είναι δέκα ευρώ. Του δίνετε πενήντα, σας δίνει τα ρέστα, τον ευχαριστείτε, ανταποδίδει και μετά πηγαίνετε στο θέατρο «Κάππα» για να βγάλετε εισιτήριο για το έργο του Μπρεχτ. Ζητάτε και εδώ δύο εισιτήρια για την Τετάρτη που μας έρχεται, αφού έχει λαϊκή απογευματινή στις έξι το απόγευμα, ένα κανονικό για σας και ένα φοιτητικό για τη φοιτήτρια φίλη σας. Ο ταμίας σάς δίνει τα δύο εισιτήρια, ρωτάτε πόσο στοιχίζουν, σας λέει ότι στοιχίζουν εικοσιοχτώ ευρώ, του δίνετε πενήντα, σας δίνει τα ρέστα, τον ευχαριστείτε, ανταποδίδει και γυρίζετε σπίτι σας.

Τη μέρα των παραστάσεων:

A) Πηγαίνετε με τη φίλη σας στο θέατρο, περνάτε τον έλεγχο εισιτηρίων, ζητάτε από την ταξιθέτρια α)να σας δώσει ένα πρόγραμμα και να σας πει πόσο κάνει, β)να σας οδηγήσει στη θέση σας. Η ταξιθέτρια σάς δίνει το πρόγραμμα, σας λέει ότι κάνει έξι ευρώ, της δίνετε δέκα και σας δίνει τα ρέστα και σας *δείχνει ποια* είναι η θέση σας

B) Στο διάλειμμα: Πηγαίνετε στο φουαγιέ του θεάτρου κατ ζητάτε μια τυρόπιτα και ένα χυμό πορτοκάλι. Σας τα δίνουν, ρωτάτε πόσο κάνουν, σας λένε ότι κάνουν 8 ευρώ, δίνετε δέκα, σας δίνουν τα ρέστα, ευχαριστείτε, ανταποδίδουν και στη συνέχεια ρωτάτε πού βρίσκεται η τουαλέτα. Σας λένε ότι βρίσκεται στο βάθος δεξιά, πηγαίνετε σε αυτή και τέλος, όταν ακούτε το κουδούνι γυρίζετε στη θέση σας.

Χαρούλα Στογιαννίδου
University of Arizona
Tucson, Arizona (USA)
E-mail: riliasto@hotmail.com

**Λειτουργία και πεπραγμένα στο University of Arizona
Τμήμα Κλασσικών Σπουδών**

Τίτλος του Προγράμματος: **Modern Greek Program**
Δ/ντρια: Gonda Van Steen
Διεύθυνση: **Dept. of Classics, LSB 203, 1512 E. First Street, Tucson, AZ 85721-0105**
Τηλ. 520-621-7421
ΦΑΞ: 520-621-3678
URL http://www.coh.arizona.edu/classics/programs/modern_greek/greek.html
Πληροφορίες: Gonda Van Steen
Email: gonda@email.arizona.edu

Έτος Ίδρυσης του Τμήματος: 1976

Το Τμήμα Κλασσικών και Ανθρωπιστικών Σπουδών του Πανεπιστημίου της Αριζόνα αποτελεί ένα παράδειγμα μικρού και «συμπυκνωμένου» τμήματος, όπου παρέχεται μια ποικιλία αλληλοκαλυπτόμενων αντικειμένων (Αρχαιολογία, Κλασικές σπουδές, Θρησκευτικές και Γυναικείες σπουδές). Η δημιουργία αυτών των μικρών και περιεκτικών τμημάτων αποτελεί μια ανερχόμενη «τάση» στα Αμερικανικά πανεπιστήμια και επιβάλλεται πλέον για οικονομικούς λόγους, αλλά και για την ευέλικτη διοίκησή τους.

Αριθμός φοιτητών στο Ελληνικό πρόγραμμα: 40-50.

Το 80% των φοιτητών είναι Ελληνοαμερικανοί.

Το Τμήμα προσφέρει Minor /Major degrees.

Ποσοστό φοιτητών για Minor / Major : 17% περίπου, κάθε έτος.

συνολικός αριθμός φοιτητών στο U of A (University of Arizona): 38,000.

Συγκρίσεις με άλλα προγράμματα (γλωσσικά): Μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής από τα Ρωσσικά.

Προσφερόμενα μαθήματα:

- 1. Modern Greek 103:** Modern Greek language for beginners
- 2. Modern Greek 104:** Elementary Modern Greek continued
- 3. Modern Greek 203:** Intermediate Modern Greek
- 4. Modern Greek 204:** Intermediate Modern Greek contin.
- 5. Independent Study: Greek 399, 499, and 599:** επιλογές:
 - Modern Greek literature in the original,(poetry, prose, myth)
 - other language-specific or historical projects and special topics.

Αντικείμενα που διδάξα:

- 1. Modern Greek 203:** Intermediate Modern Greek

2. Modern Greek 204: Intermediate Modern Greek

3. Independent Study: Greek 399, 499, and 599: επιλογές:

- **Modern Greek literature** in the original, (poetry, prose, myth)
- other language-specific or historical projects and special Topics.

Ελληνική Λογοτεχνία από το πρωτότυπο (με έμφαση στην ποίηση, το πεζό και τον μύθο).

Θέματα Ιστορίας και Πολιτισμού εντάσσονται μέσα στη διδακτική της γλώσσας με ιδιαίτερα projects σε συγκεκριμένα θέματα, όπως Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία και Πολιτική, Καθημερινή ζωή, Κινηματογράφος, Χορός.

Στα παραπάνω αντικείμενα δεν προσφέρονται εξειδικευμένες μεταπτυχιακές σπουδές.

Στα φροντιστηριακά (ατομικά) μαθήματα (Independent Studies) προσέρχονται ετησίως περίπου 10-15 φοιτητές.

Ωρολόγιο πρόγραμμα Μαθημάτων στην Ελληνική γλώσσα: Πρώτο και Δεύτερο επίπεδο: Δευτέρα έως και Πέμπτη 50λεπτες διδασκαλίες.

Independent Studies: 8 φοιτητές από 2 ώρες την εβδομάδα.

Βαθμολογικές μονάδες, credits: 4 ανά εξάμηνο για το πρώτο και δεύτερο επίπεδο.

Για την προετοιμασία των φοιτητών απαιτείται από τον /την διδάσκοντα/ουσα η προετοιμασία ενός syllabus κάθε εξάμηνο, όπου καταγράφονται αναλυτικά οι καθημερινές παραδόσεις και ασκήσεις που θα υποβληθούν στους φοιτητές.

Για τη διδασκαλία χρησιμοποιήθηκαν τα εξής εγχειρίδια:

- Αρβανιτάκη «Επικοινωνήστε Ελληνικά» (2 τεύχη)
- Σμαρώ Βογιατζίδου “Learning Greek”
- Δ. Παπαχειμώνα «Ελληνικά Τώρα 1+1».

Επιπλέον διδακτικό υλικό και ασκήσεις χρησιμοποιήθηκαν από διαφορετικά βιβλία κυρίως του ΚΕΓ. Επιλέχθηκαν κατάλληλα κείμενα, κυρίως από την Ελληνική ειδησεογραφία, μέσα από το Διαδίκτυο. Η χρήση του Διαδικτύου χρησιμοποιήθηκε ποικιλοτρόπως και μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας, για την ακρόαση της Ελληνικής γλώσσας, λογοτεχνίας, μουσικής, ιστορικών κειμένων, αλλά και συνταγών ή φωτογραφιών από την Ελλάδα.

Η επιλογή των διδακτικών εγχειριδίων γίνεται με τη συνεργασία των διδασκόντων και της Διευθύντριας του Ελληνικού προγράμματος. (Η επιλογή εγχειριδίων του ΚΕΓ απορρίφθηκε με τη δικαιολογία της ελλιπούς ανανέωσης – ενημέρωσης, πχ. νομισματικό σύστημα ευρώ).

Το Τμήμα παρέχει αρκετά μέσα (οπτικοαουστικά) και δυνατότητες για τη διδασκαλία μέσα στην αίθουσα διδασκαλίας.

Στη διάρκεια των τεσσάρων χρόνων που δίδαξα στο τμήμα σχηματίστηκε μια μικρή βιβλιοθήκη που προήλθε από διάφορες προσφορές, (πχ. Ίδρυμα Ουράνη κ.α.), καθώς και μια μικρή συλλογή από cds και dvds - εκπαιδευτικών προγραμμάτων από την ΕΡΤ και μια μικρή συλλογή σύγχρονων Ελληνικών ταινιών.

Τα τελευταία 5 χρόνια, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του πανεπιστημίου, η ροή των μαθητών αυξήθηκε κατά 50%.

Το ενδιαφέρον των φοιτητών για την Ελληνική γλώσσα ποικίλει. Κάποιοι την επιλέγουν γιατί προέρχονται από Ελληνική καταγωγή, ενώ άλλοι γιατί υποχρεούνται να την

παρακολουθήσουν λόγω της ιδιότητας των σπουδών τους, πχ. Θρησκευτικές σπουδές, Ανθρωπολογικές-Κοινωνιολογία και Γλωσσολογία.

Στο Τμήμα Κλασσικών Σπουδών προσφέρονται μαθήματα **Αρχαίων Ελληνικών, Λατινικών, Μυθολογίας, Αρχαίας Ελληνικής Λογοτεχνίας και Αρχαιολογίας**, με δυνατότητα Μεταπτυχιακού. Προσφέρονται επίσης μαθήματα **Βυζαντινής Ιστορίας**.

Για δύο εξάμηνα δίδαξα Αρχαία Ελληνικά στο δεύτερο επίπεδο, λόγω της απουσίας του καθηγητή από το τμήμα. Υπάρχει μάλλον επιθυμία από το τμήμα για υποστήριξη του μαθήματος από τον Έλληνα αποσπασμένο εκπαιδευτικό.

Διαλέξεις σε θέματα που αφορούν την Ελληνική γλώσσα, Ιστορία, Αρχιτεκτονική δίνονται μία φορά το χρόνο, τον μήνα Οκτώβριο με επισκέπτες που παραχωρεί ευγενικά στο Τμήμα το Ίδρυμα Ωνάση.

Η παρουσία του αποσπασμένου Έλληνα εκπαιδευτικού είναι ιδιαίτερα ευπρόσδεκτη στο τμήμα. Του παρέχεται γραφείο και ο ανάλογος ηλεκτρονικός εξοπλισμός και θεωρείται ισότιμο μέλος του συλλόγου των διδασκόντων, με συμμετοχή στις συνελεύσεις.

Η υποχρεωτική διδασκαλία φτάνει τις 12 ώρες εβδομαδιαίως. Με τις εξατομικευμένες διδασκαλίες, όμως, το ωράριο μπορεί να τις υπερβεί τα μέγιστα. Βέβαια, εναπόκειται στον εκπαιδευτικό να επιλέξει τα όριά του. Υποτίθεται ότι το υποχρεωτικό ωράριο γραφείου είναι από τις 8:30πμ ως τις 4:00μμ. Αλλά και αυτό δεν τηρείται. Προσωπικά παρέμενα στο γραφείο μου και μέχρι τις 7:00 το βράδυ.

Το πανεπιστήμιο παρέχει την οικονομική επιχορήγηση των \$700 για τη δυνατότητα συμμετοχής του διδάσκοντα σε συνέδρια, εφόσον το θέμα της εισήγησής του είναι σχετικό με το αντικείμενο της διδασκαλίας του και μόνο για μια φορά το χρόνο.

Στρατηγόπουλος Δημοσθένης
Πανεπιστήμιο της Νις
Νις, Σερβία
E-mail distratigo@yahoo.com

Η διδασκαλία της νεοελληνικής γλώσσας στο πανεπιστήμιο της Νις – Σερβία.

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΝΙΣ – ΣΕΡΒΙΑ

ΣΧΟΛΗ: ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ: ΡΩΣΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η Ελληνική Γλώσσα εισήχθη για πρώτη φορά στη Φιλοσοφική Σχολή Νις το 1998 και ήταν υποχρεωτικό μάθημα που διαρκούσε δύο (2) έτη στο Τμήμα Σλαβικών και Βαλκανικών Σπουδών. Τη διδασκαλία του μαθήματος ανέλαβε ο κ. Αθανάσιος Μπίντας, που ερχόταν από την Ελλάδα για το σκοπό αυτό και τον διέθετε το Πανεπιστήμιο των Ιωαννίνων. Οι ώρες διδασκαλίας ήταν τέσσερις (4) στο Α΄ έτος και τέσσερις στο Β΄ έτος. Από αυτές τις ώρες, σε κάθε έτος, οι δύο ήταν παραδόσεις και οι δύο ασκήσεις. Στη συνέχεια το τμήμα ονομάστηκε Ρωσικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας και η Ελληνική Γλώσσα ως αντικείμενο παρέμεινε. Στο Τμήμα αυτό αποσπάστηκα κι εγώ τον Οκτώβριο του 2002. Ανέλαβα όλα τα μαθήματα και ο κ. Μπίντας ερχόταν σε τακτά χρονικά διαστήματα και έκανε μερικά μαθήματα Ελληνικής Λογοτεχνίας στους προχωρημένους. Τον Οκτώβριο του 2003 προσελήφθη από τη Σχολή ως διδάσκουσα η κ. Τάμαρα Κόσιτις – Παχνόγλου, απόφοιτη του Τμήματος Νεοελληνικών Σπουδών της Φιλολογικής Σχολής Βελιγραδίου, και σταμάτησε η συνεργασία της Σχολής με τον κ. Μπίντα. Το 2004 η Σχολή αποφάσισε την ίδρυση Λεκτοράτου για την Ελληνική Γλώσσα, το οποίο δεν έχει στελεχωθεί πλήρως ακόμη.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2004-2005, με απόφαση της Σχολής, η Ελληνική προσφέρεται ως δεύτερη ξένη γλώσσα σε όλους τους φοιτητές της Φιλοσοφικής. Τότε την Ελληνική επέλεξαν περίπου σαράντα (40) φοιτητές, ενώ το έτος 2005-2006 περισσότεροι από εκατό (100) φοιτητές, με αποτέλεσμα η Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα να είναι η πιο δημοφιλής μετά την Αγγλική.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΕΓΓΡΑΦΗΣ

Στα τμήματα της Φιλοσοφικής οι φοιτητές εγγράφονται ύστερα από εξετάσεις που διενεργούνται κάθε χρόνο από την ίδια τη Σχολή. Όσοι φοιτητές επιτύχουν στις εξετάσεις εγγράφονται στη Σχολή χωρίς να πληρώνουν δίδακτρα, ενώ πάντα υπάρχει η δυνατότητα να εγγραφούν κάποιοι επιπλέον φοιτητές που πληρώνουν μόνοι τους τα δίδακτρα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η Νεοελληνική Γλώσσα διδάσκεται ως υποχρεωτικό μάθημα στο τμήμα Ρώσικης Γλώσσας και Λογοτεχνίας στο Α΄ και στο Β΄ έτος, τέσσερις (4) ώρες την εβδομάδα αντίστοιχα και ως προαιρετικό μάθημα (δεύτερη γλώσσα) σε όλα τα υπόλοιπα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής πάλι 4 ώρες στο Α΄ και 4 στο Β΄ έτος.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ

Ακολουθείται η επικοινωνιακή μέθοδος διδασκαλίας και συνήθως διδάσκονται τα βιβλία των Κλεάνθη και Φρόσως Αρβανιτάκη, *Επικοινωνήστε ελληνικά, 1 και 2*. Τα μαθήματα της Γλώσσας συνοδεύονται και από αντίστοιχα Ελληνικού Πολιτισμού που έχουν περισσότερο επίκαιρο χαρακτήρα (εθνικές γιορτές, Πάσχα, Χριστούγεννα, Πρωτοχρονιά, Πρωτομαγιά κλπ).

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

Κατά τη διάρκεια του κάθε ακαδημαϊκού έτους οι φοιτητές είναι υποχρεωμένοι να γράψουν επιτυχώς 4 τεστ. Στη συνέχεια, στο τέλος του Α΄ έτους έχουν μια μικρή προφορική εξέταση (μόνο συνομιλία) η οποία είναι χωρίς βαθμολογία, αλλά μόνο με την ένδειξη «Επιτυχώς» και «Ανεπιτυχώς». Στην περίπτωση που επιτύχουν σε αυτή την εξέταση, συνεχίζουν στο Β΄ έτος την Ελληνική γλώσσα, έχουν πάλι 4 τεστ, και στο τέλος έχουν μια μεγάλη προφορική εξέταση και ο μέσος όρος των γραπτών και των προφορικών τους είναι η τελική τους βαθμολογία στο μάθημα.

ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ

- α) Τάμαρα Κόστιτς – Παχνόγλου, Διδάσκουσα Ελληνικής Γλώσσας
- β) Δημοσθένης Στρατηγόπουλος, Δρ Φ., Λέκτορας Ελληνικής Γλώσσας

ΦΟΙΤΗΤΕΣ

Στο σημείο αυτό αρκεί να τονίσω ότι το πρώτο έτος της απόσπασής μου οι φοιτητές ήταν γύρω στους 20 και τώρα ξεπερνούν τους 120.

ΥΛΙΚΟΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ

Όταν αποσπάστηκα δεν υπήρχε ούτε ένα ελληνικό βιβλίο στη Σχολή ούτε γραφείο για τα ελληνικά. Με προσωπικές ενέργειες των διδασκόντων λάβαμε δωρεές από την Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, το Ίδρυμα Τριανταφυλλίδη, το Ίδρυμα Ουράνη και διάφορους εκδοτικούς οίκους και οργανώσαμε μια αξιόλογη βιβλιοθήκη για τους διδάσκοντες και τους φοιτητές. Σε γραφείο που μας παραχώρησε η Σχολή και που επιπλώθηκε από το Ελληνικό Προξενείο της Νις βρίσκεται τώρα η Βιβλιοθήκη και τα γραφεία των διδασκόντων. Με τη χρηματική ενίσχυση του Προξενείου και του ΥΠΕΠΘ εξοπλίσαμε το γραφείο και με τον απαραίτητο τεχνολογικό εξοπλισμό (τηλεόραση, βίντεο, υπολογιστή, σαρωτή, εκτυπωτή, CD-Player, DVD-Player κ.ά.).

ΠΤΥΧΙΟ

Οι φοιτητές μας δε λαμβάνουν πτυχίο ελληνικής γλώσσας, αλλά του αντίστοιχου τμήματος στο οποίο φοιτούν. Στην αναλυτική κατάσταση της βαθμολογίας τους αναγράφεται ότι έχουν παρακολουθήσει επιτυχώς μαθήματα Ελληνικής Γλώσσας για 2 χρόνια.

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Με δεδομένο ότι αρκετές ελληνικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στη Σερβία, ένας απόφοιτος της Σχολής μας που γνωρίζει σερβικά, αγγλικά και ελληνικά έχει πολλές πιθανότητες να βρει μια καλή δουλειά.

ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

Ένας φοιτητής μας, απόφοιτος του τμήματος Ιστορίας, έλαβε υποτροφία για μεταπτυχιακές σπουδές από το ΥΠΕΞ της Ελλάδας και κάνει master στην Κομοτηνή και στο αντικείμενο «Σπουδές Νοτιοανατολικής Ευρώπης». Επίσης, κάθε καλοκαίρι φοιτητές μας παίρνουν υποτροφίες για θερινά μαθήματα στην Ελλάδα. Το καλοκαίρι του 2005 ήταν η καλύτερη χρονιά από την άποψη αυτή: είχαμε 2 υποτροφίες για την Αθήνα, 1 για τη Θεσσαλονίκη, 2 για την Κάλυμνο και 5 για τα Ιωάννινα.

ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΑΠΟΣΠΑΣΜΕΝΩΝ

Στη Σχολή ο αποσπασμένος φιλόλογος υπηρετεί ως Λέκτορας της Ελληνικής Γλώσσας και διδάσκει τις ασκήσεις. Έτσι διδάσκω 2 ώρες ασκήσεις την εβδομάδα σε κάθε τμήμα. Τα τμήματα που δημιουργούνται είναι 4 (Α' έτος υποχρεωτικό, Α' έτος επιλογής, Β' έτος υποχρεωτικό, Β' έτος επιλογής) και το σύνολο των ωρών διδασκαλίας εβδομαδιαίως 8. Κάθε δεύτερη βδομάδα έχω σεμιναριακές συναντήσεις με τους δασκάλους και καθηγητές που διδάσκουν ελληνικά σε Γυμνάσια και φροντιστήρια της περιοχής και ασχολούμαστε με θέματα μεθοδολογίας σχετικά με τη διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας, βιβλιογραφικής ενημέρωσης κλπ. Κάποιες φορές επισκέπτομαι τους συναδέλφους στην τάξη τους και κάνω μαθήματα συζήτησης (παραγωγής προφορικού λόγου).

Η γλώσσα που χρησιμοποιώ κατά τη διδασκαλία είναι η ελληνική, αλλά συνήθως δίνω το λεξιλόγιο στα σερβικά.

Φραντζή Κυριακή
New South Wales University
Σύδνεϋ, Αυστραλία
E-mail frantzkyr@hotmail.com

**Οι νεοελληνικές σπουδές στο Πανεπιστήμιο New South Wales
του Σύδνεϋ Αυστραλίας**

Το Πανεπιστήμιο της Νέας Νότιας Ουαλίας (NNO) είναι ένα από τα τρία πανεπιστήμια της περιοχής Σύδνεϋ που διαθέτουν τμήματα νεοελληνικών σπουδών. Ο τομέας Νεοελληνικών Σπουδών του προσφέρει μαθήματα ελληνικής γλώσσας, λογοτεχνίας, ιστορίας και πολιτισμού στο χώρο του πανεπιστημίου, δι' αλληλογραφίας και on-line. Οι βασικές σπουδές διαρκούν τρία χρόνια και τα γλωσσικά μαθήματα διδάσκονται σε τέσσερα επίπεδα: αρχαρίων, μεσαίων και προχωρημένων α' και β'. Στη γλωσσική διδασκαλία χρησιμοποιούνται η σειρά «Επικοινωνήστε Ελληνικά» των Φρ. και Κλ. Αρβανιτάκη, στο επίπεδο προχωρημένων β' το εγχειρίδιο «Ελληνικά για προχωρημένους» των Ευαγ. Παναγοπούλου και Άν.Χατζηπαναγιωτίδη, ποικίλο

συμπληρωματικό υλικό, ενώ δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην διδασκαλία, κατανόηση και παραγωγή του ελληνικού προφορικού λόγου.

Η ελληνική, όπως αναφέρεται σε σχετικό ενημερωτικό φυλλάδιο που έχει εκδώσει ο τομέας, είναι μια γλώσσα που χρησιμοποιείται ευρέως στην Αυστραλία. Η γνώση της είναι αξιόλογο επαγγελματικό εφόδιο για όσους εργάζονται στους τομείς της ιατρικής, της ψυχολογίας, της κοινωνικής εργασίας, του δημοσίου, των λογιστικών, των επιχειρήσεων, της πολιτικής, των νομικών επιστημών, της τέχνης και των ΜΜΕ (της δημοσιογραφίας συμπεριλαμβανομένης). Μεταφραστές και διερμηνείς της ελληνικής γλώσσας απασχολούνται σε διάφορους εργασιακούς χώρους όπως τα δικαστήρια, τα νοσοκομεία και η πολυπολιτισμική τηλεόραση και το ραδιόφωνο.

Τα μαθήματα διδάσκονται στην ελληνική και αγγλική γλώσσα και οι φοιτητές στα μαθήματα της γλώσσας είναι σε διάφορα στάδια γλωσσικής επάρκειας από απλούς αρχάριους έως εκείνους που έχουν τελειώσει σχολείο στην Ελλάδα ή στην Κύπρο. Στην πλειοψηφία τους είναι ελληνικής και κυπριακής καταγωγής, με εξαίρεση όσους επιλέγουν το μάθημα της ελληνικής μυθολογίας. Το τελευταίο προσφέρεται στα πλαίσια των Γυναικείων Σπουδών της σχολής, είναι μάθημα γενικής παιδείας, προσιτό σε όλες τις ειδικότητες και ανεξάρτητο από το νεοελληνικό πτυχίο.

Ο τομέας διαθέτει βιβλιοθήκη και περιορισμένο οπτικοακουστικό υλικό από την Ελλάδα λόγω των αυστηρών κανονισμών για το copyright που ισχύουν στα αυστραλιανά πανεπιστήμια. Το 2003 προστέθηκαν σ' αυτό βιντεοκασέτες, καθώς και έντυπο και φωτογραφικό υλικό από τους οργανισμούς Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη, NET, Ιστορικό Αρχείο της ΕΡΤ, Χορικά –Λόγος, Μουσική, Κίνηση της Ζουζούς Νικολούδη και Εθνικό Κέντρο Βιβλίου, στους οποίους οφείλονται θερμές ευχαριστίες. Το 2005 στο οπτικοακουστικό εργαστήριο της σχολής άρχισε συστηματική καταγραφή δελτίων ειδήσεων της NET που μεταδίδονται καθημερινά από το πολυεθνικό κανάλι SBS της αυστραλιανής τηλεόρασης, τα οποία θα διατεθούν για διδακτική χρήση στο νεοελληνικό τμήμα.

Βασικοί διδάσκοντες είναι οι κκ. Ελένη Αμβράζη(πρόεδρος και ιδρυτικό μέλος), Βίκυ Δουλαβέρα-Παναγιωτοπούλου και Κυριακή Φραντζή, και συμπληρωματικά ο κ. Άλφρεντ Βίνσεντ. Ιδιαίτερη μνεία οφείλεται στον σύλλογο Ελλήνων φοιτητών του πανεπιστημίου HELLSOC (Hellenic Society), ο οποίος έχει στηρίξει οικονομικά και ηθικά τον τομέα από την ίδρυσή του. Στα 10 χρόνια ολοκληρωμένης λειτουργίας του τελευταίου(1996 και εξής), από το τέταρτο έτος σπουδών και ύστερα διεξάγεται αξιόλογη μεταπτυχιακή έρευνα, η οποία περιγράφεται από τους παρακάτω τίτλους:

Μεταπτυχιακές εργασίες(Honours Thesis)

Denise Galathris, *Greek Australian Women in the Media*.

Maria Zarimis, *Social Darwinism and Gregorios Xenopoulos' Novels: Teresa Varma Dacosta. Rich and Poor. Honorable and Dishonorable*. (1999)

Μαρίνα Μουχτάρη, *Η Γυναίκα στον Ελληνικό Κινηματογράφο. 1950-1980*. (2004)

Εύη Πολίτη, *Ελληνική Ροκ μουσική και Ελληνική Κοινωνία: Αλληλεπιδράσεις και Νεωτερισμοί* (2005)

Λιδακτορικέσ διατριβέσ(εν εξελίξει)

Maria Zarimis, *Darwinian Implication: Evolutionary Themes in Gregorios Xenopoulos' Prose.*

Emmi Mikedakis, *Legitimizing Power and Policy: Lexical and Figurative Representations in the Political Speeches of Georgios Papadopoulos.*

Chrysoula Tyrekidis, *"I, THE OTHER". An Examination of the Asia Minor Refugee from the Point of View of the Refugee in Modern Greek Literature published between 1929 and 1980.*

Anastasia Mouchtaris, *Cyprus Accession to the European Union. Consequences on the Cyprus Problem: Hope for Resolution.*

Η ιστοσελίδα του τμήματος είναι: <http://languages.arts.unsw.edu.au/greek/greek.html>. Πρόσβαση στο εγχειρίδιο με το πλήρες πρόγραμμα μαθημάτων του 2006, μπορεί να έχει κανείς από την ηλεκτρονική διεύθυνση: http://languages.arts.unsw.edu.au/greek/UG_info.html, πατώντας στη σελίδα που θα εμφανιστεί: **2006 Undergraduate Greek Handbook**. Συμπληρωματικές πληροφορίες υπάρχουν σε παλαιότερο κείμενο των Φρυκτωριών (<http://www.komvos.edu.gr/fryktories/index.php>) με τίτλο «Τα Νέα Ελληνικά στο UNSW της Αυστραλίας» και ημερομηνία 23/3/ 2003.

Ευδοκία Παπαγιαννοπούλου
Πανεπιστήμιο Μονς – Αινώ
Μονς, Βέλγιο
E-mail evipapayannopoulou@hotmail.com

**Οι δραστηριότητες στο τμήμα ελληνικών της Σχολής Διεθνών Διερμηνέων και στο
Γλωσσολογικό Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου της Μονς-Αινώ στο Βέλγιο και
η δράση μου προς υποστήριξη και προάσπιση της ελληνικής γλώσσας και του
πολιτισμού**

Η Σχολή Διεθνών Διερμηνέων είναι η υπ' αριθμόν πρώτη σε φήμη και κύρος μεταφραστική Πανεπιστημιακή Σχολή στην Ευρώπη στο πτυχίο της οποίας τα Ελληνικά εμφανίζονται ως κατοχυρωμένη μεταφραστική γλώσσα. Προσελκύει φοιτητές από διάφορες Ευρωπαϊκές χώρες και την Ελλάδα.

Το Τμήμα Ελληνικών δημιουργήθηκε με απόφαση του ΥΠΕΠΘ, κατόπιν αιτήσεως του Πανεπιστημίου μετά από προηγούμενη συνεργασία του με τοπικούς φορείς της Ελληνόγλωσσας Εκπαίδευσης στο Βέλγιο. Επανδρώθηκε από Έλληνες αποσπασμένους εκπαιδευτικούς. Από το 1994, προσελήφθη από το ίδιο το Πανεπιστήμιο η κα Α. Μενούνου, Maitre Assistant.

Σήμερα, τα 2 συνεργαζόμενα τμήματα Ελληνικών της Σχολής Διεθνών Διερμηνέων και του Γλωσσολογικού Ινστιτούτου του Πανεπιστημίου λειτουργούν με:

1. Διδάκτορες αποσπασμένους Έλληνες Εκπαιδευτικούς, με ειδικότητα στην Ιστορία και τον Πολιτισμό, μεταφραστική πείρα και άριστη γνώση της Γαλλικής. Η υπογράφουσα διαθέτει τον τίτλο του Διδάκτορα στην Ιστορία και τον Πολιτισμό, Πανεπιστημίου των Παρισίων, είναι ορκωτή μεταφράστρια στα Βελγικά Δικαστήρια και τη διοίκηση και διαθέτει επίσημο τίτλο συνεργάτη με το Δήμο Βρυξελλών για διαλέξεις σε θέματα τέχνης και πολιτισμού.

2. Την Κυρία Άρτεμη Μενούνου που ανήκει στο Διδακτικό Προσωπικό της «Γαλλικής Κοινότητας του Βελγίου».

3. Τα μαθήματα που διδάσκονται στο Τμήμα Ελληνικών της Σχολής Διεθνών Διερμηνέων ανέρχονται σε εννιά, ήτοι έξι από εμένα την ίδια, και τρία από την Κυρία Μενούνου, για 4 ώρες εβδομαδιαίως. Συμμετέχω, επιπλέον, σε όλες τις επιτροπές κρίσεων και διαγωνισμών του Πανεπιστημίου δις ετησίως.

Επιπλέον, στο Γλωσσολογικό Ινστιτούτο του Πανεπιστημίου λειτουργεί Μεταπτυχιακό Τμήμα Επιστημών του Λόγου με ειδίκευση στην κατάρτιση Διερμηνέων διαλέξεων και Μεταφραστών καθώς και στις σπουδές Υποτιτλισμού, του οποίου το πτυχίο αναγνωρίζεται από το ΔΟΑΤΑΠ. Διδάσκω στους μεταπτυχιακούς φοιτητές, ως μάθημα ειδικότητας, τη «Μετάφραση για Ευρωπαϊκά θέματα». Εξωτερικοί συνεργάτες- επαγγελματίες Μεταφραστές και Διερμηνείς που εργάζονται συνήθως στην Ευρωπαϊκή Ένωση- διδάσκουν διερμηνεία από και προς τα Ελληνικά καθώς και Μετάφραση.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ (από την κα Παπαγιαννοπούλου)

1. μετάφραση εκ της γαλλικής προς την ελληνική γλώσσα (επίπεδο Ι)
2. μετάφραση από τα ελληνικά στα γαλλικά (επίπεδο Ι)
3. μετάφραση από τα γαλλικά προς τα ελληνικά και από τα ελληνικά προς τα γαλλικά (επίπεδο ΙΙ)

4. ειδική μετάφραση με τίτλο «Ευρωπαϊκά Θέματα για τη μετάφραση». Αντικείμενο διδασκαλίας αποτελούν μεταφραστικά προϊόντα που αποβλέπουν στην ενημέρωση των φοιτητών για την ευρωπαϊκή πολιτική συγκυρία, από τη γαλλική προς την ελληνική γλώσσα, μέσω επισήμων

και μη κειμένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Επιτροπής, Κοινοβουλίου, Ευρωπαϊκού Συμβουλίου) και των άλλων Ευρωπαϊκών οργάνων και Θεσμών. Διδάσκεται, από την Κ. Εύη Παπαγιαννοπούλου, στους μεταπτυχιακούς φοιτητές υποψήφιους για το δίπλωμα Εμπειριστατωμένων Σπουδών (DEA) και το Δίπλωμα Σπουδών Εξειδίκευσης (DES) στις Επιστήμες της Γλωσσολογίας του Γλωσσολογικού Ινστιτούτου. Επίσης, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, περιλαμβάνει το εν λόγω μάθημα στα προτεινόμενα στους υποτρόφους φοιτητές ΕΡΑΣΜΟΣ του Ιδρύματός της στο Πανεπιστήμιο της Μονς. Το ίδιο ισχύει και για τους φοιτητές που προέρχονται από το Πανεπιστήμιο Αθηνών.

5. Λογοτεχνική μετάφραση από την κα Μενούνου

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Μαθήματα που διδάσκονται από την κα Παπαγιαννοπούλου:

1. μάθημα «Ελληνικού Πολιτισμού » (στη γαλλική γλώσσα)
2. μάθημα «Εισαγωγής στην ορολογία της Τέχνης» (στην ελληνική, γαλλική, αγγλική και ιταλική γλώσσα)

3. γενικό υποχρεωτικό μάθημα στη γαλλική γλώσσα για τους πρωτοετείς φοιτητές. Απευθύνεται σε σύνολο περίπου 250 φοιτητών. Τίτλος: «Τα μεγάλα ρεύματα της τέχνης». Η διδασκαλία επιμένει ιδιαίτερα στον ουσιαστικό ρόλο που διαδραμάτισε η Ελλάδα στον ευρωπαϊκό και τον παγκόσμιο πολιτισμό. Στόχος του είναι η εμβάθυνση στο θέμα της σημαντικής προσφοράς της Ελλάδας και του Βυζαντίου στα παγκόσμια ρεύματα της τέχνης. Το μάθημα αυτό εμπλουτίζεται με διαλέξεις, περιηγήσεις μνημειακών χώρων, αρχαιολογικών μνημείων και επισκέψεις σε μουσεία τέχνης και ιστορίας καθώς και με συνεργασίες που πραγματοποιώ με φορείς του χώρου της Τέχνης και του Πολιτισμού του Βελγίου και της Ελλάδας. Πέραν αυτού, δίνω εγώ η ίδια διαλέξεις σχετικές με τα διδακτικά μου αντικείμενα. Τον Δεκέμβριο του 2001, έδωσα διάλεξη στο Πανεπιστήμιο στα γαλλικά με θέμα: “ L’ univers légendaire grec de Bruxelles: du baroque au néo-classicisme”. Το Δεκέμβριο του 2005, έδωσα διάλεξη με θέμα έναν σημαντικό Έλληνα μπρεσιονιστή Ζωγράφο, τον Περικλή Πανταζή, που έζησε και έδρασε στο Βέλγιο. Όσον αφορά το μάθημα της «Εισαγωγής στην Ορολογία της Τέχνης», που επιτελείται συνεχές ερευνητικό έργο επί της ορολογίας τους Τέχνης με τη συνεργασία των φοιτητών μου.

Άλλα δυο αντικείμενα διδάσκονται από την κα Μενούνου:

1. Ετυμολογία για τις ελληνικές ρίζες
2. Η νέα ελληνική ως ξένη γλώσσα

Πέραν των καθαρά διδακτικών καθηκόντων μου αναλαμβάνω την παρακολούθηση και διεύθυνση πτυχιακών μεταφραστικών εργασιών που συνίστανται στη μετάφραση λογοτεχνικών και άλλων έργων στην ελληνική ή γαλλική γλώσσα με προοπτική έκδοσής τους από εκδοτικούς οίκους. Πέραν των καθαρά μεταφραστικών διπλωματικών εργασιών, συμμετέχω ως αξιολογήτρια και σε επιτροπές μεταπτυχιακών σπουδών για την απόκτηση μεταπτυχιακού τίτλου Γλωσσολογίας. Για παράδειγμα, το 2002, συμμετείχα ως μέλος τριμελούς επιτροπής κρίσης της διπλωματικής εργασίας της Φωτεινής Μυλιώνη, υποψηφίας για το DEA en Sciences du Langage με θέμα : «La motivation quant au choix entre le français et l’allemand comme deuxième langue étrangère en Grèce».

Αναλαμβάνω την παρακολούθηση διπλωματικών εργασιών που συνίστανται στη μετάφραση από την γαλλική προς την ελληνική γλώσσα σεναρίων κινηματογραφικών ταινιών για το μεταπτυχιακό δίπλωμα Σπουδών στον Υποτιτλισμό.

Η συγγραφή πανεπιστημιακών συγγραμμάτων για χρήση των φοιτητών αποτελεί σοβαρό συμπλήρωμα των διδακτικών καθηκόντων μου. Εκδίδονται και διατίθενται ετησίως τέσσερα δικά μου συγγράμματα τα οποία εμπλουτίζω και αναθεωρώ ανά έτος .

Το σύνολο των φοιτητών που παρακολουθούν τα μαθήματα του τμήματος ελληνικών και στις δυο Σχολές ξεπερνάει τους 300, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι όλοι αυτοί έχουν αναγκαστικά σχέση με τα ελληνικά γλωσσικά διδακτικά αντικείμενα.

Επιπλέον, δεχόμαστε στα μαθήματά τους φοιτητές από τις Σχολές και Τμήματα του Πανεπιστημίου της Μονς-Αινώ.

Πέραν των παραπάνω, φοιτητές ελληνικών και ξένων Πανεπιστημίων των προγραμμάτων ERASMUS και TEMPUS παρακολουθούν τα μαθήματα μας.

Ενεργούμε για την προβολή του Ελληνικού Πολιτισμού και τους Γλώσσας μέσω της ενεργού συμμετοχής σε Βελγικούς Φιλελληνικούς Συλλόγους, σε Συνέδρια και οργανώνουμε διαλέξεις και ποικίλες πολιτιστικές εκδηλώσεις σε συνεργασία με διάφορους επίσημους φορείς. Για παράδειγμα, τον Μάη του 2002, η υποφαινόμενη συμμετείχε ως διερμηνέας και ξεναγός στην οργανωτική επιτροπή αδελφοποίησης του Δήμου Πάτμου με το Δήμο του Ωντεργκεμ Βρυξελλών. Τον Οκτώβριο 2001, παρουσίασα μια νέα θεματική περιήγηση της πόλης των Βρυξελλών σε επαγγελματίες επισήμους ξεναγούς του Δήμου Βρυξελλών και σε σχολικές οργανώσεις. Τίτλος: «La Mythologie Grecque revisitée à travers le patrimoine culturel bruxellois». Το περιεχόμενο της διάλεξης εκδόθηκε και διατίθεται σε σύγγραμμα από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις της Μονς. Πέραν των φοιτητών και Ελλήνων εκπαιδευτικών προσκαλούμε στις εκδηλώσεις μας τις ελληνικές στρατιωτικές αρχές του NATO και τους πολιτιστικούς φιλελληνικούς και ελληνικούς συλλόγους του Βελγίου.

Συνεργαζόμαστε συστηματικά με Εθνικό-τοπικούς Συλλόγους Ελλήνων μεταναστών της περιοχής Μονς. Για παράδειγμα, ο σύλλογος «ΟΜΟΝΟΙΑ» που δρα στην περιοχή τους Μονς με αντικείμενο τη διδασκαλία των ελληνικών λαϊκών χορών και της γλώσσας ζήτησε την αρωγή μου. Έτσι, ανέλαβα την ευθύνη της καθοδήγησης των φοιτητών μου που επιφόρτισα με τη διδασκαλία των Ελληνικών . Κατά το 2001-2, χρημάτισα αντιπρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Βέλγιο-Ελλάδα. Το 2002, οργάνωσα μίαν ολλανδό-φλαμανδική ομάδα πολιτιστικών δραστηριοτήτων επικεντρωμένων στον Ελληνικό Πολιτισμό και τη Γλώσσα: «de Rinck ». Η ομάδα αυτή συνέπραξε με τους φοιτητές του Πανεπιστημίου για την παρουσίαση ελληνικής ποίησης στα ολλανδικά, γαλλικά και ελληνικά κατά τη διάρκεια της « Γιορτής των γλωσσών » μέρος της οργάνωσης της οποίας είχα αναλάβει σε συνεργασία με το Γραφείο Συντονιστή Εκπαίδευσης Βρυξελλών. Η συμμετοχή τους είχε ως έπαθλο μια υποτροφία που κέρδισε βέλγος φοιτητής μου για να παρακολουθήσει μαθήματα Ελληνικής γλώσσας στην Αθήνα .

Οργάνωσα εκδήλωση του Τμήματος Ελληνικών, στις 27 Νοεμβρίου 2002 στα μεγάλα Αμφιθέατρα του Πανεπιστημίου, κατά τη διάρκεια της οποίας η Κυρία Αννί Βερμπάνκ-Πιεράρ, υπεύθυνη του τμήματος Ελληνορωμαϊκών Αρχαιοτήτων στο Βασιλικό Μουσείο της Μαριμόν, έκανε διάλεξη με θέμα: «Ηρακλής ο χιλιετής ήρωας». Εξέθεσε το πώς αυτή η εμβληματική προσωπικότητα διέσχισε τον κόσμο μέσω της τέχνης για να γίνει παγκόσμιο σύμβολο. Πέραν των φοιτητών, παρευρέθηκαν η Κ. Συντονίστρια Εκπαίδευσης Βρυξελλών, Έλληνες μετανάστες από την ευρύτερη περιοχή καθώς και οι Στρατιωτικές αρχές του Ελληνικού Επιτελείου του NATO που εδρεύει στην περιοχή.

Κατόπιν προτάσεως της Κας Βερμπάνκ-Πιεράρ, ανέλαβα την κατάρτιση και καθοδήγηση των Ελλήνων φοιτητών του τμήματός μας για την παρουσίαση τους Διεθνούς Έκθεσης «Le fabuleux destin du vase grec» για την Αρχαία Ελληνική Κεραμική. Η ξενάγηση στα ελληνικά των επισκεπτών του Μουσείου έγινε αποκλειστικά από τους φοιτητές μου. Η έκθεση αυτή έλαβε χώρα από τις 23 Μαΐου έως τις 28 Σεπτεμβρίου 2003 με την ευκαιρία της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Έχω μόνιμη συνεργασία με το Γραφείο Συντονιστή Εκπαίδευσης Βρυξελλών καθώς και με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς. Εκτός της προσωπικής μου συμμετοχής με ανακοινώσεις στα σεμινάρια επιμόρφωσης των Ελλήνων Εκπαιδευτικών τους Μπενελούξ που συνδιοργανώνει ο Συντονιστής Εκπαίδευσης με τους Διευθύνσεις τους Ευρωπαϊκής Ένωσης, πλαισιώνουμε και βοηθάμε συστηματικά το Γραφείο Εκπαίδευσης σε θέματα μετάφρασης. Οι Έλληνες φοιτητές μου στη Μετάφραση ή Διερμηνεία κάνουν συχνά εθελοντική άσκηση ως διερμηνείς ή μεταφραστές. Οι φοιτητές αυτοί πέραν τους Ελληνικής, κατέχουν άριστα την γαλλική, γερμανική, αγγλική, ιταλική και ρωσική γλώσσα. Μονίμως δέχομαι συγχαρητήριες επιστολές για την ποιότητα δουλειάς των φοιτητών αυτών.

Επιπρόσθετα, αποστέλλω συχνά ελληνόφωνους φοιτητές μου για διερμηνεία σε βελγικούς συλλόγους καθηγητών που οργανώνουν επιμορφώσεις του διδακτικού προσωπικού με συμμετοχή Ελλήνων αντιπροσώπων.

Οι φοιτητές μου εκπονούν διπλωματικές εργασίες μετάφρασης της τάξεως των 100 τουλάχιστον σελίδων. Συχνά, έργα τους αποτελούν έκδοση στο Πανεπιστήμιο. Έτσι, η μετάφραση από τα γαλλικά στα Ελληνικά του έργου του Erik Orsenna «La Grammaire est une chanson douce», éditions Stock, Paris 2001 κρίθηκε άξια για δημοσίευση. Φοιτήτρια μετέφρασε υπό τη διεύθυνση μου το μυθιστόρημα της Μάρως Βαμβουνάκη «Το λουλούδι της κανέλας » στη γαλλική γλώσσα. Φέτος, στις 23 Ιουνίου 2005, έγινε η υποστήριξη διπλωματικής εργασίας φοιτήτριας με αντικείμενο μέρος του βιβλίου το «Perasma » του Βέλγου συγγραφέα Pierre Mertens, Editions du Seuil – mars 2001. Έχει δοθεί στην αποφοιτήσασα άδεια του συγγραφέα να ολοκληρωθεί η μετάφραση του βιβλίου για να εκδοθεί στα ελληνικά.

Τέλος, όσες εκδηλώσεις οργανώνουμε εντός ή εκτός του Πανεπιστημίου είναι ανοικτές σε όλους τους Έλληνες Εκπαιδευτικούς της Μπενελούξ (Βέλγιο, Ολλανδία, Λουξεμβούργο) οι οποίοι ενημερώνονται με ανακοινώσεις και εγκυκλίους του Γραφείου Συντονιστή Εκπαίδευσης Βρυξελλών. Η συνεργασία μου μαζί του ήταν πάντα άριστη. Έτσι, το Μάιο του 2004, έδωσα διάλεξη στο χώρο του Γραφείου Συντονιστή Εκπαίδευσης Βρυξελλών για τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς με αντικείμενο τους Φλαμανδούς ζωγράφους. Το χειμώνα του ίδιου έτους είχα οργανώσει αρχαιολογικό περίπατο και διάλεξη για την συλλογή ελληνικών αρχαιοτήτων σε συνεργασία με την αρχαιολογική υπηρεσία του βελγικού υπουργείου για τους φοιτητές μου και τους συναδέλφους εκπαιδευτικούς που είναι αποσπασμένοι στο Βέλγιο.

Ψαλλίδα Δήμητρα
University of Surrey
Surrey, Αγγλία
E-mail dipsalida@hotmail.com

Τα νέα ελληνικά στο Surrey

Στο κείμενό μου αυτό θα επιχειρήσω να παρουσιάσω μερικά στοιχεία για τις συνθήκες διδασκαλίας νέων ελληνικών στο Surrey, όπου βρίσκομαι αποσπασμένη. Για το δικό μου τμήμα αυτό που ισχύει είναι η διδασκαλία της νέας ελληνικής από την αρχή. Οι φοιτητές δεν γνωρίζουν καθόλου την Ελληνική. Σκοπός της δικής μου διδασκαλίας είναι να μπορέσουν οι φοιτητές να μεταφράσουν αυθεντικό ελληνικό κείμενο. Αυτό θα γίνει με τη βοήθεια λεξικού βέβαια. Δε δίνεται σημασία στον προφορικό λόγο.

Το μάθημα διδάσκεται 3 ώρες τη βδομάδα. Μέχρι τα Χριστούγεννα πρέπει να καλύψω τα βασικά στοιχεία της γραμματικής για να μπορούν να κατανοούν ένα κείμενο. Στο δεύτερο term αρχίζει η μετάφραση. Κάθε βδομάδα παραδίδουν μια μετάφραση εργασία η οποία βαθμολογείται. Στο τέλος οι 6 καλύτερες θα κατατεθούν στη γραμματεία της σχολής. Ο βαθμός των εργασιών και των εξετάσεων θα συμψηφιστεί. Ξεκινούμε με το αλφάβητο. Αφιερώνω τουλάχιστον δύο μαθήματα στην πρώτη ανάγνωση. Μετά ξεκινάμε με γοργό ρυθμό από το βιβλίο **Επικοινωνήστε Ελληνικά** με έμφαση στη γραμματική. Επιμένω στην αιτιατική, τον πληθυντικό, το επίθετο και κυρίως τους χρόνους των ρημάτων. Μεγάλη έμφαση δίνεται στον αόριστο και τον παρατατικό.

Οι συνήθειες δυσκολίες των φοιτητών εντοπίζονται στην προφορά, (π.χ αυ,ευ,γ, τα διπλά) και στην ανάγνωση. Παίρνει πολύ περισσότερο χρόνο από ό,τι στις άλλες γλώσσες. Ένα άλλο ζήτημα είναι η συμφωνία επιθέτου και ουσιαστικού, η διαφορά στη χρήση αορίστου - παρατατικού. Οι συνεχείς χρόνοι διδάσκονται προς το τέλος της χρονιάς αλλά οι φοιτητές απλώς τους αναγνωρίζουν και δεν είναι σε θέση να τους χρησιμοποιήσουν σε ασκήσεις. Οι φοιτητές βρίσκουν πιο δύσκολη στις εξετάσεις τη γραμματική παρά το κείμενο.

Ο χρόνος είναι πολύ λίγος και τα standards πολύ υψηλά. Το λεξιλόγιο των παιδιών είναι πολύ φτωχό και πρέπει να τους δίνω συνεχώς λεξιλόγιο επάνω σε ορισμένα θέματα. Πρέπει από την αρχή να ενθαρρύνω τους φοιτητές γιατί αν νοιώσουν πως δεν θα τα καταφέρουν θα στραφούν σε άλλες γλώσσες. Υπάρχουν βιβλία στο εργαστήριο με μικρές απλές ιστορίες και κασέτες. Η επιλογή των θεμάτων για τις εξετάσεις είναι ένα πρόβλημα γιατί πρέπει να είναι σε επίπεδο MA και συγχρόνως να φροντίσω να μην αποτύχουν τα παιδιά.

Το τμήμα είναι ολιγομελές, αλλά αυτοί που έρχονται ενδιαφέρονται πραγματικά, εργάζονται πολύ κατ'ιδίαν και στο τέλος τα αποτελέσματα είναι πολύ καλά.

Μεταπτυχιακοί Έλληνες φοιτητές

Οι φοιτητές έχουν γενικά πολύ φτωχή γλωσσική κατάρτιση. Το αντίθετο είναι η εξαίρεση. Είναι απόφοιτοι ελληνικών και αγγλικών πανεπιστημίων. Παρουσιάζουν προβλήματα στην ορθογραφία, το πιο μεγάλο στους χρόνους των συνηρημένων.

Μεγάλο πρόβλημα αποτελεί και η σωστή και ακριβής χρήση κάθε λέξης. Αναμειγνύουν συνυπάρχοντες τύπους (φανερό, προφανές επιδείνωση, χειροτέρευση) και δεν έχουν εξοικειωθεί με την επίσημη μορφή της γλώσσας. Έχουν επίσης δεχθεί την επίδραση της αγγλικής γλώσσας, έτσι μπερδεύουν το register και το κείμενο τους χάνει υφολογικά. Κατά την άποψη μου το πρόβλημα τους δεν είναι η γνώση της αγγλικής αλλά ο πόλεμος με τη σωστή ελληνική λέξη στο σωστό πλαίσιο. Αυτό φαίνεται κυρίως στη νομική μετάφραση και στην τεχνική. Στις εργασίες τους έχουν ύφος πομπώδες, πλατειάζουν και στρέφονται γύρω από το θέμα χωρίς να το αγγίζουν. Αυτές δεν είναι μόνο δικές μου παρατηρήσεις

Δυσκολεύονται πολύ να βρουν κείμενο για την διπλωματική τους και στον σχολιασμό δεν διαθέτουν την απαιτούμενη κριτική ικανότητα αλλά κάνουν υπερβολική χρήση του internet.

Αντιμετώπιση των προβλημάτων

Διδάσκω βασικές ενότητες της γραμματικής (παθητικός αόριστος, αποθετικά ρήματα, αύξησις, γενική, προθέσεις από την καθαρεύουσα) και του συντακτικού (θέση των όρων, στίξη)

Ιδιαίτερα μας απασχολούν λόγιες εκφράσεις που είναι σε χρήση σήμερα. Επίσης πολύς χρόνος αφιερώνεται σε ασκήσεις με τη χρήση των ρημάτων, των μετοχών, των σιγμόληκτων επιθέτων κ.α Υπάρχουν παιδιά που αν και πτυχιούχοι δεν είχαν ακούσει ότι η υποτακτική δεν παίρνει αύξησις!

Πολλές φορές για άσκηση οι φοιτητές δουλεύουν μεταφρασμένο κείμενο στα ελληνικά και προσπαθούν να βρουν τυχόν αδυναμίες.

Βασικά γραμματοσυντακτικά φαινόμενα της Ελληνικής γλώσσας σε σχέση με άλλες γλώσσες

Επειδή υπάρχουν πολλοί έλληνες φοιτητές υπάρχει και το ενδιαφέρον για την ελληνική γλώσσα, είτε για να κατανοήσουμε τα λάθη των ελλήνων φοιτητών είτε για να συγκρίνουμε την Ελληνική με άλλες γλώσσες.

Θέματα που έχουμε συζητήσει γύρω από το πλαίσιο αυτό είναι το απαρέμφατο στη Νέα Ελληνική, η σημασία των προθέσεων, η θέση των όρων μιας πρότασης, οι σύνθετες λέξεις από την καθαρεύουσα, το άρθρο, το άμεσο και το έμμεσο αντικείμενο, τα υποκοριστικά, οι μεταφορές, η αιτιατική, η γενική, η καταγωγή των ελληνικών λέξεων, τα πάθη φωνηέντων και συμφώνων.

Σαν βοηθήματα χρησιμοποιώ τη γραμματική του Τριανταφυλλίδη, τον Τζάρτζανο και τη γραμματική των Holton Φιλιπάκη και Mackridge

Παραθέτω δύο κείμενα για μετάφραση στα αγγλικά που χρησιμοποίησα με τους φοιτητές μου, γραμματική, διδασκαλία γραμματικής, υποκοριστικά και γραμματική στα ελληνικά, ελπίζοντας να βοηθήσουν στο να αποκτήσει κανείς σαφέστερη εικόνα για τη διδασκαλία νέων ελληνικών στο τμήμα.

*University of Surrey
Mock exams in Modern Greek
Translate into Greek*

Οι άνθρωποι της απάνω πόλης κατέβαιναν μόνοι τους ή μαζί με άλλους όλοι ντυμένοι στα κυριακάτικα τους. Έκαναν βόλτα στην προκυμαία και στα πάρκα με τα πλατάνια. Οι κάτοικοι της νέας πόλης παίρνανε ταξιά ή πήγαιναν με τα πόδια ως την παλιά πόλη, ελπίζοντας να βρουνε λίγη δροσιά εκεί ψηλά.

Ο Γαρέλας έφτασε στο ραντεβού του όπως πάντα καθυστερημένος. Από μακριά είδε τον Σαρίδη που έβαζε το σιδερένιο τραπεζάκι κάτω από τη μεγάλη μουριά. Το γκαρσόνι έφερε τις καρέκλες και ο Μιχάλης τις τακτοποίησε γύρω απ' το τραπέζι. Το γκαρσόνι έβγαλε από την τσέπη του ένα μεγάλο άσπρο χαρτί, μαχαιροπήρουνα, την αλατιέρα και έστρωσε το τραπέζι.

-Περιμένετε κι άλλον; ρώτησε.

-Ακόμα δυο,όχι ένα, είπε ο Γαρέλας, μόλις είδε τον Παράσχο.

-Το κρέας τελείωσε, είπε το γκαρσόνι. Αν θέλετε τίποτα αυγά, τυρί, σαρδέλες, σαλάτα;

- Κι από κρασί πώς πάμε; ρώτησε ο Μιχάλης.

- Έχουμε ωραίο κρασί

Το γκαρσόνι πήρε την παραγγελία κι έφυγε.

Το μαγαζί βρισκόταν απέναντι από ένα παλιό τούρκικο σπίτι, με μπαλκόνι και κλειστά παντζούρια. Ανάμεσα στη μουριά και το μαγαζί περνούσε ο δρόμος.

Κάτι παιδιά περνούσαν τρέχοντας και οι φωνές τους ακούγονταν μέσα στη νύχτα. Πιο πέρα άκουγες το θόρυβο από ένα μοτοσακό.

Ο Παράσχος κοίταζε μακριά την πόλη μέσα στα φώτα. Βρήκε την Εγνατία οδό, τη Τσιμισκή, την πλατεία Αριστοτέλους. Είδε το Λευκό Πύργο φωταγωγημένο. Βρήκε πού ήταν περίπου το ταξιδιωτικό γραφείο που δούλευε τότε κάνοντας το μεταφραστή, το λογιστή, τον τηλεφωνητή, τον κλητήρα, με μια λέξη το σκλάβο.

-Ωραία είναι εδώ πάνω, είπε. Αλλά εγώ προτιμώ τη νέα πόλη, μου θυμίζει την Αλεξάνδρεια.

Ήταν σαράντα δύο χρονών και φαινόταν σαν εξήντα πέντε. Φορούσε ένα κοστούμι εγγλέζικο, τσαλακωμένο και πολύ φαρδύ. Είχε περάσει πολλά βάσανα

Ήρθε στη Θεσσαλονίκη και έμεινε με τον Μιχάλη. Βρήκε στέγη αλλά και μάνα, την Αριάδνη που τον είχε σαν παιδί της.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΤΣΙΡΚΑΣ

(Ακυβέρνητες Πολιτείες)

Είναι οκτώ το βράδυ. Μόλις έχει σκοτεινιάσει και η πλατεία είναι γεμάτη κόσμο. Όλα έχουν αλλάξει. Σπασμένα πεζοδρόμια, παρκαρισμένα αυτοκίνητα. Στη θέση που ήταν το καλό ζαχαροπλαστείο τώρα υπάρχει ένα φασφουντάδικο και οι πιο πολλοί πελάτες είναι ξένοι. Αλβανοί, Πολωνοί, Ρουμάνοι, Πακιστανοί, Μαύροι μπαινοβγαίνουν από το σταθμό του Ηλεκτρικού. Πολλά χρόνια πριν ο Έλληνας ήταν ο ίδιος μετανάστης στην Αμερική, το Βέλγιο, την Αυστραλία ή την Δυτική Γερμανία. Τώρα, σαν πλούσια χώρα κι' εμείς δεχόμαστε όλους αυτούς τους ξένους. Πρέπει να τους δώσουμε δουλειά, να τους μάθουμε Ελληνικά -αυτό το παλιό όνειρο η γλώσσα μας να ξεπεράσει τα ελλαδικά σύνορα-, να πνίξουμε κάθε υπόλειμμα φοβίας και ρατσισμού. Τα σκέφτεται όλα αυτά πίνοντας ένα καφέ μόνος του. Έπειτα περπατάει λίγο στην πλατεία. Στέκεται έξω από ένα τοστάδικο που κάνει ωραίες κρέπες και φρέσκους χυμούς. Παραγγέλνει ένα σάντουιτς με τυρί, σαλάμι και ρώσικη σαλάτα. Πίνει μύρα, καπνίζει και παρατηρεί την απέραντη ποικιλία του ανώνυμου πλήθους. Χωρίς αυτούς η βόλτα του δεν θα είχε κανένα νόημα. Ο καθένας χωριστά είναι ένα διήγημα και όλοι μαζί ένα μυθιστόρημα που γράφεται κάθε μέρα από την αρχή. Αγόρια, κορίτσια προχωρούν γρήγορα. Για κείνους ο χρόνος είναι ακόμα σύμμαχος. Νομίζουν ότι είναι αθάνατοι και είναι.

« Κύριε Αγγελε, καλησπέρα.»

Ποιος του μιλά; Μια άγνωστη φωνή μέσα από το πλήθος. Ένας νεαρός με σγουρά μαλλιά έχει σταθεί και τον κοιτάζει με έξυπνα χαμογελαστά μάτια.

« Ο Σωκράτης είμαι, ο γιος της Μαρίας», λέει ο νεαρός.

Ο νους του Αγγέλου φωτίζεται.

« Τι κάνεις; Πώς είναι η μητέρα σου;»

« Σας ευχαριστώ, καλά.»

« Πώς από εδώ;»

« Πάω στο σπίτι ενός φίλου μου εδώ κοντά. Κι εσείς;»

« Εμένα είναι η γειτονιά μου.»

Μένης Κουμανταρέας «Δυο φορές Έλληνας»

A. Grammar

1. Put the following sentences into plural

Θα ήθελα να έρθω στο θέατρο απόψε μαζί σου.
Το σπίτι που μένει βρίσκεται κοντά στο κέντρο.
Αυτή η πόλη είναι πολύ ωραία.
Σκέφτεσαι να πας με τα πόδια ή θα πάρεις το λεωφορείο;
Το παιδί έφαγε και πήγε για ύπνο. (10)

2. Give the correct form of the verb in parenthesis

Ο Κώστας σε μια μονοκατοικία στο Μαρούσι. (κάθομαι)
Σε παρακαλώ το παράθυρο και τους να κάνουν
ησυχία. (ανοίγω, λέω)
Όταν η μητέρα μου στο σπίτι, εγώ τη
δουλειά μου. (γυρίζω, τελειώνω)
Θέλουμε αυτή την ταινία. Μας ότι είναι ωραία
(βλέπω, λέω)
Του χρόνου η αδελφή μου στην Αγγλία
μαζί μου. (έρχομαι, μένω)
(10)

3 Put the adjectives in the correct form

Είναι άνθρωποι και πολύ (καλός, φιλόξενος)
Στα μαγαζιά σήμερα είχε κόσμος. (πολός)
Έχει και γυναίκα(νέος, πλούσιος)
Το αεροπλάνο θα προσγειωθεί στο αεροδρόμιο της Αθήνας.
(διεθνής)
Στον καφέ μου θέλω ζάχαρη. (πολός)
(10)

4. Use the correct preposition in the following sentences

Ταξιδεύει πάντα το τραίνο που της αρέσει πολύ.
Αυτά τα γράμματα είναι σένα.
Κάθε πρωί σηκώνεται και πάει στο γραφείο του τα
πόδια.
Έμεινε Οξφόρδη τρία χρόνια μακριά την οικογένεια της.
Η Αλίκη είναι την Κέρκυρα.
(10)

5. Rewrite the following passage in the past tense.

Σηκώνεται και πάει προς το παράθυρο. Το ανοίγει και κοιτάζει έξω. Η μέρα είναι καλή.
Κάτω μακριά στο λιμανάκι η κίνηση έχει αρχίσει. Κόσμος πάει και έρχεται. Όλοι είναι
βιαστικοί σαν να θέλουν να προφτάσουν κάτι. Κάποια στιγμή τη βλέπει. Φοράει εκείνο το

άσπρο φόρεμα που της πάει πολύ. Κρατάει από το χέρι τον Αλκή και προχωρούν προς την προκυμαία. Σταματάει μπροστά στο γραφείο να βγάλει εισιτήρια. Είναι αδύνατον να αλλάξει πια τα πράγματα τώρα. Θέλει να τρέξει, να την προλάβει, να της πει την αλήθεια μα δεν μπορεί. Η γυναίκα με το παιδί προχωρούν προς το πλοίο. "Αντίο", της λέει. Ένας κόμπος ανεβαίνει στο λαιμό του. Κλείνει τα μάτια. Θέλει να κρατήσει αυτή την εικόνα για πάντα. (10)

Future

Θα particle

Imperfective Future Perfective Future

Θα γράφω

Θα γράψω

Θα σου γράφω συχνά.

Θα σου γράψω μόλις φθάσω.

Θα του το στείλω αύριο.

a. Imperfective future

1.Είπε ότι θα πηγαίνουμε πότε πότε στο σινεμά. Αύριο τέτοια ώρα πετάμε για την Αθήνα.

2.Θα τον φροντίζει, φαντάζομαι, ο ανηψιός του. 3.Θα τον φοβάται μάλλον, γι' αυτό δεν λέει τίποτα.

b.Perfective future

1.Θα σου τηλεφωνήσω αύριο το πρωί.

2.Κάθε Κυριακή θα σηκωθεί, θα πάει στην εκκλησία, θα πάρει μετά την εφημερίδα του και θα πάει στο καφενείο να πιεί τον καφέ του.

3.Όχι, θα μου το δώσεις αμέσως.

Μη στενοχωριέσαι, αύριο θα σου τηλεφωνήσει.

4.Θα προχωρήσετε ευθεία, θα στρίψετε αριστερά στο φαρμακείο και θα βρείτε την κλινική στο δεξί σας χέρι.

5.Θα μου δώσετε λίγο νερό παρακαλώ.

c.Θα with imperfective past (conditional)

1. Θα ερχόμουν και εγώ αλλά δεν είχα καιρό.

Αν διάβαζες περισσότερο, θα περνούσες.

Αν πήγαινες, θα τον έβλεπες.

2.Θα έρθω να σε δω.

Μου είπε ότι θα έρθει να με δει.

Μου είπε ότι θα ερχόταν να με δει.

d.Θα with perfective past

Θα πήγε να δει τον Νίκο.

Θα έφυγε με το προηγούμενο τραίνο.

Υποκοριστικά

Diminutives express small size, familiarity, affection or depreciation.

Suffixes

-άκης (attached to masculin nouns and proper names)

Έλα Κωστάκη,φεύγουμε. Τι να κάνει ο κοσμάκης ;

-ούλης (attached to masculin nouns and adjectives used as nouns)

Καλέ μου πατερούλη! Θεούλη μου, τί θα κάνω τώρα ; Είναι κοντούλης και ζωηρούλης. Κοίταξε εκείνο ίο χοντρούλη. Είναι λίγο πονηρούλης.

-ίτσα (attached to feminine nouns and proper names)

Φέρε μας μια μπιρίτσα.

Σε μια ωρίτσα θα είμαι πίσω.

Αυτή είναι η Ελενίτσα , το καλό παιδί.

-ούλα (attached to feminine nouns and adjectives used as nouns)

Περίμενε μια στιγμούλα.

Μια γραμμούλα και τελείωσα.

Ψάχνει για μια θεσούλα στο Δημόσιο.

Η Μαιρούλα είναι το πιο καλό κορίτσι της τάξης.

Την είδα τη ξανθούλα την είδα ψες αργά που μπήκε στη βαρκούλα να πάει στη ξενιτειά.

(Δ. Σολωμός)

-άκι (attached mainly to neuter nouns)

Έχει ένα χαριτωμένο προσωπάκι.

Όπου βάλει το χεράκι του, κάνει θαύματα.

Βάλτο πάνω στο τραπεζάκι.

Ένα ψεματάκι είπα, δεν πειράζει.

Τι λες, παιδάκι μου!

Έλα να πιούμε ένα καφεδάκι.

Πάμε για ένα ουζάκι;/κρασάκι;

Σου έφιαξα ένα τσαγάκι.

Το γραμματάκι σου το γέμισα φιλιά. Το ρολογάκι σου είναι θαύμα.

Χρήση ανωνύμων ρημάτων

Πολλοί άνθρωποι τη μόδα σε σκοπό της ζωής τους. (ανάγω)

Το Συμβούλιο αποφάσισε να τονσε γενικό διευθυντή, (προάγω)

Η νομιμότητα πάντα τα συμφέροντα της πολιτείας, (προάγω)

Ο εργαζόμενος πρέπει να αμείβεται ανάλογα με το έργο που(παράγω)

Πληρώθηκε σύμφωνα με το έργο που..... (παράγω)

Ο διευθυντής του θέλει να τον..... στον επόμενο βαθμό, (προάγω)

Η Ελλάδα..... πολλά βιομηχανικά προϊόντα, (εισάγω)

Η Βουλή..... νέο Νόμο για να αντιμετωπίσει την τρομοκρατία, (εισάγω)

Η Ελλάδα..... πολλά γεωργικά προϊόντα, (εξάγω).

Ο Κολοκοτρώνης πολλούς αγώνες για την ελευθερία, (διεξάγω)

Ο μάρτυρας αναγκάστηκε να.....βίαια στο δικαστήριο, (προσάγω)

Προσπάθησε να..... τις περιπτώσεις σε ένα κανόνα (υπάγω)

Εξακολουθεί.....στις αρχικές του απόψεις, (εμμένω)

Στην επόμενη συνάντηση..... και ο Κώστας στο παιχνίδι, (συμμετέχω)

Όπως φαίνεται..... και οι νέοι παίχτες στην ομάδα, (περιλαμβάνω)

Βλέποντας το τέλος του έχει..... την περιουσία του στα παιδιά του.(διανέμω)

Ο χώρος έχει..... σε ίσια τμήματα ένα για τον καθένα, (κατανέμω)

Αύριο το ανταλλακτικό αυτό στο εξωτερικό, (παραγγέλλω)

Η ναυπήγηση του πλοίου σε ναυπηγείο του εξωτερικού.(παραγγέλλω)

Στον τραυματία αμέσως όλες οι πρώτες βοήθειες, (παρέχω)

Θέλει να..... όλα τα μέσα για να τον διευκολύνει, (παρέχω)

Στην τελετή..... και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, (παρίσταμαι)

Στην υπόθεση φαίνεται ότι..... και αστυνομικά όργανα, (εμπλέκω)

Στο σκάνδαλο και σημαίνοντα πρόσωπα, (περιπλέκω)

Το πλοίο είχε βλάβη και πρόκειται με καθυστέρηση, (αποπλέω)

Ο Πρόεδρος..... την ευαρέσκεια του. (εκφράζω)

Οι δικαστές..... με τις καταθέσεις των μαρτύρων, (εκπλήττω)

Ελικόπτερα(προσφέρω) βοήθεια σε όλες τις..... περιοχές, (πλήττω)

Μέχρι να φτάσει ο γιατρός ο ασθενής (εκπνέω)

Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ότι η κοινή γνώμη.(μεταστρέφω)

Στο ευνοϊκό αποτέλεσμα τα τελευταία γεγονότα, (συντείνω)
Δεν χρειάζεται περισσότερο, (επεκτείνω)
Η άδεια του για άλλους τρεις μήνες. (παρατείνω)
Μεγάλα ποσά για την εκτέλεση του έργου, (διαθέτω)
Με την οικονομική κρίση το αρχικό κεφάλαιο έχει μειωθεί, (καταθέτω)
Φαίνεται πως όλοι οι σκοποί του προγράμματος, (επιτυγχάνω)
Στη μεταπολεμική κοινωνία πολύ οι συνειδήσεις, (διαφθείρω)
Μετά το τρομοκρατικό χτύπημα η κατάσταση παραμένει (συγχέω)

Χρύσα Αλεξοπούλου,
Rheinisch-Westfälische Technische Hochschule (RWTH)
Ααχεν Γερμανίας
calexoroulou@hotmail.com

Η εκμάθηση της νεοελληνικής γλώσσας στο Ααχεν

Αγαπητοί Συνάδελφοι των Φρυκτωριών,

σας χαιρετώ και ειλικρινά λυπάμαι που το πρόγραμμα του Πανεπιστημίου δεν μου επιτρέπει να βρεθώ στο σεμινάριο και να μοιραστώ μαζί σας εμπειρίες, προβληματισμούς, μελλοντικά σχέδια, όπως επίσης και να ενημερωθώ από τους έγκριτους επιστήμονες-συνεργάτες του ΚΕΓ. Όμως επιθυμώ, έμμεσα έστω, να συμμετάσχω στέλνοντας μέσω των Φρυκτωριών ορισμένες πληροφορίες και σκέψεις.

Τώρα που πλησιάζει το τέλος και του εαρινού εξαμήνου 2005 (λήξη παραδόσεων 23-7-2005) και συγχρόνως το τέλος της εφαρμογής του τριετούς προγράμματος, νομίζω ότι μπορούν να γίνουν ορισμένες εκτιμήσεις και μια κάποιου είδους αποτίμηση αυτής της προσπάθειας.. Όπως σας έχω κάνει ήδη γνωστό σε προηγούμενες ευκαιρίες επικοινωνίας, η διδασκαλία της Ελληνικής Γλώσσας ξεκίνησε στο Πανεπιστήμιο του Ααχεν στη Γερμανία για πρώτη φορά το χειμερινό εξάμηνο 2002-03. Πολλοί αξιόλογοι συνεργάτες του ΚΕΓ ίσως θυμούνται το άγχος μου, όταν τους επιφόρτιζα με τις παρακλήσεις μου να βρεθεί ο σύνδεσμος στο εν λόγω Πανεπιστήμιο την τελευταία ημέρα, ή καλύτερα ώρα, του σεμιναρίου μας, αφού δεν γνώριζα τίποτα για το πού πάω. Ευτυχώς, αν και ήρθα χωρίς να έχω βρει τον υπεύθυνο της συνεργασίας και ενώ η διδασκαλία ξένων γλωσσών στο Ίδρυμα είχε καθοριστεί για το συγκεκριμένο εξάμηνο πριν από πέντε μήνες, ο γερμανός Καθηγητής Dr. phil. Rudolf Beier με δέχτηκε πρόθυμα και με ενέταξε στο πρόγραμμα της έδρας Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, γι' αυτό του είμαι και θα του είμαι ευγνώμων, γιατί για τον τρόπο με τον οποίο λειτουργούν τα γερμανικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα κάτι τέτοιο δεν ήταν αυτονόητο. Οργανώθηκαν αρχικά τρία επίπεδα διδασκαλίας, ένα για αρχάριους χωρίς γνώσεις της ελληνικής, ένα για αρχάριους με λίγες γνώσεις και το τρίτο για περισσότερο προχωρημένους. Οι ώρες διδασκαλίας για κάθε επίπεδο ήταν τέσσερις (4) την εβδομάδα και κατά το πρώτο χειμερινό εξάμηνο 2002-03 παρακολούθησαν το πρόγραμμα 31 συνολικά φοιτητές. Από το εαρινό εξάμηνο 2003 τα επίπεδα εκμάθησης έγιναν 4 και ο αριθμός των φοιτητών αυξήθηκε, κυμαίνεται δε από 45 μέχρι 56 φοιτητές κατά εξάμηνο. Για παράδειγμα στο παρόν εαρινό εξάμηνο 2005 επέλεξαν την Ελληνική γλώσσα 56 φοιτητές. Οι περισσότεροι φοιτητές (17) παρακολουθούν το τμήμα αρχαίων χωρίς γνώσεις της ελληνικής. Σχετικά με την ταυτότητα των φοιτητών, που επιλέγουν τα Ελληνικά ως ξένη γλώσσα, μπορώ να παρατηρήσω ότι στην πλειοψηφία είναι γερμανοί, υπάρχουν όμως και άλλων εθνικοτήτων (από Βραζιλία, Μεξικό, ΗΠΑ, Ιταλία, Βουλγαρία, Γεωργία, Ρωσία, Πολωνία, Τσεχία, Αίγυπτο, Κορέα, Τουρκία κ.ά.), καθώς και ορισμένοι ελληνικής καταγωγής από μικτούς γάμους, οι οποίοι είτε δεν γνωρίζουν καθόλου ελληνικά, είτε γνωρίζουν μόνο να μιλούν.

Τα κίνητρα των φοιτητών για την επιλογή της εκμάθησης της Ελληνικής ποικίλλουν, όπως είναι φυσικό, αλλά προηγείται σε ένα βαθμό το ενδιαφέρον τους για τη σύγχρονη Ελλάδα (μουσική, χορούς, αξιοθέατα) που απορρέει κυρίως από το θαυμασμό τους για την ελληνική αρχαιότητα και τον ελληνικό πολιτισμό (πολλοί έχουν διδαχθεί Αρχαία Ελληνικά για έξι χρόνια στο Γερμανικό Γυμνάσιο). Πρόκειται για φοιτητές από διάφορες Σχολές, θετικές και θεωρητικές, βέβαια, δεν υπάρχει στο Πανεπιστήμιο έδρα Κλασικών, Βυζαντινών ή Νεοελληνικών Σπουδών. Το πρόγραμμά μας ανήκει στην έδρα Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, όπου ανήκουν και οι άλλες προσφερόμενες ξένες γλώσσες. Το ενδιαφέρον είναι σημαντικό και ορισμένες φορές εντυπωσιακό, όπως στην περίπτωση του γερμανού φοιτητή Πολυτεχνικής Σχολής που εκπόνησε υποχρεωτική εργασία ενός μαθήματος στην ελληνική γλώσσα με τίτλο "Η ιστορία και οι εφαρμογές των

συνθετικών υλών" ή φοιτητριών από τη Βουλγαρία και τη Γεωργία που ήδη ξέρουν Ελληνικά και παρακολουθούν το τμήμα προχωρημένων για να διατηρήσουν τις γνώσεις τους. Δυστυχώς, το ότι δεν υπάρχει στο Πανεπιστήμιο έδρα Κλασικών, Βυζαντινών ή Νεοελληνικών Σπουδών είναι ένα πρόβλημα, ιδιαίτερα για μένα ως φιλόλογο, γιατί δεν έχω τη δυνατότητα να υπηρετήσω και άλλους ίσως πιο ενδιαφέροντες τομείς γνώσης.

Χορηγούνται επίσης διπλώματα για τη γνώση της Ελληνικής Γλώσσας σε φοιτητές που πληρούν τις προϋποθέσεις, σύμφωνα με το Σύστημα που έχει το Πανεπιστήμιο να χορηγεί αναγνωρισμένα διπλώματα γνώσης ξένων γλωσσών. Έτσι χορηγούνται και για την Ελληνική Γλώσσα τα:

1. Kleines Aachener Fremdsprachenzertifikat (Grundstufe 1)
2. Kleines Aachener Fremdsprachenzertifikat (Grundstufe 2)
3. Kleines Aachener Fremdsprachenzertifikat (Mittelstufe)

Όσον αφορά στην προοπτική του προγράμματος έχω να παρατηρήσω ότι πρέπει να αποτελέσει μελλοντικό –και μάλιστα βραχυπρόθεσμο- στόχο η διαμόρφωση ενός πλαισίου διδασκαλίας που, ενώ δεν θα καταργεί ούτε τις ιδιαιτερότητες του κάθε Πανεπιστημίου, στο οποίο διδάσκονται τα Ελληνικά, ούτε τη δημιουργική αυτονομία ημών των διδασκόντων, θα διαμορφώνει ένα ενιαίο πρόγραμμα σπουδής της Ελληνικής Γλώσσας ενταγμένο σε συγκεκριμένη στρατηγική. Έτσι θα υπάρχει ένα σχετικά ευρύ «αναλυτικό πρόγραμμα» διδασκαλίας, στο οποίο θα λαμβάνεται μέριμνα και για την κάλυψη εκείνου του μέρους της προκήρυξης που έκανε μνεία και στη διδασκαλία Πολιτισμού. Είναι γνωστό βέβαια ότι μέσα από τη γλώσσα διδάσκεται και ο πολιτισμός, αλλά νομίζω ότι ένα ειδικό πρόγραμμα θα μπορεί να περιλάβει συγκεκριμένες ενότητες, που θα αφορούν στον παραδοσιακό και σύγχρονο ελληνικό πολιτισμό, για τον οποίο υπάρχει αυξανόμενο ενδιαφέρον. Συγχρόνως θα προέλθουν και τα ανάλογα υποστηρικτικά βιβλία εκμάθησης. Τα ήδη υπάρχοντα, επειδή γράφτηκαν κυρίως για όσους μαθαίνουν την Ελληνική παρακολουθώντας αντίστοιχα προγράμματα στα ελληνικά Πανεπιστήμια, δεν είναι κατάλληλα για φοιτητές των ΑΕΙ του εξωτερικού. Έτσι συχνά εμείς οι διδάσκοντες για να αντεπεξέλθουμε στις απαιτήσεις, σχεδιάζουμε μόνοι μας μαθήματα, συνθέτουμε κείμενα και έχω επιφυλάξεις κατά πόσο επιτυγχάνεται το δέον και αν υπάρχει σχετική ομοιογένεια σε συγκεκριμένους διδακτικούς στόχους. Χρειαζόμαστε βιβλία σύγχρονα με επίκαιρη θεματολογία που να προβάλλουν τη σημερινή Ελλάδα χωρίς να αγνοούν και το παρελθόν, βιβλία ενδιαφέροντα και ελκυστικά για επίπεδο φοιτητών. Συνάδελφος που διδάσκει την αγγλική γλώσσα παρουσίασε σχετικό βιβλίο για το μέσο επίπεδο, που περιέχει ενότητες εξειδικευμένες για φοιτητές Οικονομικών, Περιβάλλοντος και Ευρωπαϊκών Σπουδών με σχετικά κείμενα, γραφήματα και λεξιλόγιο. Είναι φυσικό βέβαια να υπολειπόμεθα τέτοιων προσπαθειών λόγω και αντικειμενικών συνθηκών, όπως το γεγονός ότι η Ελληνική Γλώσσα επιλέγεται από ξένους τα τελευταία 15 χρόνια, αλλά η ανάγκη επιβάλλει να ενταθούν οι ρυθμοί δράσης, αν θέλουμε η διδασκαλία να είναι ενδιαφέρουσα και ελκυστική. Συνάδελφοι, κλείνοντας σας εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες του σεμιναρίου και καλό καλοκαίρι!

Με συναδελφικούς χαιρετισμούς

Χρύσα Αλεξοπούλου
Παν/μιο Αachen

**Ειδικά θέματα διδασκαλίας λογοτεχνίας
και γλώσσας**

Αθανασία Αθανασοπούλου
Istituto Universitario Suor Orsola Benicasa
Νάπολη, Ιταλία
E-mail sissiatha@virgilio.it & sissiatha@tiscali.it

Η Διδασκαλία Νέας Ελληνικής στη Νάπολη της Ιταλίας

Το Πανεπιστήμιο Suor Orsola Benincasa είναι το τρίτο Πανεπιστήμιο της Νάπολης γνωστό για τα τμήματα ανθρωπιστικών κυρίως σπουδών, με ιστορία περισσότερο από 100 χρόνια. Υπεύθυνος του τμήματος Διατήρησης Αρχαιολογικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς είναι ο καθηγητής Προϊστορικής Αρχαιολογίας κ. M. Marazzi. Στην τελευταία διετία των σπουδών της Φιλοσοφικής Σχολής στο τμήμα της Αρχαιολογίας, εντάχθηκε φέτος για πρώτη φορά η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας. Με δεδομένη τη δραστηριοποίηση της σχολής σε πολλά μέρη του ελλαδικού χώρου (Κρήτη, Κύθηρα, Μεσσηνία) αλλά και της Μεσογείου γενικότερα, η έναρξη του τμήματος ελληνικής είναι ιδιαίτερης σημασίας.

Το πρόγραμμα διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας στο Πανεπιστήμιο περιλαμβάνει ένα τμήμα για τον καθηγητή και τους συνεργάτες του κι ένα για τους φοιτητές των δύο τελευταίων ετών του προγράμματος του τμήματος Αρχαιολογίας, που αποτελούν την ειδικότητα [Corso di Laurea Biennale in Archeologia, υπεύθυνος: Massimiliano Marazzi] της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου “Suor Orsola Benincasa” της Νάπολης. Διδάσκεται στους φοιτητές του πρώτου και δεύτερου έτους και βαθμολογείται με 3 βαθμούς (credits). Ήδη από το προηγούμενο ακαδ. έτος, στα πλαίσια του μαθήματος: civiltà Bizantina που βαθμολογείται με 8 βαθμούς (credits), διδάσκεται από την υποφαινόμενη και βυζαντινή λογοτεχνία.

Η έδρα της Αρχαιολογίας του εν λόγω Πανεπιστημίου δραστηριοποιείται με ανασκαφές και αναστηλώσεις σε διάφορα κράτη της Μεσογείου, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα. Έχει επίσης την υπευθυνότητα (leader) της υλοποίησης του προγράμματος Centro Interistituzionale Euromediterraneo per i beni Culturali το οποίο συνίσταται στη συνεργασία δημοσίων φορέων (κυρίως Αρχαιολογικών και Βυζαντινών Εφορειών) της Ευρώπης, με στόχο την εφαρμογή της υψηλής τεχνολογίας στην ανακάλυψη και συντήρηση μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς.

Στο κέντρο της πόλης, σε αίθουσα που μας παραχωρεί η Αδελφότητα των Ελλήνων Νεαπόλεως (ιδρύθηκε το 1475), λειτουργεί για δεύτερη συνεχή χρονιά το τμήμα ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού του ελληνοϊταλικού συλλόγου «πρώην Λασαλιανών Μαθητών Ρόδου».

Ο σύλλογος που είχε την πρωτοβουλία δημιουργίας αυτού του τμήματος, αποτελείται από τους Ιταλούς Ροδίτες που μιλούσαν αλλά δεν έγραφαν την ελληνική, αφού γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στη Ρόδο, από όπου έφυγαν μετά τον 2^ο παγκόσμιο πόλεμο.

Το τμήμα της ελληνικής παρακολουθούν και φίλοι του συλλόγου που είναι λάτρεις της Ελλάδας, την επισκέπτονται συχνά και θέλουν να γνωρίσουν όχι μόνο την γλώσσα αλλά και τον πολιτισμό και την ιστορία της. Έτσι, η διδασκαλία στο τμήμα αυτό που έχει τρία επίπεδα, διευρύνεται και σ’ άλλους τομείς και, με δεδομένη τη σύνθεση των τμημάτων, λειτουργεί περισσότερο στη βάση ανταλλαγής απόψεων, γνώσεων κι εμπειριών.

Η Νάπολη γενικώς είναι υπερήφανη για το ελληνικό της όνομα, την καταγωγή της και το γεγονός ότι η ελληνική μιλιόταν τους δρόμους για πολλούς αιώνες και διατηρεί ακόμη και σήμερα πολλές ελληνικές λέξεις στη διάλεκτό της. Είναι λοιπόν πολύ σημαντικό να δίνεται η ευκαιρία στους κατοίκους της να διατηρούν την επαφή με τον τόπο και τον πολιτισμό που θεωρούν, κατά ένα τρόπο, και δικό τους.

Μουσική Γεωγραφία

Το μάθημα της *μουσικής γεωγραφίας* αποσκοπούσε στο να γνωρίσουν οι μαθητές (φοιτητές και τμήμα ενηλίκων) την ελληνική γεωγραφία με τρόπο ευχάριστο, μέσα από τραγούδια, αυτενεργώντας (όποιος ήξερε κάτι για τον την περιοχή προσπαθούσε να την παρουσιάσει στα ελληνικά) και αξιοποιώντας τις σημειώσεις μέσα στην τάξη για γραπτές εργασίες ή για παιχνίδια ρόλων. Από την ποικιλία μουσικών ειδών, κατέληξε να γίνει και περιπλάνηση στην ελληνική μουσική.

Τα νησιά

(Νένα Βενετσάνου-Σ. Χρυσουλάκη)

Κείνο που θυμάμαι απ'τα νησιά μας
είν' η αμμουδιά της Ζάκυνθος
της Κέρκυρας τα περιβόλια
της Ρόδου το μεγάλο κάστρο.

Κείνο που θυμάμαι απ'τα νησιά μας
είναι της Κρήτης τα ορεινά χωριά
τις ευωδιές της Χίου
της Κίμωλος τ'αστραφτερά νερά
της Σύρας την Απάνω Πόλη.

Κείνο που θυμάμαι απ'τα νησιά μας
είναι τα δυο φιδάκια που ερωτεύονταν
κάτω απ'τα μάρμαρα του ναού
ένα μεσημέρι καλοκαιρινό στη Δήλο.

Στη Γαύδο, στη Φολέγανδρο και στα μικρά νησιά
βαριά σιωπή μαρμάρωσε, φωλιάζουν νυχτερίδες
ένα μπουκέτο άλικο το αίμα ξαγρυπνά
λευκοί αυλοί τα κόκαλα μετρούν τις εσπερίδες
μονόφθαλμη περίπολος τη θάλασσα τρυγά
γύρω και πίσω στις σκηνές ουρλιάζουν οι σειρήνες.
Τη Λέρο, τη Μακρόνησο, τα Κύθηρα, τη Τζιά
πες μου ποιες τάχα σφράγισαν μισό αιώνα μνήμες.

θυμάμαι, θυμόμουν, θυμήθηκα (θυμηθεί) +Αιτιατική =
ερωτεύομαι, ερωτευόμουν, ερωτεύθηκα (ερωτευθεί)=
ξαγρυπνώ, ξαγρυπνούσα, ξαγρύπνησα(ξαγρυπνήσει)=
σφραγίζω, σφράγιζα, σφράγισα(σφραγίσει)=
η ευωδιά =
ορεινός –ή-ό< το όρος =
άλικος-η-ο=
ο αυλός =
η Ζάκυνθος της Ζακύνθου αλλά και της Ζάκυνθος

η Κίμωλος, της Κιμώλου αλλά και της Κίμωλος κ.τ.λ.

Ασκήσεις :

- 1) Να βρείτε στο χάρτη τα νησιά που αναφέρονται και να γράψετε λίγα λόγια για το καθένα.
- 2) Πώς λέγεται η πρωτεύουσα κάθε νησιού;
- 3) Τι σημαίνει “Απάνω Πόλη” και πώς αλλιώς αναφέρεται αυτό το σημείο των πόλεων;
- 4) Να γράψετε τα ουσιαστικά που αντιστοιχούν στους κατοίκους των νησιών: Κρήτη, Ρόδος, Σύρος, Κέρκυρα, Ζάκυνθος, Χίος.
- 5) Ποιο είναι το άλλο όνομα των Κυθήρων και της Τζιάς;
- 6) Να γράψετε τα υποκοριστικά της λέξης: το νησί, η νήσος.

Τα Κύθηρα

(Γ. Κατσαρός Δ. Μητροπάνος, Χριστιάνα)

Κάτσε στην πέτρα του γιαλού, βάλε το χέρι αντήλιο
πάρε μια χούφτα θάλασσα, πάρε μια χούφτα ήλιο
και πλύνε μου το πρόσωπο και πλύνε μου το πρόσωπο.
Τα Κύθηρα ποτέ δεν θα τα βρούμε το χάσαμε το πλοίο της γραμμής
στα κύματα του Αιγαίου θα χαθούμε, δυο κύματα που σβήσαμε κι εμείς.

Ασκήσεις :

1. Να βρείτε τα Κύθηρα στο χάρτη και να γράψετε 50-80 λέξεις για τη γεωγραφική τους θέση και την ιστορία τους.
2. Να γράψετε την Προστακτική (Διαρκείας και Στιγμιαία) των ρημάτων που αναφέρονται.

Θεσσαλονίκη

(Γ. Χατζηνάσιος Κ. Ντούμος Δ. Μητροπάνος)

Θεσσαλονίκη, Σαββατόβραδο κι Απρίλης και να μου δίνεις τον καημό μ’ απλοχεριά,
σε κάποια απόμερη γωνιά της Νέας Κρήνης με το τζουκ-μποξ να με γυρίζει στα παλιά
σ’ ένα ρεμπέτικο θα ρίξω τη ψυχή μου να ξεγελάσω το χαμένο τον καιρό
ήτανε κάποτε η Άνοιξη δική μου, ήμουν κάποτε Απρίλης σου εγώ.
Θεσσαλονίκη, κι απ’ το κάστρο το βραδάκι να σ’ αγναντεύω και να λιώνω σα κερί
δεκαοχτώ χρονώ τρελό παλικάράκι με το μεράκι σου να βγαίνω στη ζωή.

Ασκήσεις :

- 1) Να εντοπίσετε την πόλη στον χάρτη και να πείτε σε ποια ευρύτερη περιοχή ανήκει.
- 2) Να γράψετε 80-100 λέξεις για την πόλη και την ιστορία της (βλ. ομότιτλο άρθρο στην ιστοσελίδα του συλλόγου):
 - α) πού οφείλει το όνομά της;
 - β) σε ποια περιοχή της πόλης βρίσκεται το κάστρο;
 - γ) σε ποια χρονική περίοδο τοποθετείται η ακμή της;

δ)ποιος είναι ο πολιούχος και ποιο το έμβλημά της;
ε)ποιες οι κυριότερες εθνότητες που την κατοικούσαν στα τέλη του 1800 κι αρχές του 1900;
στ)πότε παραδόθηκε από τους Τούρκους στους Έλληνες;
ζ)γιατί την ονόμασαν «φτωχομάννα»;
η)ποια η σχέση της με τους ρεμπέτες και το ρεμπέτικο;
3)απλοχεριά, Σαββατόβραδο, ξεγελάσω: να βρείτε τα δύο συνθετικά.

Σημείωση:

Σημαντική μουσική πηγή για τα ρεμπέτικα τραγούδια που αναφέρονται στην πόλη ο δίσκος:
Η Θεσσαλονίκη στα ρεμπέτικα, της Λύρας

Χαλκίδα

(Τ. Γκρους -Η. Κατσούλης -Μ. Λιδάκης)

Χάνομαι χωρίς ελπίδα, μέρα-νύχτα στη Χαλκίδα
Στο δικό σου το «περίπου» και στα ρεύματα του Ευρίπου.

Η ψυχή μου θα σαλπάρει στα νερά τα σκοτεινά
Η παλίρροια θα με πάρει και δε θα με δεις ξανά.

Περπατώ στην παραλία, γίνομαι του κόσμου λεία
ναυαγός χωρίς σανίδα που κι απόψε δεν σε είδα.

Η ψυχή μου...

Ξέρω πως δεν έχω ελπίδα εδώ πέρα στη Χαλκίδα
οι τρελοί μείναμε λίγοι κι ο Σκαρίμπας έχει φύγει.

Η ψυχή μου...

Ασκήσεις :

1. Να εντοπίσετε την πόλη στον χάρτη και να βρείτε την Κύμη στην ίδια περιοχή
2. Ποια η σχέση της αρχαίας Κύμης με τη Νάπολη.
3. Ποιο είναι το ενδιαφέρον φυσικό φαινόμενο που παρατηρείται στην Χαλκίδα;
4. **Σκαρίμπας**: ποιος είναι, ποια η σχέση του με την πόλη.
5. **Παλίρροια, ναυαγός, σαλπάρω, ρεύμα**: να δώσετε την ερμηνεία των λέξεων και να κάνετε προτάσεις με κάθε μία από αυτές.
6. **παραλία**: να δώσετε όσο περισσότερα συνώνυμα θυμάστε

Αθήνα

(Μ. Χατζηδάκης-Γ. Βογιατζής)

Μ' άσπρα πουλιά και σύννεφα τον ουρανό θα ντύσω
και τ' όνομά σου αθάνατο στην πέτρα θα κεντήσω.

Στο περιβόλι του Μαγιού θα'ρθώ και θα διαλέξω
δάφνη, μυρτιά κι αμάραντο στεφάνι να σου πλέξω.
Αθήνα, χαρά της γης και της αυγής μικρό γαλάζιο κρίνο
κάποια βραδιά στην αμμουδιά κοχύλι σου θα γίνω.

Άσκηση :

Να γράψετε σε 80/120 λέξεις ό,τι γνωρίζετε για την Αθήνα σε ένα γράμμα προς κάποιο φίλο που θέλει να επισκεφθεί.

Πήραν τ' Ανάπλι

(Μ. Ελευθερίου -Γ. Μαρκόπουλος)

Πήραν τ' Ανάπλι πήραν το πήραν το Γαλαξείδι,
το κάστρο της Μονεμβασιάς, τον ανθισμένο δρόμο.

Κι όπου δρομάκι ερημιά κι όπου καημός αηδόνι
κι όπου εκκλησιά μια Παναγιά κι αγρύπνια το λυχνάρι.

Κι όπου'ναι αγαπητικά, φυτρώνει κυπαρίσσι
κι όπου'ναι εκείνος που πονά, μαλαματένια βρύση.

Πήραν τ' Ανάπλι

Λέξεις:

Ανάπλι= Ναύπλιο

παίρνω έπαιρνα, πήρα, [πάρει]=

το λυχνάρι=

Ασκήσεις

- 1)Να εντοπίσετε στο χάρτη το Ναύπλιο, το Γαλαξείδι και την Μονεμβασία.
- 2)Να σχηματίσετε προτάσεις με το επίρρημα: **όπου**.
- 3)Να εντοπίσετε τις επιδράσεις της ελληνικής δημοτικής ποίησης στους παραπάνω στίχους.

Το χρυσοπράσινο φύλλο (Κύπρος)

(Λ. Μαλένης- Μ. Θεοδωράκης)

Γη της λεμονιάς, της ελιάς
γη της αγκαλιάς, της χαράς
γη του πεύκου, του κυπαρισσιού
των παλικάριών και της αγάπης

χρυσοπράσινο φύλλο ριγμένο στο πέλαγος.

Γη του ξεραμένου λιβαδιού,
γη της πικραμένης Παναγιάς.
Γη του λίβα, τ' άδικου χαμού
τ' άγριου καιρού των ηφαιστειών
χρυσοπράσινο φύλλο ριγμένο στο πέλαγος.

Γη των κοριτσιών που γελούν,
γη των αγοριών που γλεντούν,
γη του μύρου , του χαιρετισμού,
Κύπρος της αγάπης και του ονείρου
χρυσοπράσινο φύλλο ριγμένο στο πέλαγος.

Λέξεις:

το παλικάρι=

η θάλασσα=

το πέλαγος και το πέλαγο=

ο ωκεανός=

ο λίβας=

το ηφαίστειο=

ο χαμός=

η αγκαλιά=

ο μύρος=

γλεντώ, γλεντούσα, γλέντησα,[γλεντήσει]=

Ασκήσεις:

1. σε ποια στροφή γίνεται αναφορά στην ιστορία της Κύπρου.
2. Να δείτε το κεφάλαιο *η γενική ως ετερόπλωτος προσδιορισμός* (σ. 38-39 του Συντακτικού της Νέας Ελληνικής του Ο.Ε.Δ.Β.) και να χαρακτηρίσετε τις γενικές που περιέχονται στο ποίημα.
3. Να μελετήσετε το κεφάλαιο: *Η Σύνθεση των λέξεων*, της Νεοελληνικής Γραμματικής (σ.σ.57-65) του Ο.Ε.Δ.Β και να σχηματίσετε σύνθετες λέξεις με τα παρακάτω συνθετικά: χρυσός + πράσινος, αγόρι + κορίτσι άδικο + χαμένος, λεμόνι + φύλλο.

Πολύ συχνά (κυρίως στα ρεμπέτικα τραγούδια) αιτία για την αναφορά σε τόπους είναι ένα πρόσωπο κι ιδιαίτερα μια γυναίκα.

Στην Καλαμπάκα

(Β.Τσιτσάνης- παίζει το ρεμπέτικο συγκρότημα Τομπουρλικά)

Στην Καλαμπάκα μια βραδιά θα πάω να γλεντήσω
γιατί με κάποια τρελή ξανθιά έχω σεβντά
θέλω να της μιλήσω

Πολλά τραγούδια θα σου πω, γιατί πολύ μ' αρέσεις
Καλαμπακιώτισα μικρή, τρελή ξανθιά, θέλω να με προσέξεις.

Στους βράχους στα Μετέωρα, τα δροσερά βραδάκια
Το ραντεβού θα δίνουμε, τρελή ξανθιά, θ' αλλάζουμε φιλάκια.

Ασκήσεις:

- 1) Να εντοπίσετε στο χάρτη τους τόπους που αναφέρονται στο τραγούδι.
- 2) Να εντοπίσετε τις ξένες λέξεις που περιλαμβάνονται στους στίχους.

Φραγκοσυριανή (Μ.Βαμβακάρης)

Μια φούντωση, μια φλόγα έχω μέσα στην καρδιά
(λες) και μάγια μου'χεις κάνει Φραγκοσυριανή γλυκιά.
Θα'ρθω να σε ανταμώσω πάλι στην ακρογιαλιά
θα ήθελα να με χορτάσεις όλο χάδια και φιλιά.
Θα σε πάρω να γυρίσω Φοίνικα, Παρακοπή
Γαλησσά και Ντελλαγκράτσα
και ας μου'ρθει συγκοπή.
Στο Πατέρι, στο Νιχώρι, κάτω στην Αληθινή
και στο Πισκοπιό ρομάντζα, γλυκιά μου Φραγκοσυριανή

Ασκήσεις:

- 1) Να εξηγήσετε τον τίτλο του τραγουδιού.
- 2) Να βρείτε τη σημασία των ρημάτων: γυρίζω, χορταίνω.

Στην Ανδραβίδα (Ν. Ξυδάκης-Θ. Γκόνης)

Στην Ανδραβίδα εγώ τις είδα να τραγουδούν με μια φωνή
για ένα ναύτη απ' την Κυλλήνη, για ένα ναύτη πειρατή.

Στην Καλαμάτα ένα βράδυ που περπατούσαμε μαζί
μου έδειξε η μια το χάδι που έκλεψαν του πειρατή.

Ήτανε μαύρο σα σκοτάδι μα είχε κι ένα φως βαθύ
ήταν ψηλό σαν το πηγάδι που ανοίγουν οι ωκεανοί.

Στην Καλαμάτα ένα βράδυ στου κάστρου πάνω την κορφή
μου έμαθες εσύ το χάδι μου έμαθες και το φιλί.

Ασκήσεις:

- 1) Να εντοπίσετε στο χάρτη τους τόπους που αναφέρονται στο τραγούδι.
 - 2) να κλιθούν μαζί: βαθύς ωκεανός, βαθύ φως
 - 3) ποια εποχή αναδύεται από τους στίχους;
 - 4) να διαβάσετε το βιβλίο του Α. Τερζάκη «η πριγκηπέσα Ιζαμπώ».
- Να ακούσετε και το τραγούδι «Ιζαμπώ» του Ν. Ξυδάκη από τον ίδιο δίσκο.

Ως συμπλήρωση των παραπάνω σημειώνονται τα εξής:

1. για την αυτενέργεια των μαθητών που θα οδηγήσει και στη δημιουργία αρχαιακού οπτικού υλικού δόθηκε εφέτος η άσκηση: Φωτογραφίστε ιστορικούς αρχαιολογικούς τόπους και τοπία της Ελλάδας. Στη θέση της διευκρινιστικής σημείωσης διατυπώστε μια ερώτηση, δίνοντας τα βασικότερα χαρακτηριστικά του τόπου, ώστε να τον αναγνωρίσει κάποιος κοιτάζοντας την φωτογραφία.

2. Διαβάστε και προετοιμάστε για παρουσίαση, κατά ομάδες, κάποιον από τους τόμους της σειράς: *Μια πόλη στη λογοτεχνία*, των εκδόσεων Μεταίχμιο.

Γιάννης Ζηκούδης
Queens College
Νέα Υόρκη, Η.Π.Α
E-mail yanukos@hotmail.com

Η διδασκαλία της νέας ελληνικής λογοτεχνίας σε ομογενείς της Νέας Υόρκης

Αν και το μεγαλύτερο κομμάτι της δουλειάς μου στο Queens College του Πανεπιστημίου της Πόλης της Νέας Υόρκης αφορά την διδασκαλία της γλώσσας, προτίμησα να αφιερώσω αυτήν εδώ την εισήγηση στη **διδασκαλία της λογοτεχνίας**, παραθέτοντας κάποιες παρατηρήσεις μου βασισμένες στην εμπειρία που αποκόμισα διδάσκοντας Νέα Ελληνική Λογοτεχνία σε ομογενείς φοιτητές της Νέας Υόρκης.

Ένας λόγος που με οδήγησε σε αυτή την απόφαση ήταν ο φόβος ότι οι περισσότερες εισηγήσεις θα αφορούσαν αποκλειστικά τη διδασκαλία της γλώσσας και θα μπορούσαν έτσι να υπάρξουν πολλές αλληλο-καλύψεις συναδέρφων και βαρετές επαναλήψεις.

Ένας δεύτερος και πιο ουσιαστικός λόγος ήταν η πεποίθησή μου ότι η εξοικείωση με λογοτεχνικά κείμενα έχει να προσφέρει πλείστα όσα **πλεονεκτήματα** στην εκμάθηση και εμπέδωση μιας γλώσσας που από μόνα τους τα αμιγώς γλωσσικά μαθήματα με τη συνήθη έμφαση σε θέματα γραμματικής και σύνταξης δεν θα μπορούσαν να επιτύχουν. Σε αυτά τα πλεονεκτήματα ως πιο σημαντικό ενδεικτικά αναφέρω την έκθεση του φοιτητή σε μεγαλύτερη ποικιλία κειμενικών περιβαλλόντων. Πέρα από τον τετριμμένο διάλογο και τις επιστολές των εγχειριδίων γλωσσικής διδασκαλίας, ο φοιτητής μέσα από τις αναγνώσεις λογοτεχνίας έρχεται σε επαφή με περιγραφές αντικειμένων, εσωτερικών και εξωτερικών χώρων, της φύσης, κοινωνικών εκδηλώσεων και συμπεριφορών, ανθρώπινων δραστηριοτήτων, περιγραφές καταστάσεων και ψυχολογικών αντιδράσεων κλπ.

Κύριος στόχος είναι η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης του φοιτητή στην κατανόηση της γλώσσας-στόχου καθώς καλείται να ανταποκριθεί σε μεγαλύτερο φάσμα προκλήσεων: την ανάγκη για ενεργή επέμβαση στο κείμενο με επιλογές και ταξινόμηση δεδομένων σε ουσιαστικά και επουσιώδη, την προσήλωση της προσοχής σε λεπτομέρειες, την ενεργοποίηση της μνήμης, την ενεργοποίηση της φαντασίας, την ανάπτυξη της συναισθηματικής συμμετοχής, την παραγωγή γραπτού λόγου με κέντρο αναφοράς συγκεκριμένα αναγνώσματα, την αξιοποίηση σε γραπτό λόγο σειράς λογοτεχνικών όρων κλπ.

Προβλήματα στη διδασκαλία της λογοτεχνίας σε ομογενείς μπορούν να απαριθμηθούν πολλά. Πέρα από την αντικειμενική δυσκολία κατανόησης λόγω περιορισμένης γλωσσικής ικανότητας, πιο σημαντικό πρόβλημα διαπίστωσα ότι είναι τα **κενά σε εξω-κειμενική πληροφόρηση**: η ιστορία, το οικονομικό, πολιτικό και κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο γράφηκαν τα κείμενα, αλλά και τα λογοτεχνικά ρεύματα που επικράτησαν σε διάφορες εποχές. Αυτά τα κενά χρειάστηκε να καλύψω μέσα από τα έργα που επέλεξα για μελέτη.

Είχα την άνεση να διαθέτω ελευθερία κινήσεων αναφορικά με τις επιλογές που θα έκανα, με τους εξής εύλογους περιορισμούς: 1) να είναι έργα εύκολα στην ανάγνωση-κατανόηση, και 2) να έχουν ένα κεντρικό θέμα που να δένει το όλο σε μια ενότητα. Πρέπει, βέβαια, να τονίσω ότι η εκπαιδευτική τακτική δεν είναι στην απόλυτη δικαιοδοσία του κάθε διδάσκοντα και βεβαιότατα υπακούει σε συγκεκριμένους κανόνες και εκπαιδευτικές πολιτικές του ιδρύματος στο οποίο διδάσκουμε. Τόσο για την εισαγωγή κάποιου μαθήματος-αντικειμένου όσο και για τον τρόπο διδασκαλίας και τους στόχους του μαθήματος υπάρχουν σαφέστατες οδηγίες που πρέπει να τηρούνται πιστά. Στη συγκεκριμένη περίπτωση σκοπός των μαθημάτων αυτών ήταν να γίνει μια **εισαγωγή των φοιτητών στην ΝΕΛ**. Ακολούθως προσφέρονται πιο ειδικευμένα μαθήματα-

σεμινάρια που καλύπτουν είτε περιόδους της Ιστορίας της ΝΕΛ, είτε έχουν ξανά θεματική προσέγγιση.

Μια σειρά μαθημάτων που προσέφερα είχε κεντρικό θέμα τον **διάλογο** που ανέπτυξαν πολλοί έλληνες λογοτέχνες του 20ου αιώνα **με την ιστορία**, σύγχρονη, πρόσφατη ή απώτερη. Στόχος μας ήταν η **διερεύνηση αναφορών σε ιστορικά γεγονότα ή πρόσωπα του παρελθόντος που χρησίμευσαν ως σύμβολα, αλληγορίες, παραλληλίες, ή προβολές σε άλλο χώρο και χρόνο ώστε να αποτελέσουν όργανο ερμηνείας του παρόντος και σχολιασμό της ανθρώπινης φύσης και εμπειρίας.**

Πρώτος και καλύτερος προσέφερε υλικό για την μελέτη μας ο **Καβάφης**, ο οποίος ανήγαγε τη συγκεκριμένη τεχνοτροπία σε προσωπικό ποιητικό ιδίωμα και αναγνωρίσιμη καλλιτεχνική манιέρα. Προσεγγίσαμε τα ποιήματα του Καβάφη «**Αλεξανδρινοί Βασιλείς**», «**Καισαρίων**», «**Απολείπειν ο θεός Αντώνιον**», «**Αριστόβουλος**», «**Δαρείος**».

Ο ΚΠΚ έχει από τους ποιητές το προνόμιο να είναι σχετικά εύκολος στην ανάγνωση. Παρέχει επίσης το κατεξοχήν υπόδειγμα ποιητικής εκμετάλλευσης του παρελθόντος για φιλοσοφική θεώρηση του ανθρώπου μέσα σε ένα ιστορικοκοινωνικό γίνεσθαι.

Τα τρία πρώτα ποιήματα διαβάστηκαν σαν τριλογία και βοήθησαν να αναδειχτούν πολλά από τα κεντρικά θέματα και τεχνικές της ποίησης του ΚΠΚ (π.χ. Δραματοποίηση ιστορικών στιγμών, το άτομο ως θύμα των κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών, η χρήση της ιστορίας ως εργαλείου για την ερμηνεία του παρόντος).

Έδωσαν επίσης την ευκαιρία να γίνει εκτεταμένη αναφορά στην Ελληνιστική εποχή που και ελκύει το ενδιαφέρον του ποιητή, να καταδειχτεί η εξαιρετικά μεγάλη της σημασία ως μεταβατικής περιόδου που χαρακτηρίστηκε από μεγάλες αλλαγές στην πολιτική, οικονομία, την κοινωνία και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων, και να διαπιστωθούν τα κοινά σημεία και οι παραλληλίες της όχι μόνο με την εποχή του ΚΠΚ, αλλά και με την κοινωνία της σημερινής Νέας Υόρκης (Ελληνική Διασπορά, Μετανάστευση, Δημιουργία Μητροπόλεων με έντονο το Ελληνικό στοιχείο, Αλεξάνδρεια σαν άλλη Νέα Υόρκη – χωνευτήρι λαών και πολιτισμών, Συγκεντρωτισμός στην πολιτική εξουσία και ιμπεριαλιστικές τακτικές, Χρήση μνημειώδους αρχιτεκτονικής στην υπηρεσία πολιτικών σκοπιμοτήτων, Ομοιότητες ανάμεσα στην έννοια της ελληνιστικής «οικουμενικότητας» με την σημερινή Παγκοσμιοποίηση). Η διαπίστωση αρκετών κοινών σημείων ανάμεσα στην κοινωνία που περιγράφουν τα ποιήματα του ΚΠΚ και αυτή των Νεοϋορκέζων φοιτητών και η δημιουργία (ψευδ-)αίσθησης οικειότητας συνέβαλαν σημαντικά στην κατάρριψη πολλών από τις προκαταλήψεις και τις αντιστάσεις των φοιτητών απέναντι σε μια ‘ξένη’ γλώσσα, λογοτεχνία και ζωή, με τρόπο που προοδευτικά οδήγησε σε ανάπτυξη του ενδιαφέροντος και της μελέτης.

Ο Καισαρίων οδήγησε στη συζήτηση του φαινομένου της τέχνης, των αιτίων εμφάνισής της και του ιδιαίτερου ρόλου του καλλιτέχνη ως δημιουργού (η ρομαντική ιδέα του ποιητή δημιουργού).

Ο Δαρείος έδωσε την ευκαιρία να συζητηθούν ο ρόλος της ποίησης και του ποιητή σε καιρό πολέμου, η εξάρτηση της τέχνης από εξουσιαστικά σχήματα και η κρίση συνείδησης πολλών καλλιτεχνών για τους συμβιβασμούς στους οποίους εξαναγκάζονται.

Η «**Ιστορία ενός αιχμαλώτου**» του Στρατή Δούκα έδωσε την ευκαιρία να συζητηθούν: ο Α παγκόσμιος πόλεμος, η ελληνική στάση, η μικρασιατική εκστρατεία και καταστροφή του 1922, οι επιπτώσεις στον ελληνισμό μέσα και έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους. Μετά από μια συντομότατη εισαγωγή αρχίσαμε την ανάγνωση-εμβάθυνση στο κείμενο ώστε οι πληροφορίες για το ιστορικο-κοινωνικό περιβάλλον να βγαίνουν μέσα από το έργο-μαρτυρία.

Ο ΣΔ ήταν επίσης εύκολος στην κατανόηση και έδωσε αφορμή για συζητήσεις πάνω στην εμπειρία της ήττας, την αγριότητα του πολέμου, την απόγνωση των θυμάτων, τον ευτελισμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και τον αγώνα για επιβίωση. Πέρα από τις αφηγηματικές τεχνικές, πιο ενδιαφέρουσα αποδείχθηκε η συζήτηση για τα νέα δεδομένα για το Ελληνικό κράτος μετά την συρρίκνωση του ελληνισμού, την ανταλλαγή πληθυσμών, την προσφυγιά, τον ξενιτεμό, την

προσπάθεια ανόρθωσης της οικονομίας και τον επαναπροσδιορισμό των εθνικών στόχων μετά την κατάρρευση της Μεγάλης Ιδέας και τα αλυτρωτικά κινήματα.

Ο Β παγκόσμιος πόλεμος και η κατοχή προσεγγίστηκαν μέσα από το εξαιρετικά συγκινητικό, ατμοσφαιρικό και αποκαλυπτικό -αδικαιολόγητα παραγνωρισμένο σήμερα- βιβλίο της Αιλίκας Νάκου «**Η κόλαση των παιδιών**». Το απλό στο λόγο, τη σύλληψη και τους καλλιτεχνικούς στόχους βιβλίο αυτό με τις σπαραχτικές λεπτομέρειες για τις επιπτώσεις του πολέμου στην ψυχολογία των ηττημένων, την πείνα και την εξαθλίωση των παιδιών, αλλά και των ενηλίκων, στην περιοχή των Αθηνών στάθηκε κινητήριο μοχλός για την ευαισθητοποίηση της διεθνούς κοινής γνώμης για τα θύματα του ναζισμού στην Ελλάδα και την διανομή γάλακτος μέσω του Ερυθρού Σταυρού. Περιττό να σημειώσω ότι η επίδραση που έχει στον αναγνώστη είναι ακόμη και σήμερα μεγάλη.

Συμπληρωματική εικόνα για το 1940-44, έδωσαν του Σεφέρη «**Τελευταίος Σταθμός**» και τα τρία πρώτα Αναγνώσματα από το «**Άξιον Εστί**» του Οδυσσέα Ελύτη. Οι πληροφορίες και οι μαρτυρίες για την εποχή, που είναι πολλές και αξιόλογες για την πληροφόρηση κάποιου, κατά πολύ υπερέβαλαν στην εκτίμηση των μαθητών έναντι οποιωνδήποτε αισθητικών παρατηρήσεων. Το ίδιο ισχύει και για τον Γιώργο Ιωάννου, που από το βιβλίο του «**Σαρκοφάγος**» διαβάσαμε τα κείμενα «**Η σειρήνα**», «**Το γάλα**», «**Το πεντακοσάρι**». Το χιούμορ του ΓΙ εκτιμήθηκε ιδιαίτερα, αν και η τεχνική του ελεύθερου συνειρμού μάλλον στάθηκε τροχοπέδη στην κατανόηση, όπως και η έλλειψη κεντρικού θέματος, πρωταγωνιστή και πλοκής. Καλύτερη τύχη είχε το «**Τα κεφάλια**» από την ίδια συλλογή με την σύντομη αλλά εξαιρετικά πετυχημένη απόδοση της εποχής του εμφυλίου μέσα από ένα απλό αλλά καίριο συμβολισμό.

Ακολούθησε βέβαια ένας σύντομος απολογισμός της Αντίστασης, του εμφυλίου και της ήττας της αριστεράς. Ο παρεμβατισμός ξένων δυνάμεων, τα οράματα της αριστεράς, ο διχασμός, τα λάθη, η διχόνοια μέχρι τα τέλη του 20ου αιώνα θίχτηκαν επίσης, με κάθε δυνατή προφύλαξη βέβαια γιατί τραύματα από την εποχή είναι ακόμη νωπά.

Ο Γιώργος Σεφέρης με τα «**Ο τόπος μας είναι κλειστός**», «**Ξύπνησα με το μαρμάρινο τούτο κεφάλι στα χέρια**», «**Γυμνοπαιδιές: Β' Μυκήνες**», «**Με τον τρόπο του ΓΣ**», και «**Πάνω σ' ένα ξένο στίχο**», έδωσε την ευκαιρία να συζητηθούν πολύ ουσιαστικά θέματα όπως η σχέση του νέου ελληνισμού με την ιστορία, το βάρος της παράδοσης, η δέσμευση του ΝΕ από το παρελθόν, εθνικιστική ιδεολογία εισαγόμενη και εγχώρια, προβλήματα ταυτότητας, τα οποία είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον θέμα για τους αμερικανούς φοιτητές οι οποίοι αισθάνονται τακτικά δεσμευμένοι ανάμεσα σε δύο -αν όχι περισσότερες- ανταγωνιστικά δρώσες εθνικές ταυτότητες. Τέθηκαν και έγινε προσπάθεια να διερευνηθούν τα εξής ερωτήματα:

- Ποιοι είναι οι σύγχρονοι Έλληνες;
- ποια τα οράματά τους και οι στόχοι τους;
- Μπορούν να προχωρήσουν ελεύθεροι προς ένα καλύτερο μέλλον για αυτούς και τα παιδιά τους;
- ποιες οι υποχρεώσεις τους και προς ποιους;
- πως μπορεί να αφομοιωθεί δημιουργικά η παράδοση χωρίς αγκυλώσεις στο παρελθόν;
- τι σημαίνει η αμφιλεγόμενη έννοια της 'συνέχειας του έθνους';
- πόσο συμβιβάζονται αρχαιοελληνική ιστορία και βυζαντινή παράδοση;
- τι επιπτώσεις είχε η ανάγκη αυτοπροσδιορισμού των νέων Ελλήνων μέσα από παλιότερα σχήματα σε χώρους όπως η επιλογή επίσημης γλώσσας για το νέο κράτος (βλ. Καθαρεύουσα και δημοτική), η διαμόρφωση της επίσημης κρατικής εκπαίδευσης (κλασσική παιδεία και τεχνολογίες) αλλά και η πολιτική (αμχανία στην διαμόρφωση ενιαίας εθνικής στάσης σε θέματα εξωτερικής πολιτικής όπως το μακεδονικό και το Κυπριακό);

Ο προβληματισμός του Σεφέρη βρήκε απάντηση σε κάποια από τα κείμενα του Ιωάννου, όπως από τη «**Σαρκοφάγο**», «**Η σαρκοφάγος**» και από το «**Για ένα φιλότιμο**»: «**Στα καμένα**» και

«Ο μπάτης». Στα κείμενα αυτά έργα τέχνης από την αρχαία Ελλάδα και από το βυζάντιο επιλέγονται σαν σύμβολα για να αποδώσουν την σχέση των νέων ελλήνων με τους αρχαίους: άλλοτε ταύτιση κι άλλοτε διαφοροποίηση, σημείο κριτικής της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας για την άβολη συνοίκηση με τους αρχαίους, απόδειξη κρατικής αδιαφορίας, πράξεις ασύνειδης αναβίωσης του παρελθόντος από τον αγράμματο λαό (πβ. Ηλ. Βενέζη «Γαλήνη» και Κ. Πολίτη «Ερόϊκα» και «Στου Χατζηφράγκου»), πνοή αναζωογονητική στο «νεκρό παρελθόν» από τη δημιουργική φαντασία του λογοτέχνη.

Χωρίς να αποτελούν αφοριστική απάντηση στον παραπάνω προβληματισμό τα κείμενα αυτά δίνουν κάποιες απαντήσεις, κάπως πιο αισιόδοξες από αυτές του Σεφέρη, κι αφήνουν το δρόμο ανοιχτό

για γόνιμο προβληματισμό και επανατοποθετήσεις πάνω στο θέμα.

Με αφορμή το διάλογο για τη λογοτεχνία που αναπτύχθηκε στις Φρυκτωρίες, κατέγραψα στο παρελθόν κάποιες **τεχνικές λεπτομέρειες** αναφορικά με τη διδασκαλία της ΝΕΛ, τις οποίες παραθέτω κι εδώ.

Ζητήματα αισθητικής φύσης, όπως ο ιδιαίτερος ρυθμός, το ύφος κλπ μάλλον χάνονται ή - ακριβέστερα- παίρνουν δευτερεύοντα χαρακτήρα στην απόπειρα προσέγγισης ενός κειμένου που προέρχεται από ένα περιβάλλον μάλλον "ανοίκειο" λόγω χρονικής, αλλά κυρίως πολιτισμικής απόστασης. Είναι πιθανόν πως οι αμερικανοί φοιτητές δεν είναι τόσο εξοικειωμένοι με την αισθητική προσέγγιση της λογοτεχνίας όσο τα παιδιά στην Ελλάδα που από μικρά ασκούνται σε αναγνώσεις της λογοτεχνίας και φτάνουν σε αξιόλογα επίπεδα αισθητικής εκτίμησης ενός κειμένου. Η ποίηση διαχρονικά έχει σταθεί πιο προσφιλή στην Ελλάδα σαν είδος από τον πεζό λόγο. Στην Αμερική συμβαίνει το αντίθετο. Είναι κατά κανόνα αναγνώστες πεζού λόγου και περισσότερο ενήμεροι για τις συμβάσεις της αφηγηματολογίας.

Αναγκαστικά λοιπόν κανείς πρέπει να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις, δεξιότητες και ενδιαφέροντα του κοινού του. Στηρίζεσαι πάνω σε αυτά που καταλαβαίνουν και εκτιμούν, όπως η πλοκή και οι χαρακτήρες ενός έργου, οι συμβολισμοί που χρησιμοποιούνται, τα θέματα/μοτίβα και οι προβληματισμοί που αναπτύσσονται κλπ, και σταδιακά χτίζεις πάνω σ' αυτές τις βάσεις. Με καθοδηγητικές ερωτήσεις προσανατολίζεις το μαθητή και τον βοηθάς από μόνος του να ανακαλύψει τρόπους για να εκτιμήσει την δομή, την φωνή του αφηγητή, την οπτική γωνία, το λογοτεχνικό ρεύμα/κίνημα που εκπροσωπούν, την μεταφορά και γενικά τους ποιητικούς τρόπους που μετέρχονται οι συγγραφείς για να υπηρετήσουν ένα καλλιτεχνικό σκοπό.

Η από καθέδρας αφοριστική διδασκαλία με μετάδοση πλήθους πληροφοριών χωρίς συμμετοχική διαδικασία των φοιτητών, δεν αποδίδει και όποια πληροφορία παρέχεται κατά τέτοιο τρόπο, χάνεται. Η παραπομπή σε βιβλιογραφία είναι κι αυτή σχετικά εξίσου ασύμφορη από άποψη εκπαιδευτική, γιατί μπορεί να διαβαστεί ή να αγνοηθεί παντελώς από τους φοιτητές. Γι' αυτό, η τυπική μέθοδος που ακολουθείται από τη σχολή είναι οι φοιτητές να γράφουν τακτικά εργασίες των 3.000-4.000 λέξεων όπου καλούνται να αναζητήσουν στα έργα που διαβάζουν μοτίβα, θέματα, τεχνικές κλπ που έχουν συζητηθεί στην τάξη και μπορούν να εντοπίσουν μόνοι τους ή και με βοήθεια βιβλιογραφίας. Έτσι ασκούνται στο να μπορούν να εντοπίζουν τέτοια σημεία από μόνοι τους και να γίνονται πιο συνειδητοί αναγνώστες.

Κατά κανόνα η τακτική που ακολουθώ είναι να συγκεντρώνω τις παρατηρήσεις των φοιτητών και τα σημεία που πιστεύω ότι πρέπει να τονίσω κάθε φορά στον πίνακα σε ένα εύληπτο αφαιρετικό σχήμα.. Κάνω διάκριση σε **θέματα, τεχνικές και επιδιωκόμενο αισθητικό αποτέλεσμα**. Στα πρώτα κατατάσσονται μοτίβα, λάϊτμοτιβ κλπ. Στα δεύτερα οι συγκεκριμένες επιλογές του συγγραφέα σε γλώσσα, λεξιλόγιο, ύφος, σχήματα λόγου, οπτική γωνία κλπ. Επειδή τα ελληνικά που χρησιμοποιούνται είναι αρκετά προχωρημένα συχνά παραθέτω και τα αγγλικά αντίστοιχα ή αρκετές διευκρινίσεις στην αγγλική ώστε να γίνουν κατανοητά και να εντυπωθούν στους φοιτητές εκφράσεις όπως «δραματοποίηση ιστορικών στιγμών», «εντύπωση αληθοφάνειας», «ασάφειες και ασυνέχειες στο λόγο», «κατακερματισμένος λόγος», «συμβολική αναπαράσταση της

πραγματικότητας», «λειτουργία του συνειρμού» κλπ. Ακολουθώς οι φοιτητές καλούνται να αναπαράγουν τμήμα από το νεοεισαχθέν λεξιλόγιο σε ασκήσεις με περιεχόμενο: α) συγκρίσεις κειμένων, β) αναγνώριση κάποιων από τις τεχνικές που παρουσιάστηκαν στην τάξη ως θεωρία σε μη διδαγμένο κείμενο, γ) αξιολόγηση του καλλιτεχνικού αποτελέσματος συγκεκριμένων επιλογών σε κάποια από τα κείμενα.

Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται μέσα από αυτές τις εργασίες, ένα γραπτό διαγώνισμα στα μέσα του εξαμήνου, προφορικές παρουσιάσεις εργασιών στην τάξη και ανοικτές συζητήσεις, και τελικές γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

Ελπίζω πως η επιλογή των κειμένων που προανέφερα και η σε αδρές γραμμές περιγραφή του μαθήματος που έγινε να δίνουν μια εικόνα των στόχων της διδασκαλίας της Ελληνικής Γλώσσας στα καθ' ημάς. Η λογοτεχνία δεν διδάχτηκε (σε ό,τι με αφορά) σαν αυτοσκοπός, αλλά σαν **συνοδευτικό εργαλείο για την προσέγγιση της ελληνικής κουλτούρας**. Μου φάνηκε πως έτσι ανταποκρίθηκα με τον καλύτερο τρόπο σε γενικότερο αίτημα των φοιτητών μου.

Παρέχω ενδεικτικά κάποια από τα θέματα γραπτών εξετάσεων:

Queens College, Department of European Languages and Literatures

MODERN GREEK LITERATURE II

1. Εντοπίστε τα κοινά σημεία από άποψη θεμάτων και τεχνικής ανάμεσα στην Ιστορία ενός αιχμαλώτου του Σ. Δούκα και τα διηγήματα της Λ. Νάκου από την Κόλαση των Παιδιών.

2. Ποιες διαφορές διαπιστώνετε στον τρόπο που χειρίστηκαν κοινά θέματα η Λ. Νάκου στην «Κόλαση των Παιδιών» και ο Γ. Ιωάννου στα διηγήματα της Κατοχής και πού πιστεύεται ότι αυτές;

3. Ποια βασικά θέματα και τεχνικές της ποίησης του Γ. Σεφέρη αναγνωρίζετε στο παρακάτω ποίημα:

Ξύπνησα με το μαρμάρινο τούτο κεφάλι στα χέρια
που μου εξαντλεί τους αγκώνες και δεν ξέρω πού να
τ' ακουμπήσω.
Έπεφτε στο όνειρο καθώς έβγαινα από το όνειρο
έτσι ενώθηκε η ζωή μας και θα είναι πολύ δύσκολο να
ξαναχωρίσει.
Κοιτάζω τα μάτια· μήτε ανοιχτά μήτε κλειστά
μιλώ στο στόμα που όλο γυρεύει να μιλήσει
κρατώ τα μάγουλα που ξεπέρασαν το δέρμα.
Δεν έχω άλλη δύναμη·
τα χέρια μου χάνονται και με πλησιάζουν
ακρωτηριασμένα.

4. Τι συμβολίζει ο Αντώνιος σαν βασικός πρωταγωνιστής στο ποίημα 'Απολείπειν ο θεός Αντώνιον' του Κ.Π. Καβάφη;

Σαν έξαφνα, ώρα μεσάνυχτα', ακουσθεί
αόρατος θίασος να περνά (...)

Σαν έτοιμος από καιρό, σα θαρραλέος, αποχαιρέτα την, την Αλεξάνδρεια που φεύγει.

5. Ποια στάση απέναντι απέναντι στον πόλεμο και τον «εχθρό» υιοθετούν στο έργο τους Ιστορία ενός αιχμαλώτου και Κόλαση των Παιδιών οι Σ. Δούκας και Λ. Νάκου αντιστοίχως. Υποστηρίξτε τη θέση σας με αναφορές στα κείμενα.

6. Σε ποιο μεγάλο πρόβλημα του σύγχρονου ελληνισμού αναφέρεται ο Γ. Σεφέρης στο παρακάτω ποίημα και με ποιους ποιητικούς τρόπους; Περιγράψτε τους λόγους που οδήγησαν στην εμφάνιση αυτού του προβλήματος και τις διαστάσεις που έλαβε μέσα από παραδείγματα της ελληνικής ιστορίας του 19ου και 20ου αιώνα.

Ξύπνησα με το μαρμάρινο τούτο κεφάλι στα χέρια (...)
τα χέρια μου χάνονται και με πλησιάζουν ακρωτηριασμένα.

7. Αναφέρετε σε ποια από τα διηγήματα του Γ. Ιωάννου που διαβάσατε ο συγγραφέας δίνει κεντρικό ρόλο σε έργα τέχνης από την αρχαία ή τη βυζαντινή ιστορία. Ποια σημασία αποδίδει σε αυτά ο συγγραφέας και ποιο καλλιτεχνικό στόχο εξυπηρετούν;

Κασκαντήρη Ευανθία
Πανεπιστήμιο Γάνδης
Γάνδη, Βέλγιο
E-mail evikas@scarlet.be

Η λογοτεχνία ως εργαλείο για τη διδασκαλία της Νέας Ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού

Η διδακτική προσέγγιση που παρουσιάζεται, αφορά στη χρήση της λογοτεχνίας ως μέρος της διδασκαλίας της Νέας ελληνικής γλώσσας και ως εργαλείο για την εξοικείωση με την ελληνική κουλτούρα. Απευθύνεται σε αλλόγλωσσους αναγνώστες μέσου και προχωρημένου επιπέδου.

Η χρήση της λογοτεχνίας παρέχει στον αλλόγλωσσο αναγνώστη τη δυνατότητα επικοινωνίας με έναν κόσμο ενός άλλου πολιτισμού. Πρωταρχικός μας στόχος είναι η κατανόηση και η παραγωγή γραπτού και προφορικού λόγου. Με την ανάγνωση λογοτεχνικών έργων καλλιεργούνται και οι τέσσερις γλωσσικές επικοινωνιακές δεξιότητες του αναγνώστη. Εμπλουτίζεται και διευρύνεται ο γλωσσικός του κώδικας. Ο φοιτητής εξοικειώνεται με το λογοτεχνικό ύφος.

Παράλληλα, η χρήση λογοτεχνικών έργων ως διδακτικό υλικό φέρνει τον αλλόγλωσσο σε επαφή με πτυχές του νεοελληνικού πολιτισμού. Τον εξοικειώνει με το πολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο αναφέρεται το λογοτεχνικό έργο και τον καθιστά ικανό να αναζητάει και να διαπραγματεύεται νοήματα.

Συνοπτικά η διδακτική πορεία που ακολουθείται, περιλαμβάνει τρία διαδοχικά στάδια. Το πρώτο αφορά στη σύνταξη καταλόγων με λογοτεχνικά έργα: διηγήματα για τους φοιτητές μέσου επιπέδου και μυθιστορήματα για τους προχωρημένους. Το δεύτερο έχει να κάνει με βοήθεια των φοιτητών στην ανάγνωση και κατανόηση των επιλεγμένων έργων και το τρίτο είναι συναφές με τη σύνταξη γραπτής εργασίας.

Ας περιγράψουμε πιο συγκεκριμένα τη διδακτική διαδικασία. Η διδασκαλία έχει ατομικό χαρακτήρα αφού κάθε φοιτητής καλείται να επιλέξει διαφορετικό μυθιστόρημα ή διήγημα. Βασικό μου μέλημα αποτελεί η σωστή επιλογή λογοτεχνικών έργων. Θα πρέπει τα έργα αυτά να είναι πρόσφορα για γλωσσική εξάσκηση και να προκαλούν το ενδιαφέρον του αναγνώστη. Προτείνω σύγχρονα λογοτεχνικά έργα δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο παρόν· επιλέγω μια λογοτεχνία που μιλάει για το σύγχρονο κόσμο και που αγγίζει τον αναγνώστη αφού αναφέρεται σε δικούς του προβληματισμούς, σε δικά του ερωτήματα και εμπειρίες. Κατ' αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται ένας ουσιαστικός στόχος: η παρακίνηση του ενδιαφέροντος των φοιτητών για τη σύγχρονη Ελληνική πραγματικότητα.

Αρχικά συντάσσονται εκτενείς κατάλογοι που περιλαμβάνουν σύντομες περιλήψεις 70 περίπου μυθιστορημάτων και 20 συλλογών διηγημάτων. Ο κάθε κατάλογος περιέχει μια μεγάλη ποικιλία διαφορετικών λογοτεχνικών ειδών, θεμάτων και πολιτισμικών παραδόσεων επιδιώκοντας τη γνωριμία με διαφορετικές όψεις του Ελληνικού πολιτισμού. Οι κατάλογοι αυτοί διανέμονται και οι φοιτητές αποκτούν μια επαφή με το εύρος των προτεινόμενων έργων καθώς και μια πρώτη γνωριμία με το καθένα ξεχωριστά. Στη συνέχεια καλούνται να επιλέξουν ελεύθερα διαφορετικά θέματα από διάφορα λογοτεχνικά είδη. Με αυτό τον τρόπο κινητοποιείται το ενδιαφέρον και η ενεργή συμμετοχή τους.

Η επιλογή γίνεται υπό την επίβλεψή μου, και λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι παράμετροι:

1. το ενδιαφέρον του ίδιου του φοιτητή για συγκεκριμένο θέμα (π.χ. Μικρασιατική καταστροφή, β' Παγκόσμιος Πόλεμος, η εξέγερση του Πολυτεχνείου,...)
2. η κάλυψη ειδικών αναγκών (π.χ. μια φοιτήτρια ήθελε να εμπλουτίσει αισθητά το λεξιλόγιό της για την καθημερινή της επικοινωνία στην Ελλάδα)

3. τέλος, ο βαθμός γλωσσικής δυσκολίας σε σχέση με το επίπεδο γλωσσομάθειας του φοιτητή. Υπάρχει διαβαθμισμένη δυσκολία κειμένων με λογοτεχνικά έργα υψηλότερων απαιτήσεων που απευθύνονται π.χ. στους φοιτητές που έχουν παρακολουθήσει στην Ελλάδα ένα έτος των σπουδών τους στο πλαίσιο του προγράμματος Έρασμος.

Στη συνέχεια ακολουθεί προσωπική παρακολούθηση των φοιτητών στην ανάγνωση και κατανόηση του λογοτεχνικού έργου: γλωσσική εξομάλυνση, εξήγηση λεξιλογίου και εκφράσεων, γλωσσικών ιδιωμάτων και ιδιολέκτων, νοηματικών δυσκολιών, λογοτεχνικών ρευμάτων.

Επίσης, προσεγγίζονται πολιτισμικά και ιστορικά στοιχεία με στόχο τη γνωριμία με τις ποικίλες πολιτισμικές εκφάνσεις της σύγχρονης Ελλάδας και την καλλιέργεια της πολιτισμικής τους δεξιότητας. Κι' αυτό είναι ζωτικής σημασίας. Όντως, ο φοιτητής θα δυσκολευτεί να κατανοήσει ένα κείμενο εάν αυτό αναφέρεται σε ιστορικά γεγονότα εντελώς άγνωστα σε αυτόν. Συγκεκριμένα, εάν δεν δοθεί το ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται λ.χ. το μυθιστόρημα «Η αρχαία σκουριά» της Μάρως Δούκα, θα είναι δύσκολη η κατανόησή του. Παρομοίως, πολιτισμικά στοιχεία που δεν είναι οικεία στον αναγνώστη, δυσχεραίνουν την κατανόηση του κειμένου.

Κατά τη διαδικασία της προσωπικής παρακολούθησης αναπτύσσεται εποικοδομητικός διάλογος. Πέρα από τα γνωστικά και πολιτισμικά στοιχεία που θα προσφέρει η διδασκουςα, ο φοιτητής παράγει το δικό του λόγο για τα θέματα που προσεγγίζονται στο κείμενο· η ανάγνωσή του είναι δημιουργική. Δεν αρκείται σε μια παθητική στάση· αναζητάει να παράγει νοήματα, να συζητήσει, να εμβαθύνει, να διασταυρώσει τις πληροφορίες του κειμένου με τα δικά του βιώματα, να τοποθετηθεί απέναντι σε αξίες ενός άλλου πολιτισμού, να βρει απαντήσεις σε ερωτήματα και να διαμορφώσει μια ολοκληρωμένη αντίληψη. Με τη χρήση της γλώσσας, αναπτύσσεται η επικοινωνιακή ικανότητα του αναγνώστη.

Τέλος, επιβλέπω τη σύνταξη γραπτής εργασίας η οποία συνίσταται σε περιληπτική απόδοση του περιεχομένου, στην εξήγηση του τίτλου, στον εντοπισμό των θεμάτων, σε αναφορά στο ιστορικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται το έργο, στη διαγραφή χαρακτήρων, στη χρήση συμβολισμών, στη διατύπωση παρατηρήσεων και στην έκφραση προσωπικής άποψης. Στο στάδιο αυτό η δική μου συμβολή αφορά στη διόρθωση γραμματικών και συντακτικών λαθών, στη σωστή διατύπωση, στις σημασιακές αποχρώσεις των λέξεων, στην ακριβολογία.

Κατά τη διδακτική διαδικασία, επισημάνθηκαν τα ακόλουθα προβλήματα όσον αφορά τη γραμματική και τη σύνταξη:

- Η Φλαμανδική γλώσσα διαθέτει την κατηγορία του απαρεμφάτου σε αντίθεση με τη Νέα Ελληνική που η δομή περιλαμβάνει ρήμα σε υποτακτική, σε συνεχή ή απλή μορφή. Συνεπώς για έναν Φλαμανδό φοιτητή, στην πράξη, είναι δύσκολη η επιλογή ανάμεσα σε απλό ή συνεχή χρόνο.

- Στα Φλαμανδικά δεν υπάρχει ένας χρόνος που χρησιμοποιούμε πολύ στα Νέα Ελληνικά: ο αόριστος. Γι' αυτό το λόγο, ο φοιτητής αντιμετωπίζει πρόβλημα στη χρήση ανάμεσα σε παρατατικό ή αόριστο καθώς και ανάμεσα σε συνεχή ή απλό μέλλοντα.

- Δυσκολία παρουσιάζουν τα ρήματα που έχουν παθητική μορφή αλλά ενεργητική σημασία (π.χ. παραπονιέμαι), ή αυτοπαθή σημασία (π.χ. αναρωτιέμαι), ή αλληλοπαθή σημασία (π.χ. γνωρίζομαστε).

- Και τέλος, όσον αφορά τη σύνταξη επισημαίνεται δυσκολία στην κατάκτηση του οριστικού άρθρου μετά τις δεικτικές αντωνυμίες ή την επανάληψή του μέσα στην πρόταση.

Ο κάθε φοιτητής, στο τέλος του ακαδημαϊκού έτους, καλείται να παρουσιάσει προφορικά στην τάξη, στα Ελληνικά, το λογοτεχνικό έργο που επέλεξε. Όλες οι παρουσιάσεις συνοδεύονται από διανομή καταλόγου με εξήγηση των άγνωστων λέξεων και εκφράσεων ώστε να προκύψει η μέγιστη γλωσσική ωφέλεια για το σύνολο των φοιτητών και η δημιουργική συμμετοχή όλων. Η κάθε παρουσίαση ακολουθείται από ζωντανό διάλογο και αναπτύσσεται γόνιμος προβληματισμός. Στο τέλος αυτού του κύκλου οι εργασίες αξιολογούνται.

Ο συγκεκριμένος τρόπος διδασκαλίας παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον και αποτελεί ευκαιρία πολύ σημαντικών βελτιώσεων, μιας και δημιουργείται σταδιακά μια σχέση εμπιστοσύνης. Καταρχήν είναι μια πλούσια εμπειρία που λειτουργεί αμφίδρομα, βασικό στοιχείο της οποίας είναι η επικοινωνία. Διαπιστώνεται ότι ο φοιτητής, αφού έχει ενεργό ρόλο, αποκομίζει ουσιαστική γνώση. Το γλωσσικό όφελος είναι μεγάλο. Ενώ αυξάνεται η ικανότητα του στην παραγωγή προφορικού λόγου, με τη μέθοδο αυτή παρακινείται και το ενδιαφέρον του για τη σύγχρονη Ελληνική πραγματικότητα.

Για να γίνει πιο σαφής η διδακτική προσέγγιση, ακολουθεί κατάλογος (παράρτημα 1) με τα λογοτεχνικά έργα που διδάχτηκαν κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2002-2006. Επίσης, ο αναγνώστης θα βρει αποσπάσματα (παράρτημα 2) από γραπτές εργασίες των φοιτητών

Κατάλογος λογοτεχνικών έργων

Ο ακόλουθος κατάλογος περιλαμβάνει τα λογοτεχνικά έργα που διδάχτηκαν από την υποφαινομένη κατά τα ακαδημαϊκά έτη 2002 έως 2006.

Μυθιστορήματα

Μάρω Βαμβουνάκη:

Ηλίας Βενέζης:

Ρέα Γαλανάκη:

Φρέντυ Γερμανός:

«Οι παλιές αγάπες πάνε στον παράδεισο»

«Το Νούμερο 31328»

«Ο βίος του Ισμαήλ Φερικ Πασά»

«Τερέζα»

«Γυναίκα από βελούδο»

«Η Εκτέλεση»

«Σαλαμάντρα»

«Ενικός αριθμός»

«Ο θεός Πέτρος και η εικασία του Γκόλντμπαχ»

«Η αρχαία σκουριά»

«Η αρραβωνιαστικιά του Αχιλλέα»

«Η γυναίκα σου η αλήτισσα»

«Για μια συντροφιά ανάμεσά μας»

«Λεωνής»

«Ο κατάδικος»

«Διακοπές στον Καύκασο»

«Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά»

«Οι επτά ώρες στον παράδεισο»

«Λαβύρινθος»

«Μικρά Αγγλία»

«Η μυρωδιά τους με κάνει να κλαίω»

«Η φανέλα με το εννιά»

«Οι κόρες του νερού»

«Τα ψάθινα καπέλα»

«Η κυρία ντορεμί»

«Μυστικοί αρραβώνες»

«Πλούσιοι και φτωχοί»

«Ο Ιούδας φιλούσε υπέροχα»

«Egoica»

«Το χρονικό μιας πολιτείας»

«Το λάθος»

«Οι πρώτοι πεθαίνουν τελευταίοι»

Αλκιβιάδης Γιαννόπουλος:

Λένα Διβάνη:

Απόστολος Δοξιάδης:

Μάρω Δούκα:

Άλκη Ζέη:

Λιλή Ζωγράφου:

Νίκος Θέμελης:

Γιώργος Θεοτοκάς:

Κωνσταντίνος Θεοτόκης:

Μαρία Ιορδανίδου:

Νίκος Καζαντζάκης:

Θοδωρής Καλλιφατιδής:

Πάνος Καρνέζης:

Ιωάννα Καρυστιάνη:

Μένης Κουμανταρέας:

Φιλομήλα Λαπατά:

Μαργαρίτα Λυμπεράκη:

Λιλίκα Νάκου:

Γρηγόρης Ξενόπουλος:

Μαίρα Παπαθανασοπούλου:

Κοσμάς Πολίτης:

Παντελής Πρεβελάκης:

Αντώνης Σαμαράκης:

Αντώνης Σουρούνης:

Κώστας Ταχτσής:	«Το τρίτο στεφάνι»
Άγγελος Τερζάκης:	«Μενεξεδένια πολιτεία»
Δημήτρης Ψαθάς:	«Κάτω απ' τους ουρανοξύστες»

Συλλογές Διηγημάτων

Φρέντυ Γερμανός:	«Υγρές νύχτες»
Αλκιβιάδης Γιαννόπουλος:	«Η τυφλόμυγα»
Μ. Καραγάτσης:	«Το νερό της βροχής»
Αντρέας Καρκαβίτσας:	«Λόγια της πλώρης»
Πάνος Καρνέζης:	«Μικρές ατιμίες»
Αγγέλα Καστρινάκη:	«Εκδοχές της Πηνελόπης»
	«Τα όρια της ζεστασιάς»
Κώστας Μουρσελάς:	«Ο πόθος καίει τα σωθικά»
Βασίλης Πεσμαζόγλου:	«Αγίου Βαλεντίνου»
Αντώνης Σαμαράκης:	«Ζητείται ελπίς»
	«Αρνούμαι»
Γαλάτεια Σαράντη:	«Χρώματα εμπιστοσύνης»
Αντώνης Σουρούνης:	«Μισόν αιώνα άνθρωπος»
Μισέλ Φάις:	«Απ' το ίδιο ποτήρι»
Χ.Α. Χωμενίδης:	«Δεν θα σου κάνω το χατίρι»

Δείγματα γραπτών εργασιών

Ακολουθούν αποσπάσματα γραπτών εργασιών που παρουσιάζουν οι φοιτητές ύστερα από τη μελέτη διηγήματος ή μυθιστορήματος.

Evelien De Smet, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό έτος 2004-2005 **Πάνος Καρνέζης, «Λαβύρινθος»**

Όταν παίρνουμε το καινούργιο βιβλίο του Πάνου Καρνέζη, τον Λαβύρινθο, στο χέρι, δημιουργούνται ήδη συγκεκριμένες προσδοκίες. Η πίσω πλευρά του βιβλίου μάς προειδοποιεί ότι θα γίνει λόγος για μια μεραρχία του Ελληνικού στρατού που αποσύρεται μετά την ήττα του 1922 στη Μικρασία. Ενώ το υπόλοιπο στράτευμα καταφέρνει να γυρίσει στην πατρίδα, εκείνη η μεραρχία χάνεται στην έρημο. Μετά από πολλές ταλαιπωρίες, οι φαντάροι θα φτάσουν σε μια πόλη, όπου θα γίνουν άλλα περίεργα πράγματα.

Αυτή η ιστορία μας θυμίζει την Οδύσσεια του Ομήρου. Υποθέτουμε ότι οι φαντάροι θα ζήσουν τη δική τους Οδύσσεια στην έρημο. Αλλά δεν πρόκειται για μια Οδύσσεια μέσω περιπλανήσεων όπως έκανε ο Οδυσσεύς. Εδώ φαίνεται ότι θα γίνει λόγος για μια εσωτερική Οδύσσεια, για φαντάρους που μάχονται περισσότερο... τον εαυτό τους. Ο πίνακας στο εξώφυλλο του βιβλίου υποστηρίζει αυτή την εικασία. Αυτός ο πίνακας είναι του Τζόρτζιο ντε Κίρικο. Εικονίζεται ένας άνθρωπος που βρίσκεται μέσα σ' ένα δωμάτιο και κωπηλατεί πάνω σ' ένα χαλί το οποίο συμβολίζει τη θάλασσα. Είναι μια εικόνα μιας οδύσσειας χωρίς μακριά ταξίδια, μέσα σ' ένα δωμάτιο, μιας εσωτερικής οδύσσειας δηλαδή.

Ο πρόλογος του βιβλίου περιγράφει μια πόλη στην Ανατολή, ή καλύτερα, ό,τι έχει απομείνει απ' αυτήν. Φαίνεται να είναι τελείως εγκαταλειμμένη, τα ζώα σφάχτηκαν, τα έπιπλα είναι σπασμένα, το δημαρχείο έχει καεί. Οι μόνοι ήχοι που ακούγονται έρχονται από κοράκια που κρίζουν και από τα κουδούνια της εκκλησίας. Δεν αποκαλύπτεται το όνομα της πόλης, ούτε τί είχε προκαλέσει μια τέτοια κατάσταση. Για την απάντηση θα πρέπει να περιμένουμε μέχρι το τέλος του βιβλίου.

Veerle Waeterschoot, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2004-2005

Μένης Κουμανταρέας, «Η φανέλα με το εννιά»

Παρατήρηση

Αυτή η ιστορία μας δείχνει ότι για να κάνει κανείς καριέρα, δεν πρέπει να είναι μόνο καλός σ' αυτό που κάνει. Πρέπει να έχει επίσης το χαρακτήρα για να το πετύχει. Ο Μπιλ δεν είχε αυτό το χαρακτήρα: ήταν εγωιστής και δεν άκουσε τους ανθρώπους που πραγματικά ήθελαν να τον βοηθήσουν.

Ο στόχος του βιβλίου δεν είναι η ιστορία ενός ποδοσφαιριστή που συνεχώς αλλάζει ομάδες. Ο συγγραφέας εστιάζει το ενδιαφέρον του στην προσπάθεια ενός άντρα που θέλει να βρει τη θέση του στον κόσμο αλλά δεν ξέρει πού ανήκει. Είναι μοναχικός άντρας που δεν έχει πολλούς φίλους και που, όταν είναι μόνος του, παίζει πασιέντζες. Το βιβλίο μου άρεσε για την έξοχη περιγραφή της ψυχολογικής κατάστασης του κύριου προσώπου της ιστορίας.

Raïssa De Taeye, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2004-2005

Θοδωρής Καλλιφατίδης, «Οι επτά ώρες στον παράδεισο»

Όπως έγινε σαφές, τα θέματα που διαπραγματεύεται ο συγγραφέας είναι το πώς αντιμετωπίζει κανείς την απιστία, το ψέμα, το θεσμό του γάμου, τον έρωτα και την αγάπη, τα χαμένα όνειρα και οράματα, τα σχέδια της νιότης, την αναζήτηση της αλήθειας. Δεν πρέπει να ξεχνάμε βέβαια ότι όλα αυτά αναφέρονται από την οπτική γωνία ενός μορφωμένου άτεκνου πενήνταπεντάρη με 25 χρόνια έμπιστου γάμου πίσω του. Έχει φτάσει σ' ένα τέτοιο σημείο στη ζωή που αναρωτιέται πώς θα μπορούσε να έχει κυλίσει η ζωή υπό άλλες συνθήκες – εάν είχε μια άλλη γυναίκα, εάν είχε παιδιά,... Εξερευνά το πεδίο της ηθικής μέχρι πού επιτρέπει κάποια πράγματα στον εαυτό του – μέχρι πού τον αφήνει η συνείδησή του να κάνει αμαρτίες, απιστία, να ψεύδεται στη γυναίκα και στον καλύτερο φίλο του. Τίθενται και ενδιαφέροντα ερωτήματα για το θέμα της δολοφονίας, της δικαιοσύνης, της ανθρωπίνης ευθύνης.

Tine Meireman, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2004-2005
Κώστας Ταχτσής, «Το τρίτο στεφάνι»

Τα πρόσωπα δεν είναι ήρωες, δεν ζούνε μεγάλες περιπέτειες, είναι απλοί άνθρωποι. Οι ζωές και οι χαρακτήρες τους όμως είναι πολύ ενδιαφέροντα και μας δείχνουν μια τέλεια εικόνα δύο φαμιλιών σε μία δύσκολη περίοδο της Ελληνικής ιστορίας.

Πριν να αρχίσω την ιστορία πρέπει να ρίξω λίγο φως στον τίτλο. Ξέρουμε όλοι τι θα πει η λέξη 'στεφάνι', αλλά εδώ δεν πρόκειται για ένα στεφάνι με λουλούδια, κλάδους και φύλλα· το 'τρίτο στεφάνι' σημαίνει στην ουσία 'ο τρίτος γάμος'.

Η Νίνα έχει παντρευτεί τρεις φορές και διαβάζοντας το βιβλίο ανακαλύπτουμε τι ακριβώς έγινε σ'αυτούς τους γάμους και χάλασαν. Είχε μιιά ζωή γεμάτη άντρες και αυτό σημαίνει, όπως θα το μάθουμε στο βιβλίο, γεμάτη μιζέρια...

Julie Delaere, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2002-2003
Μαργαρίτα Λυμπεράκη, «Τα ψάθινα καπέλα»

Προσωπική άποψη

Το μυθιστόρημα αυτό μου άρεσε πάρα πολύ. Με αριστουργηματικό τρόπο, η Μαργαρίτα Λυμπεράκη ζωγραφίζει το τοπίο, τον καιρό και όλο το περιβάλλον, που ζουν τα πρόσωπά της δίνοντας μεγάλη προσοχή στα χρώματα. Δίνει πολύ βάθος στους πρωταγωνιστές που φαίνονται ζωντοί. Περιγράφονται τόσο φυσικά που μας δίνουν την εικόνα της αλήθειας και της πραγματικότητας. Η Μαργαρίτα Λυμπεράκη έχει πλούσια γλώσσα, που είναι αρκετά απλή ειδικά στους διαλόγους. Αυτοί οι διάλογοι παραλλάσσονται με περιγραφές, σκέψεις, αποσπάσματα του ημερολογιού και εξιστόρηση συμβάντων του παρελθόντος. Εξάλλου ξέρει πολύ καλά να περιγράφει το συναισθηματικό κόσμο των προσώπων. Τελικά δημιουργεί ένταση και ερωτική φόρτιση με μεγάλη λεπτομέρεια και πολλή πρωτοτυπία. Στα ψάθινα καπέλα αισθανόμαστε νεανική δροσιά, ελεύθερη χάρη και ποιητική γοητεία. Υπάρχει το καλοκαίρι, υπάρχει η φύση και η στοχαστική και διεισδυτική ματιά της πεζογράφου η οποία από τα ασήμαντα, τα καθημερινά και τα κοινά πλάθει ένα σύνολο ζωής.

Bart Soethart, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2003-2004
Αγγελος Τερζάκης, «Μενεξεδένια πολιτεία»

Ένα άλλο γνώρισμα του έργου του Τερζάκη είναι η δυνατότητά του να δείξει δύο διαφορετικούς κόσμους. Ο ένας είναι του Μελέτη Μαλβή και της Σοφίας. Είναι ο κόσμος της μικροαστικής αγαθότητας και αθλιότητας, της καθήλωσης στο σπίτι, προσκόλλησης στη συνοικία και στη γειτονιά. Από την άλλη πλευρά υπάρχει ο κόσμος της Όλγας και του Ορέστη όπου υπάρχει ο πόθος της μεγάλης ζωής, η λαχτάρα της περιπέτειας και η έφεση προς την άμεση πράξη και τη βίαιη κατάκτηση του κόσμου.

Δεν υπάρχουν όμως μόνο σκοτεινές σκηνές στην ιστορία. Με το μυθιστόρημα αυτό ο Τερζάκης δείχνει ότι μπορεί να γράφει και περισσότερο παρά μόνο μια λογοτεχνία σκότους. Η αγάπη π.χ. που αναπτύσσεται ανάμεσα στη Σοφία και τον Μαρούκη είναι ένα αισιόδοξο στοιχείο μέσα στο άθλιο περιβάλλον. Νομίζω ότι αυτό έχει σχέση με το γάμο του Τερζάκη, επίσης το 1937. Το βιβλίο το αφιερώνει επίσης στη Λουίζα Τερζάκη, τη γυναίκα του.

Eva Landuyt, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2002-2003
Κωνσταντίνος Θεοτόκης, «Ο κατάδικος»

4. Το συμπέρασμα

Για μένα το μυθιστόρημα είναι ίσως λίγο βαρετό με τις περιγραφές της φύσης και του Δικαστηρίου και πολλές λεπτομέρειες. Όμως ο Θεοτόκης μας ψυχογραφεί τους ήρωές του με πολύ ζωντανό τρόπο. Αναλύει τον εσωτερικό κόσμο τους, τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους, όπως την ενδόμυχη μάχη της Μαργαρίτας και το πύρινο πάθος του Πέτρου.

Μας δείχνει πως η αδικία και η κακία στη ζωή δεν οφείλονται στο κοινωνικό σύστημα, αλλά στους ίδιους τους ανθρώπους. Ο Τουρκόγιαννος πιστεύει ότι ευτυχισμένοι στον κόσμο δεν είναι παρά εκείνοι που κάνουν πάντα το καλό, ή εκείνοι που όταν κάνουν το κακό, μετανοιώνουν. Ο Τουρκόγιαννος ζητάει να λυτρώσει και να σώσει τον κόσμο από την αμαρτία.

Katrien Joye, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2004-2005
Μάρω Βαμβουνάκη, «Οι παλιές αγάπες πάνε στον παράδεισο»

Πρόλογος πάνω στη νοσταλγία της Ελβίρας

Το μυθιστόρημα αρχίζει μ' έναν πρόλογο πάνω στο θέμα του βιβλίου: στη νοσταλγία της Ελβίρας. Αυτή δεν είναι ικανοποιημένη από τη ζωή της και δεν ξεχωρίζει αν αυτό το συναίσθημα προέρχεται από εγωιστική απλησία ή αν είναι σοφός οδηγός προς την ουσιαστική ζωή. Την κατακυριεύει μια ακατανίκητη κρίση νοσταλγίας. Η νοσταλγία είναι μια κίνηση της ψυχής προς τα πίσω, προς το παρελθόν. Είναι ένα συναίσθημα που προκαλεί πόνο και ευχαρίστηση.

Πληγώνει και ηδονίζει και δεν είναι εύκολο να πούμε ποιος είναι ο τελικός στόχος της. Επιστρέφοντας προς τα πίσω χάνει το δρόμο γιατί πού βρίσκεται το παρελθόν; Στο μεταξύ προσπαθεί να ζήσει και όχι απλώς να επιζήσει. Τελικά θα καταλήξει χωρίς ελπίδα γιατί καμιά ελπίδα δεν αντέχει για πολύ.

Liselot Desmet, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2003-2004
Μάϊρα Παπαθανασοπούλου, «Ο Ιούδας φιλούσε υπέροχα»

Η Μάϊρα Παπαθανασοπούλου, η συγγραφέας αυτού του χιουμοριστικού μυθιστορήματος, δίνει μια έξοχη περιγραφή της σκηνης που ο Αλέξης γυρίζει στο σπίτι του, ξαλαφρωμένος γιατί η απάτη του δεν αποκαλύφθηκε. Όμως δεν ξέρει ακόμη ότι η γυναίκα του δεν θα είναι στο σπίτι όταν γυρίσει... διότι η Ελένη - με τη συντροφιά του εραστή της - απολαμβάνει αυτή τη στιγμή κιόλας το ηλιοβασίλεμα στην Καρδαμύλη. Κι έτσι είστε σαν αναγνώστης συν ε παρμένος έως την τελευταία σελίδα επειδή το τέλος δεν δηλώνεται και πολλά ερωτήματα μένουν αναπάντητα. Τι συμβαίνει με την Ελένη και τον Νικήτα; Είναι ακόμη μαζί; Τι κάνει ο Αλέξης αλλά κυρίως ποια ήταν η αντίδρασή του όταν έμαθε ότι η γυναίκα του τον είχε εγκαταλείψει με κάποιον άλλον ; Στο τέλος, ο αναγνώστης μένει μ'ένα πλατύ χαμόγελο...

Sofie De Luydt, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2002-2003
Γιώργος Θεοτοκάς, «Λεωνής»

2. Ο σκοπός του συγγραφέα

Ο Θεοτοκάς έγραψε το *Λεωνή* στα 1940, αλλά, όταν άρχισε τη συγγραφή του, είχε πλήρη άγνοια για τα γεγονότα που θα ακολουθούσαν. Το μόνο που ήξερε με βεβαιότητα, όπως σημείωσε, ήταν πως διαισθανόταν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο να πλησιάζει. Όταν ένοιωσε ότι ο πόλεμος ερχόταν ξανά, βρέθηκε σε μια περίπλοκη κατάσταση - πρώτον αισθάνθηκε ότι ο ίδιος βίωνε τη χρονική περίοδο μίας μεγάλης ιστορικής κρίσης. Δεν υπήρχε κανένας τρόπος διαφυγής από τη σκληρή πραγματικότητα. Αισθάνθηκε και έντονη νοσταλγία για τα ανέμελά του χρόνια κατά τη διάρκεια του Α' Παγκόσμιου Πολέμου, μία νοσταλγία των χαμένων κόσμων. Έτσι, ο *Λεωνής* ήταν γέννημα αυτής της περίπλοκης καταστάσης, που ξεδιπλώνεται στο βιβλίο.

Stefaan Henderickx, 4^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας,
Ακαδημαϊκό Έτος 2004-2005
Απόστολος Δοξιάδης, «Ο θείος Πέτρος και η εικασία του Γκόλντμπαχ»

Η άποψή μου για το βιβλίο

Αυτό το βιβλίο μου άρεσε πάρα πολύ. Μου έχει μάθει κάποια πράγματα για τα μαθηματικά μ' έναν ακούραστο τρόπο, και ποτέ δεν γίνεται πληκτικό. Το βιβλίο μου εξήγησε επίσης γιατί κάποιος μπορεί να έχει ένα είδος μανίας με τα μαθηματικά που δεν ήταν πάντα λογικό για μένα.

Αλλά το βιβλίο δεν έχει ως μόνο θέμα τα μαθηματικά, αφηγείται επίσης την ιστορία μιας ιδιαίτερης οικογένειας με τελείους διαφορετικούς χαρακτήρες. Ο συγγραφέας ζωγραφίζει αυτά τα πρόσωπα της αφήγησης και τους διάλογους τους με εξονυχιστικές λεπτομέρειες. Στο τέλος η ιστορία γίνεται πολύ ενδιαφέρουσα και φτάνει στην κορύφωση. Δεν ξέρω αν αυτό το μυθιστόρημα είναι αυτοβιογραφικό, αλλά όταν το διαβάσεις, μπορείς να το πιστέψεις. Δεν ξέρεις επίσης αν ο θείος Πέτρος είναι αληθινά μεγάλος μαθηματικός ή ένας τρελός ή πότε γίνεται η αλλαγή μεταξύ των δύο καταστάσεων. Ήταν τραγικό, αλλά πολύ καλό.

Bart Soethart, 3^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2002-2003
Αντώνης Σαμαράκης, Διήγημα «...και ώρα 7.15 μ.μ.» («Ζητείται ελπίς»)

Ο συγγραφέας μας δείχνει ότι οι άνθρωποι, μετά από κάθε πόλεμο, χρησιμοποιούν την ίδια γλώσσα, τις ίδιες ωραίες ιστορίες. Το μέλλον που ανοίγεται «φωτεινόν και λαμπρόν» μας φέρνει ξανά τον πόλεμο. Η ανθρωπότητα κάνει κάθε φορά τα ίδια λάθη και δεν μαθαίνει. Η ιστορία επαναλαμβάνεται. Ο ομιλητής το παραδέχεται κοιτάζοντας το αγόρι στη μεγάλη αίθουσα. Επιπλέον τα παιδιά αξίζουν να ξέρουν την αλήθεια. Δεν μπορούμε να λέμε ψέματα μπροστά σε ένα αγόρι. Δεν χρειάζονται τα ωραία λόγια μετά τα γεγονότα του πολέμου. Ίσως μπορούμε να διδαχτούμε κάτι ειδικά τώρα που το θέμα ενός πολέμου είναι τόσο επίκαιρο.

Sigrid Lefebvre, 3^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2003-2004
Αγγέλα Καστρινάκη, Διήγημα «Μαγειρεύοντας ένα διήγημα»
(«Τα όρια της ζεστασιάς»)

Είναι η ιστορία μιας παρέας, που πίνουν και τρώνε μαζί γύρω από ένα χαμηλό τραπέζι, συζητώντας για διαφορετικά θέματα και μάλιστα για τροφή. Τα ονόματά των φίλων είναι: Ξενοφών, Γιάννης, Βασίλης, Λίνα, Ισμήνη, Τάσος, Γιώργος και Αμαλία, η γυναίκα του Γιώργου, καθώς και ο αφηγητής της ιστορίας.

Στην αρχή της βραδιάς τρώνε ξηρούς καρπούς, ενώ περιμένουν ένα καλό φαγητό. Όλοι γίνονται πολύ εύθυμοι από αυτή την προσδοκία και επίσης από τις μυρωδιές που έφταναν από την κουζίνα. Ο μάγειρας είναι ο Βασίλης. Η σύνδεση της παρέας ήταν η ιδανικότερη.

Ο αφηγητής της ιστορίας νομίζει ότι η βραδιά θα είναι πολύ ενδιαφέρουσα. Προσδοκά πολλά από αυτό το τραπέζι. Ελπίζει ότι θα του δώσει κάποια λύση στο πρόβλημά του. Γι' αυτό είχε φροντίσει ώστε η Λίνα, η συγγραφέας μιας μελέτης για την ιστορία της διατροφής να είναι μια από τους συνδαιτημένους.

Hanne Cretskens, 3^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2004-2005
Πάνος Καρνέζης, Διήγημα «Τα μεσημεριανά όνειρα της ανύπαντρης Στέλλας»,
(«Μικρές ατιμίες»)

Η Στέλλα είναι ανύπαντρη. Οι γονείς της πέθαναν και από τότε ζει μόνη. Είχε κληρονομήσει μια πανσιόν από κάποιον μακρινό συγγενή που είχε δραπετεύσει στην Αυστραλία. Αυτή η επιχείρηση της εξασφαλίζει μόνο ένα μέτριο εισόδημα. Για αυτό και πουλάει λαχανικά από τον κήπο της. Με τα κέρδη αγοράζει κοσμήματα που κρύβει μέσα στο κομοδίνο της σ' ένα κουτί από μπισκότα. Δεν φοράει ποτέ αυτά τα κοσμήματα: είναι η προίκα της. Και μετά από τόσα χρόνια έχει μαζέψει ήδη ένα μικρό θησαυρό.

Stefaan Hendrickx, 3^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2003-2004
Αντώνης Σουρούνης, Διήγημα «Η ρουλέτα φοράει σερβιέτα» («Μισόν αιώνα άνθρωπος»)

Σ' αυτό το διήγημα δεν υπάρχει αφήγηση γεγονότων. Είναι μάλλον μια περιγραφή κάποιων ιδεών που ο συγγραφέας έχει σχετικά με το καζίνο και τους επισκέπτες του. Η αρχή είναι πολύ αστεία γιατί είναι σαν να περιγράφεται μια γυναίκα, άλλα στο τέλος αποκαλύπεται ότι είναι η ρουλέτα. Τότε αρχίζει το ξετύλιγμα της εικόνας: άντρες της δίνουν τα λεφτά τους, κάποτε ανταποδίδει κάτι.

Liselot Desmet, 3^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2002-2003
Αλκιβιάδης Γιαννόπουλος, Διήγημα «Μικρή νυχτερινή περιπλάνηση» («Η τυφλόμυγα»)

Ο συγγραφέας του διηγήματός μου, ο Αλκιβιάδης Γιαννόπουλος, προειδοποιεί τους αναγνώστες να μην αφήνονται στην υπερβολική περιπλάνηση. Πρέπει να ελέγχουν τη ροή των σκέψεών τους. Όταν κάποιος επιθυμεί να εμβαθύνει σε όλα τα θέματα, να στοχαστεί και να ξεδιαλύνει την ουσία της ζωής, κινδυνεύει να παρασυρθεί στο επικίνδυνο διάβα της.

Mieke Rondas, 3^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2003-2004
Μισέλ Φάϊς, Διήγημα «Από Τυρινή Δεκαπενταύγουστος» («Απ'το ίδιο ποτήρι»)

Στο δεύτερο κεφάλαιο ο συγγραφέας περιγράφει το όνειρο του Χαρίλαου. Βλέπει τον πατέρα του να του σφίγγει το χέρι. Έπειτα, ο πατέρας του αφανίζεται σαν αντικατοπτρισμός, αφήνοντας μία επιστροφή από κερί στην παλάμη του Χαρίλαου. Στη συνέχεια απεικονίζεται ο Χαρίλαος ανίκανος να σηκωθεί απ' το κρεβάτι του λόγω αρθριτικών και ρευματισμών. Αν είχε την ευκαιρία να κοιμάται με τα ρούχα του και να περπατάει με πιτζάμες, θα το έκανε. Όμως είναι αναγκαίο να βγαίνει έξω σύμφωνα με την εντολή του γιατρού του.

Αυτή την Κυριακή, ο Χαρίλαος παρεκκλίνει του κυριακάτικου προγράμματος γιατί οι κορές του θα τον επισκέπτονταν. Την Κυριακή συνηθίζει να επισκέπτεται το Σάββα που γνωρίζει απ' το '55. Ο Σάββας ήταν ένας περιπτεράς και τώρα ζει επίσης σ' ένα γηροκομείο. Το μόνο που κάνει, είναι να κρατάει ημερολόγιο. Σ' αυτό το ημερολόγιο ανασκευάζει την περασμένη ζωή του. Όταν ο Χαρίλαος τον επισκέπτεται, διαβάξει κάποιες σελίδες από το ημερολόγιο π.χ. για τη Μάγια, τη γυναίκα που του άρεσε πολύ ως το θάνατο της.

Veerle Waeterschoot, 3^ο Έτος Κλασικής Φιλολογίας, Ακαδημαϊκό Έτος 2003-2004
Μ. Καραγάτσης, Διήγημα «Το νερό της βροχής» («Το νερό της βροχής»)

Αυτό το διήγημα αναφέρεται σ' ένα ζευγάρι, την Άννα και τον Σταύρο. Είναι παντρεμένοι πολλά χρόνια. Ο Σταύρος έχει ένα μπακάλικο και κάθε μερα, όταν είναι στη δουλειά του, η Άννα μένει στο σπίτι και κάνει όλες τις οικιακές εργασίες. Αυτή η άχαρη ζωή δεν της αρέσει. Μια μέρα, βρίσκει σε μια τσέπη του κοστουμιού του άντρα της ένα τρομερό γράμμα. Αυτό το γράμμα ήταν γραμμένο από την Κατίνα, την ταμία του Σταύρου. Η Κατίνα εκμυστηριεύεται τον ερωτά της για τον Σταύρο και γράφει την επιθυμία της να γίνει δικός της. Δεν υπάρχει λοιπόν άλλος τρόπος παρά να σκοτώσει τη γυναίκα του. Η Άννα χάνει τις αισθήσεις της και πέφτει στο πάτωμα. Μένει εκεί ολόκληρες ώρες και δεν ξέρει πώς να αντιδράσει. Στο τέλος, σηκώνεται και πάει να σταθεί μπροστά στον καθρέφτη. Κοιτάζει την εικόνα της και ξαφνικά αντιλαμβάνεται ότι σ' όλη τη ζωή της, δε νοιάστηκε ποτέ για τη θηλυκότητά της. Όταν ήταν νέα, αδιαφόρησε για το κοριτσίστικο κορμί της. Ο γάμος της δεν άλλαξε τίποτα στη ζωή της. Κλείστηκε στο σπίτι της, παραμελώντας τον εαυτό της και ακολουθώντας την ψυχρή λογική. Τότε συνειδητοποιεί ό,τι δεν κατάλαβε σαράντα χρόνια ζωής.

Κατσέλου Γεωργία
Sofia University of “St Kliment Ohridinski”
Σόφια, Βουλγαρία
E-mail gkatselou@hotmail.com

Κατανόηση και Παραγωγή Προφορικού Λόγου

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ της αποσπασμένης στο ΝΕ τμήμα του Πανεπιστημίου της Σόφιας Κατσέλου Γεωργίας
ΕΤΟΣ σπουδών: Β΄, Γ΄ και Δ΄
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ διδασκαλίας: Κατανόηση και Παραγωγή Προφορικού Λόγου
ΓΛΩΣΣΑ διδασκαλίας: αποκλειστικά η ελληνική (οι φοιτητές ήδη από το δεύτερο έτος αποκτούν ένα, κατά το μάλλον ή ήττον, ικανοποιητικό επίπεδο γλωσσομάθειας)
ΩΡΕΣ Διδασκαλίας: από 4 στα έτη Β΄ και Γ΄, 6 στο Δ΄ έτος

Το ΝΕ τμήμα του Πανεπιστημίου της Σόφιας είναι στελεχωμένο με επαρκή αριθμό διδασκόντων –ορισμένων αποφοίτων του τμήματος, διδασκτόρων ή υποψηφίων διδασκτόρων-, με θαυμάσια γνώση της ελληνικής, οι οποίοι είναι επιφορτισμένοι με την καθ’ αυτό διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης καθώς και με τη διδασκαλία των υπολοίπων διδακτικών αντικειμένων. Ως εκ τούτου, η παρουσία μου στο τμήμα δεν συνδέεται τόσο με τις ανάγκες του τμήματος σε διδακτικό προσωπικό όσο με την αναγκαιότητα ύπαρξης, ανάμεσα στους διδάσκοντες, ενός γηγενούς ομιλητή της ελληνικής ώστε οι φοιτητές να έρχονται σε επαφή με τον «αυθεντικό» ελληνικό λόγο και τις παραγλωσσικές συνιστώσες που συνοδεύουν την εκφορά του (χειρονομίες, κ.α.) καθώς και με την ελληνική πραγματικότητα.

Έτσι, η αποστολή μου ουσιαστικά είναι να μιλάω και να κάνω τους φοιτητές να μιλάνε συνέχεια ελληνικά χωρίς τη μεσολάβηση της βουλγαρικής. Με άλλα λόγια, *κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου* στη διδασκόμενη ξένη γλώσσα χωρίς τη μεσολάβηση της μητρικής γλώσσας των διδασκομένων.

Σημειώνεται ότι το μάθημα της ΝΕ γλώσσας είναι το βασικότερο για τη λήψη του πτυχίου από το τμήμα και η διδασκαλία του, η οποία καλύπτει μεγάλο μέρος των διδακτικών ωρών κάθε εξαμήνου, ανατίθεται πάντοτε σε περισσότερους από έναν διδάσκοντες των οποίων οι επί μέρους βαθμολογίες συμψηφίζονται.

Επί πλέον, επειδή οι περισσότεροι φοιτητές εισάγονται στο τμήμα με μηδενική γνώση της ελληνικής, -εξετάζονται συνήθως σε μία από τις πιο διαδεδομένες ευρωπαϊκές γλώσσες-, κλήθηκα να διδάξω στο Β΄, Γ΄ και Δ΄ έτος σπουδών όπου οι φοιτητές μετά από ένα πρώτο έτος ιδιαίτερα εντατικής εκμάθησης της ελληνικής, είναι σε θέση να κατανοήσουν και να εκφραστούν κατά το μάλλον ή ήττον στα ελληνικά.

Βάσει αυτών των δεδομένων και για την επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου δεν χρησιμοποιείται στη διδασκαλία ένα ορισμένο διδακτικό εγχειρίδιο, εφ’ όσον το βασικό εγχειρίδιο της υπεύθυνης καθηγήτριας του τμήματος κας Στόινα Πορομάνσκα διδάσκεται από τους υπόλοιπους συναδέλφους, αλλά ποικιλία γλωσσικού και γνωστικού υλικού. Καταβάλλεται προσπάθεια η μέθοδος διδασκαλίας να είναι ουσιαστικά επικοινωνιακού χαρακτήρα, με την έννοια

ότι οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να βρίσκονται σε πραγματική κατάσταση επικοινωνίας με έναν γηγενή ομιλητή της ελληνικής.

Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται πολλαπλά μέσα, όπως:

1. «Ελεύθερη - Οργανωμένη» ανταλλαγή πληροφοριών

α. Συστάσεις (πάντα στο πρώτο μάθημα του δεύτερου έτους, ευκαιρία για αλληλογνωριμία και παραγωγή λόγου)

β. Καταγωγή (γεωγραφικός προσδιορισμός, ιστορία, ασχολίες κατοίκων)

γ. Εκπαιδευτικό σύστημα, πολιτικό και πολιτειακό σύστημα, ήθη και έθιμα των δύο χωρών (κυρίως εν όψει εορτών) κ.α.

Η αρχική παρουσίαση εκ μέρους της διδάσκουσας έχει ως στόχο να παράσχει και το αναγκαίο λεξιλόγιο για την ανάπτυξη του δεδομένου θέματος.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ

α. συνεχές κείμενο: λογοτεχνικό, ιστορικό, δημοσιογραφικό.

β. μικρότερα παράλληλα κείμενα τα οποία καλούνται να μελετήσουν και να παρουσιάσουν οι φοιτητές.

Η συνήθης διαδικασία επεξεργασίας κειμένου είναι η εξής:

α. Κατανόηση

- Ανάγνωση ή αναπαραγωγή με τεχνικά μέσα (κασέτες, DVD)

- Πρώτη επεξεργασία (βάσει ερωτήσεων)

β. Παραγωγή λόγου

- Παρουσίαση περιεχομένου από έναν φοιτητή

- Ερωτήσεις από τους υπόλοιπους

3. ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

α. απόλυτη αναπαραγωγή

β. μερική αναπαραγωγή (συμπλήρωση κενών μετά από ακρόαση)

Το ελληνικό τραγούδι προσφέρεται με ποικίλους τρόπους για την παραγωγή και κατανόηση προφορικού αλλά και γραπτού λόγου. Με αφορμή τα τραγούδια αγάπης και το ιδιαίτερο λεξιλόγιό τους, έγινε διδασκαλία για τα *επίπεδα λόγου*. Αφού διανεμήθηκε ένα βασικό λεξιλόγιο για την αγάπη και τον έρωτα, διαμορφώθηκαν τρεις εκδοχές μιας ερωτικής ιστορίας: η αγάπη του Μιμίκου και της Μαίρης σε περιγραφή α) ενός ρομαντικού νέου εκείνης της εποχής, β) ενός σημερινού σοβαρού ενήλικα και γ) ενός σημερινού νέου φοιτητή.

4. ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ

(παρακολούθηση και συζήτηση βάσει ερωτηματολογίου)

5. ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

α. παρουσίαση –περιγραφή εικόνας

β. σχολιασμός

6. ΠΑΙΓΝΙΔΙΑ ΡΟΛΩΝ (πχ. σε ένα ταξιδιωτικό γραφείο, σε αναζήτηση εργασίας κλπ)

Όπως έχω επισημάνει αυτό το στοιχείο της διδακτικής διαδικασίας είναι το λιγότερο επιτυχημένο, ίσως γιατί οι φοιτητές δεν το θεωρούν τόσο φυσικό. Άλλωστε παιχνίδια ρόλων κάνουν αρκετά στο πρώτο έτος με τους Βούλγαρους συναδέλφους και αυτό που ζητούν από την Ελληνίδα διδάσκουσα είναι η δυνατότητα να εκφραστούν με πιο αυθεντικό και αυθόρμητο τρόπο.

7. Διάφορα παιγνίδια

(χαρτιά, σταυρόλεξα, αινίγματα, ανέκδοτα, ομόηχα, γλωσσοδέτες, κόμικς)

8. Παρουσίαση θεμάτων της επιλογής των φοιτητών (πχ. ο ρόλος της μόδας στη ζωή μας, η κυκλοφοριακή αγωγή Ελλήνων και Βουλγάρων, θέματα ιστορίας). Ένας φοιτητής αναλαμβάνει εξ ολοκλήρου μια διδακτική ώρα να παρουσιάσει το θέμα του και να απαντήσει στις ερωτήσεις των συμφοιτητών του. Αυτή η διαδικασία αρέσει πολύ στους περισσότερους φοιτητές γιατί έχουν την ελευθερία να μιλήσουν για θέματα του ενδιαφέροντός τους και πολλές φορές γίνεται η πιο ζωντανή ώρα του μαθήματος γιατί ακόμη και οι πιο 'άτολμοι' φοιτητές έχουν την ευκαιρία να εκφραστούν ελεύθερα και αυθόρμητα. Φέτος μια φοιτήτρια έφερε στην τάξη τα σύνεργα του μακιγιάζ και με μοντέλο μια συμφοιτήτριά της περιέγραψε όλη τη διαδικασία. Η συμμετοχή των υπόλοιπων φοιτητών ήταν ενεργή και η συζήτηση εξελίχθηκε σε «διαμάχη» για την ανδρική και τη γυναικεία κοκεταρία.

9. Διάφορα διδακτικά αντικείμενα ανάλογα με τις ανάγκες των φοιτητών:

Δεδομένου ότι υπάρχει απόλυτη ελευθερία ως προς την επιλογή των θεμάτων προς διαπραγμάτευση και γενικά το πρόγραμμα καθορίζεται με τη συνεργασία των φοιτητών, προκύπτουν θέματα του ιδιαίτερου ενδιαφέροντος τους ή και ζητείται να γίνει επανάληψη σε αντικείμενα που καλύπτονται από άλλους διδάσκοντες:

I γλωσσική διδασκαλία (ιδιαίτερα στο Β' έτος)

II θέματα ιστορίας (πχ. κυπριακό, εμφύλιος κλπ)

III θέματα γλωσσολογίας (η γένεση και η χρήση του ΝΕ παρακειμένου, οι λειτουργίες του ΝΕ αορίστου)

IV θέματα λογοτεχνίας (Καβάφης, Ρίτσος, Ελύτης κ.α)

V ιστορία της λογοτεχνίας

VI θέματα τέχνης

(ειδικότερα στο Γ' έτος και θεατρολογία)

10. Επέκταση της διδακτικής διαδικασίας σε φυσικό περιβάλλον. Μετά από συζήτηση για τις εθνικές κουζίνες των δύο χωρών ακολούθησε γεύμα σε εστιατόριο με συζήτηση γαστρονομικού ενδιαφέροντος. Με αφορμή τη συζήτηση για την ιστορία του ελληνικού τραγουδιού και την προβολή της ταινίας του Κ. Φέρρη, «Ρεμπέτικο» και με την ευκαιρία της έλευσης της Σωτηρίας Λεονάρδου στη Σόφια, παρακολούθησαμε μουσικό πρόγραμμα σε ελληνικό κέντρο και οι φοιτητές έκαναν πρακτική εξάσκηση σε ελληνικούς λαϊκούς χορούς!

Αντληση Υλικού:

Γι' αυτού του είδους τη διδασκαλία, δεν προσφέρεται η χρήση ενός διδακτικού εγχειριδίου.

Έτσι το υλικό αντλείται από ποικίλες πηγές:

- Διάφορες μέθοδοι διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης
- Εγχειρίδια του ΟΕΔΒ
- Εφημερίδες, περιοδικά -επιστημονικά και ποικίλης ύλης
- Λογοτεχνικά έργα
- Ιστορικά έργα
- Γλωσσολογικές μελέτες
- Διαδίκτυο
- Κινηματογραφικές ταινίες
- Τραγούδια κ.α.

Η άσκηση στο γραπτό λόγο ήταν μέχρι φέτος περιστασιακή. Ωστόσο κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος μου ανατέθηκε η εξάσκηση των φοιτητών των δύο τελευταίων ετών στη συγγραφή *δοκιμίου* με σκοπό την βελτίωση της απόδοσής τους στις εξετάσεις. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιώ κυρίως τα εγχειρίδια του Λυκείου του ΟΕΔΒ.

Τέλος, από την περσινή ακαδημαϊκή χρονιά κλήθηκα να κάνω σεμιναριακά μαθήματα στο μεταπτυχιακό τμήμα. Πέρσι έκανα μια διάλεξη με θέμα: *«Ο ρόλος του ρηματικού πυρήνα της πρότασης στη μεταφραστική διαδικασία»* ενώ φέτος μίλησα για τη μέθοδο εκπόνησης διδακτορικής διατριβής. Προγραμματίζεται επίσης νέο σεμινάριο με θέμα: *«Η γραμματικοποίηση του ΝΕ παρακειμένου»*.

Κουτεντάκη Μαρία
Universidad de Salamanca
Σαλαμάνκα, Ισπανία
E-mail mariakou@usal.es

Τα νέα ελληνικά στο Πανεπιστήμιο της Σαλαμάνκα
Τα νέα ελληνικά στο τμήμα της Διερμηνείας και Μετάφρασης

Παρουσίαση αναλυτικού προγράμματος ενός εξαμήνου
Παρουσίαση αναλυτικότερα μιας διδακτικής ενότητας
Κειμενοκεντρική διδασκαλία;
(Ανθολογία λογοτεχνικών κειμένων)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ 3

Βιβλίο: Τα νέα ελληνικά για ξένους , Θεσσαλονίκη 2001 Φωτοτυπίες

ΕΝΟΤΗΤΑ 1^η

ΔΙΑΜΟΝΗ- ΣΠΙΤΙ-ΣΥΝΟΙΚΙΑ

Βιβλίο

Κείμενο σελ. 116: Ένα ζευγάρι ετοιμάζει το σπίτι του

Διάλογος : Οι πρώτες δυσκολίες

Κείμενο σελ 139 : Η γειτονιά

Γραμματική: (επανάληψη στον απλό και συνεχή μέλλοντα) /Υποτακτική

Ασκήσεις : Εκφράσεις με υποτακτική (σελ 121-124)

Κείμενα για το σπίτι

1. Απόσπασμα από το *Σαν τα τρελά πουλιά* της Μ. Ιορδανίδου (σελ 31, Εστία)

2. Μικρές αγγελίες (ενοικιάζεται-πωλείται)

3. χιουμοριστικό-σκίτσο

4. *Το σπίτι σου*, Γ. Δροσίνης

τραγούδι:

Τι σήμερα, τι αύριο, τι τώρα

Απόψε θέλω να πιω, Αλεξίου

Άσκηση για το σπίτι

Ασκήσεις του βιβλίου

Προετοιμασία των παραπάνω κειμένων (ένα ο καθένας): λεξιλόγιο, εκφράσεις για εξομάλυνση, ρηματικοί τύποι της υποτακτικής Γράψιμο κειμένου 2-3 παραγράφων (το σπίτι μου, η γειτονιά μου, η συγκατοίκηση)

ΕΝΟΤΗΤΑ 2^η ΔΙΑΚΟΠΕΣ-ΤΑΞΙΔΙΑ-ΝΗΣΙΑ

Βιβλίο

Κείμενο σελ. 130: Στο ξενοδοχείο

Κείμενο σελ. 272: Τα ελληνικά νησιά

Γραμματική : Προστακτική

Ασκήσεις: Του βιβλίου

Προφορική άσκηση:

Μοιράζετε τις δουλειές ως συγκατοικοι και διαφωνείτε

(άσκηση στον αρνητικό τύπο της υποτακτικής)/Φωτοτυπία

Άσκηση για το σπίτι:

Γράψτε μου μια ισπανική συνταγή με οδηγίες
(όπως στις φωτοτυπίες των ελληνικών συνταγών)

Κείμενα:

1. Περιγραφή Μουσείου: Από ταξιδιωτικό οδηγό
2. Λογοτεχνικά κείμενα: Απόσπασμα από την *Αστραδενή* της Ε. Φακίνου
3. Να σ' αγναντεύω θάλασσα, Κ. Βάρναλης
4. *Του Αιγαίου Ι,ΙΙ,ΙΙΙ -Προσανατολισμοί του Οδ.* Ελύτη
5. Διαφημίσεις (διακοπών) από ελληνικά περιοδικά

Τραγούδι:

Μεσ' του Αιγαίου (παραδοσιακό)

Τα νησιά μας

Άσκηση γραπτή:

Γράμμα σ' ένα φίλο από ένα ελληνικό νησί / Περιγραφή ενός αγάλματος / Περιγραφή των αξιοθέατων της Σαλαμάνκας

ΕΝΟΤΗΤΑ 3^η ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ- ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ

Βιβλίο: σελ. 146, *Η διασκέδαση στην Ελλάδα*

Σελ. 223, Μια εκδρομή στον Όλυμπο

Γραμματική: Αντωνυμίες (ποιος, τι πόσος, κάποιος, κανείς)

Επανάληψη στα ρήματα Μέσης Φωνής Ασκήσεις: Του βιβλίου (σελ. 154 -157)

Φωτοτυπίες Κείμενα:

1. *Τιμές της πατρίδας στους νικητές των Ολυμπιακών αγώνων*

(Νεοελληνική γλώσσα για το Γυμνάσιο, τεύχος Β', σελ. 176)

2. Παρουσίαση ταινίας από εφημερίδα: *Η Τροία*

3. Λογοτεχνία:

Ο οργανοπαίχτης (διασκευή) - Ν. Καζαντζάκης, *Βίος και πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά*
(βιβλίο Ελληνική Γλώσσα για το γυμνάσιο, Α' τεύχος, σ. 57)

1. Απόσπασμα από Μέρρες του Γ. Σεφέρη (για τον Θεοτοκόπουλο), σελ 32,

2. Ικαρος 1984/Απόσπασμα από τις *Δοκιμές Α'*, Θεόφιλος, σελ 458, Ίκαρος 84

Προφορική άσκηση:

Πώς διασκεδάζετε στη Σαλαμάνκα;

(κατευθυνόμενος διάλογος κατά ζευγάρια / φωτοτυπία)

Τραγούδι:

Τζαμάικα

Στη Ραφήνα

Γραπτές εργασίες:

Σκέψεις για μια ταινία που είδες τελευταία

Παρουσίαση ενός βιβλίου

Ποιος ζωγράφος σου αρέσει και γιατί;

ΕΝΟΤΗΤΑ 4^η ΓΡΑΦΕΙΟΚΡΑΤΙΑ- ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Βιβλίο: σελ. 158 *Το κτίριο της Διοικήσεως*

Γραμματική: Ρήματα Β' συζυγίας (μελετώ- άς / αργώ-είς)

Ασκήσεις Του βιβλίου (σελ. 161-164)

Κείμενα:

1. Αίτηση για χορήγηση υποτροφίας

2. Συστατική επιστολή

3. Φωτοτυπίες με γελοιογραφίες χωρίς κείμενο

4. Δημόσιοι Υπάλληλοι από τις *Σάτιρες* του Κ. Καρυωτάκη

Προφορική άσκηση:

Εμπλουτίζουμε τις φωτοτυπίες με κείμενο/ φράσεις αγανάκτησης
Συζητάμε για Σχολές- Τμήματα- Τομείς και Υπηρεσίες του Πανεπιστημίου

Τραγούδι:

Της δικαιοσύνης ήλιε νοητέ
(αφιέρωμα στη γιορτή του Πολυτεχνείου-1 διδακτική ώρα)

Επαναληπτικό διαγώνισμα:

Ασκήσεις ρημάτων

Άσκηση με αντωνυμίες

Κείμενο με κενά για συμπλήρωση λεξιλογίου με δοσμένες λέξεις

Μετάφραση κειμένου 5-8 σειρές

ΕΝΟΤΗΤΑ 5^η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑ

Βιβλίο: σελ. 165 *Τα διάφορα επαγγέλματα/Θέλω να γίνω...*

Γραμματική: Παραθετικά επιθέτων και ανώμαλα παραθετικά

Ασκήσεις Του βιβλίου

Ο *παπαγάλος* του Ζ. Παπαντωνίου (επίθετα -επιρρήματα)

Φωτοτυπία με εικόνες επαγγελμάτων

Βιογραφικό σημείωμα

Προφορική άσκηση:

Διάλογος για την επαγγελματική επιλογή

Γραπτή άσκηση:

βιογραφικό / ασκήσεις του βιβλίου σελ 176

Κείμενα:

1.*Η αντίστροφη πορεία* (επιστροφή στην αγροτική ζωή)/από τον ημερήσιο τύπο, Νεοελληνική Γλώσσα, τεύχος Β', σελ 106

2.*Λογοτεχνία: Σταδιοδρομία* από τις *Σάτιρες* του Κ. Καρυωτάκη

3.*Μια λέξη δεν είναι ποτέ μόνη της* (κείμενο για τη μετάφραση) του Γ. Σεφέρη,
*Δοκιμές*Β\ Προλόγισμα [στη μεταγραφή της «Αποκάλυψης»]), σελ 288, Ίκαρος 1984

4.Κείμενο με θέμα την ανεργία

5.*Ο τζίτζικας και το μυρμήγκι* του Αίσωπου

Τραγούδι:

Η δουλειά κάνει τους άντρες, Μουσική Μ. Λοΐζου

Το παλικάρι, Μουσική Μ. Θεοδωράκη

Άπονη ζωή, Μουσική Σταύρου Ξαρχάκου

ΕΝΟΤΗΤΑ 6^η

Βιβλίο: σελ. 178 , *Ένα αυτοκινητικό δυστύχημα*

Γραμματική : Συντελεσμένοι χρόνοι / Υποτακτική παρακειμένου

Άσκηση προφορική : αφήγηση ενός δυστυχήματος

Ασκήσεις γραπτές: του βιβλίου

Έκθεση στο σπίτι: Γιατί γίνονται τόσα πολλά ατυχήματα το σαββατοκύριακο;

ΕΝΟΤΗΤΑ 7^η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Βιβλίο: σελ. 185, *Πρωτοχρονιά, Θεοφάνεια*

Γραμματική : επανάληψη στα ανώμαλα ρήματα/ υποτακτική και προστακτική

Προφορική άσκηση: Τα Χριστουγεννιάτικα έθιμα στην Ισπανία

Ευχές (θα ήθελα να...)

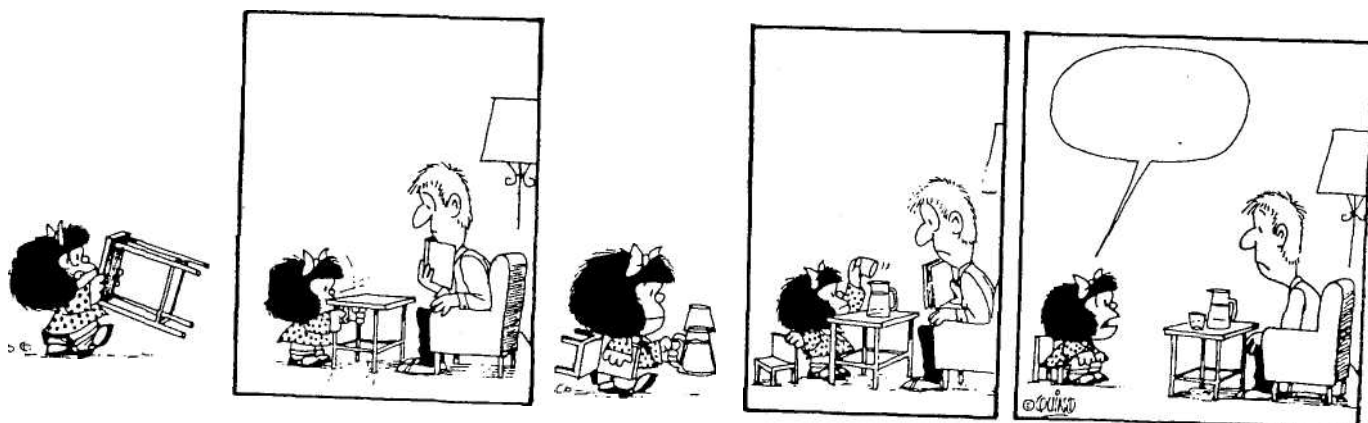
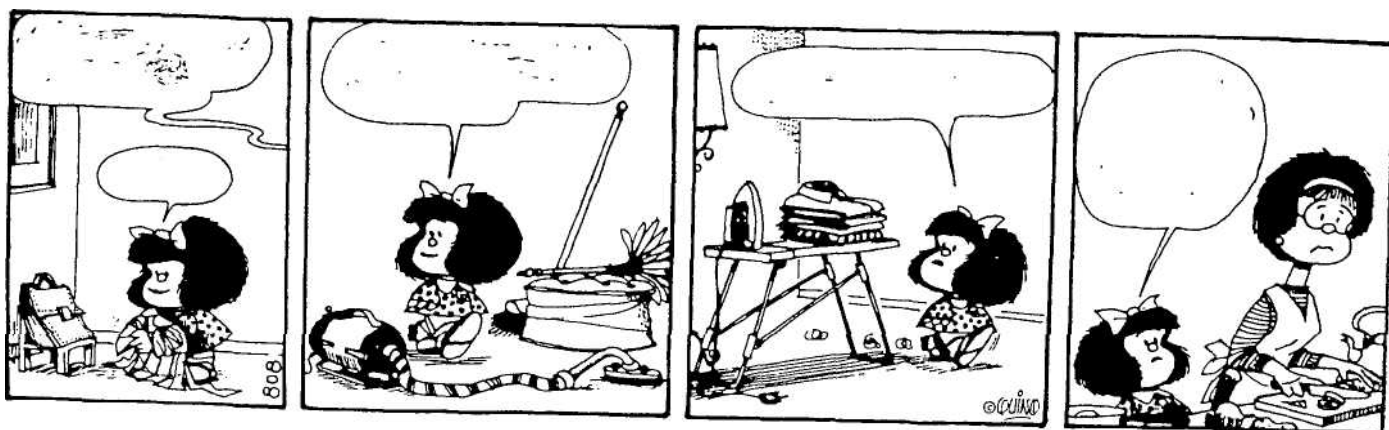
Γραπτή άσκηση: Μια χριστουγεννιάτικη κάρτα σε φίλο

Κείμενα:

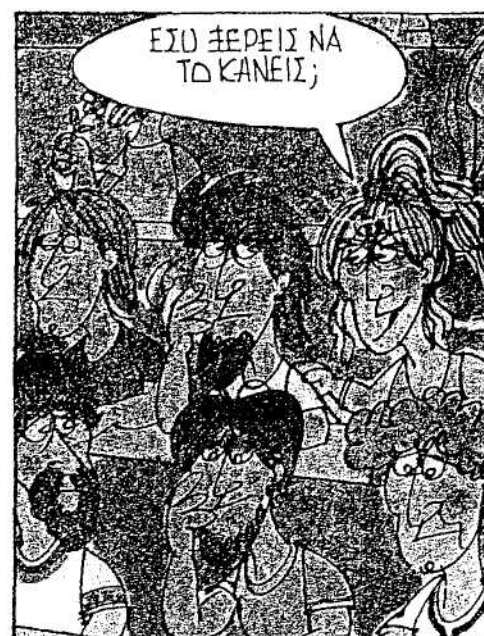
- 1 .Κάποτε ριζώνουν και τα λόγια, σελ 187, *Ελληνικά Παραμύθια*, Γ. Μέγα, Εστία 2000
- 1.Ο γέρος και τα τρία αδέρφι*, σελ. 189, (θα ήθελα να...), *Ελληνικά Παραμύθια*, Γ. Μέγα, Εστία 2000
- 3.Ποιήματα από την ανθολόγηση*
- 4*Πολλές Πρωτοχρονιές*, σελ.25
- 5.Λωξάνδρα της Μ. Ιορδανίδου, Εστία 1988

ΓΥΝΑΙΚΑ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Τι συμβαίνει στην πρώτη σειρά εικόνων;
2. Τι συμβαίνει στη δεύτερη;
3. Συμπληρώστε τα λόγια.
4. Ποιο είναι το επάγγελμα της μητέρας της Μαφάλντα; Τι κάνει μέσα στο σπίτι;
5. Πώς περνά την ώρα του ο πατέρας όταν βρίσκεται στο σπίτι;
6. Σήμερα συμβαίνει το ίδιο;

ΕΡΓΑΣΙΑ Χ Ω Ρ Ι Ο Ή Π Ο Λ Η ;

Πολλοί νέοι της επαρχίας που σπουδάζουν σε μεγάλες πόλεις ή στο εξωτερικό επιλέγουν στις μέρες μας, μετά τις σπουδές τους να επιστρέψουν, να εγκατασταθούν και να σταδιοδρομήσουν στη γενέτειρά τους, ή κοντά σε αυτήν, άλλοι από αυτούς επειδή θέλουν εκτός από την άσκηση του βιοποριστικού τους επαγγέλματος να διαδραματίσουν ενεργά ρόλο στον εκσυγχρονισμό και τα κοινά της περιοχής και άλλοι (που η γενέτειρά τους είναι κοντά σε μεγάλη πόλη) διότι θέλουν να συνδυάσουν τις οικονομικές τους δραστηριότητες με τις ευκαιρίες που τους προσφέρει η πόλη. Επιπλέον, όλοι όσοι παραμένουν στη γενέτειρά τους προβάλλουν παράλληλα και κάποιους άλλους λόγους, είτε ως κύριους, είτε ως συμπληρωματικούς. Η επαρχία προσφέρει καλύτερη ποιότητα ζωής (βοήθεια από τους γονείς στην ανατροφή των παιδιών, ανθρώπινο περιβάλλον για τα παιδιά, καλύτερη κοινωνική φροντίδα για τους εφήβους, μικρή απόσταση δουλειάς – σπιτιού και άρα εξοικονόμηση χρόνου για ψυχαγωγία, για άλλες απαραίτητες ή ενδιαφέρουσες ασχολίες). Η ύπαρξη εκτός του οικογενειακού και ευρύτερου συγγενικού ή φιλικού δικτύου, προσφέρει ασφάλεια στα άτομα που προτιμούν τη γενέτειρα. Στον οικονομικό τομέα η εγκατάσταση στον τόπο τους παραμένει ελκυστική, στο βαθμό που τα άτομα αυτά μπορούν να εκμεταλλευτούν την υπάρχουσα οικογενειακή υποδομή με διάφορους τρόπους. Υπάρχουν επίσης πλεονεκτήματα εκ πρώτης όψεως αφανή: λιγότερα έξοδα, δυνατότητα να αποκτήσουν μια υψηλών προδιαγραφών και άνετη ιδιωτική κατοικία, κτλ.

Επιλέγω να+ Υποτακτική

Εκτός από + αιτιατική

Εκτός του

Θέλω να+ Υποτακτική

Η γενέτειρα= η πόλη, ο τόπος που γεννιέμαι

διαδραματίζω ρόλο= παίζω ρόλο

Τα κοινά= η δημόσια ζωή, η πολιτική ζωή, η κοινωνική ζωή

Διότι= γιατί

Επιπλέον= ακόμα, επίσης

Ως= όπως, σαν

Άρα= επομένως, γι' αυτό, έτσι

Προσφέρω ένα γλυκό στον Κώστα

Εκ πρώτης όψεως= με την πρώτη ματιά πρώτα- πρώτα

Ο αφανής, η αφανής, το αφανές

Ο ευρύς, η ευρεία, το ευρύ

Υπάρχει η δυνατότητα να + Υποτακτική

Ερωτήσεις

Γιατί γυρίζουν κάποιοι νέοι στην πόλη τους μετά από τις σπουδές τους

Ποια πλεονεκτήματα προσφέρει η επαρχία;

Στον οικονομικό τομέα, τι προσφέρει η επαρχία σε ένα άτομο;

Το ζευγάρι **αυτό** συζητά **για** δουλειά

Αυτός: ΕΕΕ.. Σόρι που ρωτάω, μήπως είσαι καθόλου *φεμινίστρια*;

Αυτή: ..Ποτέ στα ακριβά εστιατόρια!

Κάντε ένα διάλογο με τον διπλανό / τη διπλανή σας χρησιμοποιώντας λεξιλόγιο της ενότητας όπως:

Επάγγελμα /ωράριο εργασίας/ φαινόμενο ανεργίας /φύλο /ηλικία/ μόρφωση / πτυχίο / προσόντα / ικανότητες / προϋπηρεσία / μισθός / ιατρική περίθαλψη / ανεργία

Πάρτε συνέντευξη από το διπλανό σας για μια δουλειά μερικής απασχόλησης στην υποδοχή ενός ξενοδοχείου της πόλης ρωτώντας για:

A: Μιλάτε ξένες γλώσσες;

B:

A: Έχετε ξαναδουλέψει σε μια τέτοια δουλειά;

B:

A: Χρειαζόμαστε ένα άτομο για μερικές ώρες τη νύχτα.

B:

A: Μπορείτε να εργάζεστε και το σαββατοκύριακο;

B:

A: Προσφέρουμε το βασικό μισθό και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

B:

A: Δέχετε να υπογράψετε συμβόλαιο σήμερα ή θέλετε να το σκεφτείτε λίγο;

B:

A: Πολύ ωραία θα σας περιμένω μεθαύριο το βράδυ για να αρχίσετε τη βραδινή σας βάρδια.

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

Ο ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ

Σαν έμαθε τη λέξη «Καλησπέρα», ο παπαγάλος, είπε ξαφνικά:

«Είμαι σοφός, γνωρίζω ελληνικά. Τι κάθομαι δωπέρα;»

Την πράσινη ζακέττα του φορεί

και στο συνέδριο των πουλιών πηγαίνει,

για να τους πει μια γνώμη φωτισμένη.

Παίρνει μια στάση λίγο σοβαρή,

ξεροβήχει, κοιτάζει λίγο πέρα,

και τους λέει: «Καλησπέρα!»

Ο λόγος του θαυμάστηκε πολύ. Τι διαβασμένος, λένε, ο παπαγάλος!

Θάναι σοφός αυτός πολύ μεγάλος, αφού μπορεί και ανθρώπινα μιλεί.
Απ' τις Ινδίες φερμένος, ποιος το ξέρει
πόσα βιβλία μαζί του νάχει φέρει,
με τι σοφούς εμίλησε, και πόσα
να ξέρει στων γραμματικών τη γλώσσα!...
«Κυρ παπαγάλε, θάχομε την τύχη ν' ακούσουμε τι λες και παραπέρα;
Ο παπαγάλος βήχει, ξεροβήχει... μα τι να πεί; Ξανάπε: «Καλησπέρα».

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Σαν= όταν
Δω πέρα= εδώ πέρα, εδώ ακριβώς
Παίρνω στάση= παίρνω ύφος
Διαβασμένος» μορφωμένος, καλλιεργημένος
Θάναι= θα είναι, θα 'ναι
Θάχομε= θα 'χομε, θα έχομε, θα έχουμε
Παραπέρα= πιο πέρα, πιο κει, πιο μακριά
Άσκηση (σε συνεργασία με έναν συμφοιτητή σας)
Να βρείτε τα επίθετα, τις μετοχές και τα επιρρήματα του κειμένου.
Σχηματίστε τους τρεις βαθμούς (όπου είναι δυνατό)

ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ

Τη σάρκα, το αίμα θα βάλω σε σχήμα βιβλίου μεγάλο.
«Οι στίχοι παρέχουν ελπίδες» θα γράψουν οι εφημερίδες.
«Κλεαρέτη Δίπλα-Μαλάμου» και δίπλα σ' αυτό τ' άνομα μου.
Την ψυχή και το σώμα πάλι στη δουλειά θα δίνω, στην πάλη.
Αλλά, με τη δύση του ηλίου, θα πηγαίνω στου Βασιλείου.
Εκεί θα βρίσκω όλους τους άλλους λογίους και τους διδασκάλους.
Τα λόγια μου θά 'χουν ουσία, η σιωπή μου μια σημασία
Θηρεύοντας πράγματα αιώνια, θ' αφήσω να φύγουν τα χρόνια.
Θα φύγουν, και θά 'ναι η καρδιά μου σα ρόδο που επάτησα χάμου.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Σταδιοδρομία= επαγγελματική πορεία
Παρέχω = δίνω, παραχωρώ
Η πάλη = ο αγώνας, η προσπάθεια
Ο λόγιος= μορφωμένος, καλλιεργημένος
Ο διδάσκαλος= ο δάσκαλος
Έχει ουσία = έχει βαθύτερη σημασία / βαθύτερο νόημα
θηρεύω = κυνηγώ
χάμου = χάμω, κάτω

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Για ποιο επάγγελμα μιλά ο ποιητής;
Φαίνεται ευχαριστημένος; Ποιες φράσεις δείχνουν τα συναισθήματα του;

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Όνομα και επώνυμο: Ατομικά στοιχεία

Ημερομηνία γέννησης:

Διεύθυνση κατοικίας:

Οικογενειακή κατάσταση:

Αριθμός τηλεφώνου:

e-mail:

Εκπαίδευση

(Τίτλος σπουδών, διάρκεια σπουδών, ημερομηνία αποφοίτησης, Εκπαιδευτικό Ίδρυμα):

Επαγγελματική εμπειρία:

Επιμόρφωση

Σεμινάρια:

Ημερίδες:

Παρουσιάσεις:

Συμπόσια:

Συνέδρια:

Ξένες γλώσσες (επίπεδο γνώσης)

Διάφορα

Γνώση ηλεκτρονικού υπολογιστή:

Άδεια οδήγησης:

Διάφορες γνώσεις, ικανότητες, δεξιότητες:

Επιστημονικές εργασίες:

(τίτλος, χρονολογία)

Ερασιτεχνικές ασχολίες/ κοινωνικές δραστηριότητες:

Άσκηση

*Συμπληρώστε τα παραπάνω στοιχεία παίρνοντας συνέντευξη από έναν συμφοιτητή σας.

* ΣΤΟ σπίτι γράψτε μια παράγραφο για τη ζωή του συμφοιτητή σας.

Γεώργιος Σεφέρης, Δοκίμες Β' , Ίκαρος 1984,σελ. 288

...Μια λέξη δεν είναι ποτέ μόνη της...

...Μια λέξη δεν είναι ποτέ μόνη της, εκτός αν την απομονώσουμε στο πολύ χοντρό νόημα της απαρτίζεται από συνειρμούς που κάνουν και την αισθανόμαστε ριζωμένη με άπειρες λεπτές ρίζες στη δική της γλώσσα, στο δικό της χώμα, στο δικό της κόσμο και κανέναν άλλον. Βέβαια, το πέρασμα του καιρού αλλάζει πολλά σε μια λέξη τα νοήματα γλιστρούν, μετακινούνται. Όμως, όσο κι αν το πιστεύω αυτό, δεν μπορώ να πω, σε τελευταία ανάλυση, όταν θέλω να κάνω νοητή και αισθητή στη σημερινή γλώσσα μας μια λέξη που έζησε στις διάφορες αρχαιότητες μας, είτε τη διατηρήσαμε είτε όχι, την αντικρίζει και τη μεταχειρίζομαι με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που θα αντίκριζα και θα μεταχειρίζομουν, εννοώ μεταφράζοντας, λέξεις από ξένες γλώσσες. Το πράγμα που μ' ενδιαφέρει προπάντων είναι να γίνει συνειδητό ότι πρόκειται για δυο μεταφραστικές λειτουργίες, όπως έλεγα. Το αν θα υιοθετηθεί τελικά η λέξη «μεταγραφή» για τη μετάφραση των παλαιών συγγραφέων, είναι , για μένα, δευτερεύον.

λεξιλόγιο

απαρτίζεται από = αποτελείται από

το νόημα= η σημασία

ρ. εννοώ= καταλαβαίνω / θέλω να πω

νοητός= κατανοητός

αισθητός= αντιληπτός
άπειρος= ατέλειωτος
όσο κι αν...(+ρήμα), δεν...(+ρήμα)
σε τελευταία ανάλυση= στο κάτω- κάτω, στο τέλος(τέλος), τελικά
δευτερεύον= όχι πρωταρχικό, όχι σημαντικό, όχι τόσο σπουδαίο
(δευτερεύων, δευτερεύουσα, δευτερεύον)

άσκηση

Τι σχέση έχει η γλώσσα με τις...ρίζες ;
Τι αλλάζει με τον καιρό σε μια λέξη;
Τι σημαίνει μετάφραση και τι «μεταγραφή»;

Συμπληρώστε με τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου:

1. Στηνσυνάντηση με τον Κώστα περάσαμε καλά.
2. στο κτίριο αυτό υπάρχουν Σχολές.
3. Έχω το πουκάμισο με την Ελένη.
4. Κάθε εξάμηνο έχουμε πολλές εργασίες στη Σχολή μας.
5. Η πορτοκαλιά είναι στον κήπο της γιαγιάς.
6. Το χειμώνα φοράμε παλτό για να μην κρυώνουμε.
8. Ο καθηγητής σκέφτεται λύσεις για το πρόβλημα.
9. Δεν είναι το πρώτο πρόβλημα που έχουμε. Αυτό είναι
10. Η μεταγραφή κειμένων, όπως ο Δον Κιχώτης, βοηθά στην ανάγνωση τους από παιδιά.

ΤΟ ΠΑΛΙΚΑΡΙ

Στίχοι : Μάνου Ελευθερίου Μουσική: Μίκη Θεοδωράκη

Το παλικάρι έχει καημό Κι εγώ στα μάτια το κοιτώ

Και το κοιτώ και δε

Απόψε απόψε που έχει τον καημό.

Βδομάδα πάει χωρίς

Κι έξω και φυσά

Χωρίς τσιγάρο και δουλειά

Απόψε απόψε μου σχίζει την

Το παλικάρι έχει καημό

Όταν κοιτάει τον,

Τα μάτια του είναι δυο

απόψε απόψε το δάκρυ μου κυλά

Εκφράσεις

Πάει μια βδομάδα που έχει ομίχλη

Πάνε δυο μήνες από τότε που είδα τον Περικλή τελευταία φορά

- Πόσος καιρός πάει από τότε που έφαγες παγωτό;

- Από πότε ζεις στη Σαλαμάνκα;

Ερώτηση

Ποιο είναι το θέμα του τραγουδιού;

Ποια λέξη (συνώνυμη)δείχνει τη λύπη του παλικαριού;

Άπονη ζωή

Μουσική: Σταύρος Ξαρχάκος Ερμηνεία: Γρηγόρης Μπιθικώτσης

Άπονη ζωή
μας πέταξες στου δρόμου την.....
μας αδίκησες
Ούτε μια.....
δεν.....να μας διώξεις το δάκρυ
μας κυνήγησες
Το κρίμα μας βαρύ
Μας γέννησες.....
Με την καρδιά πικρή
.....στεναγμούς
Άπονη ζωή
Δε θέλαμε παλάτια κι.....
να μας χάριζες
Μια μπουκιά.....
για μας τα ορφανά.....
Ας χαλάλιζες
Μας επήρε ο βοριάς
Μας πήγε η.....
Το.....της καρδιάς
Γιατί είμαστε φτωχοί

Άσκηση

Συμπληρώστε τα γένη των επιθέτων. Πέστε προφορικά τους βαθμούς τους.

<u>αρσενικό</u>	<u>θηλυκό</u>	<u>ουδέτερο</u>
_____	άπονη _____	_____
_____	_____	βαρύ _____
φτωχούς _____	_____	_____
_____	πικρή _____	_____
_____	_____	ορφανά _____

Σχηματίστε πίνακα με ρήματα του κειμένου και συμπληρώστε τους χρόνους σε συνεργασία με συμφοιτητή σας.

Η ΑΝΕΡΓΙΑ, ΑΓΚΑΘΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΜΑΣ

Ανεργία: το κορυφαίο κοινωνικό πρόβλημα στην Ευρώπη, αλλά και στη χώρα μας. Το φαινόμενο της ανεργίας απεικονίζεται σε καθημερινές δημοσκοπήσεις και έρευνες, που παρουσιάζουν τα ανησυχητικά ποσοστά της. Τα στοιχεία για το μέγεθος του προβλήματος διαφέρουν ανάλογα με τον οργανισμό που τα επεξεργάζεται. Τα επίσημα στοιχεία για τη χώρα μας είναι τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας (ΕΣΥΕ). Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, η ανεργία στη χώρα μας βρίσκεται στο 10.3% (10/1999).

Οι νέοι, όπως και οι γυναίκες, αποτελούν τις ομάδες που πλήττονται περισσότερο από την ανεργία. Στην Ελλάδα οι νέοι 5-29 ετών αποτελούν το 59% του συνόλου των ανέργων. Από αυτούς το 21.5% έχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, το 62% δευτεροβάθμιας και μόνο ένα 16.5% έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια **εκπαίδευση**.

Κάθε άνεργος αντιμετωπίζει διαφορετικά την ανεργία, ανάλογα με το φύλο, την ηλικία, τις συνθήκες της ζωής του, την οικογενειακή του κατάσταση, τον χαρακτήρα του κ.τ.λ. Μερικές φορές ο άνεργος αισθάνεται άσχημα, ντρέπεται για τον εαυτό του και άλλες φορές γίνεται επιθετικός στο περιβάλλον του ή και νιώθει ενοχές. Αρχίζει να αμφισβητεί τις ικανότητες του και γυρίζει στο **παρελθόν του θεωρώντας το χαμένο**.

Άλλοι όμως άνεργοι, αξιοποιούν τον καιρό που παραμένουν εκτός εργασίας. Συνειδητοποιούν ότι στο διάστημα αυτό τους δίνεται η ευκαιρία να αποκτήσουν νέες γνώσεις ή δεξιότητες μέσα από προγράμματα που προσφέρουν κατάρτιση ή επιμόρφωση. Η απόκτηση πρόσθετων προσόντων και δεξιοτήτων θεωρείται το κλειδί για την αντιμετώπιση της ανεργίας, γιατί έτσι οι υποψήφιοι εργαζόμενοι αυξάνουν τα επαγγελματικά τους εφόδια και -τελικά- την απασχολησιμότητά τους, τη δυνατότητα τους δηλαδή να βρουν και να διατηρήσουν μια θέση εργασίας. Η μακροχρόνια παραμονή σε κατάσταση ανεργίας δεν ενισχύεται ούτε από την εθνική ούτε από την ευρωπαϊκή πολιτική. Αντίθετα, ενισχύονται τα συστήματα κατάρτισης κι επιμόρφωσης, ώστε οι άνεργοι να αποκτήσουν τα απαραίτητα προσόντα και όχι να προσπαθήσουν να αποφύγουν την ανεργία δεχόμενοι οποιαδήποτε θέση εργασίας, πολλές φορές χωρίς όρους.

Βασίλης Οικονομίδης
Πανεπιστήμιο της Ιορδανίας
Αμμάν, Ιορδανία
E-mail vass_ikonomidis@hotmail.com

**Από τη γραμματική στη συζήτηση για δραστηριότητες, συμπεριφορές και ποίηση
Διδάσκοντας το θηλυκό γένος - Ονοματικό μέρος, στο δεύτερο επίπεδο αρχαρίων**

Η χρονική κατάσταση για την παρουσίαση του υλικού που ακολουθεί είναι περίπου η δωδέκατη και δέκατη τρίτη εβδομάδα στον κύκλο δεκαέξι εβδομάδων που απαρτίζουν κανονικά το διδακτικό μέρος ενός ακαδημαϊκού εξαμήνου στο Πανεπιστήμιο της Ιορδανίας. Στο μεταξύ, έχει προηγηθεί και εξακολουθεί κατά τη διδασκαλία του υλικού η εξάσκηση σε σημαντικές ενότητες της γραμματικής (ρήμα με βαθιά βουτιά στα δύσκολα: όσον αφορά τόσο τους χρόνους -αόριστος, δισύλλαβων ενεργητικής φωνής, παρακείμενος, υπερσυντέλικος ενεργητικής φωνής, αόριστος παθητικής φωνής, στιγμιαίος μέλλοντας- όσο και τις εγκλίσεις -υποτακτική ενεργητικής/παθητικής φωνής και προστακτική ενεργητικής φωνής). Επιπλέον, η έννοια της υποτακτικής έγκλισης χρειάζεται αρκετό χρόνο κι επιμονή για να εμπεδωθεί και να χρησιμοποιηθεί κατάλληλα, γιατί στη μεν ομιλούμενη αραβική αποφεύγεται με τη χρήση οριστικών σε παράταξη (θέλω-πηγαίνω, θέλω-πηγαίνεις), ενώ η άλλη προσπελάσιμη στους φοιτητές μου οδός αναλογίας, τα αγγλικά, προτιμούν συνήθως το απαρέμφατο. Ο σχηματισμός της αντίθετα είναι απλή υπόθεση μετά την εξάσκηση στο στιγμιαίο μέλλοντα και στην επισήμανση του θέματος αορίστου. Είναι λοιπόν κατάλληλη η στιγμή να επανέλθουμε δυναμικά στο ονοματικό μέρος, να συστηματοποιήσουμε όσα εξετάσαμε στο παρελθόν, να τα συνδυάσουμε με τα καινούργια μας εφόδια από το ρήμα και να τα χρησιμοποιήσουμε δίνοντας νέες αποχρώσεις στις περιγραφές για τον εαυτό, το περιβάλλον και τις δραστηριότητές μας.

Η επικοινωνιακή χρήση της καινούριας γλώσσας προσφέρει νέα ικανοποίηση στους φοιτητές γιατί μπορεί να περιλάβει πια μεγάλο φάσμα της καθημερινότητας και των ενδιαφερόντων. Επιπλέον, οι γνώσεις που αποκόμισαν τους επιτρέπουν να ανταποκρίνονται λεκτικά-εκφραστικά σε πλήθος περιστάσεις που τίθενται έξωθεν. Βέβαια, έχει σημασία και η μέθοδος διδασκαλίας στην οποία οι φοιτητές μας είναι συνηθισμένοι. Η παθητική ακρόαση και η σύνδεση της συνομιλίας στην ξένη γλώσσα με τις πειστικές ανάγκες της εξεταστικής διαδικασίας υπό τον απατηλό τίτλο oral skills, μου δημιουργούν, όπως αντιλαμβάνεται ο καθένας, πρόσθετες δυσκολίες στο τολμηρό διάβημα να διαβάσω τον εαυτό μου και τους άλλους σε μια άλλη γλώσσα, ξεπερνώντας το επίπεδο της ανάγνωσης ενός έτοιμου γραπτού κειμένου στη γλώσσα αυτή με χάρτινους εαυτούς και άλλους.

Παρατήρησα ότι:

α. Το μάθημα επιλέγουν κατά το πλείστον κορίτσια, ιδιαίτερα στο δεύτερο και τρίτο επίπεδο. (Περίπου 70-75%) (Το τμήμα του εαρινού εξαμήνου του ακαδημαϊκού έτους παρακολούθησαν 9 κορίτσια, 3 αγόρια)

β Τα κείμενα του διδακτικού εγχειριδίου που χρησιμοποιούμε (Δ. Δημητρά - Μ. Παπαχειμώνα, Ελληνικά Τώρα 1+1), δίνουν το σημαντικότερο κομμάτι της πλοκής για την ανάπτυξη καταστάσεων και αφορμών στη χρήση της γλώσσας σε γυναικείες φωνές. Ένα κορίτσι υποδέχεται στο αεροδρόμιο τη φίλη του από την Ιταλία. Παρακολουθούμε τις δραστηριότητες τους- εξόδους, ηλιοπληξία, καυγάδες ή διαφωνίες στο σπίτι, διαπληκτισμούς ενός ζευγαριού νέων κι ενός πιο ώριμου ηλικιακά, διακοπές κι έναν γάμο- μέχρι τη στιγμή που η Ιταλίδα φίλη φεύγει έχοντας περάσει την άνοιξη και το καλοκαίρι στην Ελλάδα.

γ. Οι εντονότερες συναισθηματικές αντιδράσεις των φοιτητών εκδηλώθηκαν παρατηρώντας τις ομοιότητες των δύο πολιτισμικών πλαισίων στο επίπεδο της συμπεριφοράς από και προς

γυναίκες και των συναφών συνηθειών. Άνισες ευκαιρίες διασκέδασης, έντονες συζητήσεις μάνας-κόρης, διλήμματα επιλογών ζωής που τίθενται στις γυναίκες - μητέρες μα όχι στους άντρες-πατεράδες. Το όνειρο του γάμου και οι διακριτικές υποδείξεις της μητέρας, συνταγές μαγειρικής. Κατά ευτυχή σύμπτωση (αν και δε συνιστά μάλλον εξαίρεση), η παρουσίαση λεξιλογίου μαγειρικής προκαλούσε για ακόμη μια φορά το αίσθημα της οικειότητας καθώς οι δύο απλές συνταγές που περιέχονταν στο εγχειρίδιο (τζατζίκι και σαλάτα χωριάτικη) είναι μέρος της γευστικής θαυματοποιίας και των Αράβων. Κοιτάζονταν και κοίταζαν με νόημα και συμπλήρωναν: «Σαν την Ιορδανία», «Όπως εδώ» ή «Αυτά λέει και η μητέρα μου».

δ. Η συζήτηση γύρω από τις ζωές των αγοριών και των κοριτσιών και τις διαφορές τους, στο συγκεκριμένο πολιτισμικό πλαίσιο, εμπλέκει πάντοτε όλους τους φοιτητές και δημιουργεί περιβάλλον διαλόγου. Έτσι, εμπλέκει δυναμικά και τα αγόρια που μειοψηφούν και τα ενθαρρύνει να αναλαμβάνουν συχνά τη δημιουργική επικοινωνιακή θέση του απολογητή. Τα μαθήματα νέων ελληνικών, καθώς συγκεντρώνουν φοιτητές διαφορετικών σχολών κι ετών με βάση το υπάρχον πρόγραμμα σπουδών, χρειάζονται τέτοιες περιστάσεις για να ενεργοποιήσουν επικοινωνιακές και συναισθηματικές δεξιότητες: να μοιραστούν προσωπικές πληροφορίες, να επισημάνουν κοινά ενδιαφέροντα και, τελικά, να θεωρήσουν το πρωινό τους μάθημα ως ένα άνετο και προσωπικό περιβάλλον στο οποίο οι διαχωριστικές γραμμές φύλου, εθνοτικής ή εθνικής ταυτότητας (Ιορδανός / Παλαιστίνιος / Ιρακινός / Χώρες του Κόλπου κ.α.) και θρησκευματος δεν απολήγουν σε σιωπή. Έχω τη βεβαιότητα που προκύπτει από την παρατήρηση, ότι αυτού του είδους η θετική φόρτιση απέναντι στο μαθησιακό περιβάλλον μεταφέρεται τροποποιημένη και στο γνωστικό μέρος. Τάξεις στις οποίες επιτεύχθηκε η άνετη συζήτηση για τον εαυτό και έγινε αφορμή για καθυστερημένη αποχώρηση από την αίθουσα διδασκαλίας λόγω διάθεσης να μη διακόψουν την επικοινωνία- ακόμη και στη μητρική γλώσσα, μετά το τέλος του καθιερωμένου πενηντάλεπτου - αποδείχτηκαν πιο πρόθυμες, όταν ήρθε η στιγμή να προτείνω την ανάληψη εργασιών (θεματικά γλωσσάρια, σύνταξη από μικρές ομάδες ενός οδηγού για την Ιορδανία στα ελληνικά, συμμετοχή στην υλοποίηση εκδηλώσεων του Τομέα εκτός του Πανεπιστημίου). Ως πρώτη αγαθή ένδειξη θεώρησα την τακτική παρακολούθηση των μαθημάτων ακόμα κι από εκείνους που, υποθετικά, «τα ξέρουν αυτά», εννοώ μικρό αριθμό Ελληνοπαίδων δεύτερης και τρίτης γενιάς, που τα ελληνικά τους στο προφορικό επίπεδο είναι καλά έως άριστα. Επιτρέψτε μου μια ακόμη σχετική επισήμανση: η παρουσία των Ελληνοπαίδων (προερχόμενων από μικτούς γάμους) αποδείχθηκε παραγωγική, η συγκριτική λεξιλογική τους ευχέρεια γινόταν αφορμή για προσθήκες, και προκάλεσε ενδιαφέρον στους Άραβες φοιτητές και, ιδίως, φοιτήτριες που ήθελαν να ακούσουν πώς βιώνει τη διττή ταυτότητα μία συνομήλική τους, ιδιαίτερα αν οι δύο γονείς ανήκουν σε διαφορετικό θρήσκευμα.

Στο πρακτικό μέρος τώρα, είχα σκόπιμα παραλείψει την παρουσίαση κάποιων διαλόγων από κεφάλαια που εξετάσαμε, ζητώντας ωστόσο να διαβάσουν και να εξομαλύνουν το κείμενο αξιοποιώντας το γλωσσάριο και τις ώρες συνεργασίας. (σσ.145 Μαμά-Ελένη, 168 Λάκης-Λέλα). Τώρα, στην πρώτη ενότητα, πριν την ανάγνωση και τη δεύτερη ανάγνωση με χρωματισμό της φωνής σ. 148, :

1. ρωτάω τον καθένα/την καθεμία σχετικά με την οικογένειά του (πόσοι, πόσες αδερφές, πόσοι αδερφοί, πόσοι από αυτούς ή αυτές ζουν ακόμη στο σπίτι μαζί τους).

2. χωρίζονται σε ομάδες των 4-5 που συγκεντρώνουν στοιχεία εντός της ομάδας (σχηματίστηκαν τρεις ομάδες). Ονόματα, ηλικίες, προέλευση γονέων. Ώρες που κάνουν πράγματα μαζί. Τόπος διαμονής, πόλεις, συνοικίες, γειτονίες. Καταγράφουν τα στοιχεία τα οποία θα φωτοτυπήσουμε αργότερα για τις υπόλοιπες ομάδες. Τυχαιά επιλογή ομάδας που παρουσιάζει το υλικό της.

3. Ανάγνωση-εξομάλυνση του διαλόγου. Συνεργασία για την ετοιμασία ερωτήσεων για την επόμενη φορά (Τι ώρα γυρίζεις στο σπίτι, τι κάνεις όταν είσαι έξω, κάθε πότε βγαίνεις με τους φίλους σου, τι κάνετε συνήθως όταν βγαίνετε, τι σου αρέσει να κάνεις όταν δε μελετάς για το πανεπιστήμιο (χόμπυ), έχεις συζητήσεις σαν αυτή που διαβάσαμε με τη μητέρα σου, τι λένε οι

γονείς σου στο κορίτσι και τι στο αγόρι στην οικογένειά σου για τη βόλτα ή όταν αργούν) (Γράψαμε τις ερωτήσεις στον πίνακα για τις οποίες χρησιμοποιήσαμε το ήδη γνωστό λεξιλόγιο μόνο). Ζήτησα να ετοιμαστούν με λίγες σημειώσεις, ή καθόλου, μα τους παρακάλεσα να θυμούνται ότι δεν πρόκειται να διαβάσουν ένα πλήρες κείμενο αλλά να αφηγηθούν στους συναδέλφους τους και να απαντήσουν στις ερωτήσεις τους.

4. Σύντομη επανάληψη όσων μάθαμε για το θηλυκό γένος (το γραμματικό κι όχι απαραίτητα κατά φύλο προσδιορισμό του, η ελευθερία, η λύση, αλλά όχι το κορίτσι). Οι ομοιότητες με τη λογική της αραβικής γλώσσας μας βοηθούν να ολοκληρώσουμε γρήγορα την επανάληψη και παρακολουθούμε αναλογίες με την αραβική σε ό,τι αφορά «αδικίες» της γραμματικής σε βάρος του θηλυκού. Προσέχουμε ξανά τη συμπεριφορά των επιθέτων (ος-η-ο, ος-α-ο, κ/χ/θ-ος/ια/ο), ιδίως στον πληθυντικό όταν αναφέρονται σε πολλαπλά ουσιαστικά, διαφορετικού γένους. Το ίδιο και για τις αντωνυμίες. Υπογραμμίζουμε πρόσφατες πληροφορίες που ξεφεύγουν από την προσδοκία του κανόνα: πόλη/εις, σ-η,ξ-η, ψ-η/εις, λεωφόρος, -οδός, Νάξος).

5. Η ώρα ολοκληρώνεται με την ακρόαση του «Για την Ελένη» του Χατζιδάκι και διανέμω τους στίχους του συνθέτη με τις λίγες παρατηρήσεις που έχω θέσει ως σημειώσεις (ανακεφαλαίωση βασικών παρατηρήσεων για τα ρήματα σε -αω>-ησα αλλά δίψασα, πείνασα, προσδιορισμός χρόνου κι αφορμή για μια συζήτηση βασισμένη σε όσα είδαν στην ταινία «Τroy» και σ' όσα ξέρουν οι φοιτητές του Τμήματος Αγγλικής Φιλολογίας από τον Όμηρο που διδάσκονται σε μετάφραση στο μάθημα Classical Literature and Poetry). Για την επόμενη διδακτική ώρα, σχεδιάσαμε κιόλας κάποιες αφορμές σύνδεσης με τη γλωσσική-επικοινωνιακή εμπειρία της προηγούμενης. Θυμίζω ότι εκκρεμούν παρουσιάσεις των άλλων δύο ομάδων που είχαν δημιουργηθεί με αντικείμενο τη συγκέντρωση στοιχείων για τη σύνθεση των οικογενειών του καθένα/της καθεμίας. Οι φοιτητές κλήθηκαν να σκεφτούν και να συστηματοποιήσουν τις απαντήσεις τους σε ερωτήσεις για συνήθειες, χόμπυ και το χειρισμό του ελεύθερου χρόνου κοριτσιών/αγοριών.απο τους ίδιους και την οικογένεια. Υπήρχε επίσης το τραγούδι με μια τελευταία υποσημείωση που έφερνε τον Ευριπίδη στην τάξη. Έτσι, στη δεύτερη ώρα, δουλέψαμε ως εξής:

1. Η δεύτερη ομάδα παρουσιάστηκε στην τάξη.

2. Στη συνέχεια τους θύμισα τις ερωτήσεις που είχαμε συγκεντρώσει και έκανα την αρχή μιλώντας για τις δικές μου απαντήσεις σε μία για να ενθαρρυνθούν: τι κάνω μετά τη δουλειά (για παράδειγμα εγώ κάθε Δευτέρα και Τετάρτη μετά τη δουλειά....) Έπειτα χωρίστηκαν σε τριάδες (4) και άρχισαν να συζητούν πάνω σε παρόμοια ερωτήματα. Καθώς προχωρήσαμε κι ένιωσαν ότι το λεξιλόγιο που ήδη γνώριζαν επαρκούσε σε σημαντικό βαθμό, η συζήτηση προχώρησε με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση. Δεν αιφνιδιάστηκα που το φύλο, η τοπική προέλευση κ.α. του φοιτητή υπέδειξαν διαφορετικούς τρόπους ζωής.

3. Ακούσαμε για δεύτερη φορά το τραγούδι του Χατζιδάκι κι απόλαυσαν το γεγονός ότι οι στίχοι ήταν ευνόητοι και δεν χρειάζονταν παρά ελάχιστες σημασιολογικές εξηγήσεις. Τώρα προέκυπτε το θέμα γιατί «Ελένη». Το ζήτημα της παρουσίας της γυναίκας στην ελληνική ποίηση ως δημιουργού κι ως θέματος είναι γόνιμο και για τα κορίτσια της τάξης φορτισμένο. Τους ρώτησα για το φιλμ Troy ποιοι το είδαν, πού το είδαν, αν τους άρεσε, ποιοι ήταν οι καλοί και ποιοι οι κακοί στο φιλμ (αποκαταστήσαμε κάποια ονόματα που μεταφέρονταν με την ευκολία σπαγγέτι γουέστερν στη λευκή οθόνη κι ακόμη χειρότερα στον μεταγραμματισμό τους στα αραβικά και χρησιμοποιούνται ως βαπτιστικά ονόματα Νεοελλήνων- κι όχι μόνον- στις μέρες μας), αν άρεσε στους φίλους τους. Τους ρώτησα για την Ελένη και όσα φαίνεται να έκανε ή να μην έκανε. Εδώ πρόσθεσα κάποια στοιχεία από τη γραμματολογία μας, βασισμένος στο είδωλο της Ελένης που μας σώθηκε πληρέστερο στην τραγωδία του Ευριπίδη. Διάβασα τις κατηγορίες εναντίον της από τη μετάφραση του Τάσου Ρούσσου, το γνωστό σεφερικό στίχο για το αδειανό πουκάμισο και την απορία του Τεύκρου.

4. Η Ελένη ήταν ωραία και νέα όταν το κακό άρχισε. Στη συνέχεια τους ζήτησα να διαβάσουμε τι γίνεται με την Άννα που δεν ξέρουμε αν είναι ωραία, αλλά δεν είναι πολύ νέα κι έχει

το δικό της πόλεμο. Το σχετικό κείμενο περιέχει πιστή περιγραφή της νεοελληνικής πραγματικότητας και των πρακτικών δυσκολιών της καθημερινότητας πολλών οικογενειών/ζευγαριών. Επιπλέον, έχει το πλεονέκτημα, καθώς έρχεται προς το τέλος της διδακτικής ώρας, να μην περιέχει άγνωστες λέξεις εκτός από δύο «διαμέρισμα», «πεθερός/α». Τρεις άλλες σχετικά με το χαρακτηρισμό της χρήσης των δωματίων, αποδείχτηκε ότι ήταν εύκολα κατανοητές από τη γνώση των ετύμων (κρεβατοκάμαρα / κρεβάτι, καθιστικό / κάθομαι, τραπεζαρία / τραπέζι) ενώ για την κουζίνα είχαμε δει παλιότερα τη σημασία της μαγειρικής τέχνης. Τα προβλήματα των πιεστικών αναγκών και των διλημμάτων για την εργαζόμενη γυναίκα εμφανίζονται όλο και συχνότερα και στην ιορδανική καθημερινότητα, γι' αυτό το θέμα προκάλεσε ενδιαφέρον. Ρώτησα αν δουλεύει εκτός σπιτιού κάποια γυναίκα από την οικογένειά τους. Αρκετές μητέρες κι ακόμη περισσότερες αδερφές αποδείχτηκαν εργαζόμενες. Τι δουλειά λοιπόν; Εδώ ήταν καλή ευκαιρία να εξετάσουμε τα επαγγελματικά από τα ουσιαστικά, γιατί τον μεν κανόνα της/-τρια τον είχαμε συναντήσει νωρίς, αλλά τα θηλυκά επαγγελματικά σε ός ήταν μια καινούργια πλούσια κατηγορία, εννοώ τη χρήση αρσενικών επαγγελματικών με την παρηγοριά του άρθρου. Τότε διαπιστώσαμε κάτι που υποψιαζόμουν, ότι στα Αραβικά, αντίθετα από την προσδοκία του στερεότυπου, σχεδόν όλα διαθέτουν θηλυκή κατάληξη όχι μόνο στην ομιλούμενη διάλεκτο (π.χ. δικηγόρινα, προεδρίνα) αλλά και στη γραπτή καθαρεύουσα (άρα, υπάρχει έτοιμη η γραμματική λύση για το Κυρία Υπουργίνα - As- Saeeda Al Wazeerah, δραστήρια δικηγόρινα - Mohamiah mujtahidah, naseetah), ιδίως επειδή το οριστικό άρθρο δεν αποκαλύπτει το γένος.

5. Τώρα ήταν η ώρα να συγκεντρώσουμε ερωτήσεις για την επόμενη φορά, για τη συζήτηση και την εμβάθυνση της γνωριμίας μας. «Τι νομίζεις ότι πρέπει να κάνει η Άννα», «Ποιες νομίζεις ότι έχουν μεγαλύτερα σπίτια, οι ελληνικές ή οι ιορδανικές οικογένειες», «Γιατί», «Τι θέλεις να κάνεις όταν τελειώσεις το Πανεπιστήμιο», «Τι γίνεται με τα παιδιά όταν ο πατέρας και η μητέρα εργάζονται», «Ποιες δουλειές κάνουν στο σπίτι σου οι άντρες και ποιες οι γυναίκες», «Μαγειρεύει ποτέ ο μπαμπάς». Όλα τα παραπάνω ζητώ να τα προετοιμάσουν προφορικά, ίσως με τη βοήθεια λίγων σημειώσεων.

6. Πριν αποχαιρετιστούμε και επειδή ξεκινήσαμε με κατηγορίες για την Ελένη, τους έβαλα να ακούσουν μόνο παινέματα από τη μελοποίηση της Ιονάτος για σπαράγματα της Σαφούς. Μοίρασα το σχετικό κείμενο φωτοτυπημένο. Η τρίτη μας συνάντηση γύρω από τον ίδιο θεματικό πυρήνα στόχο είχε να μιλήσουμε για την εμπειρία μας περισσότερο και να δούμε πόσο το θέμα του φύλου με την αφορμή του γένους είναι ζωντανό καλλιτεχνικά. Έφερα μαζί μου από λευκώματα εικόνες από Παναγίες, βυζαντινές και δυτικότροπες, το γνωστό του Ντελακρουά για την επανάσταση/Γαλλία, τις ελληνοιστικές απεικονίσεις της Θεσσαλονίκης και της Αλεξάνδρειας, φωτογραφίες από τα πρωτοβυζαντινά ψηφιδωτά στη Μαδηβά και τα Γάδαρα (Ιορδανία) με τα ελληνικά τοπωνύμια απεικονισμένα ως γυναικείες μορφές.

Πορευτήκαμε με τον ακόλουθο τρόπο:

1. Η τρίτη ομάδα παρουσιάστηκε στην τάξη.

2. Μιλήσαμε πάλι με τη μέθοδο της απάντησης σε ερωτήματα-συνέντευξη από συναδέλφους τους στις ερωτήσεις που είχαμε συγκεντρώσει στο τέλος της προηγούμενης διδακτικής ώρας. Προέκυψε ότι η μεγάλη πλειοψηφία των κοριτσιών ήθελε να εργαστεί σε αντικείμενο σχετικό με τις σπουδές και δεν έβλεπαν το γάμο ως αναγκαστικό τέρμα στην επαγγελματική καριέρα τους. Πολλά κορίτσια υποστήριξαν ότι θέλουν περισσότερο να εργαστούν παρά να παντρευτούν. Η δομή της διευρυμένης οικογένειας φάνηκε ακόμα ισχυρή, η γιαγιά κι ο παππούς γίνονται συνήθως οι κύριοι παιδοκόμοι στις οικογένειες που εργάζονται οι δύο γονείς. Αλλά και τα ιδιωτικά κέντρα προσχολικής αγωγής έχουν το μερίδιό τους ή κάποια γυναίκα που απασχολείται με το συγκεκριμένο καθήκον.

3. Μιλήσαμε για τη μορφή της γιαγιάς. Τότε, σαν άσκηση στη συνεχή υποτακτική και στο ρόλο της ως υποκατάστατου, αν όχι ισοδύναμου, της εξακολουθητικής προστακτικής, διαβάσαμε

το κείμενο στη σ. 205. Το κείμενο είναι απλό, απευθύνεται σε μικρό παιδί, που λαμβάνει από τη γιαγιά του ένα πλήρες πρόγραμμα καθηκόντων για να το καταδυναστεύει από εγέρσεως μέχρι κατακλίσεως. Χωρίς άγνωστες λέξεις μα με μια χρήσιμη συναγωγή όρων συγγένειας. Οι άγνωστοι όροι του κουμπάρου και του νονού τράβηξαν την προσοχή των μουσουλμάνων φοιτητών/τριών. Τους ζήτησα να ετοιμάσουν για την επόμενη φορά ένα σύντομο γράμμα που ξεκινούσε με τα «Αγαπημένη μου Γιαγιά» ή «Αγαπημένε μου Παππού» σε θέμα ελεύθερο.

4. Μαζευτήκαμε γύρω από το έδρανο που είχαμε το εικαστικό υλικό, τους ζήτησα να προσέξουν ιδιαίτερα έναν Ευαγγελισμό. Τα ψηφιδωτά που προέρχονταν από τους αρχαιολογικούς χώρους της χώρας τους προσέλκυαν το ενδιαφέρον τους καθώς και οι κεφαλαιογράμματα βυζαντινές επιγραφές. Ήταν η ώρα να περάσουμε στην ποίηση.

5. Είχα διαλέξει από τις Ιστορίες για το Σέργιο του Σπύρου Τσακνιά την «Επίσκεψη» και τους έδωσα το κείμενο, το οποίο προσωπικά με συγκινεί. Μετά την πρώτη ανάγνωση (συνήθως προτιμώ να διαβάζω εγώ το κείμενο την πρώτη φορά κι όχι ουδέτερα, γιατί πολλές φορές ο χρωματισμός είναι νοηματικά υποβοηθητικός, εκτός αν το κείμενο επιτάσσει άλλα), βρήκαμε κάμποσες άγνωστες λέξεις. Το ποίημα το συνδύασα με τον Ευαγγελισμό, ως σχόλιο πικρό κι αληθινό.

6. Η συναισθηματική φόρτιση ολοκληρώθηκε με την ακρόαση από τη Φαίδρα του Θεοδωράκη του τραγουδιού «Τώρα πρέπει να μείνεις μόνος» στους όμορφους στίχους της Αγγελικής Ελευθερίου. Η επίρρωση του δικαιώματος της γυναίκας του τραγουδιού να επιβάλλει τις αποφάσεις της και να καταδικάζει τον άντρα σε στοχαστική μοναξιά έγινε θετικά δεκτή από την τάξη.

Στις δύο επόμενες εβδομάδες, επανήλθαμε στο ρηματικό μέρος και σε άλλη θεματολογία (πλησιάζαν άλλωστε και οι εξετάσεις και έπρεπε να κλείσουμε κι άλλους ανοιχτούς λογαριασμούς μας). Όμως στην ώρα του πολιτισμού και της λογοτεχνίας επισκεφθήκαμε εκ νέου το θέμα χάρη σε δύο ποιήματα που απαίτησαν το μισό χρόνο της κάθε διδακτικής ώρας: α. σύντομο απόσπασμα από τη Σονάτα του Σελήνφωτος του Γιάννη Ρίτσου και, β. τον Πληθυντικό Αριθμό της Κικής Δημουλά, που άρεσαν για διαφορετικούς λόγους. Το πρώτο, για τις εικόνες φθοράς κι αγωνίας που περιέχονται στο θέμα του σπιτιού-ειρκής, ενώ το δεύτερο, για την απλότητα των μέσων που χρησιμοποιεί, χωρίς να ξαστοχεί στο ποιητικό αίσθημα, με τον ίδιο τρόπο που είχε αρέσει κι ο Στρατιώτης ποιητής του Μίλτου Σαχτούρη, όταν εξετάσαμε το κείμενο σε συνάρτηση με τον παρακείμενο και τη διδασκαλία λίγων για την Ελλάδα κατά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και τον Εμφύλιο στην ώρα του Πολιτισμού. Εδώ ολοκληρώθηκε το κύριο μέρος όσων ήθελα να περιγράψω για την πορεία μιας πλήρους διδακτικής ενότητας από τη στιγμή που τη φαντάστηκα ως χρήσιμο εργαλείο συστηματοποίησης πληροφοριών του τυπικού μέρους και ως παράθυρο με λεπτεπίλεπτη θέα στην ελληνική καθημερινότητα και το αντίστοιχό της στην τέχνη. Νομίζω ότι όσα μοιρασθήκαμε χωρίς πίεση ή φιλοπερίεργο ανακριτικό ύφος από το διδάσκοντα, αισθηματοποίησαν τη γλώσσα και τα παιδιά είπαν πράγματα που μέχρι τότε δεν είχαν ανταλλάξει ως πληροφορίες γνωριμίας στη μητρική γλώσσα. Σαν τις εξομολογήσεις που κάνουμε σε ξένη γλώσσα ευκολότερα, χωρίς να αναλαμβάνουμε το βαρύ φορτίο ενός γλωσσικού «υπερεγώ». Όμως δεν εξομολογούμαστε στον καθένα: το περιβάλλον της επικοινωνίας προ-απαιτεί ορισμένους αναγκαίους ελάχιστους όρους, εννοώ ότι απαιτεί μια στοχαστική αναγνώριση του περιβάλλοντος της επικοινωνίας και την κατανόηση ότι η χρήση του αυτονόητου, αν είναι παραπλανητική αλλού, εδώ, σε διαφορετικό πολιτισμικό πλαίσιο μπορεί να είναι καταστροφική. Για παράδειγμα, στην Ιορδανία, στο δημόσιο χώρο, οι κόσμοι των κοριτσιών και των αγοριών δε συμπλέκονται με τον τρόπο που ξέρουμε από την ελληνική φοιτητούπολη ή τη δυτική εμπειρία μας. Δεν μπορούν να ειπωθούν τα πάντα. Η αφήγηση για τον εαυτό είναι για τους νέους ευχάριστη πρόκληση και στην καινούρια γλώσσα μπορεί ακόμη να έχει την καλλιτεχνική απόλαυση της δημιουργίας. Όμως, η διαδικασία της συγκρότησης μιας αφήγησης με στοιχεία ταυτότητας εθνικής, θρησκευτικής, εθνοτικής, κοινωνικής και κατά φύλα πρέπει να διέλθει προσεκτικά από πολλά τοπία ακανθώδη, με σημαίες που μοιάζουν

χρωματικά μα όχι ιδεολογικά, ημισελήνους και μεγαλόσταυρους, καλύμματα κεφαλής και ξεβαμμένα μπλου-τζήν, όπου τίποτα δεν είναι όπως φαίνεται. Αυτό που ονομάζουν υβριδική ταυτότητα, είναι για τους φοιτητές και τις φοιτήτριές μου κανόνας μάλλον παρά εξαίρεση και πολυδιάστατη πραγματικότητα περισσότερο παρά θεωρητικό παίγνιο. Τα παραπάνω δεν είναι λόγοι πανικού φυσικά αλλά το αντίθετο, συνιστούν πλατιές οδούς επικοινωνίας: δεν υπάρχει κανένας λόγος να αποσιωπήσουμε τις αντιφατικές όψεις της νεοελληνικής πραγματικότητας, το αμάλγμα μοντερνισμού-παράδοσης, τα σκολιά μονοπάτια της νεοελληνικής ιστορίας, την ελληνική συμμετοχή στη Γιουροβίζιον ή την τελετή έναρξης των Ολυμπιακών. Για τους φοιτητές και της φοιτήτριες που παρακολούθησαν μαθήματα ελληνικών στο Αμμάν, τα φαινόμενα πολυπλοκότητας στη δημόσια αναπαράσταση της πολιτισμικής ταυτότητας που προαναφέραμε ήταν εντελώς οικεία, μετατεθειμένα απλώς σε ένα άλλο σημείο του χάρτη κοντινό. Με την απόλαυση λοιπόν του ξεναγού περιπλανήθηκα μαζί τους και, συνοπτικά, με σας, σε χώρους της γραμματικής που άνοιγαν σε άλλους της καθημερινότητας, της λογοτεχνίας, της γραμματολογίας και της αισθητικής μου πρότασης μέσα από τα δείγματα καλλιτεχνικής δημιουργίας που τους παρουσίασα.

Παραθέτω το υλικό που χρησιμοποιήθηκε:

Saudi women still hope to take the wheel

Agence France-Presse

RIYADH — Fourteen years ago on Saturday, 47 Saudi women defied a strict ban on driving in the ultra-conservative kingdom by roaming the capital behind the wheel.

The daring drivers were swiftly rounded up by police and punished, but many remain unrepentant to this day. "I am ready to take part in a demonstration right now," one former participant told AFP.

Women are still not allowed to drive in oil-rich Saudi Arabia, despite the absence of any specific law banning them from the driver's seat.

"I still believe in the idea. It is a right that I will continue to demand," the protestor added, requesting anonymity.

Dr Aisha Al Manea, a driving force behind the protest, also said she "would support every group of women that works to achieve this aim."

Manea says she hates driving but took part as "a matter of principle."

Participants in the 1990 protest were severely punished for daring to turn the ignition key.

Those who had jobs in the public sector were fired by a royal decree. It took them another two years and a half to be reinstated by another royal decree, said a protester, also requesting anonymity. As men are considered responsible for female family members, husbands of protesters were also barred from driving for six months, she said.

"We were not paid salaries for a whole year, while contributions to our pension funds were deducted for two-and-a-half years."

The rebellious women's decision to lead the first-ever demonstration of its kind in the kingdom's 72-year history was partly a result of the Iraqi invasion of Kuwait in August 1990, said another demonstrator.

"We were encouraged after seeing Kuwaiti women driving their families fleeing their country into Saudi Arabia," she said.

They were also infuriated after hearing that American female soldiers serving with the US troops deployed in Saudi Arabia shortly after the invasion were driving military vehicles in the east of the country.

"How can they have the right to drive on our soil while we are denied it?" she asked.

The 47 protesters, who drove in 15 cars for 30 minutes before being arrested, assigned the task of driving only to holders of foreign driving licences, "to be as lawful as possible," said a fellow protester.

"I did not drive ... Everyone who drove had a foreign or international licence. Most of them were obtained in the United States," she said. Women in Saudi Arabia, who have to cover from head to toe in public and cannot mix with men other than relatives, are subjected to a number of other restrictions, including not being able to travel alone.

Although the government started issuing separate identity cards in 2001, Saudi women cannot obtain such documents without the approval of a male guardian such as a husband or father.

Nor do they have the right to vote or run for public office. The interior ministry recently dashed women's rights activists' hopes of participating in landmark local elections, due in February, saying it was "not on the cards."

But change may be on the horizon, as economic pressure forces authorities to recognise women as a part of the workforce, at least potentially.

Για την Ελένη (1985)

Μάνος Χατζιδάκις (μουσική, ενορχήστρωση, ποίηση) Μαρία Δημητριάδη (τραγούδι)

1. Για την Ελένη

Είκοσι χρόνια με ρωτάς ποιος πήρε την Ελένη
Μα εκείνη μόνη στο σχολειό τον Πάρη περιμένει
Είκοσι χρόνια με ρωτάς ποιον αγαπά η Ελένη
Είναι στη Σπάρτη, στα νησιά, στην Τροία παντρεμένη
Με ρωτούν για την Ελένη, αχ Ελένη!
Που 'ναι εικόνα δακρυσμένη, αχ Ελένη!
Μα εγώ δεν απαντώ, την καρδιά μου τη σφραγίζω
Και την πίκρα μου κεντώ
Είκοσι χρόνια με ρωτάς που θα βρεθεί η Ελένη
Σα ζωγραφιά στην εκκλησιά ή σαν κερί αναμμένη
Είκοσι χρόνια με ρωτάς πού θάψαν την Ελένη
Μπορεί στο Άργος στους αγρούς, μπορεί στην οικουμένη
Με ρωτούν για την Ελένη, αχ Ελένη!
Που 'ναι εικόνα δακρυσμένη, αχ Ελένη!
Μα εγώ δεν απαντώ, την καρδιά μου τη σφραγίζω
Και την πίκρα μου κεντώ.

Α.Τη Δευτέρα, τον Ιούνιο, το πρωί, την άλλη εβδομάδα, το 2005 αλλά στις έξι β. Απαντώ (-άω), αγαπά (-άει), κεντώ (embroider) -ησα, να απαντήσ-ω, Απάντησε! γ. «Υστερα σ'όλη την Ελλάδα σε είπαν/ άδικη, άπιστη, άθεη, προδότρα/ μες στους ανθρώπους δεν υπάρχει/ τίποτα σίγουρο, στων θεών μόνο/ τα λόγια βρήκα την αλήθεια» Ευριπίδης, Ελένη, 1264-69 (μετάφρ. Τάσος Ρούσσο)

Σαπφώ λυρική ποιήτρια (7^{ος} - 6^{ος} αιώνας π.Χ)
Τα παινήματα

(μετάφραση: Σωτήρης Κακίσης. Σαπφώ-Τα ποιήματα. Αθήνα 1988)

174.γάλακτος λευκοτέρα	174.κι από τό γάλα πίο λευκή
175. ύδατος άπαλωτέρα	175. κι απ' τό νερό πίο απαλή
176. πηκτίδων έμμελεστέρα	176. άπ' τίς λύρες πίο μελωδική
177. ίππου γαυροτέρα	177. άπ' τ' άλογο πίο περήφανη
178. ρόδων άβροτέρα	178. άπ' τά ρόδα πίο τρυφερή
179. ιματίου έανού μαλακωτέρα	179. κι άπό τό πέπλο τό λεπτό πίο μαλακή
180. χρυσού τιμιωτέρα	180. κι άπ' τό χρυσάφι πίο ακριβή

*Θυμάσαι την κασίντα (qasidah) του Άνταρ για την Άμπλα
(6^{ος} αιώνας μ.Χ.); «Όταν η Άμπλα ρίχνει ένα βλέμμα, μοιάζει με
νεαρό ελάφι...»*

Με συγχωρείς...

μαμά: Λοιπόν, τι έκανες χτες το βράδυ και γύρισες τόσο αργά;

Ελένη: Μα πάλι τα ίδια; Πήγα στον κινηματογράφο με την Αλίκη και τον Κώστα, και έπειτα πήγαμε στο ζαχαροπλαστείο για καφέ, και φάγαμε και παγωτό, και ξαφνικά η ώρα ήταν έντεκα και μισή.

Ο Κώστας και η Αλίκη έμειναν στο ζαχαροπλαστείο γιατί αυτοί, βλέπεις, δεν έχουν μαμά και μπαμπά στην Αθήνα, και εγώ έφυγα αμέσως και γύρισα εδώ. Εντάξει;

μαμά: Τι εντάξει; Τίποτα δεν είναι εντάξει. Τι είπαμε τόσες φορές; Θα είσαι εδώ πριν τις δώδεκα!

Ελένη: Καλά, μαμά. Με συγχωρείς. Είσαι ευχαριστημένη τώρα;

μαμά: Δεν ακούω τίποτα. Είμαι πολύ θυμωμένη. Με συγχωρείς, με συγχωρείς - έτσι λες όλη την ώρα κι όλο τα ίδια κάνεις.

Ελένη: Γιατί κάνεις έτσι, βρε μαμά; Ο Σπύρος έφτασε σπίτι στις δύο και δεν είπες τίποτα.

μαμά: Δεν είναι το ίδιο. Ο Σπύρος είναι αγόρι.

Ελένη: Κι εγώ είμαι κορίτσι. Λοιπόν;

μαμά: Λοιπόν - δεν έχει λοιπόν. Ακριβώς. Είσαι κορίτσι. Και πιο μικρή από τον Σπύρο.

Ελένη: Αααχ, Μαμά! Πότε φεύγεις για την Κέρκυρα; Η γιαγιά σε περιμένει, ξέρεις.

A 1. Γιατί δεν γύρισες νωρίς;

Με συγχωρείς, δεν είχα ρολόι.

2. Γιατί δεν πλήρωσες τον λογαριασμό;, δεν είχα λεφτά.

3. Γιατί δεν έστειλες το γράμμα;, δεν είχα καιρό.

Παίζουμε θέατρο:

Το άλλο πρωί, στην κουζίνα του σπιτιού. Ο πατέρας και η μητέρα πίνουν τον καφέ τους και μιλάνε για την Ελένη. Έρχεται ο Σπύρος. Πρόσωπα: η μητέρα, ο πατέρας, ο Σπύρος.

Εργάζεστε;

Η Άννα είναι σαράντα χρονών. Είναι παντρεμένη κι έχει δύο παιδιά. Την Κατερίνα, δώδεκα χρονών, και το Γιάννη, επτά. Εργάζεται, και γιατί της αρέσει αλλά και γιατί η ζωή είναι πολύ ακριβή σήμερα. Όλα ανεβαίνουν. Το ενοίκιο, τα κοινόχρηστα, οι λογαριασμοί του ηλεκτρικού, του νερού και

του τηλεφώνου. Το σπίτι της δεν είναι πολύ μεγάλο: ένα διαμέρισμα στον τέταρτο όροφο, με δύο κρεβατοκάμαρες, ένα καθιστικό που είναι και τραπεζαρία, μια κουζίνα κι ένα μπάνιο.

Το μεγάλο της πρόβλημα είναι τα παιδιά. Πηγαίνουν στο Δημόσιο της γειτονιάς και τελειώνουν το σχολείο στη μία και μισή. Αυτή γυρίζει στο σπίτι "της στις τρεις, και ο άντρας της, ο Βασίλης, τελειώνει τη δουλειά του στις τρεις και τέταρτο.

Ποιος θα πάρει τα παιδιά από το σχολείο; Πρέπει να περάσουν μια μεγάλη λεωφόρο, κι αυτό είναι πολύ επικίνδυνο.

Η μητέρα της Άννας μένει με τον αδερφό της. Ο πεθερός και η πεθερά της μένουν στο χωριό, και μια φορά το χρόνο έρχονται στην Αθήνα για τους γιατρούς. Η Άννα κι ο Βασίλης κουράζονται πολύ. Ποιος θα ψωνίσει και θα μαγειρέψει; Ποιος θα καθαρίσει το σπίτι; Ποιος θα διαβάσει τα παιδιά; Ποιος θα πλύνει και θα σιδερώσει; Μήπως πρέπει να σταματήσει τη δουλειά της η Άννα;

Παίζουμε θέατρο:

Στο σπίτι της Άννας, ένας δημοσιογράφος της παίρνει συνέντευξη. Την ρωτάει για την καθημερινή της ζωή (πόσα παιδιά έχει / τι προβλήματα έχει μια εργαζόμενη μητέρα / την βοηθάει ο άντρας της ή οι γονείς της / ένας μισθός φτάνει; / Πόσα άτομα είναι στο σπίτι κ.λπ). Στο δωμάτιο μπαίνει και η Κατερίνα, και ο δημοσιογράφος της κάνει ερωτήσεις.

Πρόσωπα: η Άννα, η Κατερίνα, ο δημοσιογράφος. (Βοηθάει όλη η τάξη)

Αγαπημένη μου γιαγιά...

γιαγιά: Να ξυπνάς νωρίς, παιδί μου, και να σηκώνεσαι νωρίς. Να πλένεις κάθε πρωί τα δόντια σου. Μη φεύγεις νηστικός. Να πίνεις το γάλα σου και να τρως μια φέτα ψωμί με βούτυρο και μέλι. Να είσαι στο σχολείο στην ώρα σου και να προσέχεις τη δασκάλα σου στο μάθημα. Να μη μιλάς και να μη γελάς την ώρα του μαθήματος. Και να έρχεσαι αμέσως σπίτι, να τρως και μετά να διαβάζεις και να γράφεις. Μην κάθεσαι μπροστά στην τηλεόραση με τις ώρες. Να λες καληνύχτα και να πηγαίνεις νωρίς για ύπνο. Πρέπει να κοιμάσαι περισσότερο από οκτώ ώρες.

Τάκης: Γιαγιά, και πότε θα παίζω;

γιαγιά: Παιδί μου, ν' ακούς τους μεγαλύτερους και να μη ρωτάς.

οι δικοί μας, η οικογένεια μας, οι συγγενείς μας:

ο παππούς	η γιαγιά	
ο πατέρας	η μητέρα	(οι γονείς)
ο γιος	η κόρη	(τα παιδιά)
ο αδερφός	η αδερφή	(τα αδέρφια)
ο εγγονός	η εγγονή	(τα εγγόνια)
ο θείος	η θεία	
ο ξάδερφος*	η ξαδέρφη	(τα ξαδέρφια)
ο ανιψιός	η ανιψιά	(τα ανίψια)
ο κουμπάρος	η κουμπάρα	
ο νο(υ)νός	η νο(υ)νά	

Γράψτε ένα γράμμα σε κάποιον που ξέρετε και αγαπάτε πολύ, π.χ. Αγαπημένε μου παππού, Αγαπημένη μου θεία Μυρτώ,...

Και τώρα μιλάμε: Εσύ τι συγγενείς έχεις; Πες μας κάτι γι' αυτούς.

** ο (ε)ξάδερφος, η (ε)ξαδέρφη, (τα) ξαδέρφια)*

Φαίδρα, Τραγούδια Αγάπης (1985)

Μίκης Θεοδωράκης (Σύνθεση, ενορχήστρωση, διεύθυνση) Αγγελική Ελευθερίου (Ποίηση)

8. Τώρα πρέπει να μείνεις μόνος

Τώρα πρέπει να μείνεις μόνος και να θυμηθείς
Και πλατανόφυλλα να φέρεις και να γράψεις
Τώρα πρέπει να πάψεις να πονάς και μη μου πεις
Να μείνω δίπλα σου εγώ για να ξεχάσεις
Ό,τι θυμάσαι τώρα να το κάνεις φυλαχτό
Και το κλειδί του στην καρδιά σου να κρεμάσεις
Και μην πιστέψεις ότι το αίμα σου έγινε νερό
Και πρέπει τώρα απ'την αρχή ν'αλλάξεις
Εγώ πάνω στο βράχο μου θα μείνω σαν κεράκι
Που δε θα λιώνει απ' του καιρού το χαλασμό
Σ' ένα ποτάμι μακρινό θα γίνω ένα κλαράκι
Θά'μαι για σένανε καινούργιο και παλιό.

α. πλατανόφυλλο: πλάτανος/πλατάνι -plane (tree)

- Θυμάσαι της Φεϋρούζ:

-«quid πλατανών opacissimus?» Γ.Σεφέρης, Μυθιστόρημα, ΙΕ'

β. Φυλαχτό: φυλάω, (προ φυλάσσω), φύλακας - talisman

Το χέρι της Φάτιμα

γ. ό,τι και ότι

δ. -άκι: κερί, κλαρί (παιδί...) / Ελένη, Μαρία/

Σ π ύ ρ ο ς Τ σ α κ ν ι ά ς

Επίσκεψη

ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ Ιστορίες για το Σέργιο (1976)

Όλη μέρα πάστρευε το σπίτι σφουγγάριζε τα πατώματα γυάλιζε τα μπρούντζινα σκεύη κι ασβέστωνε τα πεζούλια. Προς το βράδυ απόκανε κι έκατσε στη γωνιά της να ξαποστάσει με μισό φλιτζάνι καφέ και μισό παξιμάδι. Τότε ήρθε ο Άγγελος του Κυρίου και της χαμογέλασε γλυκά κι εκείνη ντράπηκε κι έλυσε την ποδιά της και την έκρυψε βιαστικά κάτω από το πανέρι με τ' ασπρόρουχα. Ύστερα τον κοίταξε στα μάτια ανήσυχα κι ο Άγγελος του Κυρίου κατάλαβε και πήρε ένα παλιό λαϊκό περιοδικό που βρισκόταν πάνω στο κομοδίνο και το ξεφύλλιζε κάνοντας πως διαβάζει. Πετάχτηκε τότε στην κουζίνα και ζέστανε το φαί κι ύστερα βγήκε στην αυλή και μάζεψε τα σεντόνια που είχε απλώσει από το πρωί για να στεγνώσουν δίπλωσε βιαστικά τις κάλτσες κι έστρωσε το τραπέζι. Σαν τέλειωσε κι αυτό φόρεσε τη ζακέτα της και στάθηκε καρτερικά δίπλα στην πόρτα. Κι ο Άγγελος του Κυρίου παράτησε το περιοδικό πάνω στο κομοδίνο και βγήκανε μαζί στον δρόμο. Κι εκείνη κλείδωσε την πόρτα κι έβαλε όπως πάντα το κλειδί μέσα στη γλάστρα.

Γιάννης Ρίτσος, Η Σονάτα τον Σεληνόφωτος. (1956)

Απόσπασμα- Η Γυναίκα με τα Μαύρα μιλάει (;) στο Νέο. Βρίσκονται στο μεγάλο δωμάτιο του παλιού σπιτιού.....

Τούτο το σπίτι δε με σηκώνει πια.

Δέν αντέχω νά τό σηκώνω στη ράχη μου.
 Πρέπει πάντα νά προσέχεις, νά προσέχεις, νά στεριώνεις τόν τοίχο με τό μεγάλο μπουφέ
 νά στεριώνεις τόν μπουφέ με τό πανάρχαιο σκαλιστό τραπέζι
 νά στεριώνεις τό τραπέζι μέ τίς καρέκλες
 νά στεριώνεις τίς καρέκλες μέ τά χέρια σου
 νά βάζεις τόν ώμο σου κάτω απ' τό δοκάρι πού κρέμασε.
 Καί τό πιάνο, σά μαύρο φέρετρο κλεισμένο. Δέν τολμάς νά τ' ανοίξεις.
 Όλο νά προσέχεις, νά προσέχεις, μην πέσουν, μην πέσεις. Δέν αντέχω.
 Άφησε με νάρθω μαζί σου.

Από το Νεκρό Σπίτι –Τέταρτη Διάσταση
*Ένα κόκκινο ποτάμι κυκλόφερνε το σπίτι μας
 ξεκόψαμε απ' τον έξω κόσμο-αργότερα μας ξέχασε κι ο κόσμος.*

<i>Αρσενικό -ης Θηλυκό - τρία</i>	<i>Αρσενικό –ος</i>	<i>Θηλυκό –ος</i>
ο καθηγητής η καθηγήτρια	ο γιατρός	η γιατρός
Ο μαθητής	Ο οαθολόγος	
Ο φοιτητής	Ο καρδιολόγος	
Ο διευθυντής	Ο γυναικολόγος	
Ο εργάτης	Ο μικροβιολόγος	
Ο αθλητής	Ο νοσοκόμος η νοσοκόμα	
Ο λογιστής	Ο δάσκαλος	

Ο Πληθυντικός Αριθμός
Κική Δημουλά, Ο πληθυντικός αριθμός,
Το λίγο του κόσμου(1971)

Ο έρωτας,
 όνομά ουσιαστικόν,
 πολύ ουσιαστικόν,
 ενικού αριθμού,
 γένους ούτε θηλυκού ούτε αρσενικού,
 γένους ανυπεράσπιστου.
 Πληθυντικός αριθμός
 οι ανυπεράσπιστοι έρωτες.

Ο φόβος,
 όνομα ουσιαστικόν,
 στην αρχή ενικός αριθμός
 και μετά πληθυντικός:
 οι φόβοι.

Οι φόβοι
για όλα από δω και πέρα.

Η μνήμη,
κύριο όνομα των θλίψεων,
ενικού αριθμού,
μόνον ενικού αριθμού
και άκλιτη.
Η μνήμη, η μνήμη, η μνήμη.

Η νύχτα,
όνομα ουσιαστικόν,
γένους θυληκού,
ενικός αριθμός.
Πληθυντικός αριθμός
οι νύχτες.

Οι νύχτες από δω και πέρα.

- Η γραμματική εδώ είναι σημαντική για να δουλέψει η ποιήτρια την ιδέα και το αίσθημα.
- Ποια ρήματα βρήκες;
- Μπορείς να φανταστείς μια ιστορία που μπορεί να βρίσκεται πίσω από τα τέσσερα ουσιαστικά;

Κώστας Περτσούνης
 Πανεπιστήμιο του Καΐρου
 Κάιρο, Αίγυπτος
 E-mail kostasper@yahoo.gr

Αναζήτηση διδακτικού υλικού σχετικού με κοινά πολιτισμικά στοιχεία ανάμεσα στην Ελλάδα και την Αίγυπτο.

Οι λόγοι

Γνώμονας στην αναζήτηση υλικού σχετικού με το λαϊκό πολιτισμό είναι η πεποίθησή μου ότι πρέπει να εκμεταλλευόμαστε ένα τέτοιο υλικό, κοινό ανάμεσα σε δυο λαούς, προκειμένου να προδιαθέσουμε ψυχολογικά τους φοιτητές και να δημιουργήσουμε ή να ενισχύσουμε προϋπάρχοντα κίνητρά τους για την εκμάθηση της γλώσσας μας. Το κοινό πολιτισμικό παρελθόν, όπου υπάρχει, είναι ένα κεφάλαιο, που καλό είναι να μην το αφήσουμε να χαθεί μέσα στη λαίλαπα της προϊούσας παγκόσμιας ισοπέδωσης και ομοιομορφίας. Είναι, προπάντων, έτοιμο κεφάλαιο, γέφυρα επικοινωνίας για την αλληλογνωριμία των λαών και την αμοιβαία προσέγγισή τους. Στην περίπτωση Ελλάδας-Αιγύπτου το υλικό αυτό προσφέρεται σ' ένα βαθμό και ως αφορμή για τη γνώση της κοινής Ιστορίας μας, όπως είναι π.χ. η περίοδος εγκατάστασης των Ελλήνων στην Αίγυπτο τους δυο τελευταίους αιώνες.

Τα τραγούδια

Υπήρξε μια αφορμή για να στραφώ στην αναζήτηση υλικού που θα πρόσφερε στους φοιτητές το κίνητρο για μεγαλύτερη αυτενέργεια και κατ'οίκον ευχάριστη ενασχόληση με τη γλώσσα μας. Ήταν η ενθουσιώδης ανταπόκρισή τους με την εκμάθηση ολόκληρων τραγουδιών, όταν για πρώτη φορά χρησιμοποίησα τον φορητό υπολογιστή στην αίθουσα, παρ'όλες τις αντίξοες συνθήκες (:θόρυβος, ακουστική ακαταλληλότητα της αίθουσας διδασκαλίας κλπ). Στο μάθημα αυτό οι φοιτητές είχαν την ευκαιρία ν' ακούσουν δυο τραγούδια και να κατανοήσουν τους στίχους που τους είχα διανείμει σε φωτοτυπίες. Το ένα αφορούσε το λεξιλόγιο για τα σημεία του ορίζοντα και τον προσανατολισμό, ενώ το άλλο αφορούσε φράσεις καθημερινής επικοινωνίας. Ήταν η «Αλεξάνδρεια» της Ε. Ρεμπούτσικα και το «Πες μου τι θέλεις» του Μ. Χατζηγιάννη. Τα παιδιά ενθουσιάστηκαν, παρ'όλες τις διακοπές του μαθήματος από τους επιστάτες του διαδρόμου, που έμπαιναν με κάποιο πρόσχημα, προφανώς για να διαπιστώσουν ιδίοις όμμασι την έκταση του καινοφανούς στοιχείου του μαθήματος. Όταν συναντήθηκα με τους φοιτητές την επόμενη φορά, από τον αυλόγυρο ακόμα άρχισαν να μου τραγουδούν τα δύο τραγούδια, που τα είχαν μάθει στο σπίτι τους με τη βοήθεια κασετών που τους είχα μοιράσει. Και φυσικά άρχισαν να μου ζητούν κασέτες με τραγούδια γνωστών σ' αυτούς Ελλήνων τραγουδιστών (θα φαντάζεστε, ελπίζω, ποιους Έλληνες αστέρες του πενταγράμμου!). Το έκανα: μοίρασα κασέτες και σι-ντι κι αυτοί ήθελαν κι άλλα. Τους αρέσει, μου είπαν, η ελληνική μουσική...

Έτσι κι εγώ άρχισα να συλλέγω τραγούδια, όχι πλέον άσχετα, αλλά με περιεχόμενο που θα εξυπηρετούσε ένα σκοπό γενικότερο, τραγούδια δηλ. που αναφέρονταν στην Αίγυπτο και την Αραπιά. Όταν οι φοιτητές άκουσαν το τραγούδι «Αλεξάνδρεια» σε τέσσερις διαφορετικές εκτελέσεις, είδα ότι προτιμούσαν αυτήν που χρησιμοποιούσε παραδοσιακά όργανα, πράγμα που με εξέπληξε ευχάριστα, γιατί ερχόταν σε αντίθεση με τη μόδα του συρμού, των “μπητάτων”, ρυθμικών και χωρίς παραδοσιακά

όργανα τραγουδιών που κατακλύζουν τα ραδιόφωνα τους. Συνέχισα, λοιπόν, να ψάχνω ελληνικά τραγούδια με ανατολίτικα όργανα και μακάμια-και γράφονται ακόμα ευτυχώς πολλά, κάτι σημαίνει αυτό!- κι ας μην αναφέρονταν στην Αίγυπτο. Ψάχνοντας όμως, ανακάλυψα πράγματα που αγνοούσα, όπως π.χ. δημοτικά τραγούδια με θέμα σχετικό ή πλήθος ρεμπέτικων κι ακόμα περισσότερα λαϊκά τραγούδια ή ελαφρά ή τραγούδια και του θεάτρου βαριετέ...Η πληθώρα τραγουδιών της μεσοπολεμικής και ιδίως της μεταπολεμικής περιόδου, της Νασσερικής συμπεριλαμβανομένης, μ' έκανε ν' αναρωτηθώ για ποιους τελικά προοριζόταν όλη αυτή η μουσική παραγωγή και να ψάξω ακόμα και σε βιβλία αυτοβιογραφικά, όπως αυτό της Σπεράντζας Βρανά που φέρει τον τίτλο «Τολμώ», όπου φαίνεται κατά πού κινούσαν τα θεατρικά μπουλούκια για να δώσουν παραστάσεις: Στην Αίγυπτο, φυσικά, όπου οι Έλληνες ήταν πολυπληθείς και αποτελούσαν εύρωστο οικονομικά κοινό. Τα τραγούδια διακρίνονται, μεταξύ άλλων, για τη μυθοποίηση της ερήμου, την εξιδανίκευση των φελλάχων, τον πόθο της Ανατολής κι άλλα παρόμοια οριενταλιστικά στοιχεία, αντανακλάσεις της εποχής. Δεν εξεπλάγην όμως όταν ανακάλυψα τραγούδια αιγυπτιακά, της πασίγνωστης Ουμ Καλσούμ και του μυθικού Άμπντελ Χαλίμ Χάφεζ, να τραγουδιούνται με ελληνικούς στίχους από μεγάλα ονόματα της εποχής του '60 και εντεύθεν, όπως ο Μ. Αγγελόπουλος και ο Στ. Καζαντζίδης! Υπάρχουν όμως και σύγχρονα τραγούδια-συνεχώς μας καταδιώκει, φαίνεται, το φάντασμα των Φαραώ - τα οποία αναζητούν στις πηγές του Νείλου λύσεις για τα υπαρξιακά ή ερωτικά αδιέξοδα των συγχρόνων. Δε θα πω περισσότερα για το περιεχόμενο των τραγουδιών, γιατί θα ήθελα να το κάνω αργότερα, με πιο αναλυτική μέθοδο. Γενικά, η νοσταλγία είναι διάχυτη για τη χαμένη χώρα του Νείλου και την διασπασμένη πια ενότητα του μεσογειακού χώρου ή την ελληνικότητα των πόλεων που την περιβάλλουν.

Αρκεί που τα τραγούδια υπάρχουν καταγεγραμμένα προς το παρόν για μελλοντική αξιοποίησή τους.

Η ακαταλληλότητα των αιθουσών και η έλλειψη υποδομής δεν μου επέτρεψαν παρά να μοιράζω τραγούδια σε κασέτες ή σι-ντι συνοδευόμενα από φωτοτυπίες με στίχους των τραγουδιών. Έτσι όμως δε μπορούσα να ελέγξω τις επιδόσεις τους. Αλλά είχα παρηγοριά το γεγονός ότι τους έδινα την ευκαιρία να βαπτίζονται τις ελεύθερες ώρες τους σε ελληνόγλωσσο λουτρό!

Από την επόμενη ακαδημαϊκή χρονιά, κατά την υπόσχεση της Προέδρου του Τμήματος, θα μπορώ να χρησιμοποιώ τις εξοπλισμένες αίθουσες του Κέντρου Ξένων Γλωσσών και Μετάφρασης του Πανεπιστημίου και έτσι θα έχω τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσω στην τάξη ένα μέρος του μουσικού υλικού για διδασκαλία. Οι φετινοί τριτοετείς φοιτητές δε θα έχουν στο πρόγραμμά τους Νέα Ελληνικά. Ότι μάθανε μάθανε, κατά το Σύστημα του Παν/μίου. Γι' αυτό θα εκμεταλλευτώ την άλλη υπόσχεση, αυτή της Διευθύντριας του Ιαπωνικού Τμήματος, να χρησιμοποιώ μία ολόκληρη μέρα εβδομαδιαίως το γλωσσολογικό εργαστήριο του Τμήματος κατά βούληση. Ελπίζω το πρόγραμμα μαθημάτων των, τεταρτοετών πια, φοιτητών να έχει κενά τη συγκεκριμένη αυτή μέρα, ώστε να συνεχίσουμε τα μαθήματα ελληνικών και να μην πάει χαμένη λόγω ελλιπούς προγράμματος η πρόοδος που έχουν επιτύχει ως τώρα.

Οι παροιμίες-εκφράσεις

Ένα στοιχείο που με έστρεψε στις παροιμίες και τις ιδιωματικές εκφράσεις είναι τόσο η παρουσία τους στο εγχειρίδιο «Τα Νέα Ελληνικά για ξένους», που χρησιμοποιώ μαζί με άλλα, όσο κι η ανάγκη να μπορούν οι φοιτητές να επικοινωνούν μέσω ενός καθημερινού λεξιλογίου που βρίθει τέτοιων εκφράσεων. Ζητώντας τους να μεταφράσουν κάποιες από τις παροιμίες στα αραβικά, είδα ότι πολλές αποδίδονται στη γλώσσα τους με τον ίδιο τρόπο. Ο ενθουσιασμός των φοιτητών ήταν μεγάλος, λόγω ευκολίας στην κατανόηση της παροιμίας και ομοιότητας της έκφρασης στη γλώσσα τους.

Έτσι, με τη ευκαιριακή συνεισφορά των φοιτητών στην τάξη ή εργασίες τους στο σπίτι, κατέγραψα παροιμίες κι εκφράσεις που αποδίδουν με τα ίδια μέσα τις αντίστοιχες δικές μας. Από τη βιβλιογραφία που συμβουλευτήκα διαπίστωσα ότι δε συμβαίνει το ίδιο πράγμα με την απόδοση αραβικών εκφράσεων στην αγγλική γλώσσα. Οι ομοιότητες στη έκφραση της λαϊκής θυμοσοφίας στην ανατολική λεκάνη της Μεσογείου ενθουσίασαν διδάσκοντα και διδασκόμενους κι αρχίσαμε μαζί, όταν το πρόγραμμα το επέτρεπε, να καταγράφουμε παροιμίες και εκφράσεις.

Λεξιλόγιο

Όσο κι αν αυτό είναι περιορισμένο, το γεγονός ότι αφορά καθημερινό λόγο καθιστά το λεξιλόγιο αυτό ενδιαφέρον. Καταγράφω απλώς τις λέξεις αυτές για χρήση μεταφραστική χωρίς να αναφέρομαι στην ετυμολογία. Το σημαντικό είναι ότι οι λέξεις αυτές χρησιμοποιούνται εκατέρωθεν της Μεσογείου από τους δυο λαούς και πολλές, τουρκικές ή περσικές, χρησιμεύουν ως αφορμή ν' αναφερόμαστε σύντομα στην κοινή ιστορία των λαών από την οθωμανική περίοδο κι εδώθε. Εννοείται ότι η γνώση τους και η συνειδητοποίηση της ύπαρξης κοινού λεξιλογίου τούς προδιαθέτει ευνοϊκά απέναντι στην ελληνική γλώσσα.

Συμπέρασμα: Με περισσότερες ώρες μαθημάτων και κατάλληλο περιβάλλον, δηλ. αίθουσες κι εξοπλισμό, το υλικό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί επωφελέστερα. Φυσικά, αυτό δε σημαίνει ότι, αν δεν συντρέχουν τέτοιες συνθήκες, θα παραμείνει άχρηστο.

Αρετή Πότσιου
 Universidad de Valladolid
 Βαγιαδολίδ, Ισπανία
 E-mail apotsiou@yahoo.co.uk

Το δέντρο που πληγώναμε: μια διδακτική πρόταση.

ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΠΟΥ ΠΛΗΓΩΝΑΜΕ

Σκηνοθεσία: Δήμος Αβδελιώτης 1986

Διάρκεια: **75 λεπτά**

Πρωταγωνιστές: αγόρι – αφηγητής και Βαγγέλης ο μυξάς ή γατοπνίχτης

Χωριά: Μέσα Διδύμας, Μεστά.

ΕΝΟΤΗΤΕΣ:

1. Οι τελευταίες μέρες στη Δ' τάξη
 Το πρώτο κέντος, Χίος, Ιούνης 1960
2. Έτσι κυλούσαν οι μέρες.
 (εκδρομή στη θάλασσα)
3. Μια φίλια ξαναζεσταίνεται μες στο κατακαλόκαιρο
 (χωριό, γατί, τσέρκι, μεσημέρια στο σπιτάκι για ορφανά ζώα, κηδείες, παγωτατζής, στέρνα)
4. Μια πρόσκαιρη συμμαχία για έναν πετροπόλεμο με τους Μυρμηγκούσιους
 - μακριά γαϊδούρα
 - κλοπή φρούτων
 - πετροπόλεμος
 - επίθεση σε σφηκοφωλιά
 - τιμωρία-ξύλο από τη μητέρα
5. Το άλλο καλοκαίρι που 'φερε η Αγγελική
 - αφίξεις
 - παιχνίδια: τενεκεδάκια, τσέρκι, δεν περνάς κυρα-Μαρία
 - η φωτογραφία (η Αγγελική με την τοπική στολή), ο πρώτος έρωτας
 - ο τρελός του χωριού
 - κυνηγός – το αφεντικό του Μετανάστη
6. Το τέλος του καλοκαιριού
 - μάζεμα της μαστίχας
 - αναχώρηση Αγγελικής
 - πρώτες βροχές
 - επιστροφή στο σχολείο

Η ταινία προτείνεται για διδακτική αξιοποίηση σε επίπεδο αρχαρίων και μέσων.

Είναι προσβάσιμη ακόμα και σε τμήμα αρχαρίων, γιατί έχει μικρή διάρκεια, σχετικά εύκολη και σύντομη αφήγηση και περιορισμένους διαλόγους. Για τη σύνθεση ασκήσεων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου απαιτείται απλό λεξιλόγιο και περιορισμένη χρήση των χρόνων, ενώ για το επίπεδο των μέσων μπορούν να επινοηθούν πιο σύνθετες ασκήσεις

Εξάλλου, «Το δέντρο που πληγώναμε» είναι μια ταινία εύληπτη, αλλά χαρισματική, που αγγίζει την ευαισθησία του μαθητή-θεατή. Επιπλέον, προκαλεί ενδιαφέρον για ανίχνευση κοινών πολιτισμικών στοιχείων των λαών, κυρίως όσον αφορά τη ζωή των παιδιών στις μικρές αγροτικές κοινότητες. Τέλος, γίνεται αφορμή να γίνουν νύξεις σε στοιχεία της ιστορίας και του πολιτισμού του νησιού της Χίου. Και η αξιοποίηση μένει ανοιχτή για περαιτέρω επινοήσεις.

Η εστίαση στα παιδικά παιχνίδια προέκυψε από τη διαδικασία στην τάξη και το ενδιαφέρον των φοιτητών για τα παιχνίδια των παιδικών τους χρόνων.

Για πρόσθετες πληροφορίες, όσον αφορά τα μαστιχόδεντρα και το νησί, χρησιμοποίησα τη συνήθεια που έχουμε υιοθετήσει με τους φοιτητές, να στέλνω υλικό στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις τους, πράγμα που άρχισε από μια γενικότερη ανταλλαγή πληροφοριών, αποριών και σχολίων μεταξύ μας, χωρίς προσχεδιασμό, και που τελικά λειτούργησε θετικά και συνεχίζει να αποτελεί μια μάλλον ευχάριστη ενασχόληση για όλους μας.

Λοιπόν, Χίος, καλοκαίρι του 1960

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ:

Επίπεδο αρχαρίων

Τρεις διδακτικές ώρες.

I. Την πρώτη διδακτική ώρα παρακολουθούμε τις τρεις πρώτες ενότητες.

Κατά τη διάρκεια της προβολής:

1. Καταγράφονται τα αντικείμενα, πράξεις ή γεγονότα, όπως παρουσιάζονται στην αφήγηση της ταινίας. Οι μαθητές συμπληρώνουν με τις λέξεις που γνωρίζουν έναν κατάλογο που περιλαμβάνει τις ενότητες:

σχολείο	σπίτι /χωριό	εξοχή	εκδρομή	ομαδικά παιχνίδια
ουσιαστικά				
πίνακας θρανίο δάσκαλος παιδιά/ μαθητές τιμωρία	πόρτα δρόμος τραπέζι σκάλα πιάτο	δέντρα μαστιχόδεντρο ρετσίνι χωράφι ποταμάκι /ρυάκι	θάλασσα μπάνιο αμμουδιά βράχοι /ια	συμμορίες πετροπόλεμος δεν περνάς κυρα-Μαρία επιθέσεις σε ξένα περιβόλια

μάθημα μαθηματικά κουδούνι διάλειμμα κιμωλία	σκαλιά φαγητό σκαλί μητέρα σκύλος παράθυρο γατί γέροι ηλικιωμένοι παππούς καφενείο κηδεία σταυρός	γαϊδουράκι σφεντόνα πουλιά κεράσια όπλο περιβόλι ντομάτες πεπόνια παγίδα		μάχες με σφήκες τενεκεδάκια τσέρκι μακριά γαϊδούρα
ρήματα				επίθετα
διδάσκω μαθαίνω τιμωρώ χτυπώ /δέρνω διαβάζω	παίζω τρέχω σφυρίζω ελευθερώνω	δουλεύω μαζεύω κυνηγώ βάζω/φτιάχνω/στήνω παγίδες θυμώνω πυροβολώ	τραγουδάω κάνω μπάνιο κολυμπώ	ξύλινος παλιός/καινούριος μεγάλος /μικρός παραδοσιακός
φράσεις				
έχω/κάνω μάθημα χτυπάει το κουδούνι αρχίζουν/τελειώνουν τα μαθήματα			άντε, πάμε ái στο καλό	

ρήματα

διδάσκω, παίζω; Δουλεύω, τραγουδάω, μαθαίνω, τρέχω, μαζεύω, κολυμπώ, διαβάζω, σφυρίζω, κάνω μπάνιο, κυνηγώ, χτυπώ /δέρνω, ελευθερώνω, πυροβολώ, τιμωρώ, θυμώνω, βάζω /φτιάχνω /στήνω παγίδες

επίθετα:

ξύλινος, παλιός/καινούριος, παραδοσιακός, μεγάλος /μικρός

φράσεις

έχω /κάνω μάθημα

ái στο καλό

αρχίζουν /τελειώνουν τα μαθήματα

άντε, πάμε

χτυπάει το κουδούνι

2. Κατά τη διάρκεια της προβολής ζητώ από τους μαθητές να απαντούν σε μικρές ερωτήσεις σχετικά με την υπόθεση του έργου. Οι απαντήσεις είναι μικρές προτάσεις όπως:

βοηθούν τους γονείς τους

φτιάχνει παγίδες για τα πουλιά

ελευθερώνει τα πουλιά

δεν θέλει να κοιμάται τα μεσημέρια

ο σκύλος τους ακολουθεί

φτιάχνει σπιτάκι για τα ορφανά ζώα
 πηγαίνουν στις κηδείες
 πηγαίνουν εκδρομή στη θάλασσα
 μπαίνει στη θάλασσα με το γαϊδούρι

3. Ζητούμε από τους μαθητές να συνθέσουν μια παράγραφο, να την αφηγηθούν και να μαγνητοφωνήσουν την αφήγησή τους.

(Οι μαθητές που δεν έχουν διδαχτεί ακόμη τους παρελθοντικούς χρόνους συνθέτουν την παράγραφό τους σε Ενεστώτα χρόνο, ενώ όσοι τους γνωρίζουν ήδη, αφηγούνται την ιστορία χρησιμοποιώντας Παρατατικό και Αόριστο.)

Σημ: Έχουν υπογραμμιστεί με έντονους χαρακτήρες **οι** λέξεις **ή** τα σημεία που είναι επιθυμητό να προσέξουν οι μαθητές.

Πριν από τη δεύτερη μέρα της προβολής έχουν αποσταλεί μέσω διαδικτύου πληροφορίες για το νησί της Χίου, για τα καstroχώρια και για τη μαστίχα.

II. Τη δεύτερη και τρίτη διδακτική ώρα, σε συνεχόμενο δίωρο και οπωσδήποτε σε διαφορετική μέρα

1. Η τάξη ακούει τις μαγνητοφωνημένες αφηγήσεις. Γίνονται μικρές διορθώσεις ή και αυτοδιόρθωση από τον ίδιο τον αφηγητή.

2. Παρακολουθούμε τις επόμενες τρεις ενότητες. Κατά τη διάρκεια της προβολής οι μαθητές απαντούν σε ερωτήσεις σχετικά με την υπόθεση του έργου. Οι απαντήσεις είναι μικρές προτάσεις όπως:

κλέβουν φρούτα από το περιβόλι
 παίζουν πετροπόλεμο
 φτιάχνουν λάσπη με ούρα
 (η μάνα του Βαγγέλη) τον δέρνει με ένα σκοινί
 βγάζω /βγαίνω φωτογραφία
 ερωτεύεται την Αγγελική
 πειράζουν τον τρελό του χωριού
 αρχίζουν τα πρωτοβρόχια
 θυμάται το καλοκαίρι

3. Σχολιάζονται τα κοινά πολιτισμικά στοιχεία, πχ ανάπαυση μεσημεριού, παιχνίδια παιδιών.

Ζητάμε από τους μαθητές να χωριστούν σε ομάδες των τριών ατόμων και να ετοιμάσουν έναν μικρό κατάλογο α) με τα παιχνίδια που έπαιζαν όταν ήταν μικροί, β) με τις δραστηριότητες που τους άρεσαν και με υποχρεώσεις που δεν τους άρεσαν γ) με τις ασχολίες και τα παιχνίδια των παιδιών σήμερα. Κατόπιν συζητούν μεταξύ τους ρωτώντας και απαντώντας σχετικά με τα παραπάνω.

4. Εφόσον οι μαθητές έχουν συμβουλευτεί τα κείμενα που έχουν λάβει μέσω διαδικτύου, εντοπίζουν με τη βοήθεια του διδάσκοντα τα ακόλουθα σημεία:

- πού βρίσκεται η Χίος
- πού βρίσκεται το χωριό Μεστά
- τι ιδιαίτερο έχουν τα χωριά αυτά που λέγονται καstroχώρια
- γιατί από τη Χίο πέρασαν αρκετοί κατακτητές, ποιοι, τι διέθετε το νησί που τους προσέλκυε εκεί
- τι παράγει το νησί
- από πότε κατοικείται
- πότε συνέβη στο νησί μια μεγάλη σφαγή

- από πότε ανήκει στο ελληνικό κράτος

Μέσο επίπεδο:

I. Την πρώτη διδακτική ώρα παρακολουθούν τις τρεις πρώτες ενότητες.

Δίνονται οι φράσεις: κάνω/σπάω πλάκα, το βάζω στα πόδια, γυρίζω σαν κοπρόσκυλο, το σκάω (από κάπου), τρέχω σαν τρελός, γίνομαι λαγός, πιάνω επ' αυτοφώρω, τρελαίνομαι για.

Οι μαθητές πρέπει να αφηγηθούν εν συντομία τι συνέβη στην ταινία, χρησιμοποιώντας τις παραπάνω φράσεις.

II. Τη δεύτερη και τρίτη διδακτική ώρα:

1. Παρακολουθούν τις τρεις τελευταίες ενότητες του έργου.

2. Σε δύο ομάδες των 2-3 ατόμων καταγράφουν: α) η πρώτη ομάδα: ποια ήταν τα παιχνίδια των παιδιών πριν από 30 χρόνια, και β) η δεύτερη ομάδα: τι παιχνίδια παίζουν τα παιδιά σήμερα. Συζητούν οι δύο ομάδες, ανταλλάσσοντας τις πληροφορίες τους. Κατόπιν παίζουν ένα παιχνίδι ρόλων: θεός/α και ανεινός/ά μιλούν για τα παιχνίδια και τις ασχολίες που αγαπούν ή αγαπούσαν ως παιδιά, κάνοντας ερωτήσεις όπως, «εσένα σου άρεσε να /το ..;» «εσείς παίζετε ...;», «σε αναγκάζουν να κοιμάσαι το μεσημέρι;» «σας δέρνει ο/η ...;» «τι κάνετε, όταν ..»

3. Ο καθένας μιλά για τον πρώτο παιδικό έρωτα και περιγράφει τον /την αγαπημένο/η του.

4. Εφόσον οι μαθητές έχουν συμβουλευτεί τα κείμενα που έχουν λάβει μέσω διαδικτύου, ρωτούν και απαντούν μεταξύ τους σχετικά με τα σημεία που τους προξένησαν εντύπωση ή που θεωρούν ενδιαφέροντα .

Ο διδάσκων φροντίζει, αν δεν έχουν ήδη εντοπιστεί, να εντοπιστούν στα παραπάνω κείμενα και να απαντηθούν πολύ σύντομα τα ακόλουθα σημεία:

- πού βρίσκεται η Χίος
- πού βρίσκεται το χωριό Μεστά
- τι ιδιαίτερο έχουν τα χωριά αυτά που λέγονται καστροχώρια
- γιατί από τη Χίο πέρασαν αρκετοί κατακτητές, ποιοι, τι τους προσέλκυε εκεί
- τι παράγει το νησί
- από πότε κατοικείται
- πότε συνέβη στο νησί μια μεγάλη σφαγή
- από πότε ανήκει στο ελληνικό κράτος
-

Γραπτή άσκηση (για το σπίτι):

Να συγκρίνετε τα παιχνίδια των παιδιών της γενιάς σας και των σημερινών παιδιών και να αναφερθείτε στα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα τους.

[Να χρησιμοποιήσετε τις συνδετικές φράσεις που γνωρίζετε, αντιθετικούς συνδέσμους (εντούτοις, ωστόσο, κ.ά.), συμπερασματικούς συνδέσμους (επομένως, κ.τ.λ.), επιρρήματα (πάντως, οπωσδήποτε, κ.τ.λ.) και λοιπές βοηθητικές φράσεις (είναι γεγονός ότι, κ.τ.λ.)}

**** Αντίστοιχα παιδικά και τραγούδια στην Ισπανία:**

συμμορία = *pandilla*

κρυφό = *escondite*

πετροπόλεμος = *batalla de piedras* \

κουτσό = *rayuela*

μακριά γαϊδούρα = *el burro /churro-mediamañga-y-mangotero*

τενεκάκια = *la pita*

σφεντόνα = *tirachinas*

τσέρκι = *aro*

Παιχνίδια σε κύκλο: τα παιδιά πιασμένα από το χέρι σχηματίζουν κύκλο και τραγουδούν τα παρακάτω τραγούδια, βαδίζοντας ή τρέχοντας, μικραίνοντας ή τεντώνοντας τον κύκλο ή περνώντας σκυφτά κάτω από τα ενωμένα και τεντωμένα χέρια των συμπαικτών, όπως στα αντίστοιχα ελληνικά «Δεν περνάς κυρά Μαρία», «Περνά περνά η μέλισσα», κ.ά. Στο πρώτο τραγούδι οι στίχοι μοιάζουν σε μερικά σημεία ασυνάρτητοι μεταξύ τους, εξυπηρετώντας όμως κάποιους μετρικούς κανόνες και ομοιοκαταληξίες –οι σπουδαστές δεν γνωρίζουν τη σημασία ή την καταγωγή των στίχων. Το δεύτερο τραγούδι είναι μια μείξη: οι δύο πρώτες στροφές είναι από το θεατρικό έργο «Μαριάννα Πινέδα» του Λόρκα (με αυτό το τραγούδι αρχίζει το έργο), και είναι γραμμένο σαν τα παλιά δημοτικά ισπανικά τραγούδια (*romances*), ενώ η επαναλαμβανόμενη -τρίτη- στροφή ανήκει σε λαϊκό ρομάνθε.

<i>El patio de mi casa es particular cuando llueve se moja como los demás. ¡Agáchate!</i>	<i>Η αυλή του σπιτιού μου είναι μοναδική όταν βρέχει, βρέχεται όπως κι οι άλλες. Σκύψε!</i>
<i>Vuelvete a agachar que las agachaditas no saben bailar h, i, j, k, l, m, n, a que si tú no me quieres otro amante me querrá chocolate, molinillo corre, corre, que te pillo a estirar, a estirar que el demonio va a llegar</i>	<i>Ξανασκύψε κι οι μικρούλες που περνάνε σκυφτά δεν ξέρουν να χορεύουν άτσε, ι, χότα, κα, έλε, έμε, ένε, α κι αν εσύ δε μ' αγαπάς κάποιος άλλος θα (βρεθεί να) μ' αγαπήσει σοκολάτα, χτυπητήρι (μυλαράκι) τρέξε, τρέξε, και σ' έπιασα ανοίξτε, ανοίξτε (τεντώστε τον κύκλο) κι ο διάβολος όπου να 'ναι θα φανεί</i>

<i>¡Oh, qué día tan triste en Granada que a las piedras hacía llorar al ver que Marianita* se muere en cadalso por no declarar.</i>	<i>Αχ, τι μέρα λυπητερή στη Γρανάδα έκλαιγαν ακόμα κι οι πέτρες βλέποντας τη Μαριάννα τους να πεθαίνει στο ικρίωμα, γιατί δεν πρόδωσε.</i>
<i>Marianita sentada en su cuarto no paraba de considerar: “Si Pedrosa** me viera bordando la bandera de la libertad”</i>	<i>Η Μαριανίτα καθόταν στην κάμαρά της κι όλο σκεφτόταν: «Αν μ' έβλεπε ο Πεδρόσα να κεντάω τη σημαία της λευτεριάς..»</i>
<i>Nosotras pequeñitas mañana qué querremos? República querremos ¡Viva la libertad.</i>	<i>Εμείς οι μικρούλες τι ζητάμε για το αύριο; Δημοκρατία θέλουμε Ζήτω η λευτεριά!</i>

<i>El patio de mi casa</i>	<i>Η αυλή του σπιτιού μου</i>
----------------------------	-------------------------------

<i>es particular cuando llueve se moja como los demás. ¡Agáchate!</i> <i>Vuelvete a agachar que las agachaditas no saben bailar h, i, j, k, l, m, n, a que el demonio va a llegar otro amante me querrá chocolate, molinillo corre, corre, que te pillo a estirar, a estirar que si tú no me quieres</i>	είναι μοναδική όταν βρέχει, βρέχεται όπως κι οι άλλες. Σκύψε! Ξανασκύψε κι οι μικρούλες που περνάνε σκυφτά δεν ξέρουν να χορεύουν άτσε, ι, χότα, κα, έλε, έμε, ένε, α κι αν εσύ δε μ' αγαπάς κάποιος άλλος θα (βρεθεί να) μ' αγαπήσει σοκολάτα, χτυπητήρι (μυλαράκι) τρέξε, τρέξε, και σ' έπιασα κι ο διάβολος όπου να 'ναι θα φανεί ανοίζτε, ανοίζτε (τεντώστε τον κύκλο)
--	--

¡Oh, qué día tan triste en Granada que a las piedras hacía llorar al ver que Marianita* se muere en cadalso por no declarar. Marianita sentada en su cuarto no paraba de considerar: “Si Pedrosa** me viera bordando la bandera de la libertad” Nosotras pequeñas mañana qué querremos? República querremos ¡Viva la libertad!	Αχ, τι μέρα λυπητερή στη Γρανάδα έκλαιγαν ακόμα κι οι πέτρες βλέποντας τη Μαριάννα τους να πεθαίνει στο ικρίωμα, γιατί δεν πρόδωσε. Η Μαριανίτα καθόταν στην κάμαρά της κι όλο σκεφτόταν: «Αν μ' έβλεπε ο Πεδρόσα να κεντάω τη σημαία της λευτεριάς..» Εμείς οι μικρούλες τι ζητάμε για το αύριο; Δημοκρατία θέλουμε Ζήτω η λευτεριά!
---	--

*Μαριανίτα: μικρή /αγαπημένη Μαριάννα (υποκοριστικό)

Μαριάννα Πινέδα (Γρανάδα 1804-1831), αγωνίστηκε για την ελευθερία και τη δημοκρατία, για συνταγματικό πολίτευμα και κατά της μοναρχικής απολυταρχίας. Καταδικάστηκε σε θάνατο για συννομωσία, χωρίς αποδείξεις, μόνο και μόνο γιατί κέντησε σε μια μοβ σημαία τις λέξεις «Νόμος, Ελευθερία, Ισότητα».

**Πεδρόσα: δικαστής, υπεύθυνος για την καταδίκη και το θάνατο της Μαριάννας· πρόσωπο του έργου του Λόρκα.

Πληροφορίες από το διαδίκτυο που χρησιμοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια της διδακτικής αξιοποίησης της ταινίας

http://www.chios.gr/Villages/mesta_gr.htm

<http://www.greek-tourism.gr/chios/periigisi.htm>

http://www.chiosnet.gr/mesta/tour_pic_citymap_gr.htm

http://www.chiosnet.gr/mesta/default_gr.htm

http://www.chiosnet.gr/mesta/history_gr.htm#B_genoan

<http://www.greek-tourism.gr/chios/map.htm>

<http://www.nyloo.com/html/ent/282/ent.26282.2.asp>

http://www.e-anemos.gr/el/pg_15.html

Δήμος Αβδελιώδης

Γεννήθηκε στη Χίο το 1952. Σπούδασε στη Φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και στη σχολή θεάτρου του Γιώργου Θεοδοσιάδη. Ο Δήμος Αβδελιώδης έχει σκηνοθετήσει επίσης πολλές θεατρικές παραστάσεις.

Φιλμογραφία

1982: ΑΘΕΜΙΤΟΣ ΣΥΝΑΓΩΝΙΣΜΟΣ 22'

1ο βραβείο Κριτικής Επιτροπής Φεστιβάλ Δράμας 1994

1986: ΤΟ ΔΕΝΤΡΟ ΠΟΥ ΠΛΗΓΩΝΕΙ 35mm, έγχρωμη, 75',

συμμετοχή στο Semaine de la Critique, Κάνες 1987,

Βραβείο Επιτροπής στο Διεθνές Φεστιβάλ για Παιδιά και Νέους, Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου Βερολίνου 1987, Χρυσός Ελέφαντας για Καλύτερη Ταινία και Ασημένιος Ελέφαντας για Καλύτερο Σκηνοθέτη, Φεστιβάλ Νέου Δελχί

1990: ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ 90'

Βραβείο μουσικής, ήχου, ενδυματολογίας, Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης

1999: Η ΕΑΡΙΝΗ ΣΥΝΑΞΙΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΩΝ 35mm, έγχρωμη, 178' 1999

Κρατικά βραβεία ποιότητας: 3ο βραβείο καλύτερης ταινίας, σκηνοθεσίας Διεθνές κινηματογραφικό φεστιβάλ Θεσσαλονίκης: ειδική μνεία FIPRESCI Διεθνές Κινηματογραφικό Φεστιβάλ του Βερολίνου: Διεθνής Επιτροπή Κινηματογραφικών ενώσεων Βραβείο "Don Quijote" Βραβείο Caligari 2000 της Bundesverband Kommunale Filmarbeit e.V. C.I.C.A.E. Βραβείο

Φραντζή Κυριακή
New South Wales University
Σύδνεϋ, Αυστραλία
E-mail frantzkyr@hotmail.com

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ

Πέρα απ' τ' άστρα είν' η δική μας γειτονιά
κατεβήκαμε με γέλια και τα όργανα στον ώμο
έλα κάντε μας λιγάκι συντροφιά
κουραστήκαμε στο δρόμο(1).

Η αρχαία ελληνική μυθολογία όπως και γενικότερα οι μυθολογίες, παλαιές και σύγχρονες, των λαών είναι ένα πεδίο υψηλής γνώσης που μπορεί να προσεγγιστεί σε διάφορα επίπεδα, από την παραδοσιακή λογική ανάλυση της δυτικής σκέψης έως τη διαισθητική διερεύνηση των φανερών ή μυστικών συμβόλων στα οποία παραπέμπει. Είναι ανοιχτή σε μεταμορφώσεις και ερμηνείες κάθε είδους και προσφέρεται ανάλογα με το βαθμό δεκτικότητας αλλά και συνειδητότητας που διαθέτουν οι αποδέκτες της.

Η διαχρονική της επιβίωση οφείλεται καταρχήν στο γεγονός ότι είναι ολιστική γνώση. Δίνει συμβολικές απαντήσεις σε καθημερινά, κοινωνικά και μεταφυσικά ζητήματα με τον τρόπο του παραμυθιού, των καλών τεχνών και της λογοτεχνίας, δηλαδή με τον τρόπο της δημιουργικής τέχνης. Τα θέματά της επιπλέον αναδύονται από την ίδια συλλογική πηγή, την κοινή πανανθρώπινη συνειδητή ή υποσυνείδητη εμπειρία, και περιέχουν εικόνες και ιδέες γνώριμες σε όλους. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της είναι ότι προσφέρει μια ποικιλία πολυδιάστατων χαρακτήρων που είναι ταυτόχρονα θεϊκοί και ανθρώπινοι. Ισχύει για αυτήν ό,τι έχει ειπωθεί και για το αρχαίο ελληνικό δράμα. Όταν πατάς στο χώρο της είναι σα να μπαίνεις σε μια Ρολς – Ρόυς με αστραφτερούς χαρακτήρες.

Αν εξαιρέσει κανείς το χώρο της τέχνης και της λογοτεχνίας, οι απόπειρες «ανάγνωσης» της ελληνικής μυθολογίας στη χώρα της έχουν ακολουθήσει κατά κανόνα παραδοσιακές λογικές και ερμηνείες και αυτό εξηγεί ως ένα βαθμό την περιορισμένη απήχυσή της. Τόσο η εξιδανίκευσή της ως έκφραση ενός ένδοξου και μακρινού εθνικού παρελθόντος όσο και ο υποβιβασμός της σε παραμυθάκι που προορίζεται κυρίως για παιδιά προσχολικής ηλικίας φανερώνουν μια περίεργη αμηχανία.. Με την ανάπτυξη των επιστημών της ανθρωπολογίας, της εθνολογίας και της θρησκευσιολογίας στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα δημιουργήθηκε ένα ευρύτερο συγκριτικό πεδίο για την κατανόηση του υπερχρονικού και υπερτοπικού χαρακτήρα των μύθων. Οι ήρωες και οι ηρωίδες, οι θεοί και οι θεές έπαψαν να είναι μόνο ελληνικοί/ές αφού όλες οι παραδόσεις των λαών αναφέρονται σε θεούς και ήρωες που το ταξίδι τους στον ουρανό και στον κόσμο έχει μοναδικές μεν αλλά και παρόμοιες διαδρομές και σημασίες.

Έτσι ανακαλύπτουμε ότι συχνά οι μυθολογίες των λαών ακόμα κι όταν ανήκουν σε πολύ μακρινούς στο χώρο και χρόνο πολιτισμούς μοιάζουν με συγκοινωνούντα δοχεία. Ότι πχ., η βιωματική - τελετουργική αναπαράσταση είναι βασικό στοιχείο της μυθολογικής παράδοσης σε όλους τους πολιτισμούς και συνιστά μια λησμονημένη στο δυτικό πολιτισμό μυστική γνώση. Ότι ο ιερός αριθμός 7 των Πυθαγορείων συνυπήρξε στην αρχαία ελληνική μυθολογία, στην εβραϊκή

χριστιανική παράδοση, στον αιγυπτιακό μύθο και στην παράδοση των Ινδιάνων Λακότα. Ή ότι η εικόνα του σφαιρικού σύμπαντος ενυπάρχει εξίσου στη σύλληψη της σύγχρονης επιστημονικής θεωρίας του Big Bang(2) και στον αρχαιοελληνικό Πελασγικό μύθο της δημιουργίας. Στον τελευταίο, το συμπαντικό αυγό προκύπτει από το μοναχικό χορό της Πρώτης Κυρίας του σύμπαντος Ευρυνόμης και στη συνέχεια από το ζευγάριό της με το μεγάλο φίδι Οφίωνα που ήταν επίσης δικό της δημιούργημα:

Στριφογυρίζοντας έπιασε το Βόρειο άνεμο, τον έτριψε στα χέρια της και ιδού! Το μεγάλο φίδι ο Οφίων. Χόρεψε για να ζεσταθεί, άγρια και πιο άγρια, μέχρι που ο Οφίων, γοητευμένος, τυλίχτηκε γύρω από τα θεϊκά της μέλη και έγινε μαζί της ένα... Ύστερα εκείνη πήρε τη μορφή περιστεριού, πέταξε πάνω στα κύματα και με τον καιρό γέννησε το Συμπαντικό Αυγό. Με εντολή της ο Οφίων κουλουριάστηκε επτά φορές γύρω από το αυγό μέχρι που έσκασε και χωρίστηκε στα δυο. Από κει ξεχύθηκαν όλα όσα υπάρχουν: ο ήλιος το φεγγάρι, οι πλανήτες, τ' αστέρια, η γη με τα βουνά και τα ποτάμια της, τα δέντρα της, τα βοτάνια και όλα τα ζωντανά πλάσματα.(3)

Το ίδιο διάστημα, την πιο ενδιαφέρουσα ώθηση στη μελέτη της ελληνικής μυθολογίας έδωσε η επιστήμη της ψυχανάλυσης και της ψυχολογίας. Όχι μόνο επειδή οι επιφανέστεροι εκπρόσωποί της (Φρόιντ, Γιουνγκ) στον 20ό αιώνα είχαν ήδη αντλήσει από αυτήν βασικές έννοιες, λέξεις-κλειδιά και εικόνες για τις κλινικές παρατηρήσεις και εννοιακές ερμηνείες τους. Αλλά κυρίως επειδή οι επίγονοί τους στο χώρο της ψυχοθεραπείας και της δημιουργικής έκφρασης τη χρησιμοποιούν σήμερα ευρύτατα σαν όχημα θεραπείας και ψυχ-αγωγίας σε ατομικές ή ομαδικές συνεδρίες. Σ' αυτές ο μύθος χρησιμεύει σα σημείο εκκίνησης ή σα σενάριο μέσα στο οποίο μπορεί κανείς αυτοσχεδιάζοντας να χτίσει το δικό του ψυχικό ταξίδι με το προσωπικό του υλικό της εμπειρίας.

Αναλυτικότερα, οι μυθολογικοί χαρακτήρες επειδή ξυπνούν ισχυρά συναισθήματα και ζωηρές εικόνες προσφέρονται για ψυχολογική εμβάθυνση, ταύτιση, μετασχηματισμό ή διαφοροποίηση, είτε μεμονωμένα είτε σα σύνολο είτε σε σχέση μεταξύ τους. Ας πάρουμε για παράδειγμα τους θεούς και τις θεές του Ολύμπου. Καθένας και καθεμιά ξεχωριστά αντιπροσωπεύουν διαφορετικές μορφές σωματικής και ψυχοκινητικής ύπαρξης στον κόσμο και διαφορετικές ροές ενέργειας, τις οποίες όποιος/α πειραματίζεται μαζί της μπορεί να ανακαλύψει ότι διαθέτει ή έχει παραμελήσει στη ζωή του/της. Μέσα από το μύθο πχ., της Δήμητρας, μια γυναίκα-αλλά και γιατί όχι κι ένας άντρας;- μπορεί να παρακολουθήσει τις θετικές(υπομονή, γενναιοδωρία) ή σκοτεινές (κατάθλιψη, μνησικακία, κτητικότητα) πλευρές του ρόλου της/του ως μητέρας στην οικογένεια είτε ως μητρικής εικόνας στο χώρο της δουλειάς της/του. Σα σύνολο πάλι, οι μύθοι είναι αστερισμοί αρχετυπικών εικόνων που μέσα τους μπορεί κανείς να τοποθετήσει κανείς τον εαυτό του/της, να ξαναζήσει τις θετικές ή τραυματικές εμπειρίες του/της, και μέσα από παραλληλισμό και σύγκριση να αντλήσει έμπνευση για το μετασχηματισμό τους. Ένας άντρας πχ., με υπερτονισμένα τα ψυχολογικά χαρακτηριστικά του Απόλλωνα (ορθολογισμό, λατρεία για την τάξη και την αρμονία, συναισθηματική απόσταση, υπεροψία) μπορεί να ωφεληθεί αν επιτρέψει στον εαυτό του να έρθει σε επαφή με τη χαοτική

κυκλοθυμία ενός Ποσειδώνα ή τον εκρηκτικό συναισθηματικό πλούτο που κρύβει η επιφάνεια ενός υποχθόνιου Πλουτώνειου χαρακτήρα.

Περιττεύει να πούμε ότι αν ακολουθήσει κανείς αυστηρά το γράμμα του ελληνικού μύθου, επειδή όπως έχει επιβιώσει μέχρι σήμερα είναι κατά βάση πατριαρχικός, θα βρεθεί μπροστά στη δυσάρεστη έκπληξη να δώσει ερμηνείες στενά φυλετικού ή σεξιστικού χαρακτήρα. Ότι στους μύθους περιγράφονται καταστάσεις (όπως πχ., ωμή βία, καταστροφικότητα, μανία, μεταφυσικές εμπειρίες) που ξεφεύγουν από τα συμβατικά κοινωνικά στερεότυπα για τις οποίες η ηθικολογία δεν είναι πάντοτε η πιο κατάλληλη προσέγγιση. Αν προσφέρει κάτι σημαντικό η βιωματική προσέγγιση που περιγράφηκε παραπάνω είναι η δυνατότητα να φωτιστούν σε προσωπικό ή συλλογικό επίπεδο παραμελημένες (άρα αβίωτες και γι αυτό σκοτεινές) πλευρές της ανθρώπινης ψυχής. Δεν είναι τυχαίο ότι οι πιο ενδιαφέρουσες ψυχολογικές μελέτες προς αυτή την κατεύθυνση μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (Καρλ Γιουνγκ και shadow, Έριχ Φρομ και «Φόβος μπροστά στην ελευθερία», Βίλχελμ Ράιχ, σεξουαλική καταπίεση και μαζική φασιστική ιδεολογία) γράφτηκαν από την ανάγκη να φωτισθεί το ναζιστικό φαινόμενο μέσα την ανάλυση της καταπιεσμένης πλευράς του ανθρώπινου χαρακτήρα. Οι μελέτες αυτού του είδους έθεσαν ως επί το πλείστον το θεωρητικό υπόβαθρο. Η βιωματική διαδικασία που υιοθέτησε η νέα ψυχολογία υπερβαίνει το λόγο και πλησιάζει τον κάθε λογής προσωπικό ή συλλογικό μύθο με το σώμα και την ψυχοκινητική εμπειρία.. Και καθώς τα λόγια όσο κι αν τα γεμίζεις παραμένουν άδεια, είναι ουσιαστικά αδύνατο να περιγραφεί σε ένα γραπτό κείμενο.

Σχετικά με την εισήγηση

Η εισήγησή μου για το θέμα της μυθολογίας στο β΄ επιμορφωτικό σεμινάριο της Θεσσαλονίκης είχε τα εξής σημεία:

- Έναν αυστηρά προσωπικού περιεχομένου μονόλογο της Περσεφόνης. Αυτός, επειδή η Περσεφόνη περνάει ως γνωστόν τη μισή ζωή της στα μαύρα σκοτάδια του βασιλείου του Πλούτωνα άρα και αποφεύγει επιμελώς το φως της δημοσιότητας, μπορεί να συνοψιστεί στο παρακάτω δίστιχο:

*Κοιμήσου Περσεφόνη στην αγκαλιά της γης
στον κόσμο του μπαλκόνι ποτέ μην ξαναβγείς.(4)*

- Μια σύντομη αναφορά στους δυνατούς τρόπους παρουσίασης ενός μυθολογικού θέματος σε ένα πανεπιστημιακό μάθημα με έμφαση στις ψυχαναλυτικές έννοιες **συλλογικό ασυνείδητο** και **αρχέτυπο**. Αναφορά επίσης στη δυνατότητα συγκριτικής διερεύνησης μυθολογικών μορφών όπως εμφανίζονται σε διάφορους πολιτισμούς και παραδόσεις. Σ' αυτήν προστίθεται εδώ ως παράδειγμα μια σειρά πιθανών συγκρίσεων που μπορεί να κάνει ένα πολυεθνικό φοιτητικό ακροατήριο αν του δοθεί σχετικό θέμα:

*Ηρακλής & Σαμψών από την εβραϊκή παράδοση
& η Κινέζα ηρωίδα Μουλάν
& Βασιλιάς Πίθηκος από την κινεζική μυθολογία
& Superman από η σύγχρονη δυτική μυθολογία
& ο ήρωας Σουζάνο από την ιαπωνική παράδοση
& ο σκανδιναβικός θεός Οντίν
& Αινείας από την ελληνική και ρωμαϊκή μυθολογία*

*& King Arthur από τη βρετανική μυθολογία
& ο ληστής εθνικός ήρωας των Αυστραλών Ned Kelly*

*Θησέας & King Arthur
& ο πρίγκιπας της ινδουιστικής παράδοσης Ράμα
& Λαΐδη Γκοτίβα της Αγγλίας*

*Περσέας & Σίγκουρντ από τη νορβηγική παράδοση
& Γκιλγκαμές από τη σουμεριακή παράδοση*

*Αχιλλέας & πρίγκιπας Κάρνα από την ινδική έπος Μαχαμπαράτα
& Cuchulaín από την δρυϊδική κελτική μυθολογία
& ο Αυστραλός πολίτης John Simpson Kirk 1900Patrick*

*Οδυσσέας & Beowulf από τη σκανδιναβική μυθολογία
& Μαριούσκα από τα ρωσικά παραμύθια*

Αγαμέμνωνας & King Arthur

• Παρουσίαση των θετικών και αρνητικών χαρακτηριστικών της Αθηνάς ως αρχέτυπου που μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

*πολεμίστρια, διανοούμενη, τεχνήτρα ,
“daddy’s girl” - κατά την ερμηνεία Ινδής φοιτήτριας,
αποτροπιαστική – όπως το κεφάλι της Μέδουσας που φέρει στην ασπίδα της*

• Προβολή αποσπασμάτων από τη βιντεοσκοπημένη παράσταση του opera Project «*Another night: Medea*»(2003). Μια μεταμοντέρνα απόδοση του μύθου της Μήδειας στην οποία συνδιαλέγονται τέσσερις πολιτισμικές παραδόσεις (σύγχρονη αμερικανική και γερμανική, μπαρόκ γαλλική & αρχαία ελληνική) και αναδεικνύονται οι εξής πλευρές της μυθολογικού χαρακτήρα της: *Μήδεια η ερωμένη & Μήδεια η αμφίφυλη ανατολίτισσα ξένη.*

Στην προϊστορία του ίδιου οργανισμού εγγράφεται επίσης η παράσταση «Give me a rose to show how much you care» (5) βασισμένη σε μια σειρά μονολόγων των Αγαμέμνονα, Κλυταιμνήστρας και Ορέστη από το αρχαίο ελληνικό δράμα Όλοι παιγμένοι από τον ίδιο άντρα ηθοποιό (N.Kellaway, 1984). Το τελευταίο δεν αποτελεί ιδιαίτερη πρωτοτυπία. Η κατασκευή και απόδοση γυναικείων μυθολογικών χαρακτήρων από άντρες σκηνοθέτες και ηθοποιούς συνέβαινε κατά αποκλειστικότητα και στο αρχαίο ελληνικό θέατρο.

• Παράλληλα έγινε ενδεικτική αναφορά σε μεταφορές του μύθου της Μήδειας στη σύγχρονη λογοτεχνία.

Συμπερασματικά

Η μυθολογία προσφέρεται προς διδασκαλία είτε σα λογοτεχνικό κείμενο είτε σαν έμπνευση προς έρευνα και δημιουργία. Το σχετικό πληροφοριακό υλικό είναι εκτενέστατο, αλλά αδικείται αν

περιοριστεί στη φιλολογική του ερμηνεία. Ο τρόπος προσέγγισής του στην τέχνη και στη νέα ψυχολογία μπορεί να το μετατρέψει σε εργαλείο προς διεύρυνση της αντίληψης του εαυτού και του κόσμου, προς εξοικείωση με ό, τι υπερβαίνει το γνωστό και τη συνήθεια και προς αναζήτηση του θεού/ας όχι κάπου εκεί πάνω ψηλά και έξω μας, αλλά μέσα στην ίδια τη ψυχή μας.

Σημειώσεις

- (1) Από το CD του Γ. Αγγελάκα «Επισκέπτες»(2005)
- (2) Όπως πχ. παρατηρούμε αν περιηγηθούμε σε δικτυακό τόπο της NASA (ανάκτηση 18/12/ 05 από <http://map.gsfc.nasa.gov/index.html> [universe pictures])
- (3) Graves, R. (1960). *The Greek Myths*, Penguin (Vol.1, p. 27). Αναζητώντας μια εικόνα που να αποδίδει το χορό της Ευρυνόμης στο διαδίκτυο βρίσκει κανείς την ιστοσελίδα <http://genesis.ee.auth.gr/dimakis/Gramma/7/04-panagiotopoulos.htm> του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσ/νίκης. Δεν έχει πολλή σχέση, αλλά οι φωτογραφίες για το γενικότερο θέμα της μυθολογίας έχουν την αξία τους.
- (4) Γκάτσος, Ν. *Ο εφιάλτης της Περσεφόνης*, όπως περιλαμβάνεται στο δίσκο του Μ. Χατζηδάκη *Τα παράλογα* (1976).
- (5) Από το τραγούδι των N.Schultze/ H.Leit / Μάρλεν Ντήντριχ *Λιλή Μαρλέν (1938)* που ήταν εξαιρετικά δημοφιλές ανάμεσα στους Γερμανούς στρατιώτες την εποχή του Β' Παγκοσμίου πολέμου.

Σημειώνεται ότι τα πνευματικά δικαιώματα των διασκευασμένων διαλόγων και της φωτογραφίας της παράστασης που δόθηκαν στο σεμινάριο προς κατανόηση των βιντεοσκοπημένων αποσπασμάτων της ανήκουν αποκλειστικά στο θεατρικό οργανισμό *opera Project*, προστατεύονται από τους νόμους του αυστραλιανού κράτους και δε μπορούν να χρησιμοποιηθούν χωρίς γραπτή άδεια του σκηνοθέτη. Το βίντεο ήταν πιστή αντιγραφή από το πρωτότυπο και τα πνευματικά δικαιώματα της αναπαραγωγής και χρήσης του στη διδασκαλία ανήκουν στο πανεπιστήμιο *New South Wales*.

Φραζής Γιώργος
 Πανεπιστήμιο Φλίντερς
 Αδελαΐδα, Αυστραλία
 E-mail: george.frazis@flinders.edu.au

**Η εξ αποστάσεως διδασκαλία σε τμήμα αρχαρίων:
 η τηλετάξη του Ντάρβουνι:
 προβλήματα και προοπτικές**

Εισαγωγή

Από το Φεβρουάριο του 2005 το πρόγραμμα των Ελληνικών του πανεπιστημίου Φλίντερς παρέχεται στους φοιτητές του πανεπιστημίου της Βόρειας Επικράτειας κατόπιν συμφωνίας των πανεπιστημίων Φλίντερς και Charles Darwin. Η συμφωνία αυτή θεωρείται ιστορικής σημασίας ειδικά σε μια περίοδο κατά την οποία η επίσημη πολιτική της Αυστραλίας δεν θα επέτρεπε την εισαγωγή νέου προγράμματος Ελληνικών σε άλλο πανεπιστήμιο, λόγω των γνωστών περικοπών στην παιδεία και ειδικότερα στις γλώσσες. Έτσι οι φοιτητές του πανεπιστημίου Charles Darwin μπορούν να επιλέξουν το μάθημα των Ελληνικών μέσα στο πρόγραμμα των σπουδών τους. Την ευθύνη των μαθημάτων έχει αναλάβει το Νεοελληνικό Τμήμα του Φλίντερς, γεγονός που δημιουργεί επιπρόσθετες ευθύνες ταυτόχρονα δε και μεγάλη πρόκληση.

Η παρούσα συμφωνία για εξ αποστάσεως διδασκαλία, δεν θα ήταν πραγματικότητα σήμερα αν δεν υπήρχε η κατάλληλη υποδομή. Η διάδοση δηλαδή των νέων τεχνολογιών έχει καταργήσει από χρόνια στην Αυστραλία τους χωρικούς και τους χρονικούς φραγμούς. Πράγματι η διδασκαλία γλωσσών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση υφίσταται στην Αυστραλία την επίδραση των νέων τεχνολογιών. Η νέα τεχνολογία δίνει στην εκπαιδευτική διαδικασία ένα εύρος νέων δυνατοτήτων, συμπληρώνοντας το υλικό με νέο, ηλεκτρονικό, το οποίο εκτός από κείμενο συμπεριλαμβάνει και άλλα στοιχεία, όπως ήχο, ομιλία, εικόνα, γραφήματα. Η εξέλιξη αυτή οδηγεί στην ολοκληρωτική αναμόρφωση της παραδοσιακής διδασκαλίας γλωσσών, στην αναμόρφωση της όλης εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Το αυστραλιανό πανεπιστήμιο συνεχώς αλλάζει μορφή. Άνθρωποι όλων των ηλικιών, ανεξαρτήτως φύλου, χρώματος, κοινωνικής τάξης, γλώσσας και εθνικότητας, προηγούμενης ή μη εκπαίδευσης, τόπου κατοικίας, απαιτούν εκπαίδευση. Οι μεταβολές αυτές οδήγησαν στην υιοθέτηση νέων μεθόδων για τη διδασκαλία. Από αυτές, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση φαίνεται να εξυπηρετεί καλύτερα τους διευρυμένους εκπαιδευτικούς προσανατολισμούς του σύγχρονου πανεπιστημίου και της διαρκώς αυξανόμενης απαιτητικής αγοράς.

Καθώς λοιπόν συντελούνται οι μεγάλες αλλαγές στον ακαδημαϊκό χώρο, καλούμαστε να αναθεωρήσουμε τη στάση μας απέναντι στην εργασία μας και τη διδακτική πράξη. Καλούμαστε να οραματιστούμε, να σχεδιάσουμε, να αξιοποιήσουμε τα τεχνολογικά μέσα που εξελίσσονται με ραγδαίους ρυθμούς.

Τίθεται εξ αρχής ένα βασικό ερώτημα, το οποίο είναι και το ζητούμενο. Άραγε είμαστε έτοιμοι για την πρόκληση αυτή; Εξ αρχής δηλώνω ότι παρά τις πολλές προσπάθειες που έγιναν τα τελευταία

χρόνια προς αυτό τον τομέα, πιστεύω ότι χρειάζεται συνεχής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στα μέσα της τεχνολογίας, τα οποία βελτιώνονται καθημερινά και συνεχώς αναβαθμίζονται.

Τα μοντέλα της εξ αποστάσεως διδασκαλίας είναι πολλά και στο πανεπιστήμιο Φλίντερς έχουν υιοθετηθεί αρκετά για να εξυπηρετηθεί κοινό με διαφορετικές ανάγκες. Παράλληλα βέβαια το πανεπιστήμιο δίνει και τη δυνατότητα στον παραδοσιακό φοιτητή να επιλέξει μεταξύ της σύγχρονης και της ασύγχρονης εκπαίδευσης. Για το λόγο αυτό όλες οι παραδόσεις και οι εβδομαδιαίες ασκήσεις σε μορφή Pdf βρίσκονται σε ειδική ιστοσελίδα στο WebCT (Web Course Tools), στην οποία έχουν πρόσβαση μόνο οι φοιτητές και ο δάσκαλος.

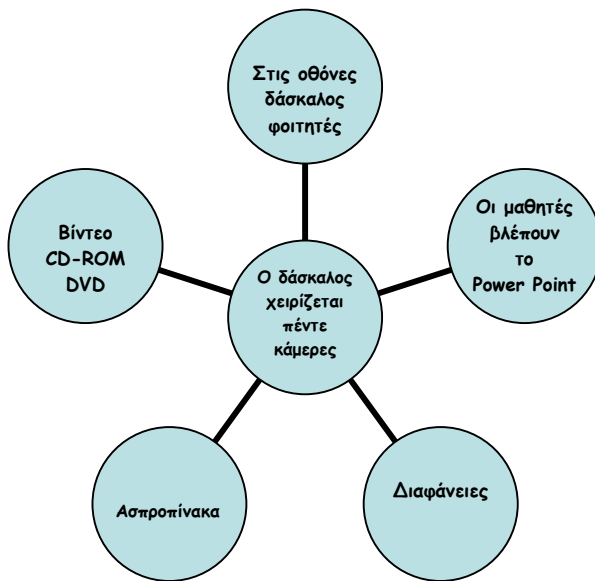
Στην ανακοίνωσή μου δεν θα αναφερθώ στους διάφορους τρόπους και διάφορα μοντέλα της εξ αποστάσεως διδασκαλίας, ούτε σε μια συγκεκριμένη μέθοδο διδασκαλίας, θα αναπτύξω όμως ένα μοντέλο μάθησης της ελληνικής όπου κεντρικό σημείο είναι το μαθησιακό περιβάλλον, η τηλετάξη του Ντάργουνι οριοθετώντας έτσι τη μοναδικότητα του μοντέλου το οποίο υιοθετήσαμε.

Εξ αποστάσεως διδασκαλία σε αρχάριους-Το μοντέλο Ντάργουνι

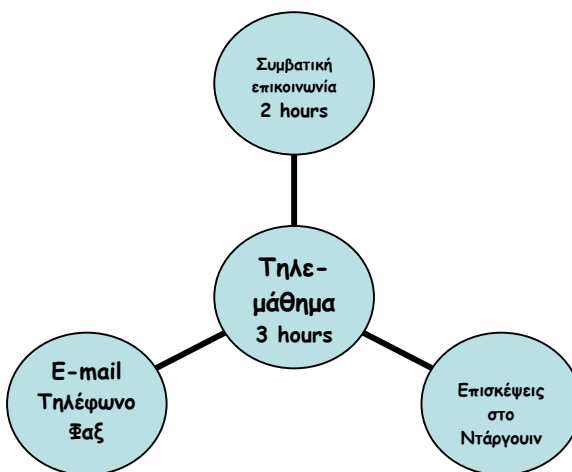
Εξ αρχής σημειώνω ότι σκοπός μας στο παρόν μοντέλο είναι η εισαγωγή της εκπαίδευσης από απόσταση όχι ως συμπληρωματική μέθοδος διδασκαλίας, αλλά ως κύρια. Η μορφή της τηλεεκπαίδευσης που υιοθετήσαμε απαιτεί σύγχρονη επικοινωνία καθηγητών και μαθητών σε πραγματικό χρόνο. Δηλαδή το κέντρο τηλεεκπαίδευσης είναι εξοπλισμένο με μηχανήματα για τηλεδιάσκεψη και οι μαθητές μας στο άλλο πανεπιστήμιο παρακολουθούν το μάθημα μέσα από οθόνη και έχουν τη δυνατότητα αμφίδρομης επικοινωνίας.

Το πανεπιστήμιο Φλίντερς διαθέτει δίκτυο με dial up (τηλεφωνική σύνδεση) που υποστηρίζει ομαδικές συνεδριάσεις με ταχύτητα 128 Kbps, διαθέτει δε δύο κανάλια, δηλαδή σύνολο 256 Kbps. Το δίκτυο έχει γραμμές ISDN και έχει τη δυνατότητα να μεταδώσει και ασυμπίεστο σήμα όμως η ταχύτητα μειώνεται σημαντικά. Το σύστημα κωδικοποίησης που χρησιμοποιείται είναι το PictureTel που επιτρέπει επικοινωνία με συμπιεσμένο ψηφιακό βίντεο σε γραμμές ISDN². Και στο χώρο τηλεεκπαίδευσης και στο χώρο που βρίσκονται οι μαθητές υπάρχουν οθόνες. Και οι μεν και ο δε βλέπουν πλήρη εικόνα της άλλης περιοχής με κίνηση σε πραγματικό χρόνο. Υπάρχει αμφίδρομη επικοινωνία με σήμα ήχου. Ο δάσκαλος έχοντας την αίσθηση ότι βρίσκεται σε στούντιο, χειρίζεται τις πέντε διαφορετικές κάμερες μέσω ειδικού πληκτρολογίου που ελέγχει την κίνηση της κάμερας. Έχει τη δυνατότητα να δει εκ των προτέρων το επόμενο σήμα που θα στείλει στο άλλο πανεπιστήμιο. Έτσι δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να παρακολουθούν το μάθημα βλέποντας ανάλογα με την περίπτωση Power Point presentation, διαφάνειες, τον ασπροπίνακα, βίντεο, CD-ROM ή DVD.

² Τα χαρακτηριστικά του συστήματος είναι τα ακόλουθα: «The unit is a PictureTel (now Polycom) Concorde 4500 ISDN unit (an older unit, approx 1995). We use 2 channels of ISDN, usually running at 128kbps per channel (256kbps total). We use an EXTRON VSC-500 Scan Converter, running into the spare Camera input, to convert the PC image to a video image. We use an extra camera, to show the whiteboard. We run the video out of the VC unit into a VCR for recording, set to record the near end (our end) to video tape. We are looking at updating the VC gear in several locations around the Uni, including the Teletheatre, within the next 6 months. We would probably be looking at a unit that does both ISND (telephone line) and IP (computer network) Video Conferencing. The IP VCing will be more used for probably calls between locations inside the University Intranet, including our remote sites, as it can be quite difficult to get a reliable IP connection to outside sights through our network firewalls».

Ταυτόχρονα παρέχονται και δύο ώρες συμβατικής διδασκαλίας από βοηθούς στο πανεπιστήμιο Charles Darwin. Παράλληλα υπάρχει καθημερινή επικοινωνία με τους φοιτητές μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, του συμβατικού ταχυδρομείου, φαξ και φυσικά με επικοινωνία πρόσωπο με πρόσωπο μια φορά το μήνα, όπου γίνεται επανάληψη και επί πλέον μαθήματα από το προσωπικό του Φλίντερς επί τόπου στο Ντάργουιν. Έτσι σχηματικά το μοντέλο μας ολοκληρώνεται με το συνδυασμό του τηλε-μαθήματος, της συμβατικής εκπαίδευσης και ασύγχρονης εκπαίδευσης μέσω των υπολογιστών. Έτσι το εκσυγχρονισμένο αυτό μοντέλο επιτυγχάνεται με τη συνεργασία της συμβατικής και της εξ αποστάσεως διδασκαλίας που γίνονται παράλληλα και οι φοιτητές χρησιμοποιούν και τις δυο μαζί.

Στα τμήματα αρχαρίων στο Φλίντερς παρέχουμε πέντε ώρες την εβδομάδα εκ των οποίων τέσσερις είναι γλώσσα και μία πολιτισμός. Η ίδια δομή ακολουθήθηκε και στην εξ αποστάσεως διδασκαλία. Οι δύο ώρες γλώσσα και η μία ώρα πολιτισμού εκπέμπονται από το Φλίντερς, ενώ οι άλλες δύο ώρες καλύπτονται από δύο βοηθούς στο Ντάργουνιν. Μακροπρόθεσμος στόχος των πανεπιστημίων είναι η παροχή περισσότερων μαθημάτων από απόσταση. Ο εκπαιδευόμενος θα μπορεί να προσπελαίνει το εκπαιδευτικό υλικό που θέλει, όποτε θέλει και από όποιο σημείο θέλει, από το τέλος του 2005, αφού όλα τα τηλεμαθήματα βιντεοσκοπούνται και μεταφέρονται σε οπτικό δίσκο (CD-Rom).

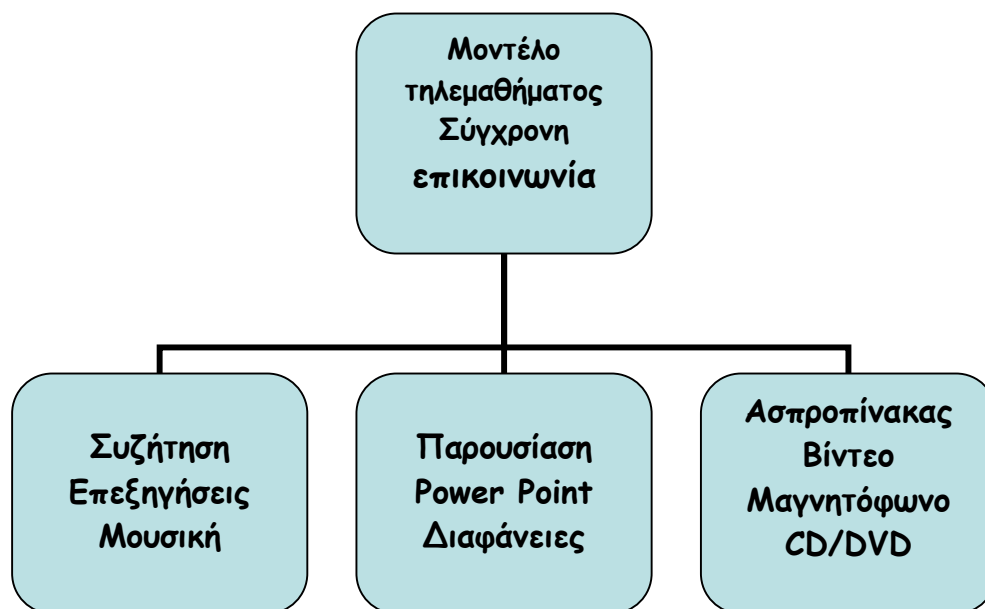
Το γλωσσικό μάθημα στηρίζεται στη σειρά της Σμάρως Βογιατζίδου *Learning Modern Greek*, που ακολουθεί το μοντέλο της επικοινωνιακής προσέγγισης στη διδασκαλία σύγχρονων γλωσσών. Ακολουθήθηκε πιστά η φιλοσοφία της συγκεκριμένης σειράς, δίνοντας έμφαση στην επικοινωνία, στη χρήση της γλώσσας χωρίς βέβαια να παραγνωρίζονται οι μορφολογικές και συντακτικές της δομές. Εκείνο που απαιτείται είναι νέα νοοτροπία από τους διδάσκοντες και προσαρμογή του διδακτικού υλικού. Η προσαρμογή της σειράς των μαθημάτων με χρήση πολυμέσων είναι επιβεβλημένη για να υποστηρίξει τη διδασκαλία στις αίθουσες και τα τηλε-αμφιθέατρα.

Βέβαια για την εξ αποστάσεως διδασκαλία του υλικού αυτού απαιτούνται μετατροπές και κατάλληλη διασκευή. Στη διασκευή το υλικό δεν περιορίζεται μόνο σε κείμενο, αλλά συμπεριλαμβάνει γραφικά, ήχο, εικόνα, κινούμενα σχέδια και βίντεο. Όπως φαίνεται από το ερωτηματολόγιο ο συνδυασμός της υπερμεσικής και τηλεματικής τεχνολογίας φαίνεται να δημιουργεί ένα ιδιαίτερα δυναμικό περιβάλλον, το οποίο εγκρίνεται από όλους τους φοιτητές ανεξαρτήτως ηλικίας.

Εκμεταλλεζόμενοι έτσι την υπάρχουσα υποδομή μεταξύ των πανεπιστημίων Φλίντερς και Ντάργουνιν ακολουθήθηκε το εξής μοντέλο. Ακολουθείται το μοντέλο της σύγχρονης εκπαίδευσης σύμφωνα με το οποίο οι δύο ώρες γλωσσικού μαθήματος εκπέμπονται στο τηλεαμφιθέατρο και οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα στο αντίστοιχο αμφιθέατρο του Ντάργουνιν να παρακολουθούν, να παρεμβαίνουν, να συζητούν, να υποβάλλουν ερωτήσεις. Παραθέτω το πρόγραμμα μιας εβδομάδας για να γίνει σαφέστερα αντιληπτή η κατανομή των ωρών.

5	21-24 March Video conference 4 Monday, 21 March, 1-3	Chapter 1 Listening: p. 30, Video Conferencing Reading: p. 32, Video Conferencing Read for a general impression: p. 37, Video Conferencing Grammar: p. 40+41, Video Conferencing Communication skills: p. 45, Local Tutor. COP: p. 22, 23, 24, Local Tutor. Background reading: p. 33, By students. Vocabulary: p. 48 (address, addressing to ...), Local Tutor.
---	--	---

Όπως φαίνεται από το πρόγραμμα μέσω του τηλεμαθήματος καλύπτεται η κατανόηση προφορικού-γραφτού λόγου, μέρος της παραγωγής γραπτού-προφορικού λόγου, επικοινωνιακές δραστηριότητες, γραμματική. Τις υπόλοιπες δύο ώρες οι βοηθοί ασχολούνται με επικοινωνιακές δραστηριότητες και με λεξιλόγιο. Το πώς καλύπτεται το υλικό αυτό παρουσιάζεται και στο ακόλουθο γράφημα:

Ένα θέμα που πρέπει να απασχολεί το δάσκαλο είναι το πώς θα σχεδιάσει τα μαθήματα της τηλετάξης, πώς να τα μετατρέψει ώστε να είναι μέσα στο πνεύμα της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Η νοοτροπία μας πρέπει να αλλάξει γιατί από δάσκαλοι συμβατικής τάξης μετατρέπομαστε σε τηλεδασκάλους. Γεγονός που προϋποθέτει τη γνώση ειδικών προγραμμάτων, τη γνώση του χώρου, του τηλε-αμφιθέατρου και όλων των μηχανημάτων που υποβοηθούν την εκπομπή του μαθήματος.

Η μετατροπή μιας ενότητας από το βιβλίο σε παρουσίαση Power Point είναι χρονοβόρα διαδικασία και απαιτεί ειδικές γνώσεις, φαντασία και μεράκι. Έχεις την αίσθηση ότι δημιουργείς κάτι νέο, γιατί παίρνεις ένα κείμενο και του δίνεις την κατάλληλη μορφή για να το προσαρμόσεις στα νέα δεδομένα του τηλεμαθήματος. Οι δυνατότητες που δημιουργούνται με μια τέτοια μετατροπή αυξάνονται σε τέτοιο βαθμό ώστε να μην μειονεκτεί το μάθημα έναντι του συμβατικού. Αντιθέτως ο συνδυασμός γραπτών κειμένων, εικόνας (video), ήχου (audio), στη γιγαντοοθόνη προσελκύει τους φοιτητές, κάνοντας το μάθημα πιο ενδιαφέρον και κεντρίζοντας την αυτενέργεια του μαθητή. Τόσο ο δάσκαλος όσο και οι φοιτητές έχουν την αίσθηση ότι συμμετέχουν σε πραγματική τάξη.

Ερωτηματολόγιο-Αποτελέσματα

Σχεδιάζοντας το πρόγραμμα εξ αποστάσεως λάβαμε υπόψη μας μερικούς παράγοντες, οι οποίοι αποτελούν και το ζητούμενο στο ερωτηματολόγιο που δόθηκε στους φοιτητές. Μερικοί από τους παράγοντες είναι η ανάλυση των αναγκών, η διατύπωση των διδακτικών στόχων, η επιλογή, η οργάνωση και η διασκευή του μαθησιακού υλικού. Για τη βελτίωση των προγραμμάτων και της παρεχόμενης εκπαίδευσης τόσο της παραδοσιακής όσο και της εξ αποστάσεως απαιτείται η καλύτερη γνώση των φοιτητών στους οποίους παρέχεται αυτό το πρόγραμμα. Υπάρχουν πολλοί παράγοντες οι

οποίοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη συμπεριφορά του φοιτητή όσον αφορά την εκμάθηση μιας γλώσσας. Η πλειοψηφία των φοιτητών που επιλέγουν τα ελληνικά έχουν διαφορετικό κοινωνικό και πολιτιστικό υπόβαθρο. Επίσης έρχονται με διαφορετικά κίνητρα ως προς τη γλώσσα και διαφορετικές γνώσεις για να μάθουν τα ελληνικά. Το ερωτηματολόγιο που τους δόθηκε μας βοηθεί στο να μελετήσουμε, να εξετάσουμε και να αναλύσουμε πιο προσεκτικά όλους αυτούς τους παράγοντες. Για παράδειγμα γνωρίζουμε σήμερα το διεθνές προφίλ των φοιτητών μας, οι οποίοι ταξιδεύουν για λόγους εργασίας ή αναψυχής. Στους φοιτητές στο πανεπιστήμιο Charles Darwin ζητήθηκε να ιεραρχήσουν τις ανάγκες και τις προτεραιότητες που τους οδήγησαν να εγγραφούν στα Νέα Ελληνικά. Τα αποτελέσματα από το ερωτηματολόγιο αναφέρονται τόσο στην ποιότητα του προγράμματος όσο και στην αποδοχή του συγκεκριμένου μοντέλου.

Η παρούσα έρευνα έλαβε χώρα στο τέλος του 1^{ου} εξαμήνου της εφαρμογής του μοντέλου αυτού και στόχος της είναι η αρχική υποδοχή του και η συμπεριφορά των φοιτητών απέναντί του. Παρόμοιο ερωτηματολόγιο θα δοθεί στο τέλος του 2^{ου} εξαμήνου και κατά τα επόμενα δύο έτη. Με το πέρας των τριών χρόνων θα έχουμε σαφέστερη εικόνα για τη συμπεριφορά των φοιτητών απέναντι στο πρόγραμμα των ελληνικών και πώς αυτό εξελίσσεται από χρόνο σε χρόνο. Η αποτελεσματικότητα του προγράμματος θα εκτιμάται, θα ξεπερνιούνται οι ατέλειες που θα διαπιστώνονται και θα επαναπροσδιορίζονται οι στόχοι του προγράμματος.

Οι εγγραφές στο Τμήμα Αρχαρίων στο 1^ο εξάμηνο ανέρχονται στους 17 φοιτητές. Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε τρεις δέσμες ερωτήσεων, ζητώντας τις ακόλουθες πληροφορίες:

1. Προσωπικά στοιχεία

- Ηλικία, φύλο.
- Γλώσσες εκτός της ελληνικής.

2. Προηγούμενη γνώση ελληνικών

- Ελληνικά στο σχολείο.
- Ταξίδια στην Ελλάδα.
- Λόγοι επιλογής των ελληνικών στο σχολείο.

3. Ελληνικά στο πανεπιστήμιο

- Τι πιστεύω για τον πολιτισμό της Ελλάδας.
- Λόγοι επιλογής των ελληνικών στο πανεπιστήμιο.
- Προσδοκίες από το μάθημα των ελληνικών στο πανεπιστήμιο.
- Αξιολόγηση του τηλεμαθήματος.
- Υποστήριξη από τους δασκάλους.
- Αξιολόγηση του προγράμματος των ελληνικών.

Σύμφωνα με τα ευρήματα του ερωτηματολογίου, οι φοιτητές που γράφτηκαν στο 1^ο έτος είναι το 64% άνω των 25 ετών. Στατιστικά το μεγαλύτερο ηλικιακό φάσμα είναι από 25-57 χρόνων. Ως προς τις σπουδές η μεγαλύτερη πλειοψηφία ακολουθεί θεωρητικό κλάδο, το 64% σπουδάζουν δάσκαλοι-καθηγητές, το 7% Νομική, το 7% Ψυχολογία, το υπόλοιπο 22% Οικονομικά, Διοίκηση Επιχειρήσεων. Ως προς το φύλο η συντριπτική πλειοψηφία είναι γυναίκες, δηλαδή το 92%.

Τα κίνητρα των ερωτηθέντων, όπως αυτά καθορίστηκαν και ιεραρχήθηκαν από την ανάλυση των αποτελεσμάτων του ερωτηματολογίου, είναι:

- Επικοινωνία με συγγενείς και φίλους.
- Χρήση της ελληνικής στις διακοπές, στην εργασία.
- Αγάπη προς την ελληνική γλώσσα και πολιτισμό.
- Αγάπη προς τους Έλληνες.

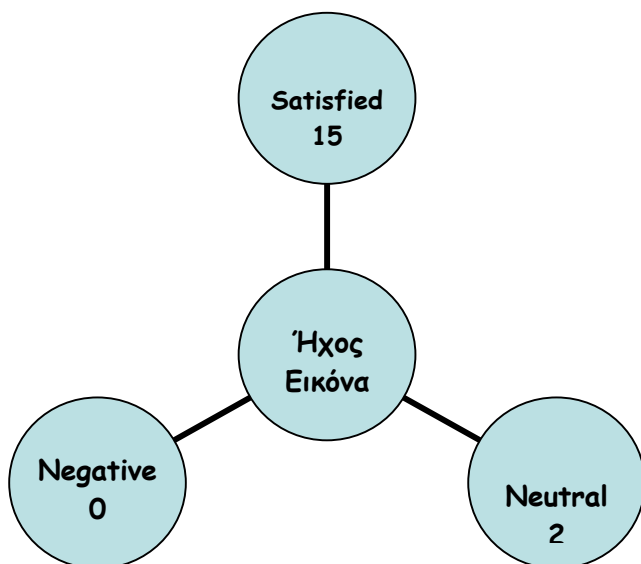
Όσον αφορά τις προσδοκίες τους από την επιλογή των Ελληνικών στο πανεπιστήμιο οι απαντήσεις των ερωτηθέντων ιεραρχήθηκαν ως ακολούθως:

- Για εκμάθηση της γλώσσας.
- Για κατανόηση του πολιτισμού.
- Για διασκέδαση.
- Για εργασία στην Ελλάδα.

Τελειώνοντας το πρόγραμμα των ελληνικών σε τρία-τέσσερα χρόνια οι ερωτηθέντες προσδοκούν:

- Να μιλούν άνετα τη γλώσσα.
- Να διαβάζουν λογοτεχνία από το πρωτότυπο.
- Να μπορούν να παρακολουθήσουν μια ελληνική ταινία.
- Να βελτιώσουν την προφορά τους.
- Να κατανοήσουν την ελληνική νοοτροπία.

Τα ευρήματα που ακολουθούν όσον αφορά τα τηλεμαθήματα είναι πολύ ενδιαφέροντα αν ληφθεί υπόψη η ηλικία της πλειοψηφίας των ερωτηθέντων. Η στάση τους όσον αφορά την τηλεκαίδευση και το συγκεκριμένο μοντέλο τηλετάξης είναι πολύ θετική. Τους ζητήθηκε να ιεραρχήσουν τις προτιμήσεις όσον αφορά τα τηλεμαθήματα δίνοντάς τους τρεις επιλογές: Positive, Neutral, Negative. Σχηματικά οι απαντήσεις εμφανίζονται στο ακόλουθο γράφημα:

Από τις απαντήσεις φαίνεται ξεκάθαρα ότι είναι απόλυτα ικανοποιημένοι τόσο από τον ήχο, όσο και από την εικόνα και την εν γένει παρουσίαση. Στις ερωτήσεις για τα πλεονεκτήματα – μειονεκτήματα των τηλεμαθημάτων και με ποιο τρόπο μπορούν να βελτιωθούν, σε μεγάλο αριθμό απαντήσεων συναντάμε πολύ θετικά σχόλια όπως «*Very good. Just like a normal class. Inclusive, enjoyable and easy to follow*», «*No improvements needed*». Σε μία μόνο περίπτωση γίνεται κριτική για τον ήχο.

Στην τελευταία ερώτηση ρωτήθηκαν αν θα συνεχίσουν ελληνικά και για πόσα χρόνια. Οι απαντήσεις είναι πολύ ενθαρρυντικές λόγω του ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων επιθυμεί να συνεχίσει μέχρι το τρίτο έτος και άλλοι σε επίπεδο μεταπτυχιακών σπουδών.

Σε επίπεδο προσωπικών χαρακτηριστικών μπορούμε να επισημάνουμε τις ακόλουθες παρατηρήσεις, χωρίς να είμαστε επί του παρόντος σε θέση να πούμε ότι είναι και οι διαμορφούμενες τάσεις. Αυτό θα μπορέσουμε να το επιβεβαιώσουμε στο τέλος της έρευνας.

➤ Οι φοιτήτριες είχαν κάποια ακούσματα της ελληνικής γλώσσας πριν ξεκινήσουν το πρόγραμμα. Μερικοί είχαν ταξιδέψει στην Ελλάδα και αποφάσισαν να ξεκινήσουν Ελληνικά γιατί τους άρεσε η Ελλάδα.

➤ Έχουν ξεκάθαρους στόχους στο μυαλό τους, όπως για παράδειγμα να ζήσουν και να εργαστούν στην Ελλάδα, να επικοινωνήσουν καλύτερα με τους δικούς τους, να διαβάσουν λογοτεχνία στα Ελληνικά, να ταξιδέψουν στην Ελλάδα.

➤ Τα Ελληνικά είναι σχετικά δύσκολη γλώσσα.

➤ Ο οικογενειακός παράγοντας παίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή των Ελληνικών ακόμα και στο πανεπιστημιακό επίπεδο.

➤ Είναι όλοι τους θετικά διακείμενοι στα τηλεμαθήματα και οι εμπειρίες μάθησης που απέκομισαν από την τηλετάξη έχουν ομοιότητες με τις εμπειρίες που αποκτούν σε μια συμβατική τάξη.

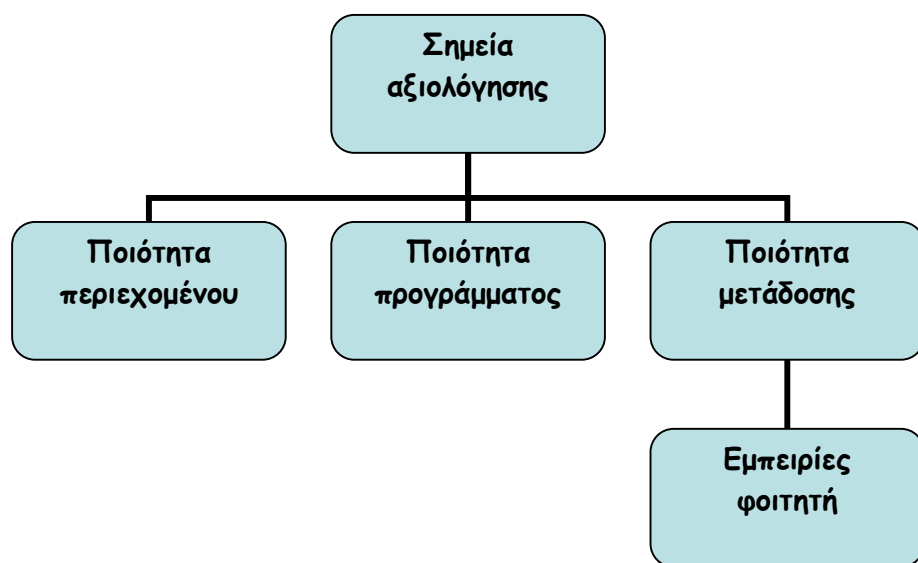
Προβλήματα – προοπτικές

Το ανωτέρω μοντέλο της τηλετάξης του Ντάργουιν είναι η πρώτη εμπειρία εξ αποστάσεως διδασκαλίας του Νεοελληνικού Τμήματος του πανεπιστημίου Φλίντερς. Από τα ευρήματα του ερωτηματολογίου φαίνεται ότι έχει τύχει της πλήρους αποδοχής από τους ερωτηθέντες. Ο συνδυασμός της σύγχρονης και ασύγχρονης επικοινωνίας, της συμβατικής επικοινωνίας και του τηλεμαθήματος, δίνει νέες δυνατότητες για παροχή των ελληνικών προγραμμάτων σε άλλα πανεπιστήμια που δεν προσφέρουν ελληνικά καθώς και σε απομονωμένες περιοχές.

Εκείνο που θα πρέπει να σημειωθεί από την αρχή είναι ότι ο παραδοσιακός ρόλος του δασκάλου αλλάζει ριζικά. Ο δάσκαλος πρέπει αφ' ενός να καταρτίζεται για το πώς θα προσαρμόζει τον τρόπο διδασκαλίας του στις απαιτήσεις της παρουσίασης από απόσταση και αφ' ετέρου δεδομένης της τεχνολογικής προόδου απαιτείται συνεχής κατάρτιση/επιμόρφωση των δασκάλων για να καθίσταται εφικτή η επικοινωνία και η νέα διδακτική διαδικασία. Παράλληλα ένα θέμα προς συζήτηση και έρευνα αποτελεί η σχέση του δασκάλου με το μαθητή στο νέο μαθησιακό περιβάλλον. Ένα περιβάλλον στο οποίο παντρεύουμε παραδοσιακά με νέα στοιχεία.

Το παρόν ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε και θα συμπληρωθεί από ικανό αριθμό φοιτητών της ελληνικής στο πανεπιστήμιο Charles Darwin. Τα ευρήματα θα αναλύονται και θα ερμηνεύονται. Μέσω των ευρημάτων θα εντοπίζονται οι γλωσσικές ανάγκες των φοιτητών, οι οποίες διαφέρουν ανάλογα με την ηλικία. Έχοντας τα ευρήματα αυτά καθορίζονται ευκολότερα οι περιοχές, οι γλωσσικές έννοιες που απαιτούνται για την εκπλήρωση αυτών των γλωσσικών μας στόχων καθώς και η βελτίωση της τηλεεκπαίδευσης, που έχει σχέση με την επιλογή, παρουσίαση και επεξεργασία του εκπαιδευτικού υλικού, που θα πρέπει να μετατραπεί σε υπερμεσική μορφή.

Για την επιτυχία παρόμοιων μοντέλων σαν αυτό του Ντάργουιν απαραίτητες προϋποθέσεις είναι η συνεχής κατάρτιση των δασκάλων, η αξιολόγησή τους, η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων και η συνεχής αξιολόγησή τους σε όλες τις φάσεις της εφαρμογής τους. Αυτό θα βοηθήσει στη βελτίωση του προγράμματος. Κατά την εφαρμογή του προγράμματος πρέπει να εξετάζεται διαρκώς αν είναι αποτελεσματικό και αν εκπληρώνονται οι στόχοι του μαθήματος. Σχηματικά παρουσιάζω τα σημεία που πρέπει να αξιολογούνται κατά τη ροή του προγράμματος:

Τελικά το ζητούμενο είναι να βρίσκουμε τις νέες τηλεμαθησιακές διαδικασίες, το πόσο αποτελεσματικές είναι, με ποιον τρόπο θα εκπαιδευόμαστε σ' αυτές και το κυριότερο με ποιον τρόπο θα τις υιοθετούμε σε κάθε περίπτωση. Αυτό βέβαια απαιτεί νέες διδακτικές και μαθησιακές προσεγγίσεις, με απώτερο στόχο την τηλεεκπαιδευτική αποτελεσματικότητα και την ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης³.

Επίλογος

Ο στόχος της εργασίας αυτής ήταν διπλός. Αφ' ενός σκόπευε στο να περιγράψει το μοντέλο της τηλετάξης του Ντάργουιν μέσα στο συγκεκριμένο πλαίσιο της συμφωνίας των δύο πανεπιστημίων, Φλίντερς και Charles Darwin. Αφ' ετέρου στόχευε στο να δημοσιοποιήσει τα ευρήματα μιας πρώιμης έρευνας σχετικά με την αποδοχή ή μη του συγκεκριμένου μοντέλου της διδασκαλίας των ελληνικών σε αρχάριους στην αυστραλιανή εκπαιδευτική πραγματικότητα. Το μοντέλο αυτό λειτουργώντας πιλοτικά ίσως στο μέλλον να αποτελέσει το ιδανικό μαθησιακό περιβάλλον για τη διδασκαλία Ελληνικών σε Τμήματα Αρχαρίων στην Αυστραλία. Μέσω της τηλεμάθησης και ταυτόχρονα της συμπληρωματικής δουλειάς επί τόπου παρέχονται δυνατότητες δημιουργίας μιας νέας διάστασης στη διδασκαλία των ελληνικών σε πολλά πανεπιστήμια της Αυστραλίας και αλλαχού, αρκεί να συντρέχουν παρόμοιοι λόγοι και παρόμοιες προϋποθέσεις.

Μέσω του μοντέλου του Ντάργουιν προτείνω ένα μαθησιακό περιβάλλον για τη διδασκαλία της ελληνικής, όπου ενσωματώνονται πολλές μέθοδοι για να ικανοποιήσει ένα κοινό με διαφορετικά κίνητρα και διαφορετικούς στόχους. Το μοντέλο αυτό λειτούργησε θετικά στην τηλετάξη του Ντάργουιν λόγω του ότι συνέβαλαν πολλοί παράγοντες, όπως ελληνική κυβέρνηση, δύο πανεπιστήμια, ελληνική κοινότητα του Ντάργουιν και οι δύο βοηθοί στο Ντάργουιν. Τα θέματα που θίχτηκαν δεν έχουν εξαντληθεί και είναι ανοιχτά σε μελλοντικές έρευνες.

Βιβλιογραφία

-E. Bouvet, J. West-Sooby, "First-year post-secondary students' attitudes towards the study of French: A longitudinal investigation". Proceedings of the Marking the Difference conference 2003. Edited by Gillian Wigglesworth, The University of Melbourne 2004.

-Κ. Δέδε, Β. Κούρτη-Καζούλλη, Ε. Σκούρτου, Χ. Φιλιπάρδου, «Η Διδασκαλία της Δεύτερης Γλώσσας μέσω Διαδικτύου-μια νέα Προοπτική για την Ελληνική Γλώσσα». *Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο Εξωτερικό*, Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου-Πανομογενειακού Συνεδρίου. Παιδεία Ομογενών, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 1999.

-Σ. Ευσταθιάδης, Ν. Αντωνοπούλου, Σ. Βογιατζίδου, Δ. Μανάβη, Θ. Παυλίδου, Α. Ψάλτου, Α. Αρβανίτη, Β. Λοϊζίδης, J. Trim, *Ενδιάμεσο Επίπεδο για τα Νέα Ελληνικά*. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας, Θεσσαλονίκη 2001.

-Δ. Κουτσογιάννης, «Επιλέγοντας λογισμικό για τη διδασκαλία του μαθήματος της ελληνικής γλώσσας στους Μουσουλμάνους της Θράκης». Πρακτικά Συνεδρίου Ρέθυμνο Πανεπιστήμιο Κρήτης, 6-8 Οκτωβρίου 2000, Επιμέλεια Μ. Βάμβουκας-Α. Χατζηδάκη. Ατραπός 2001.

³ Για την υλοποίηση όλων αυτών απαιτούνται «λεπτομερής σχεδιασμός όλων των παραμέτρων που άπτονται της καθημερινής διδακτικής πρακτικής, λήψη των κατάλληλων οργανωτικών μέτρων, έτσι ώστε να υπάρξουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την επιτυχή έκβαση ... και κυρίως επιμόρφωση και ενδοσχολικού χαρακτήρα συστηματική υποστήριξη των εκπαιδευτικών» (Κουτσογιάννης, 2001:192).

-Β. Μακράκης, «Αρχές Σχεδιασμού και Ανάπτυξης ενός Συστήματος Τηλεκατάρτισης των Εκπαιδευτικών της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας στους Ομογενείς της Διασποράς». *Ελληνόγλωσση Εκπαίδευση στο Εξωτερικό*, Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου-Πανομογενειακού Συνεδρίου. Παιδεία Ομογενών, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων. Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ., Ρέθυμνο 1999.

-Β. Μακράκης, Ν. Κωστούλα-Μακράκη, «Υπερμεσική τεχνολογία και γλωσσική εκπαίδευση για την παγκόσμια κοινωνία». Πρακτικά Συνεδρίου Ρέθυμνο Πανεπιστήμιο Κρήτης, 6-8 Οκτωβρίου 2000, Επιμέλεια Μ. Βάμβουκας-Α. Χατζηδάκη. Ατραπός 2001.

-Μ.Μπουντουρίδης, *Τηλεματική και Εκπαίδευση από Απόσταση*.

<http://www.math.upatras.gr/~mboudour>

-Γ. Μ. Φρατζής, «Η διδασκαλία των ελληνικών σε αρχάριους στην Αυστραλία: από την παραδοσιακή εκπαίδευση στην τηλεεκπαίδευση: προβλήματα και προοπτικές». Πρακτικά Συνεδρίου Ρέθυμνο Πανεπιστήμιο Κρήτης, 6-8 Οκτωβρίου 2000, Επιμέλεια Μ. Βάμβουκας-Α. Χατζηδάκη. Ατραπός 2001.

Βούλα Κίτσα

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας

Θεσσαλονίκη

kitsa@komvos.edu.gr

Η Ψηφιακή Βάση Δεδομένων για το συγγραφικό έργο του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας του ΑΠΘ

Εισαγωγικό

Το πρόγραμμα *Δημιουργία Ψηφιακής Βάσης Δεδομένων για το συγγραφικό έργο του Σχολείου Νέας Ελληνικής του ΑΠΘ* έχει σκοπό να καλύψει τις διδακτικές ανάγκες στον τομέα της εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Αποτελεί μια συνεργασία του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας (Κ.Ε.Γ.) με το Σχολείο Νέας Ελληνικής (ΣΝΕΓ) του Α.Π.Θ., το Ίδρυμα Μαν. Τριανταφυλλίδη και το Ινστιτούτο Πληροφορικής και Τηλεματικής του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης. Σκοπός του προγράμματος είναι η κάλυψη των διδακτικών και μαθησιακών αναγκών στον τομέα της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Πρόκειται για ένα έργο που καλύπτει όλα τα επίπεδα γλωσσομάθειας και απευθύνεται σε χρήστες εντός Ελλάδος (διαπολιτισμικά σχολεία, Πανεπιστήμια, Ινστιτούτα, αρμόδιοι φορείς) και εκτός Ελλάδος (έδρες ελληνόφωνων σπουδών στο εξωτερικό). Το πρόγραμμα εκπονείται από το Τμήμα Λεξικογραφίας του ΚΕΓ από το Σεπτέμβριο του 2001 και πραγματοποιείται σε πενταετή βάση υπό την αιγίδα του Υπουργείου Πολιτισμού. Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού θα παραχθούν δύο έργα, ένα έντυπο κι ένα ηλεκτρονικό, χρήσιμα και αλληλοσυμπληρούμενα για όλα τα περιβάλλοντα:

1. ένα έντυπο βιβλίο οδηγιών για όλο το συγγραφικό έργο του ΣΝΕΓ, που θα μπορεί να αποτελεί βοήθημα για τους διδάσκοντες την ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα, και
2. ένα διαδικτυακό προϊόν που θα είναι προσβάσιμο από το εσωτερικό και το εξωτερικό. Η πρόσβασή του θα είναι ελεύθερη για όλες τις βαθμίδες της τυπικής εκπαίδευσης, αλλά και για κάθε άτυπη μορφή διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας, κάτι που ενδιαφέρει κατεξοχήν την ομογένεια.

1. ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Στο πρόγραμμα που παρουσιάζουμε περιλαμβάνονται 28 διδακτικά εγχειρίδια, προϊόν της πολύχρονης εμπειρίας του διδακτικού προσωπικού του ΣΝΕΓ, τα οποία αφορούν τα τρία επίπεδα ελληνομάθειας, έτσι όπως ορίζονται από το αναλυτικό πρόγραμμα της Πιστοποίησης Επάρκειας της Ελληνομάθειας του Τμήματος Στήριξης και Προβολής της Ελληνικής Γλώσσας του Κ.Ε.Γ. Από αυτά τα βιβλία, τα 19 είναι διδακτικά, τα 4 είναι βιβλία ασκήσεων και τα 5 βιβλία λύσεων. Κάθε βιβλίο περιλαμβάνει κατά μέσο όρο 10 έως 20 μαθήματα, ένα μόνο έχει 38 και ένα 86 μαθήματα. Αρχικά η κυριότερη δυσκολία ήταν ο τρόπος κατάταξης του ογκώδους υλικού σε κατηγορίες και υποκατηγορίες, εφόσον το ζητούμενο ήταν να ενταχθούν όλα τα βιβλία, όσο ανόμοια και αν είναι ως προς τη διάταξη της ύλης τους, γεγονός που σχετίζεται με τη διδακτική μέθοδο που ακολουθούν. Εφόσον τα βιβλία διαφοροποιούνται αισθητά μεταξύ τους ως προς τη δομική ακολουθία των μαθημάτων, κρίθηκε

απαραίτητο για τις ανάγκες του προγράμματος να εφαρμοστεί ο τεμαχισμός του διδακτικού υλικού και η ανακατάταξή του στη ΒΔ με άλλη σειρά.

Σε πρώτο στάδιο έγινε η καταγραφή όλου του διδακτικού υλικού που αφορά τη θεωρία της γραμματικής. Στη συνέχεια αποφασίστηκε η κατάταξή του υλικού των εγχειριδίων με βάση τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης, δηλαδή Φωνητική, Κλίση, Σύνταξη, Σημασιολογία. Στο τέλος προστέθηκε κι ένα πέμπτο επίπεδο, αυτό της Επικοινωνίας, που περιλαμβάνει τις Γλωσσικές Λειτουργίες π.χ. ευχές, συστάσεις, συμβουλές, οδηγίες, κ.λπ. και τις Περιστάσεις Επικοινωνίας, π.χ. διάλογοι στις δημόσιες υπηρεσίες, στην αγορά, κ.λπ.. Έτσι έγινε δυνατή η καταχώρηση όλων των βιβλίων, όπως ήταν ο αρχικός στόχος, παρά το γεγονός ότι περιέχουν ανόμοιο διδακτικό υλικό. Γενικά ο χειρισμός ενός ανόμοιου, αλλά και ογκώδους υλικού το οποίο εκτείνεται σε 5500 περίπου σελίδες και 722 μαθήματα, εκτός από τις παροιμίες, αποδείχθηκε περίπλοκη και χρονοβόρα υπόθεση. Ωστόσο το τελικό αποτέλεσμα είναι ικανοποιητικό, στο βαθμό που η συγκεκριμένη Βάση Δεδομένων μπορεί να περιλαμβάνει όλες τις υπάρχουσες εκδόσεις του διδακτικού προσωπικού του Σχολείου Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Ταυτόχρονα αποτελεί έναν ανοιχτό σχεδιασμό με δυνατότητα διαρκούς εμπλουτισμού από οποιαδήποτε μελλοντική έκδοση, με οποιοδήποτε περιεχόμενο, διδακτική μέθοδο και επίπεδο γλωσσομάθειας.

2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

2.1. Φάσεις του έργου

Το πρόγραμμα *Δημιουργία Ψηφιακής Βάσης Δεδομένων για το συγγραφικό έργο του ΣΝΕΓ* ανήκει στα έργα βάσης και αποσκοπεί στην παραγωγή περιεχομένου. Σκοπός του έργου είναι η μεταφορά του συνόλου του συγγραφικού έργου του ΣΝΕΓ σε ηλεκτρονική μορφή και η ανάπτυξη μεθόδων υποβοήθησης της διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής με τη χρήση υπολογιστή. Για την εκτέλεση του έργου ακολουθούνται οι εξής φάσεις:

Α' φάση: Γλωσσολογική ανάλυση και ταξινόμηση του περιεχομένου των βιβλίων από γλωσσολόγο, συνεργάτη του τμήματος Λεξικογραφίας του ΚΕΓ, το οποίο ανέλαβε το όλο έργο. Ο σχεδιασμός της ΒΔ έχει ολοκληρωθεί και απέδωσε πρόσφατα την έντυπη μορφή του προγράμματος. Πρόκειται για το εγχειρίδιο έκδοσης του Κ.Ε.Γ. που κυκλοφόρησε πρόσφατα με τίτλο *Διδακτική αξιοποίηση των διδακτικών εγχειριδίων του ΣΝΕΓ*, το οποίο αποτελεί έναν οδηγό i) για τους δασκάλους που επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν τα βιβλία, ii) για τους προγραμματιστές που θα αναπτύξουν το ηλεκτρονικό ευρετήριο της Βάσης και iii) για τους χρήστες της ηλεκτρονικής μορφής του προγράμματος, όταν αυτό ολοκληρωθεί.

Β' φάση: Ηλεκτρονική επεξεργασία του ευρετηρίου από επιτελείο προγραμματιστών του Ινστιτούτου Πληροφορικής και Τηλεματικής, οι οποίοι θα τοποθετήσουν τα στοιχεία του προαναφερόμενου οδηγού σε δομημένη ΒΔ, λαμβάνοντας πρόνοια να συνδέονται τα πάντα όχι μόνο μεταξύ τους, αλλά και με όλους τους γλωσσοδιδασκτικά ενδεικνυόμενους τρόπους. Η φάση αυτή αφορά την ανάπτυξη μεθόδων πρόσβασης και αναζήτησης στο υλικό, το οποίο θα βρίσκεται πλέον σε ηλεκτρονική μορφή.

Γ' φάση: Μεταποίηση της ΒΔ σε διαδικτυακό προϊόν, ώστε να κυκλοφορήσει σε όλο τον κόσμο μέσω του Ηλεκτρονικού Κόμβου του ΚΕΓ, ο οποίος αναβαθμίζεται σε εθνική Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα.

2.2. Δομή της Βάσης Δεδομένων

Η τελική μορφή της ΒΔ περιλαμβάνει τέσσερα μέρη:

1^ο μέρος: Εισαγωγή, με οδηγίες για τους διδάσκοντες και διευκρινίσεις για θέματα όπως είναι ο κατάλογος των βιβλίων που χρησιμοποιούνται από το πρόγραμμα, οι κωδικοί των βιβλίων και οι διευθύνσεις των εκδοτών.

2^ο μέρος: Κείμενα, η επεξεργασία και η καταγραφή των οποίων περιλαμβάνεται σε τρεις υποενότητες:

α) Κείμενα κάθε είδους, π.χ. διήγημα, διαφήμιση, μικρές αγγελίες, άρθρο, τίτλος άρθρου, τραγούδι, δοκίμιο, συνταγή, κουίζ, οδηγίες χρήσης συσκευών, λογότυπα, κόμικ, κ.λπ., ενταγμένα σε 39 θεματικές ενότητες, οι οποίες είναι τοποθετημένες σε αλφαβητική σειρά, π.χ. αγορά, αθλητισμός, γιορτές, γλώσσα, δημόσιες υπηρεσίες, διαμονή, διατροφή, κ.λπ. Μαζί με τα κείμενα καταχωρούνται και οι ερωτήσεις κατανόησης, οι ασκήσεις παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου, το λεξιλόγιο κάθε κειμένου μεταφρασμένο ή όχι, τα σκίτσα, οι φωτογραφίες και οτιδήποτε άλλο συνοδεύει το κείμενο.

β) Κείμενα συνεχούς λόγου, περίπου 600 στον αριθμό, π.χ. άρθρο, δοκίμιο, διήγημα, γράμμα, συνέντευξη, κ.λπ. σημαδεμένα ως προς την αυθεντικότητα και το βαθμό δυσκολίας τους. Η αυθεντικότητα αφορά τον τρόπο συγγραφής των κειμένων, τα οποία χαρακτηρίζονται i) ως αυθεντικά, δηλαδή επώνυμα, ii) ως μη αυθεντικά, δηλαδή κατασκευασμένα από τους συγγραφείς των βιβλίων για συγκεκριμένες διδακτικές ανάγκες και iii) ως ψευδοαυθεντικά, δηλαδή επώνυμα, αλλά απλοποιημένα για τις ανάγκες του μαθήματος. Ο βαθμός δυσκολίας των κειμένων αφορά κάθε επίπεδο γλωσσομάθειας χωριστά, το οποίο υποδιαιρείται σε τρία υποεπίπεδα, χαμηλής (*), μεσαίας (**) και υψηλής δυσκολίας (***) και τα οποία σημαδεύονται με έναν, δύο ή τρεις αστερίσκους αντίστοιχα.

γ) Κείμενα συνεχούς λόγου συσχετισμένα με γραμματικά φαινόμενα που περιλαμβάνουν και αφορούν θέματα κλίσης, σύνταξης και λεξιλογίου, π.χ. το κείμενο «Συμβουλές γιατρού» συσχετίζεται με τη διδασκαλία της προστακτικής, ενώ το κείμενο «Ταξίδι στη Ρόδο» συσχετίζεται με τη διδασκαλία του μέλλοντα.

3^ο μέρος: Γραμματική, η επεξεργασία της οποίας περιλαμβάνεται σε τρεις υποενότητες:

α) Τη θεωρία της γραμματικής για τα γλωσσικά φαινόμενα που κατατάχτηκαν σύμφωνα με τα επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης, δηλαδή: 1. Φωνητική (προφορά, τονισμός, δίφθογγοι, κ.λπ.), 2. Κλίση (για όλα τα κλιτά μέρη του λόγου), 3. Σύνταξη (της ρηματικής, επιρρηματικής, ονοματικής, προθετικής φράσης και των προτάσεων), 4. Λεξιλόγιο (δηλαδή δάνειες λέξεις, παραγωγή-σύνθεση, σημασίες, παροιμίες), 5. Επικοινωνία (γλωσσικές λειτουργίες και περιστάσεις επικοινωνίας). Η καταχώρηση του γλωσσοδιδασκτικού υλικού γίνεται σε 32 πίνακες.

β) Τις ασκήσεις εμπέδωσης κατανεμημένες με ίδιο τρόπο όπως και η γραμματική και τοποθετημένες σε 36 πίνακες, οι οποίοι διαφοροποιούνται από την προηγούμενη ενότητα, εφόσον πολλές ασκήσεις περιλαμβάνουν πολλά φαινόμενα ταυτόχρονα, π.χ. επίθετα κι επιρρήματα, αόριστος και υποτακτική, ή είναι επαναληπτικές για όλα τα ουσιαστικά, για όλες τις αντωνυμίες, για όλους τους χρόνους των ρημάτων, κ.λπ.

γ) Τις λύσεις των ασκήσεων σε 36 πίνακες, εφόσον αυτές υπάρχουν και βρίσκονται στο ίδιο διδακτικό βιβλίο ή σε ξεχωριστό βιβλίο λύσεων. Η ενότητα αυτή βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με την προηγούμενη.

Όλοι οι πίνακες του διδακτικού υλικού είναι 104 και από αυτούς οι 93 παρέχουν το υλικό των εγχειριδίων με τρόπο καθαρά δομικό, ενώ μόνο 11 πίνακες θα μπορούσαν να θεωρηθούν ότι προσεγγίζουν τις αρχές της επικοινωνιακής προσέγγισης στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.

4^ο μέρος: Παράρτημα, το οποίο περιλαμβάνει:

α) Ένα γλωσσάρι όρων, μεταφρασμένων σε 7 γλώσσες, μαζί με ορισμό και παράδειγμα, οι οποίοι απαντούν στους τίτλους των κεφαλαίων και στους πίνακες της ΒΔ. Παραλείπονται οι πολύ γνωστοί όροι και καταγράφονται οι πιο σπάνιοι και πιο σύγχρονοι.

β) Ένα επίμετρο συμπλήρωμα, στο οποίο καταχωρούνται έγχρωμα τα εξώφυλλα των βιβλίων και τοποθετούνται ομαδοποιημένα, καθώς και πληροφορίες για τα στοιχεία των βιβλίων (συγγραφείς, εκδότες, έτος έκδοσης, αριθμός σελίδων και μέγεθος, ISBN).

3. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ

Το πρόγραμμα της *Ψηφιακής Βάσης Δεδομένων για το συγγραφικό έργο του ΣΝΕΓ* αποβλέπει στην αξιοποίηση των υπολογιστών στη γλωσσική διδασκαλία. Αποτελεί ένα αυτόνομο έργο που έχει στόχο την κατασκευή ενός ολοκληρωμένου περιβάλλοντος εργασίας, το οποίο θα παρέχει στον διδάσκοντα το γλωσσικό υλικό και τα απαραίτητα ηλεκτρονικά εργαλεία για την επεξεργασία του, ώστε να αντλήσει τις πληροφορίες που του χρειάζονται. Όταν ολοκληρωθεί θα μπορεί να χρησιμεύει ως διδακτικό εργαλείο και ως δεξαμενή γλωσσοδιδασκτικού υλικού. Για τον δάσκαλο είναι δύσκολη η αγορά όλων των βιβλίων και ακόμη δυσκολότερος ο εντοπισμός των γραμματικών φαινομένων, δεδομένου ότι ο σχεδιασμός της ΒΔ απαιτήσε περίπου 2000 ανθρωποώρες. Η χρήση της Βάσης του δίνει τη δυνατότητα να κινηθεί γρήγορα και οικονομικά οργανώνοντας το μάθημά του ή εμπλουτίζοντας το προσωπικό του αρχείο. Να εντοπίσει και να αντλήσει τις πληροφορίες που χρειάζεται από ένα υλικό προσβάσιμο με πολλούς τρόπους. Οι λέξεις-κλειδιά μπορούν να είναι πολλαπλά χρήσιμες για το δάσκαλο και τον προχωρημένο σπουδαστή που θα οργανώσουν τις δραστηριότητές τους προς την κατεύθυνση της εξατομικευμένης διδασκαλίας και της αυτόνομης μάθησης. Η αξιοποίηση του υλικού της Βάσης από τον δάσκαλο μπορεί να έχει πολλές δυνατότητες, όπως δείχνουν τα εξής παραδείγματα εφαρμογών:

1) Ο δάσκαλος μπορεί να επιλέξει οποιοδήποτε από τα καταχωρημένα **κείμενα** που ενδιαφέρουν τον ίδιο και την τάξη του και να το πλαισιώσει με το επιπλέον υποστηρικτικό υλικό που δίνουν τα βιβλία για κάθε μάθημα. Για παράδειγμα από τη θεματική ενότητα ΔΙΑΤΡΟΦΗ μπορεί να επιλέξει για το Α' επίπεδο τον διάλογο «Μου αρέσουν τα ελληνικά φαγητά» για εφαρμογή μιας επικοινωνιακής προσέγγισης στη διδασκαλία της γλώσσας ή το μενού «Καταλόγος εστιατορίου» για εμπλουτισμό του σχετικού λεξιλογίου και για παιχνίδι ρόλων στην τάξη. Για το Β' επίπεδο μπορεί να επιλέξει το μάθημα «Πώς θα μαγειρέψετε τον ελληνικό μουσακά», πλαισιωμένο από λεξιλογικές ασκήσεις και για το Γ' επίπεδο τον πίνακα «Τα φρούτα της Ελλάδας», μια αυτόνομη λεξιλογική άσκηση για ένα ειδικό μέρος του λεξιλογίου, συνήθως παραμελημένο σε κάθε γλώσσα που μαθαίνουμε ή διδάσκουμε. Για το ίδιο επίπεδο επιπλέον μπορεί να χρησιμοποιηθεί το κείμενο «Η λήψη τροφής ως βασική βιολογική ανάγκη», επιστημονικό σύγγραμμα που συνοδεύεται από 7 ασκήσεις κατανόησης και παραγωγής λόγου, όπως: συμπλήρωση κενών, επιλογή σωστού-λάθους, παραγωγή συνώνυμων προτάσεων, μετατροπή ενεργητικής φωνής σε παθητική, συζήτηση με αφορμή επιπλέον κείμενο για την κακή διατροφή των εφήβων και τις επιπτώσεις στην υγεία τους.

2) Το κεφάλαιο με τα κείμενα συνεχούς λόγου δίνει λύσεις σε μια τάξη ξένων με **ανομοιογενές επίπεδο** όσον αφορά τις δεξιότητες κατάκτησης της γλώσσας, δηλαδή την κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου. Ο δάσκαλος βρίσκεται σε αμηχανία ποιο βιβλίο να χρησιμοποιήσει, εφόσον όλα τα διδακτικά εγχειρίδια προϋποθέτουν την κατάκτηση ενός φαινομένου για να προχωρήσουν στο επόμενο και δεν λαμβάνουν υπόψη τα ατομικά κενά των μαθητών. Στην περίπτωση που μια τάξη περιλαμβάνει μαθητές που κυρίως καταλαβαίνουν τα ελληνικά όταν ακούν (όπως οι

οικονομικοί μετανάστες) ή όταν διαβάζουν (όπως οι υπότροφοι φοιτητές), που μιλούν καλύτερα (όπως οι ομογενείς και οι έγγαμοι με Έλληνα/Ελληνίδα) ή γράφουν (όπως οι ξένοι επιστήμονες), αλλά και σε κάθε τάξη με πολλές ατομικές διαφορές των σπουδαστών, το 2^ο κεφάλαιο μπορεί να δώσει λύσεις. Ο δάσκαλος μπορεί να διδάξει ένα θέμα επιλέγοντας πολλά κείμενα από την ίδια θεματική ενότητα ανάλογα με το βαθμό δυσκολίας τους, από 9 συνολικά βαθμούς κειμενικής δυσκολίας και για τα 3 επίπεδα. Για παράδειγμα, από την ενότητα ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ για το Α' επίπεδο μπορεί να επιλέξει τον εύκολο διάλογο «Τι δουλειά κάνεις;» ή το δύσκολο κείμενο «Τα διάφορα επαγγέλματα». Για το Β' επίπεδο τη συνέντευξη «Τι θέλω να κάνω στη ζωή μου», μέτριας δυσκολίας ή το δύσκολο άρθρο «Τι επαγγελμα προτιμούν οι νέοι μας». Για το Γ' επίπεδο μια συνέντευξη μέτριας δυσκολίας για «Τα επαγγέλματα που χάνονται» ή την «Εργαζόμενη γυναίκα» κι ένα δύσκολο άρθρο για την «Ανεργία». Στη συνέχεια το μάθημα μπορεί να οργανωθεί σε ομάδες, στο πλαίσιο μιας συνεργατικής διδασκαλίας.

3) Από το κεφάλαιο των συσχετισμών, ο δάσκαλος μπορεί να αντλήσει **κείμενα συσχετισμένα με τα γραμματικά φαινόμενα που περιέχουν** και να περάσει ομαλά στη διδασκαλία της γραμματικής. Έτσι, από την ενότητα ΔΙΑΜΟΝΗ για το Α' επίπεδο υπάρχει καταχωρημένος ο εύκολος διάλογος «Η διεύθυνσή μου είναι» που περιέχει άρθρα και ουσιαστικά ή το κείμενο «Ένα ζευγάρι ετοιμάζει το σπίτι του» με διδασκαλία μέλλοντα και υποτακτικής. Για το Β' επίπεδο υπάρχει ο δύσκολος διάλογος «Ενοικιάζεται διαμέρισμα» με διδασκαλία παθητικών ρημάτων και για το Γ' επίπεδο το άρθρο «Ηλεκτρονικά τα σπίτια του μέλλοντος», με διδασκαλία των ξένων λέξεων στα ελληνικά. Ο συσχετισμός των κειμένων με τα γραμματικά φαινόμενα αποτελεί απλώς πρόταση του σχεδιαστή της Βάσης, πράγμα που σημαίνει ότι ο δάσκαλος δεν δεσμεύεται να εντοπίσει και άλλα φαινόμενα και να χρησιμοποιήσει τα κείμενα όπως ο ίδιος κρίνει.

4) Στο κεφάλαιο της **θεωρίας της γραμματικής** περιλαμβάνονται πίνακες φαινομένων από το χώρο της Φωνητικής, της Κλίσης, της Σύνταξης και του Λεξιλογίου. Κάθε πίνακας περιέχει ένα συγκεκριμένο φαινόμενο, π.χ. άρθρα, κλίση αρσενικών ουσιαστικών, παρατατικός, μετοχές, υποτακτική, σύνταξη των επιρρηματικών φράσεων, παράγωγα, εκφράσεις και παροιμίες καταχωρημένες σύμφωνα με το θέμα τους, κ.λπ. Επιπλέον τα φαινόμενα αναλύονται όσο λεπτομερειακά επιτρέπει το διδακτικό υλικό των βιβλίων και η καταχώρηση εμπλουτίζεται με πάμπολλα φαινόμενα περισσότερο ή λιγότερο εύκολα για τη διδασκαλία τους, από τα ανισοσύλλαβα ουσιαστικά σε -ας και τα αρχαιόκλιτα θηλυκά σε -ος μέχρι τα παραθετικά των μετοχών, τη σύγκριση αόριστου -παρατατικού, αόριστου-παρακειμένου, αόριστου-μέλλοντα, κ.λπ.

5) Στους πίνακες που αφορούν τις **ασκήσεις εμπέδωσης**, καταγράφεται το επίπεδο γλωσσομάθειας, ο κωδικός των βιβλίων, ο αριθμός του μαθήματος και της άσκησης κι επιπλέον δίνεται ένα παράδειγμα για την ευκολότερη κατανόηση του φαινομένου από τον χρήστη. Έτσι οι ασκήσεις για την υποτακτική της παθητικής φωνής εντοπίζονται στο βιβλίο με τον κωδικό ΝΕΞ, δηλαδή «Τα Νέα Ελληνικά για ξένους», μάθημα 33, άσκηση ΣΤ για το Α' επίπεδο και στο βιβλίο με τον κωδικό ΕΔΓ, δηλαδή «Τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα», μάθημα 11, άσκηση 3, κ.ο.κ. Γενικά υπάρχουν καταχωρημένες ασκήσεις για κάθε επίπεδο και κάθε φαινόμενο, όπως και πολλές επαναληπτικές.

6) Τέλος, το κεφάλαιο των λύσεων απευθύνεται στον δάσκαλο, αλλά και στον προχωρημένο σπουδαστή της ελληνικής, ο οποίος μπορεί να **ελέγχει την πρόοδό** του. Σε αυτόν άλλωστε απευθύνεται και η στήλη του παραδείγματος δίπλα στην παρουσία κάθε φαινομένου, π.χ. για τα ανισοσύλλαβα αρσενικά σε -ας παρατίθεται το παράδειγμα «φούρναρης, ταξιτζής», για τα μεσοπαθητικά ρήματα το παράδειγμα «κρύβομαι, διηγούμαι, αγαπιέμαι», για τις ομόγραφες λέξεις το παράδειγμα «τα λόγια - η λόγια παράδοση», κ.λπ. Στο τέλος των πινάκων προστέθηκε ένα γλωσσάρι όρων σπάνιων ή σχετικά πρόσφατα καταχωρημένων στη βιβλιογραφία, που αναμένεται να διευκολύνει τον χρήστη και το οποίο είναι επιπλέον μεταφρασμένο σε 7 γλώσσες.

Επίλογος

Η ΒΔ αποτελεί ένα εργαλείο για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας χρήσιμο στον δάσκαλο και, σε περιορισμένο βαθμό, στον προχωρημένο σπουδαστή. Στον δάσκαλο παρέχει ποικίλο διδακτικό υλικό, αλλά και εναλλακτικές λύσεις διδασκαλίας. Δίνει τη δυνατότητα να σχεδιάζει το μάθημα ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης, να εμπλουτίζει το προσωπικό του αρχείο για κάθε θέμα και να δημιουργεί «γλωσσικούς φακέλους» ανάλογα με τα δεδομένα της τάξης, με κέντρο βάρους τις ατομικές διαφορές των μαθητών. Η αξιοποίηση του προγράμματος προβλέπεται να γενικευτεί στις ελληνόφωνες εστίες του εξωτερικού και όπου διδάσκεται η Νέα Ελληνική ως δεύτερη/ξένη γλώσσα εντός κι εκτός Ελλάδος. Από τη Μέση Εκπαίδευση μπορεί να αξιοποιηθεί σε Τάξεις Υποδοχής, σε Φροντιστηριακά Τμήματα και σε Διαπολιτισμικά Σχολεία, σε τμήματα ταχείας εκμάθησης της ελληνικής και γενικά σε σχολεία όπου είναι ενταγμένοι μαθητές αλλοδαποί, ομογενείς παλιννοστούντες, αθίγγανοι και μουσουλμάνοι της μειονοτικής εκπαίδευσης. Μπορεί να συμβάλει στην προώθηση της διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, καθώς και στην επιμόρφωση των διδασκόντων. Τέλος, η ένταξη της ΒΔ στον Ηλεκτρονικό Κόμβο του Κ.Ε.Γ. τη συνδέει και με άλλα περιβάλλοντα εργασίας, όπως λεξικά, σχέδια γλωσσικών μαθημάτων, σώματα κειμένων, βιβλιογραφικούς οδηγούς και άλλα ψηφιακά εργαλεία. Ο δάσκαλος μπορεί να επιλέγει υλικά και διαδικασίες από ένα ευρύ φάσμα δυνατοτήτων και να πραγματοποιεί το εξατομικευμένο μοντέλο διδασκαλίας, τόσο απαραίτητο σήμερα για την ικανοποίηση και των πιο πολυποίκιλων μορφών διδασκαλίας. Η παρουσίαση αυτού του έργου ελπίζουμε ότι συνοδεύεται με την ελπίδα της συμβολής ενός ακόμη βοηθήματος σε ένα πεδίο με ιδιαίτερες απαιτήσεις, όπως είναι η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΗΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

α/α	ΕΠ*	ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	ΕΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΕΚΔΟΤΗΣ
1	A	ΑΡΧΙΖΩ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (α)	συνεργασία 17 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1983, ανατ. 1993	USP
2	A	ΑΡΧΙΖΩ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ-ΛΥΣΕΙΣ	συνεργασία 17 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1985, ανατ. 1993	USP
3	A	ΞΕΡΕΤΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ; ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ - ΑΣΚΗΣΕΙΣ	συνεργασία 4 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1989 2000 ²	USP
4	A	ΞΕΡΕΤΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ; ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ	συνεργασία 4 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1989 2000 ²	USP
5	A	ΞΕΡΕΤΕ ΕΛΛΗΝΙΚΑ; ΔΙΑΛΟΓΟΙ	συνεργασία 4 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1989 2000 ²	USP
6	A	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (1)	συνεργασία 2 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1992	Παπαζήσης

α/α	ΕΠ*	ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	ΕΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΕΚΔΟΤΗΣ
7	A	ΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΙΑ ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ ΠΑΙΔΙΑ 8-12 ΧΡΟΝΩΝ (α' κύκλος)	Χατζηπαναγιωτίδη	1992	ΙΝΣ
8	A	ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (με χρήση video, επίπεδο αρχαρίων)	συνεργασία 6 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1994	USP
9	A	ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΑΣΚΗΣΕΙΣ (με χρήση video, επίπεδο αρχαρίων)	συνεργασία 6 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1994	USP
10	A	ΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΙΑ ΞΕΝΟΥΣ	συνεργασία 14 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1973, ανατ. 1998	ΙΝΣ
11	A	ΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΙΑ ΞΕΝΟΥΣ - ΒΙΒΛΙΟ ΑΣΚΗΣΕΩΝ	συνεργασία 14 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1982, ανατ. 1993	USP
12	A	ΤΑ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΙΑ ΞΕΝΟΥΣ - ΛΥΣΕΙΣ ΑΣΚΗΣΕΩΝ	συνεργασία 14 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1983	USP
13	A	ΚΑΙ ΤΩΡΑ... ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ	συνεργασία 5 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1999	USP
14	B	ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (β)	συνεργασία 17 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1982, ανατ. 1993	USP
15	B ⁴	ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΥΣΕΙΣ	συνεργασία 17 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1982, ανατ. 1993	USP
16	B	ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ (2)	Τλούπα, Χατζηπαναγιωτίδη	1993	Παπαζήσης
17	B	ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΛΩΣΣΑ - (β' κύκλος)	συνεργασία 2 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1994	ΙΝΣ
18	B	ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (με χρήση video, επίπεδο μέσων)	συνεργασία 6 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1995	USP

⁴ ΕΠ: επίπεδο πιστοποίησης της ελληνομάθειας

α/α	ΕΠ*	ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ	ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	ΕΤΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ	ΕΚΔΟΤΗΣ
19	Β	ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ ΑΣΚΗΣΕΙΣ (με χρήση video, επίπεδο μέσων)	συνεργασία 6 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1995	USP
20	Γ	ΠΛΟΥΤΙΖΩ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΥ (γ)	συνεργασία 17 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1983, ανατ. 1993	USP
21	Γ	ΠΛΟΥΤΙΖΩ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΟΥ - ΛΥΣΕΙΣ	συνεργασία 17 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1983	USP
22	Γ	Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ	συνεργασία 3 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1983	USP
23	Γ	Η ΓΛΩΣΣΑ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΦΡΑΣΕΩΝ ΒΙΒΛΙΟ ΑΣΚΗΣΕΩΝ	συνεργασία 3 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1985	USP
24	Γ	ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΠΑΝΟΡΑΜΑ	Τλούπα	1994	Βάνιας
25	Γ	ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (2τ) (με χρήση video, επίπεδο προχωρημένων)	συνεργασία 6 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1996	USP
26	Γ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΙΑ ΠΡΟΧΩΡΗΜΕΝΟΥΣ (γ' κύκλος)	συνεργασία 2 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1997	ΙΝΣ
27	Γ	ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΗ	συνεργασία 7 μελών του διδ. προσωπικού του ΣΝΕΓ	1997	USP
28	Γ	ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ, ΓΝΩΜΙΚΑ, ΠΑΡΟΙΜΙΩΔΕΙΣ ΦΡΑΣΕΙΣ	Τλούπα	1997	Μπαρμπου-νάκης

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΕΚΔΟΤΩΝ

1 Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη), ΑΠΘ, 540 06
Θεσ/κη τηλ. 2310-997128, FAX 2310-997122

2 University Studio Press, Αρμενοπούλου 32, Θεσ/κη τηλ. 2310 209637, 2310 209837,
2310 208731, FAX 2310 216647

3 Σεμελίδης Ι. εκδόσεις Βάνιας, Αρμενοπούλου 26, Θεσ/κη 546 35 τηλ. 2310 219493

4 Μπαρμπουνάκης Χ. Β. Ηρακλείου 32, Θεσ/κη 546 24 τηλ. 2310 231811,
FAX 2310 272672 e-mail: barbounakis@mail.gr

5. Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ, Νικηταρά 2, Αθήνα 106 78 τηλ. 210 3622.496, 210 3609.150

Νιόβη Αντωνοπούλου⁵
 Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
 Θεσσαλονίκη
jga@auth.gr

Στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας και εντοπισμός και ερμηνεία των συχνότερων λαθών⁶

Πρώτο μέρος: Στατιστική ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων των εξετάσεων πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας: Ν. Αντωνοπούλου, Φρ. Βαλετόπουλος⁷

Δεύτερο μέρος: Πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας: Λάθη ομογενών και αλλογενών στην παραγωγή γραπτού λόγου. Ν. Αντωνοπούλου, Μ. Καρακύργιου, Μ. Μουμτζή, και Β. Παναγιωτίδου⁸

Η εισήγηση αυτή έχει ως στόχο να παρουσιάσει:

1. τα συμπεράσματα που έχουν προκύψει από τη στατιστική επεξεργασία, ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων των εξετάσεων της πρώτης τετραετίας των εξετάσεων πιστοποίησης επάρκειας της ελληνομάθειας, δηλαδή κατά τα έτη 1999-2002, και
2. μία προκαταρκτική έρευνα που έγινε σχετικά με τα συχνότερα λάθη των υποψηφίων στην παραγωγή του γραπτού λόγου.

Οι διάφορες στατιστικές αναλύσεις που επιχειρούνται έχουν στόχο: πρώτο, σε συνδυασμό με τη διεθνή εμπειρία από αντίστοιχες εξετάσεις ευρείας κλίμακας, την αξιολόγηση των συγκεκριμένων εξεταστικών θεμάτων και την επισήμανση των μειονεκτημάτων και πλεονεκτημάτων που προκύπτουν από την εφαρμογή γλωσσικών δοκιμασιών με επικοινωνιακό προσανατολισμό και δεύτερο, την παρατήρηση της ανταπόκρισης των υποψηφίων στα εξεταστικά θέματα, ώστε να εξαχθούν όσο το δυνατό πιο ασφαλή συμπεράσματα για τα σημεία δυσκολίας, τις ομάδες εξεταζόμενων που δυσκολεύονται και τους πιθανούς λόγους για τους οποίους προκαλούνται οι δυσκολίες αυτές.

2. ΚΟΙΝΟ ΠΟΥ ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ ΣΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Το κοινό που παίρνει μέρος στις εξετάσεις πιστοποίησης της ελληνομάθειας είναι αλλοδαποί και ομογενείς που διαμένουν στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό με διάφορα και διαφορετικά

⁵ Η κα Αντωνοπούλου είναι Επίκουρη Καθηγήτρια του Τμήματος Αγγλικής Φιλολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

⁶ Δεν πρόκειται για πρωτότυπη εργασία. Είναι συνδυασμός, με προσθαφαιρέσεις, δύο ανακοινώσεων που έγιναν σε συνεργασία με όσους αναφέρονται στις υποσημειώσεις 7 και 8. Πολλά από όσα αναφέρονται εδώ έχουν μεταφερθεί απόφα από τις δύο ανακοινώσεις.

⁷ 6^ο Διεθνές συνέδριο Ελληνικής Γλωσσολογίας που οργανώθηκε από το Εργαστήριο Γλωσσολογίας του Τμήματος Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης και πραγματοποιήθηκε στο Ρέθυμνο 18-21 Σεπτεμβρίου 2003. Η ανακοίνωση έχει δημοσιευτεί και στα πρακτικά του συνεδρίου.

⁸ 16^ο Συμπόσιο Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας του Τομέα Θεωρητικής και Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας του Τμήματος Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 11-13 Απριλίου 2003 και δημοσιεύτηκε στα πρακτικά του συμποσίου.

επαγγελματικά ή άλλα ενδιαφέροντα.

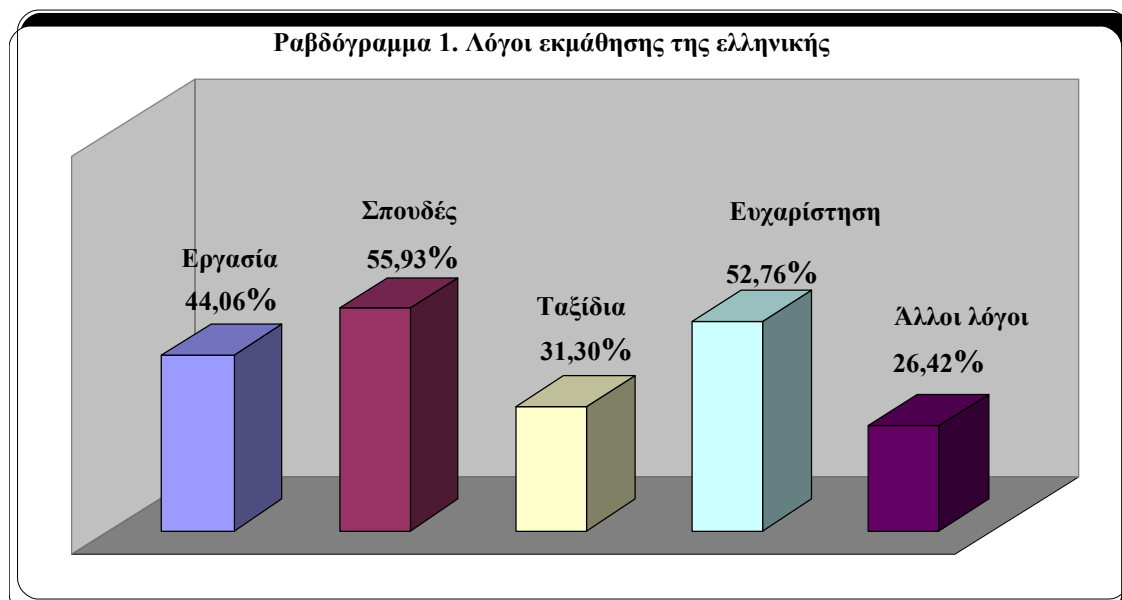
Σύμφωνα με τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν από τα ερωτηματολόγια που συμπληρώνουν οι υποψήφιοι μαζί με την αίτηση για συμμετοχή στις εξετάσεις, προκύπτει ότι οι αλλογενείς που παίρνουν μέρος στις εξετάσεις είναι:

- διάφοροι επαγγελματίες (μεταφραστές, διερμηνείς, καθηγητές κλασικών σπουδών κτλ.),
- πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θέλουν να εργαστούν στην Ελλάδα στον ιδιωτικό αλλά και στο δημόσιο τομέα,
- φοιτητές νεοελληνικών και άλλων σπουδών,
- ενήλικες που ενδιαφέρονται για την Ελλάδα, τον πολιτισμό και τη γλώσσα της.

Οι ομογενείς που παίρνουν μέρος στις εξετάσεις είναι:

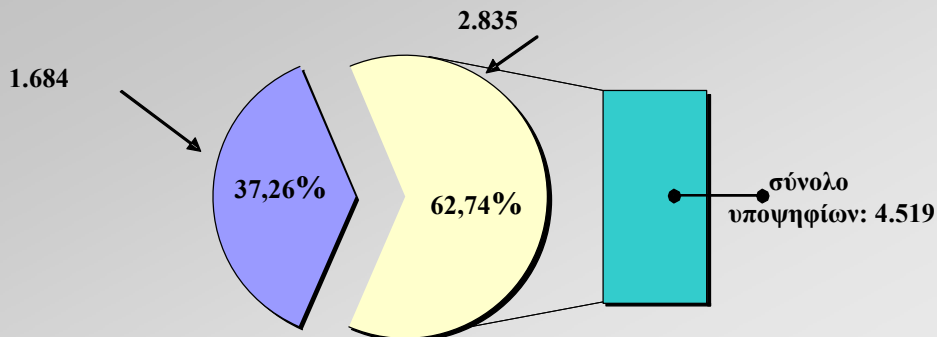
- μαθητές ελληνικής καταγωγής που φοιτούν σε σχολεία ξένων αποστολών στην Ελλάδα ή σε σχολεία του εξωτερικού,
- απόφοιτοι ξένων σχολείων του εξωτερικού, που θέλουν να αποκτήσουν αποδεικτικό του επιπέδου της ελληνομάθειάς τους για να φοιτήσουν σε ελληνικά ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή επιθυμούν να επιστρέψουν στην Ελλάδα και να εργαστούν,
- ομογενείς που έχουν επιστρέψει στην Ελλάδα και χρειάζονται αποδεικτικό του επιπέδου της ελληνομάθειάς τους για διάφορους λόγους (επαγγελματικούς, σπουδές).

Οι λόγοι για τους οποίους οι παραπάνω κατηγορίες κοινού μαθαίνουν ελληνικά, σύμφωνα και πάλι με τα στοιχεία που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια, όπως φαίνεται και στο ραβδόγραμμα 1, είναι: 44,06% για εργασία, 55,93% για σπουδές στην Ελλάδα ή εκτός αυτής, 31,30% για να ταξιδέψουν στην Ελλάδα, 52,76% γιατί τους αρέσει η γλώσσα και, συγκεκριμένα για την κατηγορία των ομογενών, γιατί είναι η γλώσσα των γονιών τους και 26,42% για διάφορους λόγους.

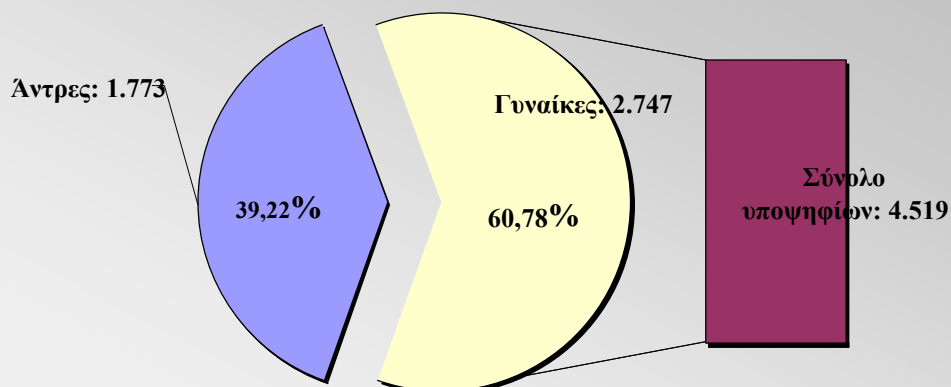
Σύμφωνα με τη στατιστική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε (βλ. γράφημα 1), από τους 4.519 υποψηφίους που πήραν μέρος στις εξετάσεις πιστοποίησης της ελληνομάθειας των ετών 1999-2002 οι 1.684, ποσοστό 37,26%, ήταν αλλογενείς-αλλοδαποί, ενώ οι 2.835, ποσοστό 62,74%, ομογενείς. Από τα ποσοστά είναι φανερό ότι οι ομογενείς υπερτερούν των αλλογενών και από λεπτομερέστερη ανάλυση που έχει πραγματοποιηθεί, φαίνεται ότι στις ΗΠΑ η συμμετοχή των ομογενών φτάνει έως και το 95%.

Γράφημα 1. Ποσοστά συμμετοχής ομογενών και αλλογενών 1999-2002

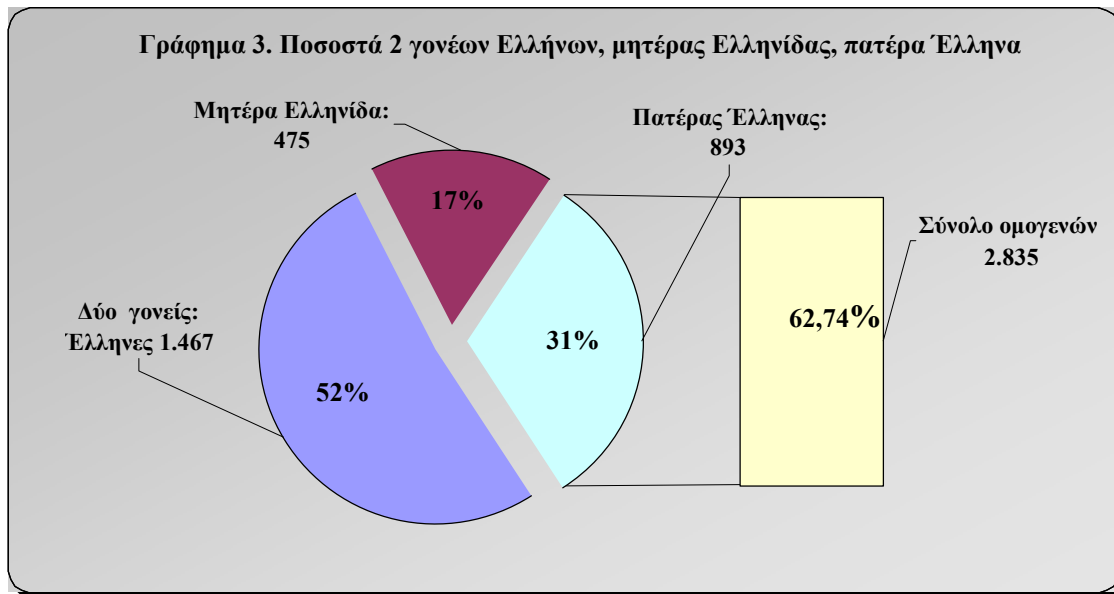

Στο σύνολο του αριθμού των υποψηφίων, 2.747 ήταν γυναίκες, ποσοστό 60,78%, και 1.773 άντρες, ποσοστό 39,22% (βλ. γράφημα 2), ενώ στην ομάδα των ομογενών οι γυναίκες αντιστοιχούν στο 70,24%, δηλαδή 1.992, και οι άντρες αντιστοιχούν μόλις στο 29,76%, δηλαδή 843.

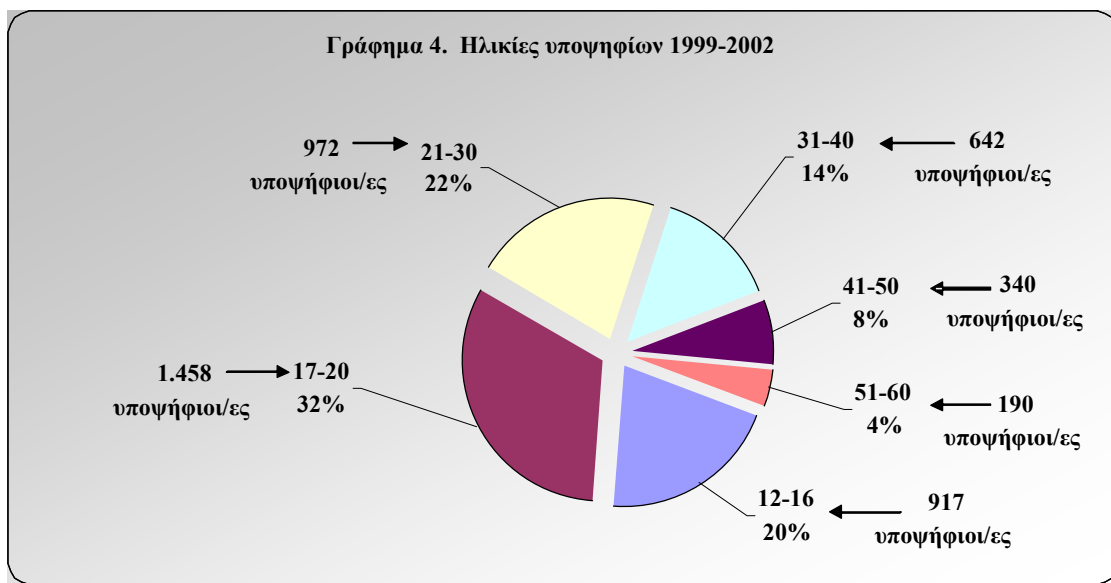
Γράφημα 2. Ποσοστά συμμετοχής αντρών και γυναικών 1999-2002

Από τους ομογενείς ποσοστό 51,73% (1.467 υποψήφιοι) είχαν και τους δύο γονείς Έλληνες, ποσοστό 16,74% (475) είχαν μητέρα Ελληνίδα και ποσοστό 31,53% (893) είχαν πατέρα Έλληνα (βλ. γράφημα 3).

Οι ηλικίες των υποψηφίων κυμαίνονταν από 12 ως 60 ετών με μεγαλύτερη συγκέντρωση υποψηφίων στις ηλικίες από 17 ως 20 ετών, ποσοστό 32% (βλ. γράφημα 4).

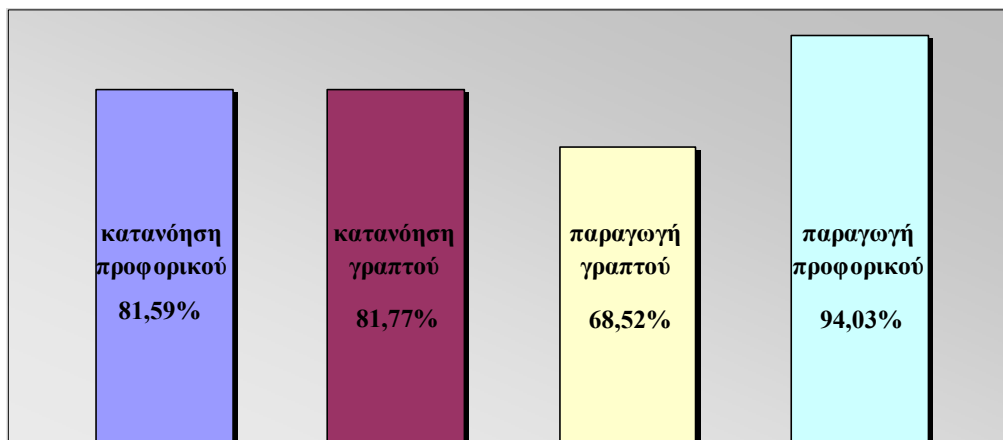

4. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

4.1 Οι επιδόσεις των υποψηφίων

Στο σύνολο των 4.519 υποψηφίων τα ποσοστά επιτυχίας ανά δεξιότητα (βλ. ραβδόγραμμα 2) ήταν 81,59% στην κατανόηση προφορικού λόγου, 81,77% στην κατανόηση γραπτού λόγου, 68,52% στην παραγωγή γραπτού λόγου και 94,03% στην παραγωγή προφορικού λόγου.

Ραβδόγραμμα 2. Ποσοστά επιτυχίας ανά δεξιότητα 1999-2002

Το αξιοσημείωτο είναι ότι:

α.υπάρχει ισορροπία στις δύο δεκτικές δεξιότητες,

β.η παραγωγή γραπτού λόγου υπολείπεται κατά πολύ από την παραγωγή προφορικού λόγου και από τις άλλες δύο δεξιότητες.

Βλέποντας αυτά τα αποτελέσματα, μπορούμε να πούμε ότι τα ποσοστά επιτυχίας στις δεκτικές δεξιότητες βρίσκονται σε απολύτως φυσιολογικά επίπεδα. Ακόμη και στην παραγωγή γραπτού λόγου, που φαίνεται το ποσοστό επιτυχίας να είναι χαμηλό συγκρινόμενο με τις άλλες δεξιότητες, είναι φυσιολογικό, εφόσον το αποδεκτό ποσοστό επιτυχίας κυμαίνεται από 20%-80% (Αντωνοπούλου, 2000).

Ωστόσο αυτές οι μεγάλες διαφορές προβληματίζουν. Πώς είναι δυνατό να υπάρχει τόσο μεγάλο ποσοστό επιτυχίας στην παραγωγή προφορικού λόγου; Μια πρώτη σκέψη που μπορεί να δικαιολογήσει αυτό το ποσοστό είναι η μεγάλη επιεικεία των εξεταστών και των αξιολογητών. Η ακρόαση των ηχογραφημένων συνεντεύξεων έδειξε ότι πράγματι ως ένα βαθμό οι αξιολογητές είναι μάλλον επιεικείς. Ένας άλλος λόγος που ανεβάζει τα ποσοστά επιτυχίας είναι η συμμετοχή στις εξετάσεις μεγάλου αριθμού ομογενών. Οι ομογενείς έχουν συνήθως μεγαλύτερη ευχέρεια στον προφορικό λόγο αλλά όχι απαραίτητα και το ανάλογο πλούσιο λεξιλόγιο. Αν παρατηρήσει κανείς προσεκτικά τον τρόπο που εκφράζονται, θα διαπιστώσει πολύ συχνές επαναλήψεις των ίδιων κοινών λέξεων και ένα πολύ περιορισμένο λεξιλόγιο, το οποίο όμως χειρίζονται ευχερώς για να εκφράσουν τις ιδέες τους, με αποτέλεσμα να «παραπλανούν» τους εξεταστές τους.

Εκείνο που πρέπει να εξεταστεί είναι το χαμηλό ποσοστό επιτυχίας στο γραπτό λόγο.

Οι λόγοι οι οποίοι πιθανόν να επηρεάζουν αρνητικά την απόδοση ενός σημαντικού αριθμού υποψηφίων στο γραπτό λόγο είναι ότι:

- η παραγωγή γραπτού λόγου σύμφωνα με την μέχρι τώρα εμπειρία, αποτελεί τη δυσκολότερη δεξιότητα κατά την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας,
- οι υποψήφιοι δεν έχουν διδαχτεί πώς να ανταποκρίνονται στα διαφορετικά είδη του γραπτού λόγου (τυπικός/φιλικός),
- δε διαθέτουν πλούσιο λεξιλόγιο, απαραίτητο ιδιαίτερα στα προχωρημένα επίπεδα. Αυτό παρατηρείται κυρίως στους ομογενείς των οποίων το λεξιλόγιο είναι αρκετά φτωχό και γι' αυτό καταφεύγουν σε συχνές επαναλήψεις των ίδιων λεκτικών στοιχείων,
- οι υποψήφιοι –και αυτό παρατηρείται και πάλι κυρίως στους ομογενείς– δεν έχουν διδαχτεί συστηματικά την ελληνική,

- οι υποψήφιοι αγνοούν τα απαραίτητα γραμματικά στοιχεία (μορφολογία-σύνταξη) και επηρεάζονται εύκολα από τη μητρική τους γλώσσα,

- η εξάσκηση των υποψηφίων στην παραγωγή γραπτού επιχειρηματολογικού λόγου είναι συχνά ελλιπής,

- η επιλογή του επιπέδου στις εξετάσεις του οποίου πήραν μέρος ήταν λανθασμένη,

- οι εξεταστικές δοκιμασίες παρουσιάζουν καινοτομία, άγνωστη για την πλειονότητα των υποψηφίων,

- ο χρόνος που διατίθεται για την ανάπτυξη αυτής της δεξιότητας δεν επαρκεί ή οι τεχνικές που εφαρμόζονται στην τάξη δεν είναι αρκούντως αποτελεσματικές,

- οι υποψήφιοι είναι πολύ νεαρής ηλικίας. Αυτό συμβαίνει κυρίως στα προχωρημένα επίπεδα όπου απαιτούνται ιδιαίτερες γνώσεις και εμπειρίες για να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του επιπέδου. Σ' αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι γίνεται προσπάθεια να αποτρέψουμε τους πολύ νεαρούς υποψηφίους (12-15 ετών) να πάρουν μέρος στις εξετάσεις των προχωρημένων επιπέδων, για να μην απογοητευθούν από μια ενδεχόμενη –αλλά πολύ πιθανή– αποτυχία. Ο ρόλος των γονέων και των διδασκόντων εδώ μπορεί να είναι καταλυτικός. Τέλος,

- το άγχος που διακατέχει την πλειονότητα των υποψηφίων. Ο Bachman (1990) θεωρεί ότι τα αποτελέσματα μιας εξεταστικής δοκιμασίας επηρεάζονται από: την επικοινωνιακή ικανότητα, τη μέθοδο με την οποία έχει δομηθεί η δοκιμασία, δηλαδή το περιβάλλον στο οποίο διεξάγονται οι εξετάσεις, τα τεχνικά μέσα που χρησιμοποιούνται, την ώρα πραγματοποίησης των εξετάσεων, τις εισαγωγικές οδηγίες, τον τρόπο που παρουσιάζονται τα θέματα, το χρόνο που δίνεται για κάθε μέρος της δοκιμασίας κτλ., τα προσωπικά χαρακτηριστικά των υποψηφίων (εκπαίδευση, πολιτιστικό υπόβαθρο, φύλο, ηλικία) και τα τυχαία λάθη μέτρησης.

Εκτός από αυτούς τους παράγοντες θα πρέπει να ληφθεί υπόψη και η πιθανότητα η χαμηλή απόδοση στην παραγωγή γραπτού λόγου να οφείλεται σε άγνοια κοινωνικοπολιτιστικών συμβάσεων. Θεωρούμε, ωστόσο, ότι η πιθανότητα αυτή είναι μικρή, γιατί δίνεται ιδιαίτερη προσοχή ώστε τα εξεταστικά θέματα:

- να έχουν άμεση σχέση με δραστηριότητες της καθημερινής ζωής,

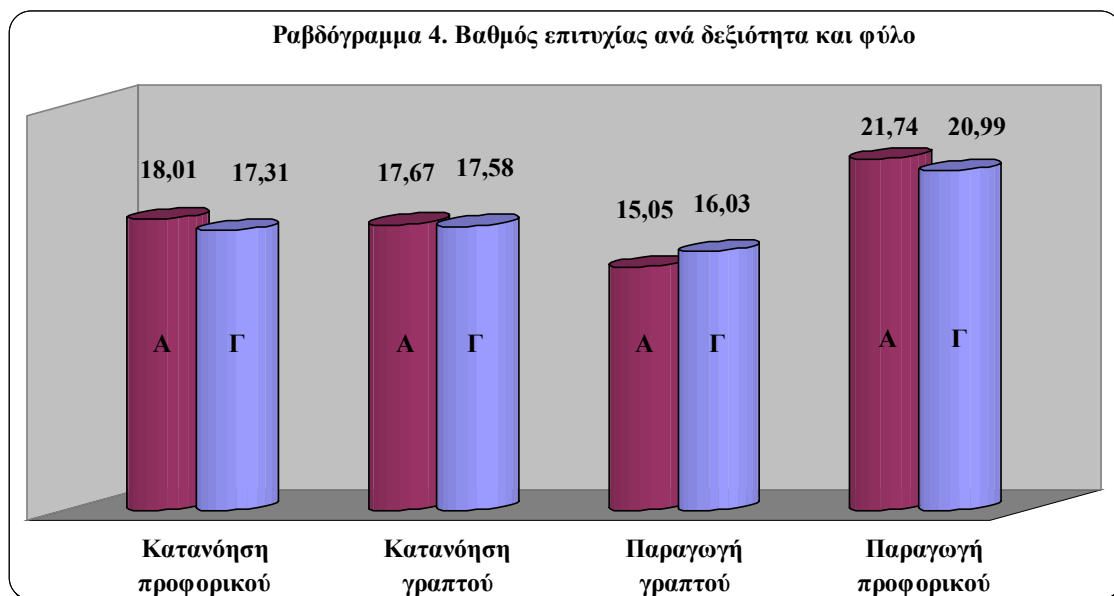
- να είναι όσο το δυνατό πιο αυθεντικά και ενδιαφέροντα, να αντικατοπτρίζουν καταστάσεις της πραγματικής ζωής, και το ζητούμενο από τους εξεταζόμενους να τοποθετείται σε όσο το δυνατό πιο πραγματικό πλαίσιο και ρεαλιστική βάση,

- να μην πραγματεύονται (ή «να μην αναφέρονται σε...») ζητήματα που μπορεί να ενοχλήσουν τους εξεταζόμενους, αν και δεν είναι σε μεγάλο βαθμό προβλέψιμο ποιο θέμα μπορεί να ενοχλήσει ποιον εξεταζόμενο,

- να λαμβάνουν υπόψη την ηλικία, το φύλο, την ιδιότητα και, ως ένα σημείο, την προσωπικότητα των εξεταζόμενων,

- να λαμβάνουν υπόψη τις πιθανές γνώσεις ή εμπειρίες που έχουν οι εξεταζόμενοι, ώστε να μην περιλαμβάνουν άγνωστες ή εξειδικευμένες έννοιες.

Αναφορικά με το φύλο, παρατηρείται ότι η διαφοροποίηση του ποσοστού επιτυχίας δεν είναι στατιστικά σημαντική (βλ. ραβδόγραμμα 4).

Συνοψίζοντας, σύμφωνα με τα παραπάνω δεδομένα αλλά και με την ως τώρα εμπειρία από τη διοργάνωση των εξετάσεων και τη στατιστική ανάλυση και ερμηνεία των αποτελεσμάτων, μπορούν να εξαχθούν τα παρακάτω συμπεράσματα που αφορούν τις επιδόσεις των υποψηφίων:

- οι ομογενείς παρουσιάζουν πρόβλημα στην παραγωγή γραπτού λόγου, στη δομή της γλώσσας και στο λεξιλόγιο,

- οι αλλογενείς, εκτός από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο κάθε μη φυσικός ομιλητής μιας ξένης γλώσσας, παρουσιάζουν μεγαλύτερα προβλήματα στην κατανόηση προφορικού λόγου χωρίς όμως σοβαρές αποκλίσεις από τους ομογενείς. Γενικά η απόδοσή τους στις τέσσερις δεξιότητες παρουσιάζει μεγαλύτερη ισορροπία από αυτή των ομογενών,

- έλληνες μαθητές γυμνασίου-λυκείου ξενόγλωσσων σχολείων της επικράτειας δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερα προβλήματα σε καμιά από τις δεξιότητες, ωστόσο πρέπει να επισημανθεί το σχετικά φτωχό τους λεξιλόγιο,

- παιδιά ομογενών ηλικίας 12-15 ετών ανταποκρίνονται ικανοποιητικά στις απαιτήσεις του Α' και Β' επιπέδου όχι όμως σε υψηλότερα επίπεδα, προφανώς λόγω έλλειψης σχετικών γνώσεων και εμπειριών.

Βήματα που προτείνονται με σκοπό τη βελτίωση και ανανέωση των εξεταστικών θεμάτων, την αποτελεσματικότερη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης/δεύτερης και συνεπώς την καλύτερη απόδοση των εξεταζόμενων είναι:

- πιο λεπτομερειακή ανάλυση των αποτελεσμάτων των εξετάσεων και έρευνα, για να εντοπιστούν, στο μέτρο του δυνατού, οι παράγοντες που επηρεάζουν την κακή απόδοση των υποψηφίων,

- ανάλυση των λαθών στην παραγωγή γραπτού λόγου κυρίως των ομογενών. Έχει ήδη γίνει ένας πρώτος εντοπισμός και ομαδοποίηση των λαθών (Αντωνοπούλου, 2003),

- πληρέστερη ενημέρωση των εμπλεκόμενων, διδασκόντων και υποψηφίων, για τον τύπο των εξετάσεων,

- δημιουργία διαγνωστικού τεστ για να μπορούν να επιλέγουν οι υποψήφιοι με μεγαλύτερη ακρίβεια το επίπεδο στις εξετάσεις του οποίου θα πάρουν μέρος,

- αναθεώρηση της βαθμολογικής κλίμακας και των παραμέτρων της αξιολόγησης,

- μείωση της επίδρασης του υποκειμενικού παράγοντα στην αξιολόγηση/βαθμολόγηση,

- διδακτικές προτάσεις για την ισομερή ανάπτυξη των τεσσάρων δεξιοτήτων,

- εκπαίδευση/επιμόρφωση των διδασκόντων.

Όπως προαναφέρθηκε το ποσοστό αποτυχίας στο γραπτό λόγο δημιούργησε την ανάγκη

διερεύνησης και εντοπισμού των σοβαρότερων και των συχνότερων λαθών των υποψηφίων. Γι' αυτό διενεργήθηκε μια προκαταρκτική έρευνα και ανάλυση των λαθών. Σε εργασίες που διεξάγονται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ηλεκτρονική Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα και τη Γλωσσική Εκπαίδευση» του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας γίνεται πιο λεπτομερειακή, και γι' αυτό το λόγο και πιο αποτελεσματική, έρευνα σ' αυτό το χώρο.

Μια υπόθεση, που προέκυψε κατά τη διόρθωση του γραπτού λόγου, ήταν ότι οι ομογενείς (με έναν ή και τους δύο γονείς ελληνικής καταγωγής) παρουσιάζουν μεγαλύτερη αδυναμία στη μορφολογία-σύνταξη και συνοχή του γραπτού λόγου. Για τη διακρίβωση της ορθότητας αυτής της υπόθεσης αποφασίστηκε σε πρώτη φάση να εντοπιστούν και να καταγραφούν τα γραμματικά λάθη, κυρίως στη μορφολογία, όλων των υποψηφίων στο γραπτό λόγο, να καταγραφούν και να συγκριθούν, στο μέτρο του δυνατού, τα πεδία στα οποία παρουσιάζουν αδυναμία οι ομογενείς και οι αλλογενείς. Σε επόμενο στάδιο θα γίνει προσπάθεια να καθοριστούν οι αιτίες των λαθών εξετάζοντάς τα σε συνάρτηση με άλλες μεταβλητές, όπως το φύλο, την ηλικία, την ιδιότητα, την καταγωγή, το κοινωνικοπολιτιστικό υπόβαθρο κ.ά. και να διερευνηθεί η προέλευσή τους, αν, δηλαδή, οφείλονται:

α. σε **γλωσσική μεταφορά**, δηλαδή σε υποθέσεις που σχετίζονται με το γλωσσικό σύστημα της μητρικής γλώσσας των εξεταζόμενων και αποτελούν αφετηρία των λαθών (Brown, 1980: 173)⁹,

β. σε **ενδογλωσσική παρεμβολή** (intralingual interference), δηλαδή σε υποθέσεις του μαθητή που βασίζονται σε λανθασμένες γενικεύσεις κανόνων του γλωσσικού συστήματος που μαθαίνει¹⁰,

γ. στο **περιβάλλον** εκμάθησης, δηλαδή στην τάξη, το δάσκαλο και το εκπαιδευτικό υλικό, όταν πρόκειται για συστηματική εκμάθηση/διδασκαλία είτε στην κοινωνική κατάσταση στην οποία αυτή πραγματοποιείται, ή

δ. σε **στρατηγικές μάθησης**, δηλαδή στη συνειδητή δραστηριοποίηση λεκτικών ή άλλων μηχανισμών για τη μετάδοση ενός μηνύματος, όταν οι ανάλογοι γλωσσικοί τύποι δεν αποτελούν ακόμη γνώση των μαθητών για το γλωσσικό σύστημα που μαθαίνουν.

Όπως προαναφέρθηκε, η έρευνα άρχισε να πραγματοποιείται με στόχο τα αποτελέσματα που θα εξαχθούν να έχουν άμεση εφαρμογή, α. στο σχεδιασμό και στην ορθότερη ανάπτυξη των εξεταστικών θεμάτων και β. στη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας, δηλαδή να δοθούν πληροφορίες στους διδάσκοντες σχετικά με τα σημεία που προβληματίζουν και δυσκολεύουν τους υποψήφιους, ώστε να τα «θεραπεύσουν» είτε δίνοντας περισσότερη έμφαση σ' αυτά είτε εφαρμόζοντας νέες τεχνικές που θα βοηθήσουν στην καλύτερη κατανόησή τους.

Επιλογή-Περιγραφή του πληθυσμού και μέθοδος

Για την καταγραφή των λαθών χρησιμοποιήθηκε το σύνολο των εξεταστικών τετραδίων των τριών πρώτων χρόνων της λειτουργίας του θεσμού των εξετάσεων για την πιστοποίηση της ελληνομάθειας, δηλαδή των ετών 1999-2001. Οι λόγοι που οδήγησαν σ' αυτή την επιλογή ήταν αφενός για να συγκεντρωθούν όσο το δυνατό περισσότερα δεδομένα που θα χρησιμοποιηθούν και σε μελλοντική ανάλυση των αποτελεσμάτων και αφετέρου για να δοθεί σαφέστερη εικόνα για τους εξεταζόμενους του κάθε εξεταστικού κέντρου.

Ο συνολικός αριθμός των υποψηφίων που πήραν μέρος σ' αυτές τις εξετάσεις ανέρχεται σε 2.638, συνεπώς αυτός ήταν και ο αριθμός των εξεταστικών τετραδίων που αναλύθηκαν. Η ηλικία

⁹ Με την αντιπαραθετική ανάλυση συγκρίνοντας τη μητρική με τη γλώσσα-στόχο μπορεί να προβλέψει κανείς λάθη που μπορούν να γίνουν κατά την εκμάθηση της δεύτερης γλώσσας (Richards 1997: 5).

¹⁰ Η υπεργενίκευση (overgeneralization) αποτελεί την αδυναμία των μαθητών να οριοθετήσουν την περιοχή που εφαρμόζεται κάποιος κανόνας με αποτέλεσμα την εφαρμογή του σε περιπτώσεις εξαιρέσεων και ενώ στα πρώτα στάδια της γλωσσικής εκμάθησης τα λάθη των μαθητών οφείλονται κυρίως σε γλωσσική μεταφορά μόλις οι γνώσεις τους για το νέο γλωσσικό σύστημα αυξηθούν, εμφανίζονται λάθη ενδογλωσσικής παρεμβολής (Brown 1980: 174).

των συγκεκριμένων υποψηφίων κυμαίνεται από 12 ως 50 ετών ανεξαρτήτως φύλου, ενώ σημαντικό ποσοστό υποψηφίων είναι ομογενείς. Σε μερικές μάλιστα χώρες, όπως ο Καναδάς και οι Ηνωμένες Πολιτείες, η συμμετοχή αλλογενών είναι σχεδόν μηδαμινή. Οι υποψήφιοι γυναίκες είναι πολύ περισσότερες από τους άντρες, αλλά το φύλο, σύμφωνα με τα αποτελέσματα και τη στατιστική τους ανάλυση, δε φαίνεται να αποτέλεσε παράγοντα μεγάλων αποκλίσεων στην επίδοση.

Το μορφωτικό επίπεδο των εξεταζόμενων ποικίλλει και καλύπτει όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Το ενδιαφέρον τους για την ελληνική γλώσσα προέρχεται είτε από την καταγωγή τους είτε από την επιθυμία τους να σπουδάσουν, να εργαστούν ή να ταξιδέψουν στην Ελλάδα, είτε από το ενδιαφέρον τους για τη συγκεκριμένη γλώσσα και τον ελληνικό πολιτισμό. Η χρονική διάρκεια κατά την οποία εκτέθηκαν στη διδασκαλία της ελληνικής –αν τη διδάχτηκαν σε οργανωμένα προγράμματα– κυμαίνεται θεωρητικά: για το Α' επίπεδο από 100-180 ώρες, για το Β' από 200 ως 300 ώρες, για το Γ' επίπεδο από 320-450 ώρες και στο Δ' πάνω από 500 ώρες. Η διδακτική μέθοδος με την οποία διδάχτηκαν την ελληνική είναι άγνωστη.

Διευκρινίζεται ότι ο πληθυσμός που εξετάστηκε για την καταγραφή των λαθών ήταν ανομοιογενής ως προς τον αριθμό των υποψηφίων που συμμετείχαν στις εξετάσεις ανά επίπεδο και ανά εξεταστικό κέντρο. Ήταν εξ αρχής γνωστά τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν στην τελική εξαγωγή συμπερασμάτων από αυτήν την αριθμητική ανομοιογένεια του πληθυσμού. Ωστόσο, συνειδητά επιλέχτηκε να εξεταστεί ένας αριθμητικά ανομοιογενής πληθυσμός προκειμένου να σχηματιστεί, όπως προαναφέρθηκε, μια συνολική και σαφής εικόνα για καθένα από τα εξεταστικά κέντρα σε όλο τον κόσμο και συνεπώς να βοηθηθεί το έργο όλων των διδασκόντων ανεξάρτητα από τον αριθμό και την καταγωγή των μαθητών στους οποίους απευθύνονται.

Για κάθε έτος έγινε ξεχωριστή καταγραφή των λαθών ανά εξεταστικό κέντρο και ανά επίπεδο. Τα εξεταστικά κέντρα συγκεντρώθηκαν σε έξι ευρύτερες γεωγραφικές κατηγορίες, μία για κάθε ήπειρο για καθαρά πρακτικούς λόγους, παρόλο που στην ίδια ήπειρο περιλαμβάνονται χώρες με διαφορετική πολιτισμική ταυτότητα, όπως για παράδειγμα στην κατηγορία «Αμερική», εκτός από τις ΗΠΑ και τον Καναδά, εντάσσεται γεωγραφικά και η Ουρουγουάη. Οι πολιτισμικές διαφορές που προκύπτουν λόγω της γεωγραφικής απόστασης είναι μία από τις παραμέτρους που δε συνυπολογίστηκε στην συγκεκριμένη έρευνα και που αποτελεί πεδίο μελλοντικής έρευνας με αντικείμενο την επιρροή του πολιτισμικού στοιχείου στα γλωσσικά λάθη των υποψηφίων στο γραπτό λόγο.

Μετά τη συγκέντρωση των πληροφοριών σχετικά με τον πληθυσμό καθορίστηκαν οι κωδικοί των λαθών που θα έπρεπε να αναγνωριστούν σε κάθε εξεταστικό τετράδιο (κωδικοποίηση) και σε επόμενο στάδιο εντοπίστηκαν τα λάθη (ανάλογα με τις προδιαγραφές του κάθε επιπέδου: βλ. *Πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας. Αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα*) κάθε εξεταστικού τετραδίου και σημειώθηκαν στον κατάλογο των κωδικών (κωδικογράφηση) (βλ. παράρτημα Α).

Μία δυσκολία που προέκυψε κατά την κωδικοποίηση των λαθών ήταν η ορθογραφία των καταλήξεων στα ουσιαστικά, στα επίθετα, στις αντωνυμίες και τα ρήματα. Το πρόβλημα αντιμετωπίστηκε με τη δημιουργία ιδιαίτερων κωδικών γι' αυτές τις κατηγορίες λαθών, π.χ. **A1γ** = ουσιαστικά-καταλήξεις, **A2α**=επίθετα-καταλήξεις, **3Αα**=αντωνυμίες καταλήξεις κτλ. (βλ. παράρτημα Α).

Στα εξεταστικά κέντρα στα οποία υπήρχαν ομογενείς έγινε παράλληλα συγκριτική μελέτη των λαθών των αλλογενών και ομογενών υποψηφίων προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός στον οποίο οι δύο ομάδες διαφοροποιούνται ως προς το πλήθος των λαθών τους. Τα λάθη εξετάστηκαν συγκριτικά αφενός σε όσα εξεταστικά κέντρα της Ευρώπης (βλ. παρακάτω πίνακα 2 και ραβδόγραμμα 8) υπήρχε ίση κατανομή των δύο κατηγοριών και αφετέρου μεταξύ γεωγραφικών περιοχών όπου το κοινό αποτελούνταν είτε και από τις δύο ομάδες (Ελλάδα, Ευρώπη) είτε μόνο από ομογενείς (Αμερική).

Από τα δύο γραπτά κείμενα (φιλικό και επίσημο/τυπικό), που έπρεπε να γράψουν οι

υποψήφιοι, εξετάστηκε μόνο το ένα, το ίδιο για όλους, το φιλικό.

Παρατηρήσεις

Από τη μελέτη των ποσοστών των λαθών σε κάθε κατηγορία ανά επίπεδο (βλ. πίνακα 1) και των τριών εξεταστικών περιόδων παρατηρήθηκαν τα εξής:

1. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση ποσοστού λαθών σε σύγκριση με τους άλλους κωδικούς, παρατηρείται σε όλα τα επίπεδα, ανεξάρτητα από την προέλευση των υποψηφίων (ομογενείς-αλλογενείς, γεωγραφική περιοχή), στον κωδικό Γ = ορθογραφία (βλ. ραβδογράμματα 4, 5, 6, 7). Αξιοσημείωτο είναι ότι το ποσοστό των λαθών δε μειώνεται από επίπεδο σε επίπεδο, αντίθετα παρουσιάζει ανοδική πορεία καθώς προχωρούμε σε υψηλότερα επίπεδα (επίπεδο A' ποσοστό 36,75%, επίπεδο B' 47,14%, επίπεδο Γ' 51,44%, επίπεδο Δ' 53,84%). Επίσης από τον πίνακα του παραρτήματος Β φαίνεται ότι στη γεωγραφική περιοχή «Ελλάδα» (ομογενείς και αλλογενείς) στα έτη 2000 και 2001 το ποσοστό είναι πολύ υψηλό σε σύγκριση με άλλες γεωγραφικές περιοχές, χωρίς όμως να ξεπερνά σε όλες τις περιπτώσεις το ποσοστό της γεωγραφικής περιοχής «Αμερική» (συντριπτική πλειοψηφία ομογενείς). Υπολείπεται όμως σημαντικά από τις γεωγραφικές περιοχές «Ασία» και «Αφρική», όπου ο αριθμός των υποψηφίων δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλος, αλλά σύμφωνα με στοιχεία που δίνονται στα ερωτηματολόγια, σχεδόν όλοι είναι ομογενείς. Αντίθετα στις γεωγραφικές περιοχές «Ευρώπη» και «Αυστραλία», όπου οι ομογενείς υποψήφιοι έχουν σημαντικό ποσοστό συμμετοχής στις εξετάσεις, χωρίς να υπερτερούν πάντα των αλλογενών, το ποσοστό λαθών παρουσιάζει αυξομειώσεις. Οι λόγοι στους οποίους μπορεί να οφείλονται αυτού του είδους τα λάθη, (σύμφωνα με εμπειρικά δεδομένα) είναι η αύξηση των προς εκμάθηση γραμματικών τύπων (μορφολογία-σύνταξη), η εισαγωγή μεγαλύτερου αριθμού νέων λέξεων, η μη συστηματική εκμάθηση της ελληνικής (ομογενείς), η ελλιπής υπενθύμιση ορθογραφικών κανόνων και η ελλιπής εξάσκηση, δεδομένου ότι η διδασκαλία στα προχωρημένα επίπεδα συνηθέστερα προσανατολίζεται στη συμπλήρωση μορφολογικών και συντακτικών κανόνων, στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου και στην πληρέστερη ανάπτυξη των δεκτικών δεξιοτήτων και της δεξιότητας της παραγωγής προφορικού λόγου.
2. Ο δεύτερος κωδικός που παρουσιάζει υψηλό ποσοστό λαθών είναι ο $\Sigma\Gamma$, ο οποίος περιλαμβάνει διάφορα είδη λαθών, τα οποία από μόνα τους δε συγκέντρωναν αξιόλογα ποσοστά ώστε να κατανεμηθούν σε διάφορες κατηγορίες. Στο παράρτημα Γ καταγράφονται οι κατηγορίες αυτών των λαθών. Το σχετικά υψηλό ποσοστό, εξαιτίας του οποίου κατατάσσεται δεύτερος, πιθανό να οφείλεται ακριβώς στο πλήθος των κατηγοριών που καλύπτονται με αυτόν τον κωδικό.
3. Αρκετά μεγάλο εμφανίζεται το ποσοστό λαθών και στην κατηγορία Δ = τονισμός, με μεγαλύτερη συγκέντρωση στο A' και στο Δ' επίπεδο. Το ποσοστό αυτό σε κάποια επίπεδα εμφανίζεται υψηλότερο στις γεωγραφικές περιοχές «Ελλάδα», «Ευρώπη» και «Αυστραλία» (όταν υπάρχουν υποψήφιοι), όπου οι υποψήφιοι είναι ομογενείς και αλλογενείς, ενώ στη γεωγραφική περιοχή «Αμερική», όπου οι υποψήφιοι είναι ομογενείς, το ποσοστό λαθών σ' αυτή την κατηγορία είναι σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις εξεταστικές περιόδους σημαντικά χαμηλότερο. Προφανώς η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται στο ότι οι ομογενείς έχουν μεγαλύτερη έκθεση στην ελληνική γλώσσα και περισσότερη εξάσκηση, λόγω του οικογενειακού τους περιβάλλοντος, ενώ σε περιοχές στις οποίες υπάρχουν και αλλογενείς υποψήφιοι το ποσοστό παρουσιάζει αύξηση, πιθανότατα λόγω της δυσκολίας που έχουν οι αλλοδαποί να τονίσουν τη σωστή συλλαβή. Αρκετά επίσης υψηλό εμφανίζεται το ποσοστό αυτού του κωδικού στη γεωγραφική περιοχή «Αφρική», όπου η πλειονότητα των υποψηφίων είναι μεν ομογενείς, αλλά προφανώς άλλοι παράγοντες επηρεάζουν το σωστό τονισμό των ελληνικών λέξεων.
4. Οι επόμενοι κωδικοί που εξετάστηκαν έχουν σχέση με τον πρώτο, τον Γ , και είναι οι $A1\gamma$ = ουσιαστικά-καταλήξεις, $4A\gamma$ = ρήματα-καταλήξεις, $A2a$ = επίθετα-καταλήξεις, $3Aa$ = αντωνυμίες-καταλήξεις. Όπως προαναφέρθηκε, τα λάθη που ανήκουν σ' αυτές τις τέσσερις

κατηγορίες μπορούν να θεωρηθούν και ως ορθογραφικά λάθη και όχι απαραίτητα λάθη που οφείλονται σε άγνοια μορφολογικών κανόνων. Οι κωδικοί **A1γ**, **A2α** και **4Aγ** παρουσιάζουν αυξημένο ποσοστό λαθών στα περισσότερα έτη και επίπεδα, συχνά με σημαντική διαφορά στις γεωγραφικές περιοχές «Αμερική» (ομογενείς) –σε κάποιες περιπτώσεις πολύ υψηλότερα από τις περιοχές «Ελλάδα» και «Ευρώπη» (ομογενείς-αλλογενείς)– «Ασία» (ομογενείς) και «Αφρική» (ομογενείς) αλλά και στην «Αυστραλία» (ομογενείς-αλλογενείς). Το ποσοστό λαθών με τον κωδικό **3Aα** είναι μικρό με ελάχιστες διαφοροποιήσεις από περιοχή σε περιοχή.

5. Οι κωδικοί που έχουν σχέση με τους 4 προηγούμενους είναι οι **A1α** = ουσιαστικά-γέννη, **A1β** = ουσιαστικά-αριθμός, **A2β** = επίθετα-παραθετικά. Στις δύο πρώτες κατηγορίες τα ποσοστά εμφανίζονται αυξημένα στο πρώτο επίπεδο και μειώνονται σταδιακά στα επόμενα επίπεδα, εκτός από μερικές περιοχές, π.χ. «Ασία» ή «Αφρική», όπου ο αριθμός των υποψηφίων, όταν υπάρχουν, είναι πολύ μικρός, οπότε δε λαμβάνεται υπόψη. Στον κωδικό **A2β** το ποσοστό των λαθών είναι πολύ μικρό. Προφανώς οι υποψήφιοι σε όλα τα επίπεδα και σε όλες τις γεωγραφικές περιοχές δεν έχουν ιδιαίτερη δυσκολία στο σχηματισμό και τη χρήση των επιθέτων και των παραθετικών τους.
6. Τα ποσοστά λαθών στον κωδικό **4Aα** = ρήματα-διάθεση είναι μικρά σε αντίθεση με τον κωδικό **4Aβ** = ρήματα-χρήση χρόνων/εγκλίσεων, όπου τα ποσοστά λαθών παρουσιάζονται αρκετά αυξημένα στα πρώτα επίπεδα και φαίνεται να μειώνονται στα επίπεδα Γ' και Δ'. Περισσότερα λάθη και σ' αυτή την κατηγορία λαθών έχουν η Ελλάδα» (ομογενείς-αλλογενείς), και η «Ευρώπη». Η «Αμερική» συγκριτικά με τις προηγούμενες δύο περιοχές παρουσιάζει αρκετά χαμηλά ποσοστά λαθών σ' αυτή την κατηγορία.
7. Τα ποσοστά λαθών στον κωδικό **B1α** = ουσιαστικά-υποκείμενο/αντικείμενο (άμ., έμμ.) φαίνονται να είναι υψηλά στο Α' επίπεδο, με κάποιες αυξομειώσεις στο Β' και με φθίνουσα πορεία στο Γ' και στο Δ' επίπεδο. Η εικόνα που παρουσιάζουν τα ποσοστά στις περιοχές «Ελλάδα», «Ευρώπη» (ομογενείς-αλλογενείς) και «Αμερική» δεν είναι σαφής και δεν παρουσιάζει τα ίδια χαρακτηριστικά, όπως συμβαίνει σε άλλες κατηγορίες λαθών. Ο κωδικός **3Bα** = αντωνυμίες-υποκείμενο/αντικείμενο (άμ., έμμ.), όπως φαίνεται, καλύπτει και αυτός λάθη σύνταξης. Τα ποσοστά λαθών σ' αυτή την κατηγορία δεν είναι αρκετά αυξημένα και σε μερικές περιπτώσεις είναι ιδιαίτερα χαμηλά. Κάποιες αυξημένες τιμές που παρατηρούνται σε γεωγραφικές περιοχές π.χ. «Ελλάδα», Β' επίπεδο 1999, ποσοστό 4,16%, δε φαίνεται να επηρεάζουν τη γενική εικόνα που δείχνει ότι το ποσοστό των λαθών αυτής της κατηγορίας μειώνεται από επίπεδο σε επίπεδο (βλ. πίνακα 1).
8. Οι κωδικοί **B2α** = επίθετα-συμφωνία με ουσιαστικό, **3Aβ** = αντωνυμίες-συμφωνία με αναφερόμενο όρο, **4Bα** = ρήματα-συμφωνία υποκειμένου-ρήματος. παρουσιάζουν την ίδια εικόνα με την προηγούμενη ομάδα λαθών. Η εικόνα δηλαδή των ποσοστών βελτιώνεται σαφέστατα στα υψηλότερα επίπεδα, αφού και στις δύο ομάδες η δυσκολία είναι στο Α' επίπεδο όταν πρωτοεισάγονται αυτές οι έννοιες. Στα επόμενα επίπεδα έχουν προφανώς γίνει κατανοητά.
9. Ο κωδικός **E** = επίδραση από τη μητρική γλώσσα φαίνεται να έχει αυξημένο ποσοστό στο Α' επίπεδο και ασήμαντο ποσοστό στα άλλα επίπεδα. Σημειώνεται ότι η καταγραφή λαθών σ' αυτή την κατηγορία δεν έγινε συστηματικά. Καταγράφηκαν μόνο λάθη στα οποία φαινόταν καθαρά η επίδραση της μητρικής.
10. Τα ποσοστά λαθών στους κωδικούς **1, 2, 3, 4** που έχουν σχέση με τη χρήση του οριστικού και αόριστου άρθρου είναι πάρα πολύ μικρά και σε πολλές γεωγραφικές περιοχές ανύπαρκτα.

Όπως προαναφέρθηκε, ήταν αναμενόμενο ότι η ανομοιογένεια του πληθυσμού θα δημιουργούσε πρόβλημα με αποτέλεσμα να μην μπορεί να ειπωθεί με βεβαιότητα ότι από την καταγραφή των λαθών και από τα ποσοστά που εμφανίζονται αποδεικνύεται ότι οι ομογενείς υστερούν γενικώς έναντι των αλλογενών στην παραγωγή γραπτού λόγου. Υπάρχουν πεδία στα οποία τα λάθη των ομογενών υπερτερούν και πεδία στα οποία συμβαίνει το αντίθετο. Ένα παράδειγμα που συνηγορεί σ' αυτή τη διατύπωση είναι η περίπτωση ενός εξεταστικού κέντρου στο

Β' επίπεδο το 2000, στο οποίο συμμετείχαν συνολικά 16 υποψήφιοι, 8 ομογενείς και 8 αλλογενείς (βλ. πίνακα 2 και ραβδόγραμμα 8).

Το δείγμα στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ομοιογενές και για την κάθε ομάδα ισχύουν οι ίδιες συνθήκες εκμάθησης της γλώσσας. Παρατηρούμε ότι τα ποσοστά λαθών¹¹ έχουν σχετική αναλογία με αυτά του συνολικού πληθυσμού. Πιο συγκεκριμένα οι ομογενείς έχουν αρκετά υψηλότερο ποσοστό ορθογραφικών λαθών από τους αλλογενείς, 68,90% και 36,06% αντίστοιχα. Κάτι ανάλογο παρατηρούμε στα συνολικά ποσοστά στην «Αμερική», όπου οι υποψήφιοι είναι ομογενείς. Στην κατηγορία 4Αγ και πάλι το ποσοστό των λαθών των ομογενών είναι υψηλότερο από αυτό των αλλογενών, 7,56% έναντι 4,68% και πιθανότατα να οφείλεται στη σχέση της κατηγορίας με την ορθογραφία. Στις άλλες κατηγορίες οι διαφορές δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλες και άλλοτε τα ποσοστά των ομογενών είναι υψηλότερα και άλλοτε των αλλογενών. Στην κατηγορία Δ, για παράδειγμα οι αλλογενείς έκαναν περισσότερα λάθη στον τονισμό, που μπορεί να οφείλεται στη μη εξοικείωσή τους με το τονικό σύστημα της ελληνικής. Από το σύνολο του πληθυσμού σ' αυτή την κατηγορία παρουσιάζεται η εικόνα των ιδιαίτερα υψηλών ποσοστών τα οποία δε μειώνονται σταδιακά. Οι ομογενείς φαίνεται να είναι καλύτεροι στις κατηγορίες που αφορούν τη μορφολογία, προφανώς λόγω της εξοικείωσης με τη γλώσσα στο οικογενειακό τους περιβάλλον.

**Πίνακας 2. Γεωγραφική περιοχή «Ευρώπη». Εξεταστικό κέντρο Χ
Β' επίπεδο, 2000**

Κωδικοί λαθών	Ομογενείς (8)	Αλλογενείς (8)
A1α		3,12
A1β		3,12
A1γ	1,68	3,12
B1α		
A2α	0,84	
A2β		
B2α		
1	1,68	
2		
3		
4		
3Αα		
3Αβ		1,56
3Βα.	0,84	1,56
4Αα		
4Αβ		
4Αγ	7,56	4,68
4Βα	0,84	1,56

¹¹ Δεν υπολογίστηκαν τα λάθη των κατηγοριών Ε και ΣΤ.

Γ	68,90	39,06
Δ	6,72	23,43

Συμπεράσματα

Από τις παρατηρήσεις που έγιναν στα δεδομένα που συγκεντρώθηκαν, τα λάθη που κάνουν οι υποψήφιοι, ανεξάρτητα από την καταγωγή τους, με βάση τα ποσοστά τους μπορούν να χωριστούν στις παρακάτω ομάδες:

1. ορθογραφία-τονισμός (Γ, Δ, Α1γ, 4Αγ, Α2α,3Αα)
2. μορφολογία (Α1α, Α1β, Α2β, 4Αα, 4Αβ)
3. σύνταξη (Β1α, Β2α, 3Αβ, 3Βα, 4Βα)¹²

Σύμφωνα με αυτή την ομαδοποίηση και από τη μελέτη των δεδομένων που συγκεντρώθηκαν και από τη στατιστική ανάλυση και ερμηνεία τους είναι δυνατό να συναχθούν τα παρακάτω συμπεράσματα:

Η «ορθογραφία» είναι η ομάδα λαθών που παρουσιάζει σε όλα τα επίπεδα το μεγαλύτερο ποσοστό λαθών, ιδιαίτερα στους ομογενείς, και αποτελεί σημαντικό πρόβλημα, διότι δε φαίνεται να μειώνεται το ποσοστό τους στα υψηλότερα επίπεδα. Αντίθετα σε κάποιες περιπτώσεις φαίνεται να παρουσιάζει μεγαλύτερη αύξηση στα υψηλά επίπεδα.

Στη «μορφολογία» το πρόβλημα δε φαίνεται να είναι ιδιαίτερα σοβαρό. Τα ποσοστά των διάφορων μορφολογικών κατηγοριών μπορεί να είναι αυξημένα στα πρώτα επίπεδα, μειώνονται όμως σταδιακά στα υψηλότερα επίπεδα. Στο ομοιογενές δείγμα φαίνεται να έχουν μεγαλύτερο πρόβλημα οι αλλογενείς.

Στη «σύνταξη» έχουμε την ίδια περίπου εικόνα με αυτή της μορφολογίας. Τα ποσοστά λαθών παρουσιάζουν φθίνουσα πορεία από επίπεδο σε επίπεδο.

Η συνολική διαφορά ανάμεσα σε ομογενείς και αλλογενείς δεν είναι ιδιαίτερα σημαντική, ωστόσο στις επιμέρους κατηγορίες παρουσιάζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις.

Στόχος της έρευνας, όπως προαναφέρθηκε, δεν ήταν να διερευνήσει τους λόγους για τους οποίους οι υποψήφιοι κάνουν τα συγκεκριμένα λάθη. Ωστόσο, μπορούμε να αναφέρουμε ορισμένες πιθανές αιτίες λόγους που προέρχονται από εμπειρικά δεδομένα:

- Πολλοί από τους ομογενείς που συμμετείχαν στις εξετάσεις δεν έμαθαν συστηματικά τη γλώσσα όπως οι αλλογενείς. Η εκμάθηση της γλώσσας στο οικογενειακό περιβάλλον μπορεί να είναι η αιτία παγιωμένων λαθών που πολύ δύσκολα διορθώνονται.

- Η επίδραση της μητρικής γλώσσας ή η απουσία στοιχείων από τη μητρική μπορεί να είναι η αιτία λαθών των αλλογενών.

Η παρούσα έρευνα δεν είναι εξαντλητική. Αντίθετα, θεωρείται ότι αποτελεί το έναυσμα για περαιτέρω διερεύνηση και ανάλυση πάντα με στόχο την ενημέρωση και την υποστήριξη όσων ασχολούνται με τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας.

Βιβλιογραφία

- Αντωνοπούλου, Νιόβη. 2000. *Εφαρμογή της επικοινωνιακής προσέγγισης στη διδασκαλία της νέας ελληνικής ως ξένης/δεύτερης γλώσσας*. Διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη.
- Αντωνοπούλου, Νιόβη. 2001. *Πιστοποίηση Επάρκειας της ελληνομάθειας: Οδηγίες για*

¹² Οι κατηγορίες Ε και ΣΤ δε συμπεριλαμβάνονται, γιατί χρειάζονται περαιτέρω επεξεργασία.

τη συγγραφή των εξεταστικών θεμάτων. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας (φωτοτυπημένη έκδοση).

- Αντωνοπούλου, Νιόβη, Μαρία Καρακύργιου, Μαρία Μουμτζή, Βίκυ Παναγιωτίδου. 2003. «Πιστοποίηση επάρκειας της ελληνομάθειας: Λάθη ομογενών και αλλογενών στην παραγωγή γραπτού λόγου». Πρακτικά 16^{ου} Συμποσίου του Αγγλικού Τμήματος του Α.Π.Θ. Θεσσαλονίκη: University Studio Press, 426-445.
- Bachman, Lyle F. 1990. *Fundamental Considerations in Language Testing*. Hong Kong: Oxford University Press.
- *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment*. 2001. Council of Europe: Cambridge University Press.
- Ευσταθιάδης, Στάθης, Νιόβη Αντωνοπούλου, Δήμητρα Μανάβη, Σμαρώ Βογιατζίδου. 2001. *Πιστοποίηση Επάρκειας της ελληνομάθειας. Αναλυτικό εξεταστικό πρόγραμμα*, β' αναθεωρημένη έκδοση. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
- Stern, H.H. 1983. *Fundamental Concepts of Language Teaching*. Hong Kong: Oxford University Press.